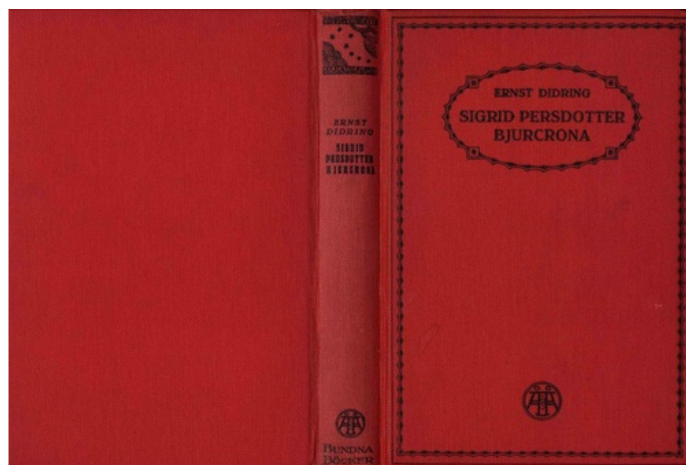


SIGRID PERSDOTTER BJURCRONA

EN SLÄKTROMAN AV

ERNST DIDRING

---------*STOCKHOLM ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG*

Nordiska Boktryckeriet Stockholm 1926

Förord till den elektroniska utgåvan

Originalupplagan utkom 1922. Här har andra upplagan från 1926 scannats direkt från original i september 2013 av Bert H.

Kom genast pappa störtat med freja.

mamma.

Sigrid Bjurcrona stod och stirrade på telegrammet, som hon höll i handen. Jungfrun hade alldeles nyss stuckit det till henne, medan hon klädde sig för teatern. Vårkvällen var ännu så ljus att det föll ett gult skimmer över det gröna papperet, som hon slitit upp med ett otåligt ryck och nu höll upp framför sig. Toalettlampan vid spegeln var dock redan tänd, ty rummet låg mot gården.

Sigrid sänkte handen med telegrammet. Den föll icke tvärt utan sjönk långsamt ned efter sidenkjolen. Hennes blick sökte omedvetet in i spegelns djup, därinne stod en slank, högväxt och ung flicka med stora, mörkblå ögon, fin, lätt böjd näsa och det allra fagraste kastanje-bruna hår med täckeligt burr vid öronen. Den ljusblå, sidenkjolen var ännu icke hophakad utan gapade på sidan, och det spetsprydda, vita underlivet med ett rosen-rött band draget genom överkanten hade ännu icke knäppts. Halsen, skuldrorna och armarna i blekröd nakenhet voro förtjusande, och det blandade artificiella och naturliga ljuset gav underliga skuggor och dagrar som på ett gammalt porträtt. En sköldpaddskams inläggningar glimmade.

Allt var ljudlöst stilla. Det var som om den unga flickan därinne icke levde utan var en vacker dröm.

Plötsligt började spegelbildens stora ögon blänka ochglittra. Tårar föllo, en efter en. Då bröts förlamningen

och Sigrid sprang bort och kastade sig i soffan, storgråtande.

»Pappa! Pappa!» jämrade hon sig. »Kära, lilla pappa!»

Hon satte sig upp i soffan och läste telegrammet på nytt. Det var klart, att något förfärligt hänt därhemma, annars skulle icke modern telegraferat på det viset. Visserligen var hon hysterisk av sig, men det där »störtat med freja» sade nog. Kanske han redan var död. Hon skulle aldrig få se honom mer. Aldrig!

Ännu en lång stund satt hon viljelös och såg på det gröna telegrammet. Det ringde besynnerligt inne i hennes vänstra öra, och syner av hemmet, det gamla, härliga Bjurnäs drogo förbi och skymde bort telegramorden. Där var den långa lindalléen upp till gården; där de båda flygelbyggnaderna för inspektorn och trädgårdsmästaren ; där förfädernas gamla slott med stora trappan. Där uppe till vänster en trappa lågo mammas rum och där till höger pappas; där...

»Störtat med freja», läste hon igen. Synerna försvunno. Några minuter satt hon orörlig med papperet i hand. Underligt, att de stavat freja med liten bokstav? Det var ett namn på en levande varelse, på det högbenta, bruna stoet, som pappa alltid älskade att rida, därför det bar så bra.

Pappa, ja!

Sigrid torkade av tårarna och reste sig.

Hon måste genast resa, genast. Det var klart. Erik fick skaffa sig något annat sällskap. Gräsligt tråkigt var det naturligtvis, att resa just nu, när vårsäsongen i huvudstaden stod i sitt högsta flor och baler och teatrar bytte av med middagar och supéer. Erik var också i strålande humör. Han hade just tagit licentiaten och fått plats som underläkare på Serafimerlasarettet. Han hade nödvändigt velat, att de skulle förlova sig i dagarna, menSigrid hade bett honom vänta tills hon hunnit underrätta föräldrarna. Och så kom nu detta!

Sigrid skyndade att klä av sig teaterstassen. För alla möjligheter klädde hon sig i svart klänning. Vad var klockan? Sju, nästan. Då kunde hon hinna nattåget, om hon raskade på. Bara hon hade pengar. Hon räknade över kassan och fann, att det räckte. Det var då också märkvärdigt, att pappa icke skickat pengar i tid som vanligt.

Fy! sade hon sig. Du är riktigt stygg, som kan tänka på det nu, när han ligger därborta.

Hon packade i största hast den minsta kappsäcken med det nödvändigaste samt slängde ned det övriga i stora kofferten. Det hela blev väl en bortovaro på högst fjorton dagar. Då kunde hon nog vara tillbaka. Lådorna i byrån var bäst att låsa. Lena var litet klåfingrig av sig.

Alltsammans drog knappt en kvart. Hon var häpen själv över att hunnit med det på så kort tid. Det bästa var, att hennes ögon hade återfått sitt normala utseende. Hon hörde icke till dem, som ville låta folk avläsa känslorna i ansiktet, och fru Söderblom, hur rar hon än var, plägade alltid ingående besiktiga sina pensionärers utseende, om hon kom åt.

Fru Söderblom hade också svårt att bli klok på fröken Bjurcronas verkliga sinnesstämning, när denna svartklädd och i hatt och kappa steg in i det lilla, röda kabinettet, där man efter middagen alltid samlades till kaffet. Sigrid meddelade kort och gott, att hon genast måste resa hem, eftersom hennes far ridit omkull och skadat sig. Hon skulle genast så fort hon kom hem skicka pengar för månaden och bad fru Söderblom att låta henne få behålla rummet och låta sakerna stå kvar, tills hon kom tillbaka.

Fru Söderblom hade alltid varit en smula imponerad av sin pensionärs namn, klänningar och smycken. Iblandhade fru Söderblom visserligen fått vänta på månadsbe-talningen ett par veckor, men kom gjorde den alltid, och Sigrid Persdotter Bjurcrona prydde onekligen upp pensionatet. Flickan var kanske en smula för kokett och tyckte om att beundras, men så var det med alla flickor nu för tiden. Förälskelsen i Erik Lindstål var allmänt bekant på pensionatet, där Sigrid och han träffat varandra. Det var icke heller något fel. Det blev snart förlovning glun-kades det.

»Vet fru Söderblom, om doktor Lindstål är hemkommen?» frågade Sigrid. »Vi skulle gått på operan samman i

kväll, men...» Hon avslutade icke meningen. Det ryckte kring mungiporna på henne. Fru Söderblom märkte, att flickan bleknade, och klappade henne moderligt på skuldran, något som gav ett rätt bisarrt intryck, eftersom pensionatsvärdinnan var liten, tjock och rund och Sigrid Bjurcrona högväxt och slank.

»Jag skall säga till honom, när han kommer», försäkrade fru Söderblom. »Stackars liten!» utbrast hon. Därmed avsåg hon icke doktorn utan Sigrid.

Jag skriver så fort jag kommer hem. Hälsa och säg honom det. Kanske Lina kan få hjälpa mig ned med kappsäcken ?»

De letade efter jungfrun. Hon var försvunnen. Fru Söderblom erbjöd sig själv, men Sigrid tog beslutsamt kappsäcken i hand. Fru Söderblom ville ringa efter bil.

»Jag tar hissen, så det gör ingenting», förklarade Sigrid. »Det brukar alltid stå en bil nere i hörnet. Det är icke tio steg.»

Väl i bilen drog Sigrid en suck. Hon såg ännu en gång på klockan och kände efter i handväskan, om hon tagit portmonnän med sig i brådskan. Allt hade gått så brådstörtat. Hon undrade själv över att hon inte kände sig yr. Det var knappt en halvtimme sedan hon fått telegrammet och nu var hon redan på väg hem.Bilen körde Sibyllegatan rätt ned. Det gick med rasande fart, ty Sigrid hade manat chauffören att köra på så att de hunno tåget. Vid Strandvägshörnet måste de hålla en stund, ty skyddan för Djurgårdsvagnarna var full med folk, som väntade på spårvagnarna, och drosk-raden tog ingen hänsyn till bilens nödrop. Det var massor av människor i rörelse. Kvällen var ljum och skön. I Nybroviken speglade sig roslagsskutorna med seglen på tork och de nymålade, vita skärgårdsbåtarna, som ännu icke börjat sina turer. En herre stormsprang till Djurgårdsfärjan, som just gav sig ut. När Sigrid böjde sig fram för att se om han kom med, såg hon hela Strand-vägsfasaden lysa i aftonsolens gyllenljus. Arsenalsgatan verkade mörk och kall som vanligt, men över Torget låg drömmarnas längtan.

Under alléträden flanerade människor, och sofforna voro fullsatta.

Hon hörde musiken från Blanchs. Det gick en skak-ning genom henne. Hon slöt ögonen. Så satt hon stilla ända till Centralstationen, medan tårarna sipprade fram.

Hon kom i god tid. Hon var icke glad åt att behöva ta tredje klass men måste lyda den magra kassans bud. För sex timmars färd spelade det heller ingen roll. Jag kan ta andra, när jag reser tillbaka, tänkte hon.

Här kom hon att plötsligt erinra sig, att hon icke underrättat dem hemma på Bj urnäs om när hon skulle komma. Det var också för dumt, att man icke hade riks-telefon på pensionatet. Bara allmänna. Nu kanske hon fick gå från stationen ända hem. Jo, det blev trevligt! En mil nästan. Och mitt i natten, klockan två.

Hon gick beslutsamt bort till tidningskiosken, där hade man rikstelefon. Hon begärde övergångsstationen till Bjurnäs. Det dröjde en lång stund, innan hon fick förbindelse. Hon såg oroligt på klockan i vestibulen. Ännuhade hon tretton minuter på sig. Äntligen svarade Bjur-näs. Det var trädgårdsmästaren.

Sigrid kom med en ström av frågor. Jo, kapten levde ännu, men det var mycket dåligt. Det var bäst fröken raskade sig på, om hon skulle få se kapten i livet för doktorn hade ...

»Jag kommer med nattåget», förklarade Sigrid. »Säg till Magnusson, att han hämtar.» Så ringde hon av.

Nattåget var glest besatt i tredje klass. Kupéen var god. Sigrid var riktigt förvånad att finna allt så snyggt. Hon hade gudskelov aldrig förut behövt resa i tredje. Mamma hade alltid sagt, att där luktade brännvin och bönder.

I Saltskog kommo tvenne äldre, fina damer på. De hade mycket med väskor, kuddar och kappsäckar med sig. De slogo sig ned mitt emot Sigrid. Av deras samtal förstod hon, att de skulle till Italien. De försökte öppna förbindelse med den vackra, högväxta flickan i svart. Det gick icke. Hon svarade förstrött och kort på deras frågor. Vad hade hon med främmande människor att göra? Hon hade sina egna sorger att tänka på, sina egna bekymmer.

Mest upptogo henne bekymren för Erik. Vad skulle han säga? Vad skulle han tänka? Han kunde icke gärna bli ond över, att hon rest tvärt. Han borde förstå, att ens egen far ändå var närmast. Det var också dumt, att hon icke skrivit några rader till honom själv utan bett fru Söderblom framföra det. Det var icke sagt, att denna förstod att framställa saken såsom den i verkligheten förhöll sig.

Jag kunde gärna bett henne lämna fram telegrammet, tänkte Sigrid. Kanske han rent av inbillar sig, att jag gett mig av från honom. Han är svartsjuk nog. Vilket förfärligt uppträde hade han icke ställt till, när hon förklarat, att hon icke ville förlova sig med honom utan attförst inhämta faderns samtycke. Han hade rent av framkastat, att hon var kär i någon annan. Hur hade han icke nedsatt sig själv för att förklara anklagelsens sannolikhet. Hon var den vackra och glada fröken Bjur-crona och han den fule och tväre doktor Lindstål. Hon hade anor och släkt. Han var anlös, släktlös, oäkta. Hur hade hon inte fått smeka och trösta honom, lugna och kyssa honom. Det var just kraften, ursprungligheten i honom hon älskade. Han var någonting, som bröt av från den omgivning hon var van att röra sig i. Hon kunde ofta stöta sig på hans rättframhet, hans öppenhjärtighet. Hon var mer van vid omskrivningar. I hennes kretsar talte man icke om att någon var oäkta utan att modern eller fadern var okänd. Stockholmsvistelsen hade visserligen fört henne in i verkligt fina kretsar, där man ändå svor friskt och talade söderamerikanska. Erik gjorde ingendera delen. Tvärtom predikade han alltid om att svordomars användande bevisade brist på ordförråd hos vederbörande. Vad söderamerikanskan beträffade, var dess användning ett dumt försök att spela kvick. Det var helt enkelt ett tjuvspråk och borde endast brukas av slöddret. De bildade borde hålla sig för goda att blanda sig med packets vanor.

Sigrid hade en gång kallat honom bildningsaristokrat för att reta honom. Han hade nämligen något rakryggat över sig som kom henne att känna sig underlägsen. Dess utom visste han mycket mer än hon. Han behärskade förutom en del av läkarevetenskapen, som han ägnade sig åt, en hel del sociala spörsmål. I Sigrids värld var han därför en uppenbarelse från en annan planet. På Bjurnäs och gårdarna omkring talade man lantbruk, hästavel, påläggning och trädgårdsodling.

Sigrid suckade så pass högt att de gamla damerna sporde, om hon var dålig. Hon reste sig och gick och satte sig på en annan plats. Hon kände sig vresig, ovän-ligt stämd mot allt och alla. Att den där olyckan skulle hända just nu!

Hon rodnade av skam över sina egna tankar. Men så tröstade hon sig med Eriks ständiga livsvisdom — man skall alltid vara egoist, ty då är man sann mot sig själv.

Det var som om de orden skänkte henne ro. Hon började slumra till och nickade till ro vid vagnens gungande rörelse. Hon vaknade flera gånger på natten och såg sig omkring men orkade icke tänka mer.

Hon vaknade vid att konduktören rörde vid henne och nämnde stationsnamnet. Hon for upp, grep sin kappsäck och kom av i sista stund. Det var en mycket snäll konduktör, som låtit tåget vänta.

Det var hemskt kallt ute. Stjärnorna brunno ännu på den mörkblå himlen. Utanför stationshuset såg hon Freja framför Katrineholmskärran. Magnusson tordes tydligen icke lämna henne, där hon trampade och dansade framför vagnen av oro över det bortrusande tåget.

Stationskarlen, som stinsade och som kände fröken Bjurcrona, hjälpte henne bort med kappsäcken.

Magnusson skyldrade vördnadsfullt med piskan för henne.

»Hur är det med kapten?» frågade hon och steg upp. Hon var glad åt att finna, att kusken varit omtänksam nog att ta pälskappan med. Det behövdes minsann. Hon satte sig vid sidan av honom.

»Är han död?» frågade hon, när Magnusson dröjde med svaret.

»Kapten sov, när jag for, för doktorn kom ned och bad mig köpa något på apoteket härinne.» Han sisade fart på Freja och fortsatte. »Jag tog kärran, eftersom jag vet fröken tycker om den. »Hon är så lätt.»

»Jaså, Freja tog inte värre skada?» sade Sigrid.

»Nej, hon är hård, hon.» Han lät piskan varligt snuddavid henne. Det bar i väg som en pil med den höghjuliga kärran.

»Såja, såja!» lugnade kusken.

»Varför tog inte Magnusson Stella?»

Kusken tittade till på henne. Det var för mörkt att hon kunde se uttrycket i hans ansikte.

»Stella? Nej, henne sålde kapten i förra veckan till Boströms på Alby. Och hennes nåds hästar också.»

Det var icke utan att det låg en ton av ogillande i rösten. Gamla Magnusson tyckte aldrig om, att man minskade stallbesättningen. »Kör jag för fort?» frågade han, när fröken icke sade något.

»Nej, nej ...»

Sigrid var full med gråt. Allt var så rysligt. Olyckan, skilsmässan från Erik, slut på sånglektionerna — tänk, det hade hon glömt säga återbud om — och så nu hästarna. Och mammas också. Det blir visst fler olyckor, viskade det ur natten. Hion stirrade upp mot stjärnorna. De lyste fryskalla, hårda. Det var något obarmhärtigt i deras sätt att lysa. Aldrig hade hon sett stjärnorna se ut på det viset. Hon skakade till.

»Fryser fröken?» frågade Magnusson och makade pälsen bättre omkring henne med ena handen. Vid denna välmenta men oförsiktiga rörelse snuddade pisksnärten åter vid Freja. Hon försökte slå upp med bakdelen och tog till galopp.

»Såja, flickan! Såja!» tröstade kusken och fick henne att återta det snabba travandet.

»Hon är lite’ sprallig av sig, i synnerhet, när det är mörkt», sade Magnusson.

Sigrid svarade icke. Hon var på det hela taget likgiltig för allting. För henne kunde det gärna gå omkull i diket. Vad gjorde det, om hon bröt halsen av sig? Hela hennes värld hade ramlat som ett korthus. I kväll hade de middag hos direktör Axelssons. Där skulle hon träf-fat Erik. Och i övermorgon skulle de gått på Teaterförbundets stora maskerad. Och på lördagen skulle ...

»Kanske jag skall tända vagnslyktorna?» frågade kusken. »Det blir mörkt genom skogen.»

»Inte för min del», svarade Sigrid. Det var riktigt bra, att de kommo in i något ännu mörkare, så slapp hon skämmas över att hon satt och grät stilla.

När de nådde skogen, saktade Freja farten av sig själv. Hon frustade och förlängde tyglarna med ideliga halssträckningar. I backen gick det i skritt genom det allra svartaste. Då började Magnusson berätta om hur olyckan gått till. Kanske han tyckte själv, att mörkret blev plågsamt. Det blev en lång och utförlig redogörelse om hur kapten hade ridit ut strax efter middagen för att bevista kommunalstämman. Se, det hade varit tal om att man tänkte bygga ett nytt skolhus, och det hade kapten givit sig både den och den på att det icke skulle bli något av. Skatterna voro tillräckligt höga förut, och statar- och torparungarna blevo bara högfärdstokiga av att sitta och läsa biblisk historia i slottsrum. Kapten hade talat vitt och brett på stämman för det hade Jönsson i Vargtorp sagt för han hade varit där också. Se, Jönsson hade elva ungar, han, och hade inget emot att hans ungar läste biblisk historia i slottsrum, så det hade visst varit litet hett emellan dem på mötet. Efteråt hade kapten bjudit kyrkoherden, som var ordförande på mötet, på supé på Stadshotellet, och där hade man visst varit grundlig, för när Karlsson for in med mjölkskjutsen på morgonen hade han mött kapten och patron Boström ridande i kapp som galningar. Längre fram på dagen hade Karlsson kommit hem med kapten på mjölkskjutsen och Freja bunden efter. Kapten hade legat på landsvägen blodig och sanslös, och Freja stod och betade ute på ängen. Det hade icke varit mer än några hundra meter från smedjan, som fröken visste, och icke mer ännågra steg från grinden till trädgården, så doktorn hade sagt, att kapten troligen försökt ta grinden men att Freja slagit i och hela ekipaget gått över. Patron på Alby visste ingenting. De hade ridit hårt men skilts vid Albyvägen, hade han sagt. Doktorn hade sagt, att det var hjärnskakning det mesta och ruskat på sitt stora, vithåriga huvud mycket, mycket betänksamt för det hade Eva sagt, som hjälpte till.

»Ja, och nu ligger kapten där orörlig för första gången i sitt liv», slöt Magnusson sin långa berättelse.

Sigrid hade kommit från sina egna tankar. Men hon hade icke lust att fråga vidare. Magnusson, som troligen fann henne otacksam att berätta något för, fann sig icke föranlåten att vidare behandla ämnet eller ta upp något nytt. Dessutom började Freja sätta bättre fart av sig själv. De hade också lämnat skogen med Albys gamla gård just i brynet. De togo av vägen till Bjumäs, och nu led det gott undan.

Himlen hade fått en gröngul skiftning mot väster. Bjurnäs började redan avteckna sig i en svag kontur. Stjärnorna miste sitt kalla, bistra sken och liksom löstes upp från gryningsljuset, flöto ut och blevo korta. Endast över Bjumäs höll sig länge en stilla, stor stjärna. Så slocknade den också. Den nya dagen höll sitt inträde.

Kärran rullade förbi sovande torp, små speglande sjöar med ekor vid stranden. En och annan tupp gol. I björkarnas späda, hängande grönska började morgonvinden viska. Sigrid frös i sitt hjärta. Hemskt var det att fara mot döden, när dagen gick in på nytt. Men så låg det också frost på gärdena.

Vid grinden bortom smedjan måste Magnusson av och leda hästen igenom. Han visade på platsen, där olyckan sades ha hänt. Där syntes inga spår.

De körde längs trädgårdens skyddande, stora granhäck. Ett och annat fruktträd hade redan slagit ut och räckteupp att visa sin skära eller vita blom. När de svängde av in i den gamla alléen med sina hundraåriga lindar, vars lövverk redan bildade ett grönt valv, skimrade Bjurnäs huvudbyggnad i fonden med stora trappan. Sanden knastrade, när de körde fram.

Ingen människa syntes till på gården, men ett ansikte tittade fram bakom geranierna inne i flygeln hos inspektörens, och uppe i faderns rum brann ljus, det syntes tydligt i gardinspringan. Sigrid gick uppför trappan. Hon var stel och frusen. Porten var lyckligtvis öppen. I vestibulen luktade det kyla, mögel, död, och nischerna med de båda rostiga riddarerustningarna hade aldrig synts henne så mörka och hemska.

Medan Sigrid undrade, om hon först skulle väcka någon av jungfrurna nere eller genast gå upp till fadern, kom Eva ned för trappan från övre våningen. Hon var rödögd och förgråten, och hennes gråa hårtestar hängde i oreda kring det skrynkliga men goda, gamla ansiktet. Sigrid tog henne i famn och kysste henne utan ett ord.

Det dröjde en god stund, innan hon fick fram en viskning om hur det stod till med kapten.

»Kapten har slumrat till ett slag», viskade den gamla trotjänarinnan tillbaka. »Han har frågat flera gånger efter fröken», tilläde hon och torkade ögonen med förklädsnibben. »Doktorn har vakat hela natten hos honom, men hennes nåd har gått och lagt sig. Hon var så förstörd. Det är bäst fröken får något varmt i sig. Hon fryser ju, stackarn, så hon skakar.»

Eva klappade henne på kinden och förde henne med sig in i sitt rum samt drog upp gardinen.

»Här är varmt och gott åtminstone. Uppe hos fröken har det icke hunnit bli ljumt ännu, fast vi eldat flera brasor redan. Iskylan sedan vintern sitter ännu i stenväggarna. Sätt sig nu, kära fröken, här i soffan så skall jag få upp Ida så hon kan koka kaffe åtminstone. Jagsade till henne att hålla det varmt tills fröken kom, men naturligtvis har hon somnat från alltihop. De unga har ingen ansvarskänsla nu mer.»

Med dessa ord gick hon. Det var ingen udd till Sigrid i den sista meningen, det förstod hon, men ändå gjorde den ont. Det var endast riktat mot pigan, som somnat.

De unga har ingen ansvarskänsla numer, upprepade Sigrid tyst för sig själv. Hade hon icke ansvarskänsla? Hon, som genast reste hem från Erik och allt? Icke ett ögonblick hade hon tvekat, det visste hon med sig själv. Men var det ansvarskänslan, som gjorde det? Var det icke snarare en naturlig reflexhandling inför telegrammets maning? Ansvarskänsla? Vad skulle hon ha för ansvarskänsla? Både far och mor hade velat, att hon skulle resa till huvudstaden för att utbilda rösten hos Bratt, som hade ett stort namn. Det var väl ansvarskänsla att lyda sina föräldrars öppet uttalade önskningar. Och ändå...

Sigrid satt fortfarande med pälskappan på sig. Hon stirrade på den utbrunna brasans mäktiga glödhög. Det var

som ett miniatyrslott i aftonsol. Den brann och flammade i böljande, röda vågor på murarna. Där voro fönstren, som lyste eld, och där uppe stod tinnarna och tornen med gråa skuggor mellan sig. Det var natten, som kröp fram mellan taktegeln. Och vallgraven därnere var redan svart med en och annan röd reflex. Där låg vind- , bryggan nere. Det lyste blod på dess ena kant. Där tittade ett ansikte med kroknäsa och knävelborrar fram i vaktrummet på sidan, och där stucko ett par slungor fram sina mörka gap. Varför var vindbryggan öppen? Vem väntade man på?

Slottet blev gråare, mörkare. Murarnas aftonglans slocknade. Det var mycket tyst och stilla. Tinnarna fingo spökaktigt grått över sig. Ett torn vacklade och stör-

2 Sigrid Pcrsdotter Sjurtrona.tade in. Murarna sprucko, och med ett hastigt uppflammande låg drömslottet i spillror.

Sigrid reste sig och gick fram till fönstret. Ute rullade dimmorna över fälten. Kunde det verkligen vara frosten, som ännu låg kvar därute långt borta på andra sidan sjön? Sigrid ryste och svepte kappan fastare om sig. Hon kunde icke låta bli att se på fönsterpostens djup. Det var minst en meter. Åh, dessa murar, dessa murar!

Lyckligtvis kom Eva med kaffet rykande varmt.

»jag gjorde iordning det själv», förklarade hon. »Ida var naturligtvis ute. Gud vet var människan håller hus om nätterna!»

Denna något bittra reflexion följdes av ett vist råd: »Drick nu medan det är riktigt varmt, kära fröken. Det skall göra gott. Vi skall lägga på mer ved också.»

Sedan hon slagit i Sigrids kopp, kastade hon in några björkkubbar i kakelugnen. Nu var drömslottet hopplöst förstört.

»Det tar sig snart», tröstade Eva.

Hon ställde sig att med ett verkligt lyckligt uttryck i ansiktet åse hur Sigrid drack sitt kaffe.

»Doppa också, kära fröken», rådde hon. »Jaså, där ha vi människan», utropade hon, när dörren öppnades och husan trädde in med en gräddsnäcka i hand.

Människan var stor och stark, medelålders och med lingult hår, som låg hopsurrat i nacken. Vacker var hon icke att skåda men såg godmodig ut. Hon neg för fröken.

»Jag begriper inte», sade hon, »vad Eva skulle lägga sig i mitt kaffe för. Jag hade gjort eld för länge sedan, det såg hon väl, och skulle bara ned efter tjocka grädden i källaren.»

»Jag har inte lagt mig i hennes kaffe», förklarade Eva mycket logiskt. »Det var en faslig tid att gå efter grädden! Jag tyckte det var mycket bättre, att fröken fickkaffet med detsamma även om hon fick hålla tillgodo med den tunna grädden.»

Människan svarade ingenting härpå. Hon satte bara gräddsnäckan på bordet och gick sin väg utan ett ord.

»Jag vet nog var hon var», sade Eva menande. Ett leende kröp fram i munvinklarna, men hon fick icke tid att utbreda sig vidare över ämnet, ty Sigrid tömde hastigt kaffekoppen och frågade, om Eva trodde, att man kunde gå upp till kapten nu. Hon avskydde paniskt allt skvaller, mest pigskvaller även om det kom från den gamla, hederliga, goda Evas mun. Hon hade icke förgäves till-bragt vintern i ett Stockholmspensionat.

Eva skulle höra efter. Hon kom strax ned med besked. Kapten sov ännu, och doktorn hade också somnat i stolen bredvid sängen. Det var bäst att låta dem vara. Men hennes nåd var vaken och hade hört skjutsen komma samt bad, att fröken genast skulle komma upp.

Sigrid dröjde icke att lyda. Hur litet hon och modem än hade gemensamt med varandra, smälte alla små gångna ojämnheter bort inför sorgen, som drabbat dem båda.

Eva och hon tassade tysta uppför trappan. Dörren till kaptens rum stod en smula på glänt. De lyssnade båda vid

den men hörde icke annat än de sovandes andedrag. Eva vinkade avböjande till Sigrid och gick in till kaptenen.

Moderns dörr stod också på glänt. Det var som om alla, som sovo, väntade en objuden gäst, för vilken inga lås och vreden höllo.

Hennes nåd hade båda ljusen tända på natt duksbordet. Hennes oformliga stora kropp avtecknade sig under täcket. Ansiktet, som trots sin förgråtna prägel dock hade ett visst mått av höghet, som alltid skrämt Sigrid, lyste upp av glädje, och hon sträckte båda armarna mot dottern, som snyftande kastade sig i dem.

Sedan de gråtit slut, kom ungefär samma förklaringöver olyckan, som kusken avgivit, ehuru tillsatt med bittra klagomål över Pers vildhet. Aldrig kunde han hålla månna. Aldrig kunde han rida som en annan människa. Nu var allt slut, allt, det visste hon. Det kunde hon se på doktorn. Man behövde icke ta miste på hans ansiktsuttryck, när han fick se Per ligga där i sängen. Det hela var bara en fråga om timmar. Vad skulle det nu bli av dem båda?

De vaggade varandra i armarna, där modern satt upprätt i sängen med dottern i famn. Genom all sorgen urskilde dock Sigrid tydligt en smärtsam förnimmelse av att moderns klagan icke så mycket rörde fadern som icke mer dem båda och framför allt henne själv. »Och jag, som så ofta bett Per att vara försiktig, att fara fram varligt. Han är icke längre en ung löjtnant, som kan leva tokig, utan en gammal man, som har förpliktelser mot sig och de sina. Men så var det alltid, alltid! Inga hänsyn vare sig hit eller dit. Bara storma på. Och jämt och samt skulle han ta Freja, fast han visste hur galen hon var. I stället för att behålla Stella, som var from och sedig, sålde han henne. Och inte bara henne utan tänk också båda mina vackra vagnshästar. Jag förstår honom inte, har aldrig förstått honom, lika litet, som han förstått mig.»

Sigrid drog sig tillbaka mitt ur omfamningen. Anklagelsen mot fadern var henne för stark i detta ögonblick, när han låg därinne i sitt rum och hans liv kunde räknas i några få timmar. Modern sjönk utmattad ned på kuddarna och drog upp täcket.

»Kära barn, varför stänger du inte dörren efter dig! Du släpper in en kyla från salongen, som isar ända in i märg och ben.»

Sigrid gick bort och stängde dörren. Hon ville ha sagt något om, att hon trodde, att modern ville ha dörren öppen, men tyckte, att det icke tjänade någonting tillatt svara. Hon kände moderns hysteriska sätt att ta saker och ting.

»Jag tror ni vill ta döden på mig också», mumlade hennes nåd. »Vilken natt! Vilken natt! Jag har inte fått en blund i mina ögon.»

Hon slöt ögonen trött. Sigrid gick fram till sängen igen och satte sig på stolen bredvid. De båda ljuslågorna fläktade för luftdraget. Mellan de tunga silver-stakarna stod en parfymflaska och en puderask i emalj med Bjurcronas vapen.

Sigrid satt och såg på modern. Den gamla känslan av att aldrig veta, om modern spelade teater eller gav verklighet, smög sig på henne. Modern var påfallande vacker ehuru dragen något försvunno i fetma. Näsan var fint böjd, pannan klar och hög, och ögonlocken voro stora och kupiga, där de lågo slutna, ögonfransarna voro långa och svarta, och håret, som hon icke löst upp för natten utan ännu bibehöll i mörkbruna vågor, bildade en verkligt vacker ram kring ansiktet. De få silverstråna här och var klädde bara. Hon kunde gott likna en sovande drottning. Det enda, som störde, var munnen. Den var bred, och läpparna voro tjocka och röda.

Modern öppnade långsamt ögonlocken. En stund sågo de på varandra.

»Du tycker visst jag ser förfärlig ut», sade modern till sist. Hon strök tillbaka en hårlock vid örat. »Jag var så trött, kära barn, att jag gick i säng utan att reda håret.»

När Sigrid icke svarade något, vaknade moderskänslan.

»Du är trött själv kan jag se. Jag vet inte, om de gjort i ordning ditt rum. Jag sade till, att de skulle elda hos dig, men alla människor tappade huvudet, när de kom hem med Per. Och jag orkade verkligen icke tänka på allting. Du förlåter mig?»

Hon sträckte handen fram mot Sigrid, som böjde signed och kysste den. I all sorgen fanns det dock en, som var olyckligare än hon själv. Det var hennes egen mor, som ännu icke — ännu icke ...

»Du kan också lägga dig på schäslongen därborta. Be Eva, att hon skaffar dig några täcken så länge. En sådan vår vi har! En sådan vår! Frosten ligger kvar långt fram på morgonarna, sade Per i går. Han var ute och satte ryssjor tidigt på morgonen. Han kunde naturligtvis inte låta Fiskar-Anders sköta om det. Men så är det alltid!»

»Han tyckte kanske det var roligt», försökte Sigrid.

»Roligt? Jag vet inte jag brukar få ha roligt.»

»Ja, men mamma, nu är du verkligen...»

»Förlåt, barn lilla! Jag är så förstörd. Gå och säg till Eva nu, så tar hon in täcken åt dig. Man ligger inte alls dåligt på den där schäslongen.»

»Jag tror hellre jag går upp på mitt rum», sade Sigrid. »Solen skall väl snart vara uppe.»

»Solen! Inte finns det någon sol i det här landet. Kom och kyss mig först, innan du går, Sigrid. Jag har sannerligen om någon behov av ömhet i denna stund.»

Sigrid följde plikten och sade godnatt.

»Du kan gärna släcka, innan du går, så kanske jag kan få blunda en stund», sade modern.

»Blir det något, får ni väcka mig. Godnatt, barn!» tilläde hon, vände med en suck sin tunga kropp på sidan och drog täcket över örat.

Sigrid släckte ljusen, trevade sig bort till dörren och gick ut och stängde den stilla. Hon fortsatte genom salongen, där de gamla familjeporträtten sågo dystrare ut än vanligt i den grå morgonbelysningen, samt passerade genom den stora matsalen med de tunga ekmöblerna och smög sig på tå in i biblioteket, där papperen flöto på skrivbordet i oordning. Hon lyssnade vid dörren till faderns sängkammare bredvid. Samma ljud som förut.Tunga djupa andedrag. Då och då ett gurglande som om luften tröt. Det var säkert fadern själv.

Sigrid undrade, om hon skulle säga till Eva, att hon gick upp till sig själv och lade sig. Vid närmare eftertanke fann hon det onödigt. Det kunde Eva förstå ändå.

Sigrid smög sig ut i hallen och uppför trappan till översta våningen. Hon kände sig själv som ett spöke, en anmoder från gamla dagar, som vankade omkring i slottet i oro över att någon i släkten skulle gå bort. Hjon var riktigt kuslig till mods, när hon skulle passera vinden med de stora, mäktiga bjälkarna, som buro taket, och det gamla urverket till klockan, som alltid såg så fantastiskt ut och minde henne ständigt om något slags tortyrredskap med linor, hjul och lod. Det var också så pass mörkt att hon måste treva sig fram. Hon väntade, att när som helst känna något kallt och fuktigt möta. Urverket tickade tungt, ansträngt och hårt som om kraften höll på att tryta, och golvtiljorna knarrade till då och då hur försiktigt hon än smög sig fram. Allt gav intryck av att något höll på att brista, gå i sär.

Sigrid blev alldeles vettskrämd, när hon hörde någon röra sig inne i hennes rum, vars dörr hon just nått. Det var alldeles tydligt, att någon fanns därinne. Det hasade och knastrade. Ett metalliskt ljud hördes, och så kom det försiktiga fotsteg mot dörren. Sigrid var för rädd att skrika.

I samma ögonblick öppnades dörren, och husan visade sig. Hon blev lika rädd hon. Sedan förklarade hon, att hon gått upp för att lägga in mera ved i kakelugnen. Då förstod Sigrid de mystiska ljuden och tackade.

När Sigrid blev ensam, gick hon bort och kände på kakelugnen. Det skönt blåmönstrade gamla Mariebergs-kaklet var glödhett, men luften inne i det stora, runda tornrummet var ändock knappt ljum. Sigrids andedräkt syntes, när hon riktigt pustade ut. De båda djupa fön-sternischerna voro icke heller vidare täta på sidorna om fönsterramarna. Där gapade långa sprickor längs efter, och luften stod in frisk cch sval.

Ändå kom det en skön hemkänsla över Sigrid. Allt var orört, precis som när hon lämnade det för länge sedan. De

skära kretonggardinerna, den gamla eksängen med rosafärgade sidenomhängen, fästade samman i en pösig rosett mitt över, spegeln med sin facetterade glasram, Hauptska inlagda byrån med rokokoklockan ovanpå, de gamla kopparsticken på väggen i sina svarta, blanka ramar — allt fanns kvar. Och golvet var ännu täckt med den tjocka Briisselmattan, hur nött den än var. Där hade nog gamla Eva lagt tidningspapper under för att hålla golvkylan ute.

Sigrid gick fram till sängen och drog bort det tjocka, röda sidentäcket för att den lilla värme, som fanns, skulle kunna krypa ned i sängkläderna. Hon lade handen på lakanet. Det var bra kallt, men hon kände tydligt, att man lagt en filt under lakanet. Den snälla, rara, omtänksamma Eva! Det var annat det än pensionatet.

Sigrid kände sig riktigt varm. Hon tog pälskappan av sig. Den kunde hon åtminstone undvara. Så kom hon att tänka på sin kappsäck. Den hade hon glömt nere i hallen. Så tråkigt! Nu skulle hon behöva springa ned efter den. Hon kunde icke gärna gå i säng utan att borsta tänderna. Och nattlinne sedan!

Hon oroade sig i onödan. Någon hade tagit upp hennes kappsäck. Den stod på sidan om byrån. Det var därför hon inte sett den.

Hon skyndade att göra sig i ordning iör natten. Hon blev på en gång så trött. Men innan hon gick till sängs, tog hon ändå en blick genom fönstren över nejden. Hon såg ängar och gärden, där dimmorna ännu rullade fram, men hon kunde också se vädertuppen borta på Bjumäs kyrka. Den började redan lysa. Solen höll visst på attgå upp. Nere vid stallet var Magnusson i farten, och ur statarbyggnadens skorsten stod röken upp. Hönsen hade redan hunnit ut på backen vid ladugårdslängan och Felix, den stora prakttuppen, stod som vanligt högst upp och gol. Allt började en ny dag. Det var bara han därnere inunder, som aldrig mer skulle stiga upp.

»Stackars lilla pappa», mumlade Sigrid och skyndade sig i säng. Hon frös så att hon skakade.

Vad skulle det bli av dem?Det var långt lidet på dagen, då Sigrid vaknade vid att någon rörde vid hennes arm. Eva stod vid sängen med kaffebrickan.

»Ja, fröken får förlåta mig att jag väckte, men kapten ser ut att börja återfå sansen, så det kanske är bäst att hålla sig färdig. Hon hinner mycket gott att få sig kaffe först. Fröken får ursäkta, att jag måste ned med detsamma. Doktorn behöver mig nog, men jag ville inte låta husan väcka. Hon är som en träklump. Gör sig ingen brådska. Jag skall säga till, om det skulle bli något.»

Hon gick vänligt mysande. Sigrid skyndade att klä sig och dricka kaffe. Sedan sprang hon ned till fadern. Mycket, mycket försiktigt öppnade hon dörren till hans rum. Det var bara Eva inne hos honom. Doktorn hade gått ned för att äta.

»Se där ha vi henne redan, kapten», förklarade Eva nästan muntert. »Stig fram fröken lilla, det är inte farligt! Kapten är riktigt duktig i dag.»

Sigrid hastade fram, såg ett ombundet huvud i sängen, ett par stora, stelt blickande ögon, som hon icke kände igen, och föll på knä vid sängen:

»Kära, lilla pappa!» Hon kysste hans hand, hans arm.

När hon snyftat slut, såg hon upp. De stela ögonen sågo rätt upp i taket. Det var ännu icke mycket medvetande i dem, och de flyttade på sig mycket, mycket långsamt, liksom med allra största svårighet. Han ville tydligen mycket gärna vända dem mot dottern, men det varförenat med stor möda. Till slut fann han på att vrida en smula på huvudet för att få se vem som talade till honom. Läpparna rörde sig.

»Stilla! Stilla!» varnade Eva. »Han hör visserligen inte ännu vad vi säger, påstår doktorn, men han kan säga ett och annat ord själv. Hör bara!»

Båda lutade sig fram över honom.

»Sigrid», sade han svagt. Det lät som det kom långt, långt bortifrån.

»Ja, pappa, här är jag», sade Sigrid och tog hans hand.

Hans ögon sågo på henne utan att förstå. Han hade ännu icke fullt återvänt till livet. Han var på gränsen mellan två världar, den skuggfyllda och den solklara. Medvetandet stapplade på kryckor mellan dem, sökte sig fram halvblint.

Sigrid var djupt gripen. Så hade hon icke tänkt sig återse fadern. Hon hade visserligen trott, att han skulle bära svåra spår efter olyckan, men denna outsägliga hjälplöshet var nä-stan värre. Den högreste och välbyggde Per Bjurcrona, alltid med gungande kraft i hela gestalten och med lysande klarblå ögon, hade förvandlats till ett hjälplöst bylte, varur ett par stela porslinsögon stirrade. De delar av ansiktet, som icke höljdes av det vita bandaget, hade mist den praktfulla bronsfärgen, som alla på trakten avundades Bjurcrona, och redan fått en elfenbensartad anstrykning, som skrämde Sigrid. Det var som om allt blod lämnat den kraftfulle gestalten och det bara fanns ett skört skal kvar, som kunde brista, falla in när som helst. Till och med de starka händerna med sina långa fingrar, som tyglat så många galna hästar, hade fått något benrangelsartat över sig. Fet hade Per Bjurcrona aldrig varit, men att en människa så hastigt kunde förändra sig hade Sigrid aldrig trott. Hon mindes, att modern skrivit något om att pappa varit dålig en tid för flera månader tillbaka. Det kunde möjligen förklara.Han kommer aldrig upp, tänkte hon, där hon satte sig på stolen bredvid sängen. Hon smekte sakta hans hand. Den var underligt kall och känslolös.

Hon såg frågande på Eva. Denna skakade på huvudet.

»Bäst fröken går ned och språkar med doktorn så får hon själv höra. Jag begriper ingenting.»

Sigrid satt kvar. Hon var allt för rädd, att något skulle hända, om hon lämnade fadern. Hon hjälpte om en stund Eva att ordna sängen så gott som möjligt utan att rubba den sjuke.

»Hon är riktigt duktig», prisade Eva.

Efter en dryg timma kom doktorn in. Han såg trött ut men nickade glatt åt Sigrid och tryckte hennes hand fast.

»Nu skall vi inte sitta där och hänga», förklarade han, »utan gå ut och röra på oss. Med Per är det ingen fara för tillfället. Han kan ligga så där, många dagar. Huvudsumman är, att han får vara fullständigt i ro ännu så länge.»

Han tog Sigrid milt under armen och förde henne med sig ut i hallen. Kaminen var påfyrad och brann friskt.

»Sätt sig nu så får vi talas vid», befallde han. Som gammal militärläkare hade han en inrotad vana att då och då återfalla i kommandotonen och tilltala civila som rekryter likadant. Länge varade dessa återfall icke. Hans spelande glada och goda ögon motsade också befallningens skärpa, och den gest, varmed han strök över sitt vita stubbhår, hade ingenting av knektmorskhet i sig.

»Jaja, hon får naturligtvis göra som hon vill», skämtade han, när Sigrid förblev stående. »Men jag sätter mig, det får fröken ursäkta mig för, jag är trött. Vi ha hållit på här i ett dygn snart i ett sträck. Gumman Eva är beundransvärd.» Han log brett.

Sigrid satte sig. Hon såg oavvänt på det rödfriska an-letet. Hur kan han skratta, tänkte hon, när pappa ligger där...?

Doktor Enander makade stolen närmare hennes.

»Låt oss nu tala förstånd», sade han. »Fröken är gammal nog att förstå, att ingen kan göra anspråk på att få leva evigt. Per lika litet som andra. Jag vill härmed icke säga, att han kommer att dö nu genast eller inom några dagar. Han kan leva eller dö. Därom vet jag intet. Med hans starka natur, hans seghet och framförallt med hans oerhörda livsvilja skulle det mycket väl kunna hända, att han en vacker dag sitter på hästryggen igen. Dock icke på Freja, hoppas jag.»

Doktorn tog en pris ur snusdosan och bjöd Sigrid dosan.

»Nej, naturligtvis, det borde jag förstå, att en ung, vacker flicka icke har samma ovanor som en gammal

knektbårdskärare.» Han skrattade till.

»Vad hennes nåd tänker om olyckan, vet jag inte. Hon har mest gjort oss besvär med sina gråt- och svimnings-attacker. Mamma är nervös efter vad jag kan förstå?»

Sigrid nickade till svar.

»Nu skall vi bara se till att hålla humöret uppe. En olycka blir inte hjälpt med att andra människor tappa huvudet. Tvärtom. Det är just då vi skall anspänna vår kraft, våra nerver. Jag litar alltså på fröken.»

Hans blick blev hastigt allvarlig och prövande.

»Hur gammal är fröken?» frågade han.

»Nyss fyllda tjugufyra», svarade Sigrid.

»Då har man trampat ut barnskorna», fortsatte doktorn. »Jag måste resa hem oförtövat. Har en svårt sjuk i staden. Jag kan inte gärna lämna honom i sticket för Pers skull. Den andre är också en gammal god vän. Alltså får fröken nu överta min roll och bli den starka och styrande. Om jag kan få fatt i någon sköterska, skall jag genast skicka över henne, så fort jag kommer till sta-den. Senast i morgon bittida är jag tillbaka, kanske också redan i kväll.»

»Vad är det åt pappa?» frågade Sigrid. »Är han svårt skadad ?»

»Han är bra sönderslagen i huvudet, det måste jag säga. Han har tydligen fått sig en hård törn, när hästen gick över. Ena nyckelbenet är brutet, och han har en svår utgjutning i sidan. Allt det där kan nog reda upp sig. Det värsta är att man inte kan säga, om det är några inre komplikationer. Hjärnan har fått sig en skakning, det märks nog. Det kan nog bli bra. Värre är om det skulle tillstöta något annat. Det är med människor som med klockor, som skadats. De stanna lätt, sedan de gått en tid. För närvarande finns det ingenting att göra. Byta omslagen så försiktigt som möjligt och annars låta honom vara och lita på naturen. Hjärnan måste först lugna sig. Vad medecinen beträffar, har jag sagt allt till Eva. Mamma tror jag inte vi kan lita mycket på. Kunde vi bara flytta honom, vore det bäst, att han kom in på sjukhuset, men det går inte ännu. Sedan kanske vi kan ta en Röntgen av honom. Jag tycker icke om den där utgjutningen i sidan. Ja, nu vet fröken ungefär hur det står till med pappa. Någon ögonblicklig fara är det inte, så mycket är säkert. Nu måste jag ge mig av. Förlora icke modet. Han har jättekrafter. En vanlig dödlig skulle kollaberat med detsamma för en sådan smäll.»

De gingo in till den sjuke. Han låg likadan. Doktorn böjde sig ned över honom och såg på honom.

»Ja, adjö med dig, Per», sade han långsamt och tydligt. »Jag kommer igen.»

Per Bjurcrona tycktes icke bekymra sig om dessa tröstande ord.

»Eva», viskade han sakta som förut.

»Se, se!» sade doktorn. »Gumman har redan slagit migur brädet! Alltså, det blir som jag sagt. En tesked varannan timme.»

Han klappade Eva på axeln.

»Jag litar på henne. Hon har varit i krig förut», skämtade han. »Vill han ha en skvätt vin eller konjak, så låt honom få det. Det dör han icke av. Föda skall vi däremot undvika. Han har kapital att dra på ännu. Och så lämna honom i fred så mycket som möjligt. Låt honom icke prata för mycket, om han kommer till sans riktigt. I värsta fall får ni ringa till mig, fast jag icke tror, att det behövs.»

Han tryckte Sigrids hand och gick. Hon ville följa honom ut, men han avböjde det med förklaringen, att han hittade ned själv. Strax efter hörde hon skjutsen fara.

Eva viskade till fröken, att hon skulle gå och lägga sig, men Sigrid svarade, att hon visst icke behövde det utan att det vore mycket bättre, om Eva gick och lade sig.

»Jag skall sköta pappa», förklarade hon.

Det ville naturligtvis icke Eva. Så satte de sig båda att vänta, Eva borta i soffan, men Sigrid på stolen vid sängen.

Det blev många och långa timmar, endast avbrutna av den hjälp de kunde bringa den sjuke, när han rörde sig. En gång kom det bud från hennes nåd för att spörja hur det var med kapten, men annars bildade det stora, höga rummet en sluten värld för sig. Sigrid vägrade envist att gå ned för att äta. Hon var icke hungrig. Men hon så gott som tvingade Eva att gå ned för att styrka sig.

»Jag är ung, men du är gammal», var den enkla bevisföringen.

Framåt kvällen kom kapten till full sans. Det var strax efter att Sigrid hade gett honom den föreskrivna teskeden av medicinen. Eva hade just tänt lampan på bordetbakom sängen och ordnade med skärmen så att ljuset icke skulle genera den sjuke.

»Vatten», sade Per Bjurcrona med sin vanliga, något kärva röst.

Båda kvinorna kappades om att ge honom det. Sigrid kom först och fuktade hans läppar.

»Jaså, du är hemma», sade han. Hans blick var klar och lugn. »Vad har ni gjort med mitt huvud?» frågade han. »Det dunkar.»

»Stilla! Kapten måste ligga alldeles stilla», varnade Eva, när han gjorde ansats till att resa sig.

»Pappa har gjort sig illa, mycket illa», sade Sigrid och kysste hans kind.

Per Bjurcrona sökte i sitt minne. Det ena ögonbrynet, som var alldeles fritt från bandaget, rynkade sig, och båda ögonen fingo en metallblå skärpa. Han såg ut som om han stode i begrepp att sätta över ett svårt hinder.

»Javisst», sade han. »Hon gick över, Freja. Jag ville ta grinden till trädgården. Hon snubblade och slog i. Nu minns jag. Hur gick det med henne?»

»Vilken menar pappa ?»

»Stoet förstås.»

»Freja?» frågade Sigrid. Hon var så häpen att hon icke kom sig för att tala om att hon åkt hem efter Freja.

»Javisst!» Kaptens röst lät ännu vresigare. »Bröt hon halsen av sig, hon med?»

»Kapten har visst inte brutit halsen av sig», upplyste den välvilliga trotjänarinnan.

»Tack för nyheten», sade den sjuke. Munnen försökte

le.

»Och vad Freja beträffar har det inte bekommit henne ett dugg. Magnusson skjutsade hem fröken med henne i dag på morgonen.»

»Hur länge har jag legat så här?» frågade kapten.

»Pappa har bara legat något över ett dygn», sade Sigrid.»Och du har redan hunnit hem?»

»Mamma telegraferade.»

Per Bjurcrona såg mycket eftertänksamt på henne.

»Jaså, mamma telegraferade. Är det så dåligt med mig?»

Han vände bort blicken från dottern och fäste den i taket. Det såg ut som om ögonen blevo blankare. Sigrid böjde sig ned över honom och kysste honom.

»Det är ingenting farligt, pappa», tröstade hon.

Per Bjurcrona inlät sig icke på någon vidare diskussion om det ämnet för tillfället. Han låg länge tyst, innan han frågade vad klockan var.

»Hon slog nyss sju», sade Eva.

»Varför är det så mörkt härinne», sade den sjuke. »Tänd mera ljus och så ge mig en slurk konjak med vatten i. Men kallt!»

Eva försvann genast. Ingen såg, att hon grät i glädje över att kapten var så pass bra att han kunde kommendera igen. Då var det hopp om livet.

»Har doktorn varit här?» frågade Per Bjurcrona.

»Doktor Enander for nyss», sade Sigrid.

»Tyckte jag inte jag såg honom! Nå, vad sade han?»

»Åh, bara att kapten skulle ligga alldeles stilla. Han kommer igen i kväll eller i morgon bittida.»

»Var det sådan brådska?» Per Bjurcronas röst fick en klang, som Sigrid genast förstod. Hon skyndade sig också att säga, att det visst icke var något farligt bara fadern höll sig alldeles stilla och lugn.

»Farligt?» frågade han. »Vad menar du med farligt? Dö? En karl skall icke vara rädd för döden. Nej, det är icke det, Sigrid. Icke det.»

Vad det var för något annat, som oroade honom, talade han icke om. Sigrid ville icke fråga. Det var bäst att lämna honom i fred. Kanske han kunde sova igen. Per Bjurcrona låg länge och funderade, medan Sigrid

sakta smekte hans hand. Han höjde den och såg på den. Så lät han den sjunka. Det syntes han ogillade dess utseende, ty en stund senare lyfte han upp den andra och tittade på den. Synen var tydligen lika bedrövlig. De skulle aldrig tygla några hästar mer.

När Eva kom med konjaken och vattnet, sväljde han det begärligt.

»Ge mig ett ägg! Jag är hungrig», tilläde han.

»Pappa skall inte äta något», sade doktorn.

»Jaså. Han sade det. Ge mig två ägg, Eva! Två stekta! Kvickt!»

Eva log av förtjusning och skyndade ut.

»De där medicinmännen skall alltid vikta sig. Jag vet bäst vad jag tål», förklarade han.

Per Bjurcrona var icke den, som lät någon annan kommendera. Hade han varit böjligare i viljan, hade han slutat som överste, kanske general, ty han hade klart förstånd och hade gått igenom krigshögskolan med bästa betygen. Men han förblev i tjänsten vad kamraterna kallade »indisciplinär» och slöt i regementet så fort han blev förbigången till majorbeställningen. Viljan var hans styrka men också hans fördärv. Han hade svårt att underordna sig och ta emot snubbor med detta olympiska lugn, som är den bästa faktorn för att stiga högt på samhällets något vingliga stege. Kamraterna skänkte honom en gång vid en julfest på regementet en sked, urklippt i tjockt papp, varpå regementets kvickaste officer präntat den sköna livsmaximen »Tag skeden i vacker hand».

Per Bjurcrona lärde sig aldrig det. Hennes nåd kallade det vildhet hos honom. Vad Sigrid beträffar, älskade hon fadern med alla hans fel och alla hans förtjänster. Hon hade icke heller hjärta att säga honom emot, när Eva kom med det befallda och matade honom.

»Öppna! Här är hett som i en masugn», sade Per Bjurcrona. Sigrid gick upp och slog upp båda fönstren. Fönstren vätte mot nordväst. Det var därför himlen ännu behöll vårkvällens gulgröna skiftning, denna nordens längtansfärg till södern.

När Per Bjurcrona mättat sin vilja, befallde han de båda kvinnorna att gå och lägga sig. Han tänkte sova, vilken tanke han också omedelbart satte i verket. Han somnade och snarkade.

Framåt tiotiden på kvällen kom doktor Enander tillbaka. Av Sigrid, som fullständigt åsidosatt faderns kommando

att gå och lägga sig och vakade inne i sjukrummet, fick doktorn reda på vad som tilldragit sig.

»Ja, den Per Bjurcrona! Han är sig alltid lik», muttrade Enander och gick fram och såg på den sovande.

»Här är ingenting att göra, bara vänta», sade han till Sigrid, som uppmärksamt granskade hans ansiktsuttryck. »Febern har givit sig en smula, det syns.»

Han tog pulsen på den sjuke.

»Nu kan fröken gå och lägga sig. Jag kan gott sitta här ett par timmar, tills vi har sköterskan här. Hon skulle komma med nattåget söderifrån, så det är nog bäst säga åt Magnusson han hämtar henne. Gå nu, fröken!» uppmanade han.

Sigrid mottog med tacksamhet anbudet. Hon var bra trött. Sedan hon givit Eva besked, gick hon upp och lade sig och somnade genast med kläderna på.

Frampå natten blev hon väckt av Eva. Kapten var vaken och ville nödvändigt tala med fröken. Doktorn hade rest igen, men sköterskan var därnere.

När Sigrid kom in i sjukrummet, voro icke mindre än tre lampor tända. Fönstren stodo fortfarande vidöppna, och det var nästan fryskallt inne. Den stackars, bleka sköterskan hade byltat på sig allt vad hon kunde.

»Pappa ville något?» sade Sigrid och gick fram till sängen.

»Stäng fönstren!» kommenderade Per Bjurcrona.När sköterskan fullgjort befallningen, kom en ny.

»Alla lämnar rummet här, utom fröken.»

Både Eva och sköterskan sågo litet villrådiga ut, men Per Bjurcrona pekade mot dörren.

»Förstår ni inte?» frågade han.

Det var icke annat än att lyda.

»Sätt dig», sade han till Sigrid, när de blivit ensamma.

Sigrid satte sig. Hon började känna sig helt underlig till mods. Hon kunde icke återhålla en rysning.

»Fryser du, så tag på dig min kappa. Den hänger i garderoben.»

Sigrid gick mekaniskt bort och tog faderns uniforms-kappa. På hans uppmaning tog hon den på sig riktigt.

»Så där ja, nu ser du ut som en äkta krigare», skämtade han. »Vi kan gott inbilla oss, att vi sitter vid lägerelden, dit de släpat de sårade.»

Han gjorde ett kort uppehåll. Sedan kom det fast och lugnt. »Jag har talat vid doktorn. Han ville icke gärna ut med sanningen, men till slut lyckades jag ändå pressa fram den.»

Hans ögon fingo åter det blanka uttryck, som Sigrid iakttagit förut på kvällen. Hon skulle velat kasta sig över honom, kyssa honom, skrika, men något av stundande värre förlamade henne nästan. Hon drog kappan tätare samman kring sig, sakta, sakta.

»Nu ska' min flicka försöka vara tapper», uppmanade han.

Hans ögon blvo lysande som förr.

»Jag skall dö», sade han lugnt. Det var ingen förhä-velse i rösten. Icke sorg heller. Det var bara ett konstaterande av ett oundvikligt faktum.

Sigrid blev alldeles stel. Något inom skrek nej! nej! Du får inte, pappa! Du får inte! Men det kom aldrig fram. Munnen bet sig samman i smärta, och tårarnagledo stilla, en efter en, utför kinderna. Visst skulle hon vara tapper! Visst skulle hon!

»Skall jag gå efter mamma», försökte hon stammande.

»Det jag har att säga, rör dig — uteslutande dig», sade han. »Mamma skall jag tala vid sedan, när den tiden kommer.»

Något liknande en suck banade sig genom hans bröst och hävde det starkare än förut. Sigrid smög fram handen ur kappan och lade den på faderns. Han tog den mellan sina och tryckte den.

»Om det kapitlet skall vi icke tala nu. Det är något helt annat. Avbryt mig icke. Jag måste hålla mina tankar samlade för att icke glömma något.»

Det blev tyst i det stora, höga rummet, där de tre lamporna brunno. Den ena var kaptens arbetslampa med grön kupa, den andra var hämtad från salongen och hade en slipad, vit glaskupa samt hög marmorfot. Den tredje hängde i taket, och det var från den ljuset starkast föll ned över Per Bjurcrona och hans dotter.

»Skruva ned taklampan en smula», sade han. »Den vill gärna ryka.»

Det knastrade i veken, när Sigrid gjorde vad han bad.

»Sätt dig här sedan, så nära som möjligt.»

Sigrid makade stolen ännu närmare faderns huvud. Per Bjurcrona knöt händerna fastare samman om Sigrids, som hon omedvetet låtit återtaga dess plats. Sedan började han med låg röst.

»Enander sade mig, att utgjutningen i sidan troligen skall göra slut på mig. När en medicinman säger troligen menar han säkerligen. Det är ett taktfullt förberedande av vad som komma skall. Han ville ha in mig för att röntgenfotograferas. Jag bryr mig icke om deras nya knep. Det skulle bara plåga mig. Jag har tillräckligt av den varan.>Sigrid kände på trycket från hans händer att han talade sant.

»Kan jag icke göra något alls — kan inte pappa ta någon medicin?»

Hon såg villrådig från honom till flaskorna på natt-duksbordet och från flaskorna till honom.

»Sedan, sedan», svarade han. »Låt mig nu hålla på.»

Han slickade sina läppar ett slag med tungan och fortsatte.

»När jag för snart tjugufem år sedan tog arv efter min far och fick Bjurnäs som äldste son, var gården så gott som skuldfri. Johan fick Tollerup nere i Skåne, det vet du. Den blev icke mer skuldbelastad, min gård, de första åren jag hade den, fast jag skötte min tjänst på regementet också. Men så gifte jag mig. Jag vill icke säga något ont om din mor. Du har nog själv sett hurudan hon är. Hon har icke ifråga om lynne och karaktär förändrat sig så värst mycket sedan den första gången hon som min brud drog in på Bjurnäs och tills nu. Det första året gick någorlunda lyckligt. Kärleken var ung, och jag gav vika för hennes anspråk. Det skulle jag icke gjort. Det vet jag nu, visste det för länge sedan, då det redan var för sent att ändra. Jag skulle hållit igen. Så kom du. Det gjorde hennes makt, hennes fordringar ännu starkare. Och hon förstod att begagna sig av båda delarna. Det blev baler, middagar, kalaser, mer än vad gården och min lön på regementet kunde bära. Det gick också ut sig för Johan, och jag måste hjälpa honom. Din mor har ofta beskyllt mig att rida vilt. Det var min enda tröst. Att stormrida genom skogarna för att komma undan bekymren. Jag vill icke göra mig bättre än hon. Jag vill bara försöka förklara för dig hur det blev som det blev här på Bjurnäs. Gustaf Boström på Alby har ofta skämtat över Bjurnäs, det har du nog hört, och kallat det för Babels torn. Det har han rätt i. Din mor ochjag talar verkligen olika språk. Vi förstår icke varann. Har icke förstått varann snart på tjugu år. Det är lång tid.»

Per Bjurcrona gjorde ett kort uppehåll, sedan återtog han berättelsen. »Förstå mig nu rätt, barn lilla», sade han. Din mor är icke sämre än jag. Tvärtom! Tvärtom! Bättre, mycket bättre.»

Sigrid sade ingenting. Hon bara tryckte faderns hand.

»Så gick åren. Jag tog avsked från regementet. Kanske var jag för påstridig den sista tiden. Jag kastade mig helt på att sköta gården. Bj urnäs är icke lättskött. Det kom missväxtår. Skulderna var det enda, som blomstrade. Jag måste ta inteckningar, det förfärligaste en lantbrukare kan ta sig till. Hade icke Gustaf Boström på Alby varit så

hygglig, hade jag för längesedan måst lämna Bjurnäs. I tjugu år har jag hållet på att kämpa för att hålla allting flytande. Det har lyckats. I tjugu år har jag behållit denna min kamp för mig själv. Jag sökte en gång tala förnuft med Matilda, din mor. Hon skrek och slog och sade, att hon inte ville höra talas om aifärer. Följden blev, att vi mer och mer gingo våra egna vägar. Hade det icke varit för din skull, hade vi skilts långt för detta. Ett barn kan hålla ihop ett par föräldrar nästan mot deras egen vilja. För mig är det svårt att säga vems felet är. Troligen ha vi felat båda. Ett kan jag i alla händelser säga. Jag har sökt hålla Matilda utanför bekymren. Hur det kommer att gå nu, är däremot en annan sak. Folket är icke lätt att tas med nu för tiden, och nya inspektorn, som jag måste ta, medan jag låg sjuk några veckor i våras, något som du kanske icke vet, är icke mycket att lita på. Jag bad mamma att icke skriva jag var dålig. Det var inget skäl att skrämma dig i onödan. Det gick också över, fast jag sedan dess känt mig underlig i huvudet mer än en gång. Enander påstod det var influensa. Den sista tiden har jag haft svårt om pen-gar. För en tid sedan måste jag sälja mammas vagnshästar. Hon tog förfärligt vid sig. Det var tråkigt, men nöden har ingen lag. Om en månad skall jag ut med skatten. Jag vet ännu icke, varifrån jag skall ta pengar. Du förstår, det är mycket olämpligt för mig att lägga mig ned och dö just nu.»

Sigrid förstod, att han försökte maskera situationens allvar med ett skämt. Det tog henne djupt.

»Kära pappa», sade hon och smekte honom. »Du blir nog bra igen.»

I ögonblicket trodde hon det. Han talade så lugnt och sansat. Det var icke möjligt, att han skulle gå bort ifrån dem. Hon kunde icke veta vilken självbehärskning fadern ålade sig hela tiden. Hans huvud brände, och han hade besynnerliga känslor av att något inre ville ut. Ibland tyckte han, att blodet stockade sig och ville köra upp genom halsen.

»Ge mig litet mera konjak och vatten», bad han. Han drack en djup klunk med välbehag.

»Vore det inte bäst, att du försökte få sova i stället, pappa ?»

Hon var icke alls bekymrad för gården, mammas hästar och skatten. Det var något oväsentligt, något som icke hörde hit. Det viktigaste var, att hennes kära pappa icke skulle gå ifrån henne. Hela hennes liv, alla hennes tankar voro så inriktade på den liggande gestalten framför henne med det ombundna huvudet och de klara, blå ögonen. Det andra var skuggor ute i natten, utanför rummet, utanför väggarna, stenmurarna. Det var något overkligt i denna stund. Det var pengar, siffror, tal.

Per Bjurcrona tycktes däremot sysselsatt med ett mycket svårt problem. Hans blick sökte djupt. Den gick liksom genom henne, bortom henne. Den blev henne plötsligt så främmande att hon blev rädd.

»Pappa!» viskade hon.Per Bjurcrona återvände och talade.

»Hade du varit en pojke i stället för en flicka, kunde jag varit lugnare. Men det är ingenting att göra åt nu.»

Rösten fick åter en skämtsam anstrykning.

»Då hade du, så pass gammal som du är, kunnat tagit hand om gården. Nu vet jag icke hur det skall gå. Mamma har inget begrepp om att sköta pengar. Du har dessutom din sång.»

Sigrid svarade ännu ingenting. Hon kände, att det låg dolda frågor i faderns ord. Hon förstod icke fullt vad han menade, vart han syftade. Det var alldeles som om de båda skildes från varandra och något mörkt, hemlighetsfullt öppnade sig mellan dem.

»Hur gammal är du?» frågade han.

»Det vet pappa. Tjugufyra», svarade hon.

»Javisst, tjugufyra.» Per Bjurcrona låg länge och funderade. Till sist kom det.

»Skulle du anse det alldeles omöjligt att bosätta dig på Bjurnäs, lämna sången och komma hem? Du har klart förstånd, det vet jag. Käck och modig är du också. Varför skulle du inte kunna bli herre på Bjurnäs? Annars går godset oss ur händerna, det vet jag på förhand.»

»Menar pappa, att jag... ?» Sigrid förmådde icke fullborda meningen. Där var alltså det oväntade, det förfärliga, det som dök upp ur djupet mellan dem.

»Varför inte? Du har gammalt krigarblod i ådrorna, åtminstone halvdelen. Mitt. Mammas hör mer till hovets, skvallrets och intrigernas. Det beror bara på vilken halvdel, som är starkast hos dig. Mammas eller min.»

När Sigrid icke svarade något, fortsatte Per Bjurcrona.

»Det blir svårt, det förstår jag, att lämna allt, Stockholmslivet, sången. Apropå det, vad säger din lärare? Har du någon framtid med din röst? Tror han du kan bli något?»

Sigrid skakade på huvudet.»Det har han icke sagt något om, pappa. Men jag tror det inte.»

Per Bjurcrona betraktade dottern mycket uppmärksamt. Det var som om den höga, smärta flickgestalten inne i den mörkblå kappan sjönk ihop sakta. En trött, ung fänrik. Ögonen undveko att möta hans forskande blickar. De sågo ned på golvet. Var det trötthet eller var det något annat?

Per Bjurcrona var icke den, som länge tövade. Han hatade ovisshet.

»Är du kär i någon därinne?»

Det kom icke något svar på denna öppna, ärliga fråga, men Sigrid såg upp och fäste ett par stora, förskrämda ögon på fadern. Vad menade han? Skulle det bli tal om det också? Om Erik?

»Ja, jag menar, om du har några allvarliga känslor för någon därinne. Icke någon liten förälskelse utan en stor, allvarlig känsla. Du har varit så pass länge från oss, att det vore förlåtligt. Och jag har min själ inga orsaker att sätta mig på några höga hästar. Jag vill inte tvinga dig till någon bekännelse i ena eller andra avseendet. Men det är klart, att om du tänker gifta dig med en eller annan, måste vi slå de andra planerna ur hågen, så vida han icke skulle vara lantbrukare, men den sorten träffas nog icke i huvudstaden. Mamma har länge påstått, att det är något i dina brev, som kan komma en att misstänka ett och annat. Kanske hon har rätt. Jag har aldrig kunnat läsa ut något dylikt ur dem, men kvinnor har alltid mera näsa för sådana saker. Alltså, är du på något vis bunden vid någon, låter vi mina dåraktiga drömmar om att du skall bli herre på Bj urnäs fara och talar inte mer om det. Jag vet, att jag sökt göra mitt för att rädda gården att gå ifrån oss.»

Det var ingen bitterhet i Per Bjurcronas röst, men där låg djup sorg, en manlig djup sorg, som icke hadeplats för många ord och ännu mindre för tårar. Sigrid såg icke längre på fadern. Alltefter det han talat, hade hon åter sänkt huvudet. Hon förstod mer än väl att stunden mindre än annars var läglig för bekännelser. Åh, varför hade hon icke skrivit som hon tänkt om Erik långt förut? Varför? Nu kunde hon icke säga honom det, när han låg där på sitt yttersta och redan talade till henne från ett annat land. Hur skulle hon kunna ha hjärta att beröva honom tron på att hon skulle komma att stanna hemma och hjälpa mamma?

Jag kan icke —- jag kan icke säga honom det! ropade det i hennes inre. Icke nu! Icke nu!

Ljuga kunde hon icke heller inför honom. Och så fick Per Bjurcronas stora fråga stå kvar obesvarad inne i det tysta rummet. Själv sade han ingenting mer. Hans blickar sökte återigen taket. Han bedrog sig själv genom att inbilla sig, att han var intresserad av att se på orna-mentiken. Han hade aldrig förut sett, att stuckaturen var så fin. Det var rent av små amoriner, som dansade däruppe runt kring takrosetten i den ljusa rundelen vid taklampan. Han ville så gärna sökt hålla kvar tankarna däruppe och glömma allt annat, men han måste återvända. Han suckade djupt. Åter tittade han på den stackars fänriken i pappas kappa. Jaså, hon var kär, stackars liten. Nå, så mycket bättre. Desto lättare skulle hon förstå det som måste sägas, det varför han kallat henne till sig, sedan Enander sagt, att man måste bereda sig på det värsta.

Per Bjurcrona drog upp täcket högre över bröstet.

»Fryser du, pappa?» frågade Sigrid och hjälpte honom att ordna täcket.

»Nej», sade han. »Gå bort och känn efter om nyckelknippan ligger kvar i mina ridbyxor! Jag hade uniformsbyxorna med svarta insatsen bak på mig, när jag red omkull.»»Nycklarna ligger här på nattduksbordet»,

sade Sigrid och räckte honom dem. »De låg där redan, när jag kom, såg jag.»

»Det är Eva, den gamla, hederliga själen», sade kaptenen. Han sökte bland nycklarna, i det han höjde dem mot ljuset. Han fann den rätta, en tunn men konstrik nyckel.

»Öppna kassaskåpet därborta i hörnan. Du vrider först ett slag runt åt höger och sedan ett halvslag tillbaka.»

Sigrid gjorde som han sade. Den tunga dörren öppnade sig med en suck, så tätt slöt den.

»Till vänster i nedersta lådan står ett plåtskrin. Tag hit det.»

Sigrid kom fram med skrinet till honom. Fadern lät henne sätta det på täcket så att händerna nådde det. Hans fingrar trevade på sidorna om det. Det gick icke för honom att öppna det.

»Jag är för svag», sade han. »Och jag ser inte. Försök du! Där finns en regel på vardera sidan, som skju-tes nedåt.»

Sigrid satte skrinet på bordet. Hon öppnade det lätt. Det klack till i det.

»Vad är det?» sade Per Bjurcrona. Tyst!» Hon såg mot dörren.

De lyssnade båda. Inte ett ljud hördes. Inte annat än tornurets tunga, regelbundna dunk. Kanske var det någon nattfågel, som skrikit till. Sigrid hade ingenting hört. Det hela började bli så sällsamt omkring henne. Hon var riktigt glad åt att de tre lamporna brunno. Borta i kassaskåpshörnan var det ändå mörkt. Där kunde gott någon ligga på lur. Hon såg på fadern. Han låg fortfarande med blicken vänd mot dörren. Väntade han någon ?

»Gå bort och regla dörren», viskade han.

När hon kom tillbaka, pekade han på skrinet.»Där skall ligga ett litet brunt kuvert i botten. Ge mig det!» Sigrid fick utan besvär tag i det och gav fadern. Han öppnade det och tog fram ett porträtt och några papper, som liknade kvitton. Han räckte henne porträttet utan ord. Det var en pojke på sju, åtta år. Han var så påfallande lik Per Bjurcrona att Sigrid trodde, att det var han själv.

»Vad det är bra», sade hon. »Får jag det?» frågade hon. Han nickade. Hon tryckte bilden till sitt hjärta.

»O, tack, kära pappa!» Hon böjde sig ned och kysste honom. Så ställde hon sig att se på porträttet igen. Besynnerligt! Var det verkligen han? Samma stora, lysande ögon, samma näsa och mun och ändå? Det var något, som icke riktigt passade in.

»Är det icke pappa?» frågade hon och såg på fadern.

Per Bjurcrona dröjde med svaret. Så kom det en smula grumligt.

»Det är min son», sade han och slöt ögonen.

Sigrid såg skyggt på fadern. Vad menade han? Började han yra? Det vore icke underligt. Han hade redan talat länge nog. Hon lade fotografien på sängtäcket helt försiktigt och såg på armbandsklockan. Den var nära tre. Det var bäst, att hon kallade på sköterskan och Eva. Men vad skulle hon göra med papperen, som fadern höll i handen, och skrinet och skåpet?

Hon såg ännu en gång på fotografien. Son? frågade hon sig. Han menade kanske far. Kanske det var farfar, när han var mycket, mycket ung. Men fotografien såg allt för ny ut till det. Vad jag är dum! tänkte hon. På den tiden hade man icke fotografier. Hon vände på den.

Johan 7 juni 1908, stod det skrivet på baksidan. Det liknade Per Bjurcronas egen stil. Kortet var taget i Gränna. Fotografens namn och stämpel fanns där.

Sigrid var så fördjupad i betraktelsen att hon icke gavakt på fadern. Hon ryckte därför till, när det kom från sängen helt lugnt:

»Det var på hans åttaåriga födelsedag, jag fick det.»

Per Bjurcronas ögon betraktade dottern fast. Hon kände, att han ville avläsa hennes innersta tankar, och ville lägga kortet i skrinet, då fadern sade:

»Låt mig titta på honom. Det var längesedan jag såg på det.»

Sigrid räckte förlägen fotografien till honom. Hon var på hans vägnar på något sätt full av blygsel och skam, men hon kom sig icke för att rusa på dörren, som hon borde ha gjort. Hon stod fullkomligt orörlig höljd i den tjocka uniformskappan med dess tre guldränder på armen och såg på fadern. Denne hade lyft fotografien uppåt för att riktigt kunna se och låg och betraktade kortet med melankolisk blick.

»Han skall aldrig bli herre på Bjurnäs, han», sade Per Bjurcrona och sänkte handen.

»Vad är klockan?» sporde han.

»Strax tre», svarade hon.

»Jag är förfärligt trött», sade han, »men ...»

»Vi kan vänta till en annan dag», föreslog hon.

»Jag har väntat allt för länge. Åhnej, det är bäst att taga tjuren vid homen. Bäst att du får höra sanningen med detsamma. Sätt dig en stund. Jag skall icke vara lång. Tag har så mycket att ordna, innan.., Vad var klockan, sade du?»

Sigrid upprepade sitt svar.

»Javisst, tre. Du sade det nyss. Där ser du! Där ser du! Det är hög tid.»

Han såg innerligt ömt på dottern. Det låg så mycken bön om förlåtelse i den blicken att hon störtade på knä vid sängen och begravde ansiktet i täcket och klagade:

»Pappa! Pappa!»

»Ja, det var uselt handlat, det vet jag, barn. Men jaglevde också under förfärliga förhållanden. Jag var i min kraftigaste ålder ännu, och din mor var knappt tillräk-nelig. Allt var slut mellan oss långt före detta. Så träffade jag den andra, en fattig men hederlig flicka, absolut hederlig. Hon hade plats inne i — nå, det kan vara detsamma. Jag träffade henne ofta. Alltid hade jag ett eller annat att göra i staden. Och så gick det som det gick. Galet! Galet! Jag gjorde allt för att hjälpa henne. Gav henne pengar och skaffade henne bästa skötsel, när det kom så långt. Gudarna var grymma mot henne, mot mig, mot barnet. Hon fick aldrig se gossen. Hon dog i barnsängen. Hans liv gav henne döden.»

Per Bjurcrona kunde inte fortsätta. Hans röst hade blivit så låg att Sigrid knappt kunde uppfatta vad han sade. Alltsammans var dessutom så färfärligt att hon nästan icke ville höra mer. Hon snyftade och skakade i hela kroppen. Den mörka kappan skälvde.

Per Bjurcrona lade handen på den skälvande gestalten, som knäböjde vid sängen.

»Nu är det sagt, barn. Jag vill icke be dig om förlåtelse. Det kan jag icke. Många, många tusen gånger har jag frågat mig, om min synd verkligen var så stor. Jag har alltid frikänt mig själv, ty jag älskade verkligen Maria, den lilla präktiga, fattiga Maria. Det är bara en, som har rätt att anklaga mig, och det är hon. Hon gjorde det aldrig, icke ens, när slutet nalkades. Hon bad mig bara om en sak, och det var, att jag skulle ta hand om barnet. Det var hennes sista ord. Det lovade jag, och jag har hållit det orubbligt ända tills nu. Nu måste du lova mig, Sigrid, att laga, att pojken får sitt understöd som vanligt. Här i kuvertet ligger papper och adresser. Han är inackorderad i Gränna hos hyggligt folk. Pengar skickas genom advokat Torsell du vet. Han är den enda människa förutom du, som nu känner till historien om min stackars pojke. Matilda och jag har för längese-dan utsett Torsell till utredningsman i boet. Nu ber jag dig under alla förhållanden — under alla förhållanden, hör du det, Sigrid! — tillse, att Torsell skickar understödet till Johan. Icke för att jag tror, att han tänker krångla, men det är mänskligt att glömma. Och den saken får inte glömmas! Icke på några villkor. Här i kuvertet ligger kvittona på alla Torsells

utbetalningar för pojkens skull. Pojken själv vet icke annat än att han är son av fosterföräldrarna i Gränna. Och folket, som han är hos, säger ingenting. De kläder och föder honom väl. Det vet jag. För några år sedan började han skolan. Han lär ha gott huvud efter vad jag kan förstå av brevet, som Torsell fick tillsammans med fotografien. Här ligger också en bankbok. Det är Johans. Johan Hansson, som han heter efter fosterföräldrarna. Den är icke på så stort belopp. Tiotusen. Dem skall han ha, när han blir myndig. Allt detta får du nu ta hand om, Sigrid. Jag hoppas du icke vill vägra din gamle far den tjänsten. Den sista kanske.»

Per Bjurcrona lade in alltsammans i kuvertet igen och räckte det åt den förgråtna flickan, som fortfarande låg kvar på knä vid sängen. Hon kysste hans kind, hans händer och lovade, att hon skulle göra allt vad fadern begärt.

»Lås nu igen kassaskåpet och ge mig nycklarna.» Sigrid gjorde det.

»Och så låt mig få tala vid sköterskan, är du snäll. Vid mamma skall jag tala i morgon bittida. Ja, icke om detta, utan om gården. Gå nu och sov, barn. Och tack för att du ville lyssna till mig och icke alldeles fördömer mig.»

Det blev ännu ett rörande avsked mellan dem. Så gick Sigrid. Hon var så förstörd att hon nätt och jämnt kunde meddela sig med sköterskan, som ensam vaktade i hallen.Uppkommen på rummet kunde Sigrid icke gå till sängs. Lampan brann ännu. Sigrid gick oroligt av och an på golvet. Hon tyckte helt plötsligt, att all världens synd störtat ned över hennes stackars huvud. Flera gånger stannade hon och såg på porträttet, som hon tagit fram ur kuvertet. Arvtagaren, som aldrig skulle ta arv efter sin fader.

Åter och åter kom hon tillbaka till faderns fråga om hon icke ville stanna på gården.

Nej, nej! Jag kan det icke! ropade rösten inom henne. Hur skulle hon kunna lämna Erik och allt? Aldrig i världen! Aldrig! sade hon sig, men det var nog mest därför att allra djupast ned i hennes medvetande steg liksom en aning om tvivel vad hon skulle göra, och det var denna aning hon redan nu ville döda.

»Jag kan icke!» ropade hon högt och kastade sig jämrande på sängen klädd som hon ännu var i faderns kappa.

Ingen hörde henne. Hon var ensam i tomrummet. Omkring henne fanns bara obarmhärtiga, tjocka stenmurar, som hört värre klagan och förblivit obevekliga.

Hon visste icke hur länge hon legat, då hon vaknade vid ett hemskt ljud. Det lät som en tjur eller en häst vrålat i dödsvånda. En enda gång hördes det. Sedan blev det tyst. Så hörde hon slående i dörrar i våningen under och rop.

Någon ropade henne. Hon famlade sig ut genom vinden och skyndade sig nedför trappan. Där måste hon stanna.

Hon visste på förhand vad som hänt, och dock gick det ända in i hjärtat. Det gjorde så ont därinne. Med möda tog hon det sista steget ut i hallen. Dörren till faderns rum stod öppen. Någon rörde sig därinne under lampan. Det var visst sköterskan. Tornuret började slå. Sigrid räknade mekaniskt till fem. Hon tog några steg

4 Sigrid Persdotter Bjurcrona.framåt. Eva, som kom springande uppför trappan underifrån, skrek till, när hon fick se den uniformsklädda gestalten.

»Är det fröken?» sade hon. »Jag trodde... Jag var därnere. Vad är det? Man ropade.»

Sigrid pekade mot den öppna dörren utan ett ord till svar. Så skred hon långsamt fram mot den, följd av trotjänarinnan.

*Så gick Per Bjurcrona ur tiden. Den natten glömde Sigrid aldrig. Hennes nåd var utom sig av förtvivlan över att man icke väckt henne så hon fick ta avsked av sin älskade Per. Hon utfrågade Sigrid, Eva och sköterskan vad han sagt och hur han dött. Det var icke mycket att säga. Det hade bara varit sköterskan inne hos honom, när det hände. Han hade på en gång satt sig upp i sängen och rytit som ett lejon som sköterskan uttryckte det. Därpå hade han fallit tillbaka, och allt var slut.

Hennes nåd stängde in sig på sina rum den första dagen och ville icke höra talas om någonting.

»Det får fröken ta hand om», svarade hon regelbundet på alla mer eller mindre viktiga frågor. »Låt mig få ha min sorg i fred», var det vanliga tillägget.

Allt begravningsbestyret lades på Sigrids skuldror. Det var icke litet, som skulle ordnas i samband med det. Man skulle beställa kista och skaffa dödsattest, gravkoret på Bjurnäs skulle smyckas, och så alla förberedelserna till själva högtidligheten med bjudningskortens utsändande och inköp av erforderliga varor.

Hennes nåd hade, innan hon stängt sig inne med sin stora sorg, lagt Sigrid särskilt på minnet, att Per skulle ha en ståtlig begravning, kosta vad det ville.

Den blev så ståtlig att man i långa tider talade om den på trakten. Alla bekanta från när och fjärran hade inbjudits. Där var mycket med uniformer i stor parad.Det lyste och blänkte. Hela regementets officerskår kom nästan mangrant till sin forna kamrats sista färd, och sex av dem buro kistan. Landshövdingen och chefen för arméfördelningen voro praktfulla. Hiennes nåd såg ut precis som en drottning, där hon skred fram vid armen på domprosten, som särskilt kommit dit för att förrätta akten. Fröken Sigrid såg hård och kall ut, där hon gick på domprostens andra sida, åtminstone sade inspektorn det, men det var kanske därför att fröken och han hade haft en sammanstötning angående den kvantitet vin, som inköpts till begravningen men på något underbart sätt förminskats under tillfällig lagring i inspektorns källare under en natt.

Efteråt hade Sigrid nästan inget minne av själva begravningsdagen. Hon mindes bara, att där hållits vackra tal vid faderns kista både av översten för regementet och Gustaf Boström på Alby och att massor av människor, som hon knappt kände, tryckt hennes hand, ja, ibland omfamnat och kysst henne, där hon stod bredvid modern. När den stora middagen var över — hennes nåd hade mot Sigrids vilja drivit igenom att det efter begravningen skulle hållas en middag — kände Sigrid hur benen sviktade under henne. Hon hade varit i farten sedan morgongryningen för att ordna och övervaka allt, och hon kunde omöjligt förmå sig till att följa moderns uppmaning att stanna och språka en stund om pappa, sedan gästerna farit.

»Jag är så förfärligt trött, vet du, mamma, så jag måste gå och lägga mig», sade hon, när hon kom in i modems sängkammare.

»Jag förstår inte ungdomen nu för tiden», sade hennes nåd. »Den duger ingenting till, orkar ingenting. Jag, som haft så mycket att stå i hela dagen, känner mig icke sömnig en gång och ändå hade jag landshövdingen på ena sidan och generalen på den andra under middagen.Hur tyckte du livet satt? Var det icke för trångt under armarna ?»

»Du var så vacker, mamma. Det satt bra alltihop.»

»Gustaf Boström på Alby sade detsamma, men han var visst icke riktigt tillräknelig. Jag vet inte heller vad du köpt för slags Bourgogne, kära barn. Landshövdingen rörde den inte. Men Gustaf drack för två, såg jag.»

»Hur skall jag kunna förstå mig på viner, mamma? Jag tog vad handlarn bjöd mig.»

»Varför lät du inte mig välja?» hennes nåd satte sig vid det lilla, inlagda runda bordet och tog fram patiens-korten.

»Ja, men mamma ville icke ha någonting att göra med alltsammans.»

Hennes nåds händer darrade en smula starkare än vanligt, när hon blandade och började lägga ut »de fyrtio martyrerna». Sigrid stod tyst och såg på henne. Det var något så orimligt groteskt i scenen. Bordet var fint inlagt, de patiensläggande händerna voro visserligen feta men ändå förnäma, och ansiktet var fortfarande drott-ningslikt, men den plisserade kamkoftan, som hennes nåd redan tagit på, gav något nästan löjligt åt den oerhört mäktiga figuren, som liknade en köksas. Briljantsmycket i håret »hoppade ur», som Erik sagt en gång, när han och Sigrid voro på teatern och sågo en liknande dam på scenen.

»Jaså, jag ville inte det», sade hennes nåd, när hon slutat att lägga upp korten på bordet och stod i begrepp att börja flytta. »Vet du varför jag inte ville det då?»

Hon såg på dottern, som stod borta vid dörren. Hennes ansikte blev mycket högtidligt.

»Jag hade min sorg», sade hon. »Men det tycks du inte ha förstått, inte ens nu eftersom du förebrår mig, att jag

icke ville ha något att göra med alltsammans.»

»Ja, men mamma ..,»»Jag begriper verkligen icke, barn, att du på en sådan kväll som denna kan ha hjärta att förebrå din mor någonting dylikt. Just nu, när han ligger ensam därborta och du vet, att jag är så förstörd både till kropp och själ. Jag hade verkligen väntat mig något annat av dig» — hon torkade sina ögon med spetsnäsduken och började flytta på korten. »Här sitter jag ensam en kväll som denna och ingen bryr sig om mig. Icke ens min egen dotter...»

Hon satte händerna med näsduken för ögonen och började snyfta. När hon såg upp var dottern gången.

Hennes nåd blev så häpen att hon lade en hjärter sjua på en ruter åtta.

»Nej, nu har jag då aldrig sett maken», mumlade hon. »Vilka barn nu för tiden! Vilka barn! Ja, gå du! Gå du!» sade hon sig.

Sigrid hade icke gått långt. Hon var kränkt i sitt innersta. T rotset växte i henne, men det höll sig icke länge. Som ovänner kunde de icke skiljas denna kväll, icke denna. Det hade varit orätt mot honom därborta. Hon betvingade sina upproriska känslor och gick tillbaka till modern. Det hela slutade i frid och försoning.

Sigrid förstod dock, att hemvaron skulle bli allt annat än angenäm, om hon beslutade sig för att stanna en tid hos modern. Erik hade hon genast efter dödsfallet telegrafiskt underrättat om, att hon tänkte stanna en tid på Bjumäs och att hon skulle skriva längre fram. Några dagar efteråt hade Erik telefonerat till henne och begärt närmare upplysningar. Han hade varit mycket öm och deltagande och frågat om han kunde hjälpa på något vis samt bett henne skriva snart. Det hade hon lovat bara begravningen var över. Visst skulle hon skriva.

Det var detta hon inbillade sig skola göra begravnings-kvällen. Scenen med modern tog allt för mycket på henne. De följande dagarna kom hon sig icke heller för. Honvisste icke själv vad orsaken var, men hon kunde helt enkelt icke skriva till honom. De hade aldrig växlat ett brev med varandra. Allt hade skett muntligen. Hon försökte flera gånger börja ett brev till honom men kunde icke fortsätta utöver de första inledningsorden. Hon satt länge och tittade på:

»Min ömt älskade» — eller något liknande. Men det blev aldrig mer.

Hur skulle hon också kunna skriva till honom om allt vad som hänt, vad som hon fått veta? Hur skulle han förstå faderns känslor, hans förslag, att hon skulle stanna på Bjurnäs? Ännu mindre kunde hon skriva till Erik om faderns oäkta son. Det var rent av omöjligt. Det plågade henne att sätta sig ned och bekänna faderns synd. Dessutom kunde hon det helt enkelt icke. Fadern hade förbjudit det.

Sigrid uppsköt brevskrivandet dag för dag. Närmaste tiden efter begravningen blev icke stort bättre än veckan förut. Inspektorn kom med försmädliga frågor om, när utsädet var att vänta, och om han skulle börja på att sätta stallet i stånd som kapten ville, jämte andra för Sigrid obegripliga saker. Trädgårdsmästaren ville ha nya bänkfönster, som kapten lovat, och det måste nödvändigt skaffas hjälp till grävningen i köksträdgården för han själv kunde inte hinna med allt. Och en ny spruta till Bor-deauxvätskan måste han ha, annars tog ohyran livet av fruktträden. Det dröjde inte kanske mer än en vecka, innan träden började blomma riktigt, och första sprutningen måste alltid göras före blomningen. Magnusson ville ha ny sits i trillan och Fiskar-Anders hade fått löfte på icke mindre än femton abborrnät.

Det var att bli förtvivlad. Det tycktes som om alla sammansvurit sig mot henne. De begärde aldrig att få tala vid hennes nåd utan alltid vid fröken. De liksom stodo och lurade på henne var hon gick för att överfallahenne med frågor. Sigrid svarade så gott hon kunde, men till sist gick hon till modern och underlade frågorna hennes nåds avgörande.

Hennes nåd slog ut med händerna.

»Kära barn, vad begriper jag av det där! Det får in-spektorn bestämma. Jag avskyr att ha något med folket att göra. Det luktar bara snus och snusk. Jag känner det ända hit, att du talat med dem.»

Hon levde ett så starkt fantasiliv att hon måste ta sin parfymflaska till hjälp för att få bort lukten.

»Jag litar inte på inspektorn», sade Sigrid. »Det gjorde icke pappa heller.»

»Ja, då förstår jag verkligen icke varför han tog honom.» Hennes nåd hade nyss stigit upp. Hon satt vid toalettspegeln och väntade på nya jungfrun, som hennes nåd, till följd av att det blivit så mycket göra efter Pers död, som hon sade till dottern, engagerat för sitt personliga behov.

Sigrid ville icke inlåta sig på frågan närmare. Hennes nåds logik var oantastlig i detta enastående fall. Fadern hade själv sagt, att han tagit inspektorn. Modern glömde bara bort att säga, att det skedde, medan Per låg sjuk för några månader sedan, och att han sedan icke vågat avskeda inspektorn, emedan han icke känt sig stark nog att ensam ha tillsyn om allt. Något måste dock sägas till försvar.

»Pappa trodde honom kanske om gott i början», sade hon.

»Karlsson är visst ingen dålig karl», avgjorde hennes nåd.

»Det vill jag icke säga. Jag tror bara icke, att man kan lita på honom. Hur skall man kunna veta, att han behöver allt vad han pockar på? Mamma vet hur det var med vinbuteljerna.»»Kom nu inte med de där buteljerna igen. Jag har fått nog av dem!»

Hennes nåds röst blev onådig. Hon tog puderasken.

»Som mamma vill. Jag ville bara veta, vad jag skall svara, när man frågar mig.»

Sigrids svar kom litet kort och tvärt.

»Jag får verkligen säga ...!» Hennes nåd vände sig om och såg med höjda ögonbryn på dottern. »Du har börjat tala till mig i en ton, Sigrid, som på det högsta, ja, på det allra högsta förvånar mig. Kan jag rå för att Per lovat hit och lovat dit? Är det jag, som skall fullgöra hans förbindelser? Aldrig i livet frågade han mig till råds vare sig i det ena eller andra, men nu plötsligt, nu skall jag stå till svars för om stallet ramlar omkull eller om Bordeauxvätskan tryter. Du får väl ändå medge, kära barn, att det är för mycket begärt.»

Sigrid hade blivit kall och blek. Hon liknade på pricken sin far, innan stormen brukade bryta lös.

»Vad du ser ut!» sade hennes nåd. »Det är som jag såg pappa livs levande. Vad är det du vill?»

»Jag vill, att någon skall bestämma här på gården och inte allt skall gå vind för våg. Mamma har visst ingen aning om, att vi snart äro ruinerade.

Sigrids röst blev bitter, men hon sträckte på sig i sin svarta klänning.

»Vad säger du, barn? Ruinerade? Vem har satt det i huvudet på dig?»

»Pappa sade det själv samma natt han dog.»

»Och det har du inte sagt ett ord om förut till mig?»

Hennes nåd slängde pudervippan och reste sig. Sigrid väntade, att det skulle bli en stor scen som vanligt men bedrog sig. Hennes nåd gick bort till garderoben och tog själv fram den svarta klänningen och pälsverket. Sedan ringde hon.

»Säg genast till Magnusson, att han spänner för», sadehon till den nya jungfrun Hilma, som förskrämd kom uppstörtande och väntade sig snubbor för att hon dröjt. Hon försvann genast nigande. Hennes nåd for omkring i rummet så pass hennes fetma tillät, öppnade byrålådorna och slängde saker hit och dit. Det var ett begynnande oväder, som ännu icke koncentrerat sig utan nöjde sig med att virvla upp här och där de föremål, som kommo i vägen.

»Skall mamma fara ut?» frågade Sigrid.

»Ja, det skall jag!» ropade hennes nåd till svar. »Jag skall veta något jag, också! Om jag så skall åka efter svina.»

Sigrid kände, att nu var cyklonen snart färdig. Hon drog sig undan utan att säga mer.

Om några tiotal minuter körde Magnusson fram med kaleschen och de gamla, stelbenta vagnshästarna.

Hennes nåd fnyste, när hon kom ut på trappan och fick se dem.

»Till Alby!» ropade hon.

Gustaf Boström på Alby hade slutat frukosten och tänt sin vanliga Corona. Hans lilla, sjuåriga dotter Greta, enda barnet, bad just att få ta en sug, som hon uttryckte sig, men fadern höjde cigarren i vädret och försvarade sig mot det våldsamma angreppet, som genast följde från dotterns sida, genom att fegt och lumpet blåsa röken i ansiktet på den lilla, modiga angriparen.

»Fy, vad du är stygg, pappa», protesterade hon och hostade och skrattade om vartannat. Med en energi, som hade varit värd ett bättre ändamål, äntrade hon faderns knä och försökte få tag i hans arm med den lockande cigarren. Det gick icke, men hon fick en kyss i stället, en kyss från den skäggiga munnen, något som smakade allt annat än bra, tillsatt som ömhetsbetygelsen var med både hårstickande och tobaksdoft. Han var simpel nog att trots hennes motstånd upprepa den.»Det kommer någon», skrek hon och slank behändigt bort ur hans grepp. Hon rusade fram till fönstret.

»Bäh», sade hon helt bedragen. »Det är bara tant Matilda.»

Hon kilade ut ur matsalen och försvann.

Gustaf Boström på Alby var ingen kostföraktare vare sig på det ena eller andra området. Det gick många berättelser på trakten om hans äventyr, fast man var nog barmhärtig att förmildrande avsluta förtäljandet med tilllägget, att karlstackarn var ju änkling. En sak var säker. Han älskade sin lilla flicka över allt på jorden. Hon var hans tyrann, hans bödel, hans ängel och hans Gud. Henne dyrkade han och henne skämde han bort. Hade icke barnet i sig själv varit en så hjärtans liten god varelse, hade hon blivit alldeles fördärvad. Många av hans äventyr, som folket kallade hans påtagliga svaghet för det motsatta könet, grundade sig ytterst på att han ville försöka finna ut en ny mamma till Greta. Tyvärr tillkommo sedermera andra motiv, något som komplicerade äventyren. Ofta förklarade Greta högt och tydligt, att hon visst inte ville ha någon ny mamma, Det var vanligen, när Gustaf Boström på Älby frågade henne vad hon tyckte om den eller den tanten.

Tant Matilda avskydde hon. Hon var rädd för hennes förnämt kupiga ögonlock, och hon kunde aldrig glömma den blick hon fick från tant Matilda, när hon på sitt barnsliga och rättframma sätt en gång frågade: »Hur blir man så där tjock, tant?»

Gustaf Boström på Alby var heller ingen beundrare av hennes nåd på Bj urnäs. Han hade aldrig förstått, att Per Bjurcrona tog henne. Visst såg hon bra ut och var den tiden ung och smärt, men ändå? Hon hade ett förskräckligt humör. Och så hysterisk sedan! Nå, det äktenskapet hade ohjälpligt gått i sär, det hade alla på trak-ten förstått, ehuru Per Bjurcrona åtminstone aldrig fällde ett ont ord om hustrun.

Gustaf Boströms första tanke, när han fick se hennes nåd på Bj urnäs stiga ur kaleschen med de gamla stelbenta kamparna framför, var den, att hon kom för att be att få tillbaka sina vagnshästar. Det skulle vara likt henne. Han mindes med förfäran, att han på begravningsdagen sagt en massa dumheter till henne om hennes härliga, sorgsna ögon och hennes förtjusande klänning. Hon måtte väl aldrig tro, att han ... ?

Gustaf Boström på Alby hörde icke till de rädda karlarna. Han var stor och frisk och stark. Vacker var han inte, därtill var det fräkniga ansiktet med dess potatisnäsa, tjocka läppar, tvärhuggna haka och röda mustascher alltför vulgärt. Den från allt huvudhår absolut frigjorda skallen med dess något knöliga form gav dock en viss elegans åt honom och han förde sig gott, rak i ryggen som en bräda trots sina modiga femtio år.

Han skyndade att byta den mjuka hemrocken mot den blå kavajen. Han kom just lagom ut i salongen för att höra husan anmäla med ljudlig stämma:

»Hennes nåd Bjurcrona!»

In seglade hennes nåd i sin charmanta sorgdräkt. Hon gick hastigt rätt på värden och sade nervöst:

»Jag måste tala vid dig, Gustaf.» Hon slog tillbaka slöj an.

»Kära Matilda! Han bugade sig och tryckte varmt hennes behandskade hand.

»Var kan vi tala ostörda?» frågade hon. Hennes mycket fylliga barm hävde sig tungt, och hon slöt en sekund ögonlocken.

Gustaf Boström på Alby kände henne för väl att icke förstå vad han borde göra. Han bjöd henne armen och förde henne in i arbetsrummet.Hon vilade tungt på hans arm. Han bjöd henne taga plats i soffan och satte sig själv i skrivstolen.

Hennes nåd på Bjurnäs lät blickarna vandra runt kring väggarna med deras vapendekorationer, djurskallar och horntroféer. Hon såg ut som om hon gjorde värdering.

»Vi är ruinerade» sade hon till slut med av rörelse halvkvävd röst.

»Kors, är ni det!» utbrast Gustaf Boström. »Det visste jag inte.»

»Inte jag heller, men Per har själv sagt det till Sigrid samma natt han dog. Är det icke förfärligt, Gustaf?» Hon förde spetsnäsduken mot sina ögon och tryckte den försiktigt mot dem.

»Kära Matilda, lugna dig! Det är nog icke så farligt. Jag vet, att Per hade svårt de sista åren med inteckningar och annat, men därifrån och till ruin är långt. Hur är det med testamentet? Har ni inbördes?»

»Det ville aldrig Per. Varför vet jag inte. Han kanske inte trodde jag kunde förstå mig på pengar. Jag!» Hon försökte le.

Gustaf Boström inlät sig icke på ett så delikat spörsmål. Med sin praktiska och sunda syn på saker och ting förstod han genast var skon klämde.

»Sigrid skulle alltså ha ut sin arvslott.»

»Ja, om det finns något att få», svarade hon bittert.

»Åh, du tar då också till, kära Matilda. Vem har satt upp testamentet?»

»Det gjorde Torsell, advokaten du vet, som Per alltid hade att göra med i sådana fall.» Hon envisades alltid att kalla häradshövding Torsell för advokaten.

»Skall han göra bouppteckningen också?»

»Per ville det. Och nu tänkte jag fråga, om du inte också för Pers skull ville hjälpa till med det. Den där Torsell litar jag mindre på och så är han så obehaglig att göra med. Men du kanske icke har tid, Gustaf?»Gustaf Boström på Alby hörde till de människor, som alltid ha tid. Hade han det icke, så skaffade han sig det. Alby med sina tvåtusen tunnland öppen jord kunde knäckt en annan man än Gustaf Boström. För honom var det ett nöje att arbeta och slita. Gällde det, kunde han sitta uppe natt efter natt och kalkylera. Duktiga underlydande hade han också. Inspektorn var en praktkarl, och rättaren var ett geni i sin art. Men så kunde Gustaf Boström på Alby också få vad folk han ville. Han behövde icke se på pengar. Egendomen var skuldfri, och dessutom hade han inne i sitt bankfack i staden åtskilliga fina aktier, som det var ett nöje att klippa kuponger av.

Det var icke tidsfrågan, som hindrade honom att svara med detsamma. Han var rädd för att komma i för intim kontakt med hennes nåd på Bjurnäs. Han var icke säker på att det skulle komma att dra jämt i en så vansklig sak som en bouppteckning. Men däremot fanns det något annat, som frästade honom att svara jakande. Det var unga fröken på Bjumäs. För henne hade han alltid varit litet svag. Flera gånger hade han på skämt rekommenderat sig som svärson till Per Bjurcrona, varvid denne regelbundet gapskrattat honom mitt i ansiktet och sagt, att han var säker på att hans dotter åtminstone hade så mycket smak att hon icke ville gifta sig med en gammal flintskallig mastodont, ett yttrande, som icke var så värst träffande men som visade, att svärsonsskapet icke var särdeles efterlängtat från Per Bjurcronas sida.

»Jag förstår, att du måste betänka dig, Gustaf», sade till sist hennes nåd, när han icke svarade. »Du har tillräckligt göra med Alby.»

Hon suckade och makade slöjan längre tillbaka med en mycket behagfull trött åtbörd.

»Det har jag», sade Gustaf Boström, »men det hindrar icke, att jag skulle kunna hjälpa dig med bouppteckningen.»»Du är en ängel, Gustaf, det har jag alltid sagt.» Hennes nåds ögon blevo fuktiga av glädje och tacksamhet.

Gustaf Boström bugade sig, där han satt, inför denna överdrivet sköna liknelse och strök tankfullt sin kala hjässa.

»Ni är alldeles utan pengar, tänker jag?» Han såg spörjande på hennes nåd. »Per brukade aldrig ha mycket pengar inne», tilläde han.

»Visst är det svårt för oss, nu i synnerhet. Jag trodde Per fått in bra med pengar, när han sålde både Stella och mina vagnshästar för några veckor sedan, men det tycks ha gått redan.»

Hon hade betonat mina vagnshästar väl starkt. Gustaf Boström tog det åt sig.

»Ja, det var icke jag, som bad att få köpa dem», sade han. »Per kom till mig en dag och ville nödvändigt jag skulle ta dem.»

»Vad gav du?» frågade hennes nåd intresserad.

»Tiotusen. Det var dyrt, för det var bara högerhästen, som var fullblod. Den andra var tvivelaktig och dessutom en smula inhov, vilket jag icke tycker om. Men Per var tydligen i stor förlägenhet och behövde pengar. Han hade några besynnerliga anfäktelser den sista tiden alltsedan han var sjuk och talte alltid om, att det var bäst han ordnade för sig om något skulle hända.»

»Ja, var han gjorde av pengar, det begriper jag rakt icke. I alla händelser fick jag icke något med av de tiotusen, det är då säkert, fast det var mina hästar han sålde. Mina!» utropade hennes nåd patetiskt. Vad tycker du?»

Gustaf Boström ville icke debattera en så trasslig fråga.

»Han hade troligen aifärer, som skulle ordnas», sade han kort.

Hennes nåd förnam skiftningen i rösten.

»Ja, du får icke bli ond på mig, Gustaf! Du vet icke hur svårt jag har det. Alla kommer de till mig och villjag skall hjälpa och råda och skaffa pengar. Än är det stallet, som skall repareras. Än är det utsäde. Jag vet inte allt. Dessutom skall jag säga dig Gustaf, att Sigrid långt ifrån är samma flicka som förut. Jag vet icke, om det är huvudstadslivet, som förstört henne, men hon har ett sätt och en ton mot mig, som jag som mor absolut icke kan tåla. Absolut icke!»

Hennes nåd reste sig i upprördheten och gick fram till Gustaf Boström.

»Kan du tänka dig vad hon frågade mig i dag, alldeles nyss, innan jag reste hit? Jo, vem som skall styra på Bjurnäs! Har du hört på maken? Liksom någon annan än jag hade att säga där, sedan Per är borta.»

Gustaf Boström hade rest sig också. Han kunde icke sitta inför henne. Dels tillät honom artigheten icke det, dels tvingade hela hennes massiva men dock drottning-artade uppenbarelse att stiga upp. Han kunde dock icke underlåta att säga sin innersta mening.

»Niej, bara du kan det, kära Matilda. Att sköta en gård nu för tiden är minsann icke någon lätt sak.»

»Åh, jag har Karlsson.»

»Kan du lita på honom?»

»Varför skulle jag inte kunna det? När Per gjorde det?»

»Är du säker på att Per gjorde det?»

Hennes nåd Bjurcrona lättade på slöjan. Hon började bli het fast hon hade ansiktet alldeles fritt. Det samstämmiga tvivlet både från Sigrid och Gustaf Boströms sida var ovanligt irriterande. Hon förstod, att hon måste söka in på en sidoväg utan att svara.

»Du kanske vill, att jag skall låta Sigrid styra?» frågade hon lidelsefullt.

»Kära Matilda, låt oss framför allt tala lugnt om den här saken.»Han förde henne ridderligt bort till soffan. Hon sjönk ned i den. Han satte sig bredvid.

»Jag tror uppriktigt sagt, att varken du eller Sigrid är karl att styra Bjumäs. Det är icke det, som det gäller nu närmast. Huvudsumman är, att vi får reda på den ekonomiska ställningen, innan det blir fråga om styresmannen. Man skall först veta vad man har att styra med, innan han kan styra. Ger bouppteckningen vid handen, att ni kan behålla Bjurnäs, och det skall vi hoppas, kan ni alltid arrendera ut gården. Det är bättre det än att sälja den. Arrendatorer finns det gott om. Huvudsumman är att få en duktig karl, som inte suger ut jorden. Bjurnäs är ingen dålig gård, även om Per de sista åren fått lov att spara på gödningsämnen och låtit för stor del av den ligga i träde. Emellertid är det bäst, att vi väntar med allt annat, tills vi fått boet klart. Jag skall fara in till Torsell redan i morgon. Per brukade alltid ha sina räkenskaper i god ordning, så det hela kan vara klart på en vecka, bara nu Torsell har tid. Vet du, om ni har mycket spannmål kvar?»

Nej, det visste icke hennes nåd.

»I alla händelser kommer jag över någon av de närmaste dagarna. Karlsson skall alltid kunna ge upplysning om något.»

Gustaf Boström talade länge och ingående med hennes nåd Bjurcrona. Hon kände sig som en helt annan människa, när hon på nytt reste sig.

»Ack, ja», sade hon, »om Per hade varit som du, så att man kunnat tala med honom. Aldrig fick jag veta något om gården.

Gustaf Boström var hädisk nog att tänka, att det gjort detsamma, om hon fått veta något eller icke. Han frågade, om han fick lov att bjuda på ett glas vin. Det blev drucket på stående fot, ty hon såg, att han hade bråttom

5 Sigrid Persdotter Bjurcrona.att få slut på samtalet. Hon var bara rädd för att han skulle glömma bort pengarna han talat om förut.

»Nej, nu måste jag fara», sade hon.

»Var nu icke för sträng mot Sigrid», varnade han. »Tänk på att de unga har hetare blod än vi.»

»Ja, bara hon lämnar mig i fred med sitt kält om pengar.»

»Det var sant! Det hade jag glömt bort. Hur mycket behöver du?»

När hennes nåd dröjde med svaret, frågade han:

»Räcker fem tusen? Det är ungefär vad jag har inne. Tur att jag fick från mejeriet i dag, annars hade du fått ta en check, och det är alltid besvärligt.» Han gick bort till skrivbordet och tog fram pengarna samt räckte henne dem.

»Ah, kära Gustaf, det är alldeles för mycket.» Men hon stoppade dem glatt i väskan och sade adjö.

»Vänta en smula», genmälte han. »Först ett kvitto, min nådiga!»

Han log och satte sig ned för att fylla ut en kvittens.

Hennes nåd tyckte det var förfärligt futtigt av den rike patron Gustaf Boström på Alby att komma med sådant, men hon skrev med bibehållen sinnesnärvaro under kvittensen.

»Så där ja, nu är allt bra, hoppas jag. Adjö, kära Gustaf och tack för allt vad jag fått veta. Glöm icke bort oss!»

Hon smålog hult mot honom. Han kände sig nästan som om det varit han, som fått låna och icke hon. Han bugade sig och kysste hennes hand. Hon slog ned slöjan och gick. Han följde henne ända ut till kaleschen och hjälpte

henne upp. När hon for, tyckte han, att hon egentligen förtjänat att åka efter de fina vagnshästarna han köpt av Per.

Hennes nåd var lugn och värdig, när hon kom hem.Medvetandet av att ha fem tusen i väskan gav en behaglig trygghetskänsla, och hon förklarade för Sigrid, att Gustaf Boström på Alby sagt, att det visst icke var fråga om att sälja Bjurnäs utan att allt skulle ordna sig, bara man gav sig tid och icke hade för bråttom. Vad reparationerna och allt det andra beträffade, kunde Sigrid säga till folket, att det skulle göras som kapten befallt.

»Ja, det är nog mycket bra, mamma, men varifrån skall vi få pengar?»

Hennes nåd höjde ögonbrynen på det säregna överlägsna viset och förklarade, att det fick sterbhuset betala. Hon hade lärt sig termen under samtalet med Gustaf Boström.

»Sterbhuset?» upprepade Sigrid. »Det är du och jag det. Jag har inga pengar. Jag har inte ens att betala min pension i Stockholm. Pappa glömde skicka mig, och jag är skyldig för flera veckor.»

Hennes nåd öppnade väskan och tog fram en tusenlapp.

»Tag den här och gör upp vad du är skyldig. Resten kan du behålla till småutgifter, och se'n vill jag icke mer höra talas om pengar. Någon av dagarna kommer Tor-sell och Gustaf och gör bouppteckning. Se till, att vi får en ordentlig middag. Jag är trött och behöver vila.»

Därmed var audiensen slut. Sigrid drog sig tillbaka. Det var icke utan att hon beundrade modern i detta ögonblick för hennes lugn och säkerhet. Det hade hon aldrig trott modern om. Kanske när allt kom omkring det icke var så farligt med gården som fadern föreställt sig.

Sigrid gick genast upp och skrev två brev; det ena till fru Söderblom med pengar i och med begäran att sakerna skulle få stå kvar tillsvidare i rummet; det andra till Erik med utförlig redogörelse av det som hänt. Hon uteslöt dock allt tal om pengar och om faderns bekännelse, men i stället överflödade brevet med ömma ordoch försäkringar om att hon snart skulle skriva igen, bara bouppteckningen var över.

Några dagar efteråt kommo patron Boström och häradshövding Torsell körande till Bjurnäs. De satte genast i gång med bouppteckningen. Tack vare Per Bjur-cronas enastående ordentlighet i bokföringen och utförliga inventarielistor var det snart gjort.

De båda männen sågo häpna på varann, när resultatet blev klart. Bjurnäs var nästan konkursmässigt. Och ändå hade man att räkna med obekanta skulder kanske, som icke kommo fram förrän man annonserade. Utestående fordringar, som icke funnos i bokföringen, voro däremot säkert mycket små.

»Jag förstår icke hur han kunnat hålla det gående», sade patron Boström och vandrade oroligt fram och tillbaka.

»Han gjorde som andra. Han lånade», sade Torsell försmädligt.

»Hur skall man kunna säga det här åt fruntimren! Det är omöjligt!»

Häradshövding Torsell, som till följd av magsjukdom och överansträngning skrumpit samman nästan till skelettets dimensioner och mycket på grund härav ofta befann sig i ett tillstånd av sardonisk gallfeber, snörpte ihop munnen, stack till med de små, grå, vasst blickande ögonen och sade, i det han lutade sig bakåt i stolen och rullade tummarna:

»Även om man måste medge, att ovetenhet är det lyckligaste stadiet av mänsklig tillvaro, synes det mig vara vår så kallade plikt att icke undanhålla hennes nåd på Bjurnäs så angenäma nyheter. Vad fröken beträffar tycks hon redan på förhand vara invigd icke bara i denna av oss så hänsynslöst avslöjade hemlighet utan även i andra mer privata, vilka min ställning som kaptens jurist tyvärr förbjuder mig att uppenbara för dig, min kärebror. Hur man skall kunna säga det till fruntimren är icke märkvärdigare än att säga något i allmänhet. Man öppnar munnen och talar. Det är allt. Fröken Sigrid och jag har redan i morse haft ett ingående samtal om andra säker. Efter vad jag kan förstå hör hon till den förnuftiga delen av kvinnosläktet. Hennes nåd Bjurcrona torde däremot svårligen kunna räknas till den kategorien, men även hysteriska kvinnor har en otrolig förmåga att inför stora och

avgörande skeden i deras liv behålla sinnes-närvaron under det att de totalt tappar bort den, om de sticker sig på en synål eller biter sig i tungan av misstag. Alltså talar vi.»

Häradshövding Torsell gjorde en paus. Han hade ett retsamt sätt att bygga sina ordperioder. Han menade ingenting därmed. Tvärtom. Han var i grund och botten en hygglig karl, som icke ville någon människa något ont. En människokännare skulle snart funnit dessa motsatser i hans väsen. Gustaf Boström på Alby hade aldrig brytt sig om att försöka tränga till botten av de människor han kände. Han var själv för kemiskt ren till hela sin läggning för att tro att andra personer sade ett och menade ett annat. Han tog folk som de visade sig.

»Gallblåsa!» sade han därför. »Har du då inget hjärta i bröstet?»

»Jo, men det sitter en smula för långt till höger, påstår Enander. Kanske det är därför ...»

»Ordvrängare! Lagvrängare!» bröt Gustaf Boström ut. Men han kunde icke låta bli att skratta. »Alltså du anser, att vi utan omsvep skall säga dem sanningen redan i kväll?»

»Eftersom sträckbänk numera är bortskaffad både ur lagen och rättsmedvetandet, tycker jag det är onödigt att hålla hennes nåd i ovisshet längre. Vi har arbetat i nära två dagar. Vårt arvode blir för stort.» Han smålog och började ordna papperen.»Arvode! Är du galen, människa? Tror du jag tänker ta betalt för det här?» röt Gustaf Boström till och blev blodröd i ansiktet.

»Nej, men jag», sade advokaten milt och reste sig. »Skall du eller jag säga till?»

Gustaf Boström gick utan ett ord ut ur Per Bjur-cronas arbetsrum, där de suttit, och uppsökte hennes nåd.

»Ja, nu är vi färdiga, kära Matilda, om du vill komma in och titta på papperen. Bäst att vi får fatt i Sigrid också.»

Inne i arbetsrummet samlades de. Häradshövding Tor-sell föredrog utan spår av känsla de torra siffrorna. En del av detalj siffrorna hoppade han på Gustaf Boströms något kärva uppmaning över. Hennes nåd och Sigrid sutto stilla och lyssnade. Det var mycket, som de icke begrepo, men när Torsell med något höjd röst slöt med orden — boets behållning uppgår således till femtontusen-trehundrasextiofyra kronor och sjuttiotre öre — förstodo de fullt att de voro så gott som ruinerade.

Ingen av de fyra personerna sade ett ord mer. Torsell plockade i papperen. Gustaf Boström stod med pannan tryckt mot fönsterrutan och stirrade ut. Hennes nåd hade sjunkit tillbaka i ena skinnstolen, begravande sina tankar och sin sorg bakom slutna ögonlock, och Sigrid satt borta i ena hörnet av rummet med huvudet nedsänkt. Alla kände de, att siffrorna måtte talat sanning, och att där icke mer fanns att tillägga. De små, obetydliga tio siffrorna, som bara växlade plats på ett stycke papper, hade blivit de talande, de handlande, de mäktiga inne i Per Bjurcronas arbetsrum. Torsell såg dem hopade i långa kolumner, sida efter sida på papperet; Gustaf Boström hörde dem ännu ljuda i öronen på sig; hennes nåd tyckte, att de vältrade fram ur alla skrymslen och gömställen, fast hon fortfarande satt med slutna ögon, och Sigrid kände hur gigantiska väsen svävade över Bjurnäs, be-redda att i nästa stund krossa allt. Det var en pinsam tystnad, ungefär som i en rättssal, när dödsdomen fallit.

Torsell fann sig till sist föranlåten att bryta den, men just icke på något behagligt sätt.

»Nu vet visserligen varken patron Boström eller jag, om det finns mera skulder. Innan tre månader gått kan vi icke vara säkra. Kanske hennes nåd känner till om det ännu finns några skulder, som icke kommit med här?»

Frågan var enkel och naturlig, men den hade en egendomlig verkan. Hennes nåd reste sig långsamt och gick ut.

»Jag kan icke — jag kan icke», stammade hon, »icke nu...»

»Kanske fröken har reda på några?» fortsatte häradshövdingen.

Gustaf Boström vände sig häftigt om. Den där Torsell var ändå för obarmhärtig. Sigrid såg upp med en blick, som kunnat röra sten. Hon var hemskt blek i sorgdräkten.

»Nej», sade hon stilla, såvida icke mamma...» Hon erinrade sig med blygsel, att modern kommit hem med pengar. Det kunde icke ha varit annat än Gustaf Boström på Alby, som lånat henne dem. Varför fanns icke något

sådant lån upptaget? Hon hade särskilt suttit och lyssnat efter det, därför att det plågat henne, att modern lånat.

Gustaf Boström gjorde ett hemligt tecken till henne. Den lilla struntsumman på fem tusen hade ingenting att säga. Och uppriktigt sagt har jag glömt bort den, viskade han för sig själv.

Sigrid reste sig och gick fram till bordet, där Torsell satt.

»Är det något fröken vill veta», sade han. Han hade fått en viss respekt för henne redan förut på morgonen, då de bland annat avhandlat penningsändningarna till den där pojken i Gränna, som fröken uttryckte det. Det var tydligt, att det fanns ruter i den flickan, det såg Torselldå. När han nu såg in i hennes ögon, blev han osäker på sitt omdöme. Hon såg nästan döende ut, och det hade kommit en förgrämd min i det vackra ansiktet.

»Var står den där summan ni slutade med?» frågade hön. »Behållningen i boet?»

Torsell visade på papperet, där summan fanns omgiven med en bred, svart ram, alldeles som på sorgkort. Sigrid såg länge på den. Det var som om hon hade svårt att förstå den. Gustaf Boström, som iakttagit henne, kom till hjälp.

»Ja, naturligtvis är den summan för låg», sade han övertygande. »Det sade jag också åt Torsell. Inventarierna, möblerna, speciellt, är upptagna alldeles för lågt.»

Torsell var icke sen att försvara sig.

»De äro värderade till ungefärligt de priser man kan få vid försäljningen. Kommer bror hit och bjuder, kanske det blir några tusenlappar till för möblerna, men annars tror jag nog, att jag åsatt det rätta värdet. Jag känner till auktionsvaktmästarnas sätt att värdera. Det tilltalar mig inte. Titta bara på summan för pappas skrivbord, det här. Tvåhundra kronor. Tror fröken någon människa har lust att ge mer? Och här kan fröken se på värderingen av rubb och stubb i frökens eget rum. Elva tusen kronor! Det är rundligt tilltaget, i all synnerhet som jag icke är säker på att Hauptska byrån är äkta. Vid all värdering i dödsbon måste man tänka på den eventuella summan man kan erhålla vid försäljning. Fasettspegeln uppe hos fröken ville patron Boström ha upp till tvåtusenfemhundra, fast kapten i sin inventarieförteckning icke tagit upp den till mer än sjuhundra. Vid en försäljning ...»

Här avbröt Sigrid honom.

»Det är således nödvändigt, att Bj urnäs säljes.» Hennes röst fick en hörbar skälvning.

»Jag för min del skulle tillråda det. Det hela är förbelastat med lån och inteckningar för att damerna skola kunna reda upp det. Vad säger bror?»

Han såg på Gustaf Boström, som å sin sida stod och betraktade Sigrid. Hennes ångest var synbar, men hans sanningskärlek segrade ändå.

»Ja, kära Sigrid», sade han. »Jag måste tyvärr ge Tor-sell rätt. Hur vanskligt det än är att sälja så stora gårdar som Bjurnäs nu för tiden, är en försäljning vida att föredraga framför att laborera med lån och inteckningar. Hade Per levat, ja då vore det en annan sak. Han kanske hade kunnat hålla det flytande ännu några år. Det är en karl, som saknas här. Man behöver bara se på räkenskaperna. När Per var sjuk för ett par månader, kom allt ur sina gängor. Här behövs en stark hand och en klar hjärna. Per repade sig aldrig efter den där sjukdomen. Inspektorn har helt enkelt bestulit honom under hans sjukdom. Och vad mammas konto beträffar, i synnerhet klädkontot, är det fullständigt abnormt. Begravningen är här redan uppe i fyra tusen kronor nästan, och ändå är säkert bara hälften av räkningarna inkomna. Du kan själv...»

Han började riva i papperen på bordet. Han tog en räkning.

»Se här på bjudningskorten till exempel — fyrahundrasextiofyra kronor! Det är vansinnigt, fullständigt vansinnigt! Jag vet, att när jag begravde Sofi, gick korten icke till mer än hundra. Ja, jag anklagar visst inte dig, kära barn. Men du bör förstå, att ni, två ensamma kvinnor, icke kan behålla Bjurnäs, som affärerna nu stå. Jo, om ni kan skaffa er en duktig rättare, köra i väg inspektorn, avskeda halva tjänarepersonalen minst, dra in på staten på alla möjliga håll och framför allt minska ordentligt på hennes nåds konto, som Per av för mig okända

anledningar verkligen låtit överskrida alla förnuftiga gränser. Annars är det bättre, det måste jag ärligt till-stå, att sälja Bjurnäs. Alltid kan ni få så mycket, att ni kan dra er fram, ty som du redan hört, tror jag icke mycket på Torsells värdering. Att arrendera ut egendomen är vanskligt. Arrendatorerna suger bara ut jorden. Hade jag själv möjligheter att ta mera på mig, skulle jag icke tveka, men Alby ger mig tillräckligt att sköta.»

Han var tydligen uppbragt på sig själv över att icke kunna åtaga sig Bjumäs. Likaså tyckte han nog, att han varit för frispråkig mot Sigrid, när han såg hur hon sviktade under hans ord.

»Nu skall vi icke tänka mer på det här i kväll», sade han med sin fryntliga älskvärdhet. »Nu går vi och lägger oss och sover på saken. Både Torsell och jag har legat i hela dagen och behöver sannerligen vila oss. Vi reser icke förrän elva i morgon förmiddag, så vi har tid att tala ut. Någon brådska med att sälja är det inte. Ingenting står för livet. Gustaf Boström på Alby skall icke svika Per Bjurcronas efterlevande.»

Det lät storlåtigt, och Torsell drog till med ett sar-doniskt leende, som ingen av de andra såg.

»Allt reder sig nog, Sigrid», fortsatte Gustaf Boström och klappade henne på axeln. »Det gäller bara att hålla humöret uppe hos dig själv och hos mamma. Och lita på mig!»

Sigrid sträckte fram handen mot honom och såg på honom varmt. Något så vackert som den blicken hade Gustaf Boström icke sett på länge. Det var fullkomlig tillbedjan i den.

»Tack, farbror, det vet jag.»

Hon tog godnatt och gick, men hennes huvud var sänkt som under en tung börda. Hon gick direkt till modern för att säga godnatt och kanske också med en halvt omedveten längtan att få tala, gråta ut, men när hon kom in och såg modern sitta med de fyrtio martyrerna igen, un-der det att kammarjungfrun redde hennes hår för natten, kunde Sigrid icke mer än kyssa modern och gå.

»Kommer du in till mig sedan?» frågade hennes nåd.

»Nej, vet du, mamma, jag tror jag är för trött.»

»Det var behagliga nyheter», sade hennes nåd och flyttade upp en lång rad klöver på esset, som kom upp.

»Det kanske icke är så farligt», sade Sigrid. Godnatt!»

»Godnatt! Dra' icke så förfärligt i håret, Hilma.»

Sigrid förmådde nätt och jämnt ta sig uppför trappan till rummet. Benen kändes blytunga och kring pannan satt som ett järnband. Och tanketom var hon som aldrig förr. Inom henne rådde den stora natten, natten med evigt, oändligt mörker. Hon tyckte hon hade gått så i många år. Inte en ljusstrimma. Är det döden? frågade hon sig. Är jag på andra sidan, borta i mörkret? Hon stannade. Vad var det?

Det stora tornuret var det enda, som levde. Det gick sedan flera hundrade år, lika orubbligt antingen Bjur-cronorna levde eller dogo. Det täljde bara tiden. Människorna brydde det sig icke om. Vad var tiden?

Hon stod länge och lyssnade utan att röra sig.

Tick — tack! — Tick — tack! sade den stora klockan genom mörkret. Sigrid kunde icke urskilja loden, men hon visste att för vart knäpp sjönko de stora, tunga loden längre och längre ned. Åh, livet var tungt! Tiden var tung! Allt. Allt.

Inkommen på rummet brydde hon sig icke om att tända. Hon gick fram till fönstret och slog upp det.

Natten var sval och lugn. Ett fint, stilla duggregn föll. Hon sträckte ut sina händer tills de blevo våta. Så strök hon med dem över ansiktet. Hon ville gråta, men hon kunde icke.

»Erik — Erik», viskade hon.Vid frukostbordet följande morgon saknades hennes nåd. Hon lät hälsa och tacka för vad herrarna gjort men kunde inte infinna sig på grund av huvudvärk. Sigrid däremot mötte, men var blek och stilla. Det talades fortfarande en massa siffror, och man skildes åt utan att ha fattat något avgörande beslut.

Gustaf Boström lovade att komma över igen så snart han fick tid och tala vidare om saken. Hans sista uppmaning till Sigrid var att icke betala annat än vad som var nödvändigt samt att tillsvidare låta inställa alla reparationer.

Han blev därför mycket förvånad, när han några dagar efteråt fick se Sigrid komma farande på Freja som en valkyria. Hon red gammalmodigt i damsadel, och den korta, svarta ridklänningen formade sig bra kring den smärta figuren. Patron Boström stod själv borta vid längan och övervakade spannmålsuppmätning.

»Jag tror hon är tokig!» utbrast han. »Ta den där skengalna märrn!»

Han viftade med hatten för att visa var han var. Sigrid svängde genast av. Hon red som en husar. Per Bjurcrona hade alltid hållit styvt på att dottern skulle lära sig rida ordentligt.

»Vad i Herrans namn tänker du på, Sigrid, som ger dig ut på den där japanska smällaren?»

Han tog med stark hand Freja i tygeln.

»Såja, flickan», medlade han, när Freja fnyste ochdansade. »Trampa mig icke på tårna, toka där!» varnade han.

»Kan jag få tala med farbror en kvart?» frågade Sigrid.

»Visst, kära barn, visst det. Rid upp till trappan så länge så skall jag säga åt August han kommer och tar hästen.»

»Åh, jag kan själv sätta in den.» Sigrid svängde om Freja och red bort till stallet. Om en stund kom hon gående tillbaka med ridspöet i hand.

Gustaf Boström tyckte hon såg tusan så säker ut, men så hade hon också god färg efter ritten. Han gick henne till mötes på halva vägen.

»Nå, vad har du på hjärtat som är så brådskande?» sporde han, när de kommit in och han hade bjudit henne sitta ned i stora, blå salongen. Han hade sitt vanliga, fryntliga sätt att ta henne sedan gammalt med ett visst slags farbroderlig förälskelse, som ofta yttrade sig i klappar och omfamningar. Den här gången kom han sig icke riktigt för med de farbroderliga friheterna. Det hade kommit något bundet och slutet över Sigrids ansikte, och själva figuren i den stramt åtsittande klänningen hade fått en ynglingaprägel, som rent av förvirrade Gustaf Boström. Hon hade icke satt sig utan stödde sig mot en av de sidenklädda stolarna helt lätt och såg på honom med en blick, som gjorde patron Boström högst osäker. Det var långt ifrån någon kritisk blick, ehuru hans yttre kunde förtjänt det, iförd som han var allt annat än rena stövlar, slitna benkläder och den gamla, malätna, mörkblå kavajen, som han älskade över allt på jorden. Nej, det var icke kritik han kände. Det var snarare en outtalad undran från hennes sida, om man behövde se ut på det viset för att sköta lantbruk. Själv var hon onekligen en avsevärd motsats i klädsel. Ridklänningen, som var knappt ett år gammal, hade hängttill sig i garderoben under Sigrids bortovaro och såg förstklassig ut; de koketta stövlarna skeno lång väg; den lågkulliga hatten satt käckt på det kastanjebruna håret och det breda kräppbandet kring armen markerade elegant sorgen.

Gustaf Boström kände sig underlig i hjärtat. Det vore en mor för Greta det!

»Du tycks ha svårt att komma fram med det», sade han, när hon icke sade något. »Freja stöter kanske, så du fått hjärtat i halsgropen?» skämtade han.

Hjon var fullständigt oemottaglig för den lilla roligheten. De mörkblå ögonen sågo lika tunga ut och munnen höll sig fast sammanpressad.

Gustaf Boström kände allvarstrycket och kastade mössan i soffan.

»Sätt dig!» kommenderade han. »Är det något, som har hänt?» frågade han.

»Nej», sade hon. Hon talade ansträngt och besvärligt. Så satte hon sig.

»Säg mig, farbror, allvarligt, är det svårt att sköta lantbruk ?»

Gustaf Boström måste sätta sig. Frågan var alldeles oväntad. Han trodde, att hennes nåd hade fått slag, inspektorn givit sig av, ladugården brunnit eller någon liknande nyhet från Bjumäs. Men om det var svårt att

sköta lantbruk?

»Det beror på vad du menar med svårt, kära Sigrid. Jag tror det är lättare att spela piano eller sjunga. Varför frågar du det?» Han makade emmastolen en smula närmare henne. »Tänker du bli lantbrukare kanske?»

Frågan gnäggades fram. Han tyckte det lät så absurt. Han kunde icke låta bli att småskratta, medan han strök sina präktiga, röda mustascher.

»Jag vet knappt vad jag tänker», svarade Sigrid. »Du sade härom dagen, att vi kunde undvika att sälja Bjur-näs, om vi gjorde inskränkningar och försökte sköta gården själva.»

»Nej, min nådiga, det sade jag inte. Jo, om ni fick en duktig rättare och ville nöja er med småsmulor. Det viktigaste är, att det finns en karl, som kan styra på en gård. Ni är och förblir — med all respekt för övrigt

— dock icke annat än kvinnor.»

Han klappade henne farbroderligt på knät. Hon tycktes icke märka det. Hon hade lagt ridspöet tvärs över knäna och hennes fingrar knöto sig hårt om det.

»Farbror tror således icke att — att jag skulle kunna sköta Bjurnäs?» frågade hon. Hennes ögon lyste till. Det var Per Bjurcronas blick upp i dagen.

»Tror och tror», sade han. »Jag vill så gärna tro som jag vill leva. Och likaså gärna vill jag, att ni får behålla Bjurnäs. Men, min flicka lilla» — Gustaf Boström reste sig och började mäta salongen med långa steg — »det vill jag säga dig, lantbruk sköter sig icke själv. Där skall plöjas, harvas och sås, där skall slås och skördas; där skall dikas och gödslas; där skall stängas och gärdslas; där skall huggas och sås igen; korna skall ha mat; hästar och svin likaså. Mjölken skall provas och kreaturen undersökas, om de äro reak-tionsfria. Utsäde skall köpas och utsäde säljas. Där skall tröskas och malas. Statarna skall ha sitt och tor-parna sitt. Ett år blir gott så man tror att det regnar manna från himlen. Nästa år blir det nödår. Ingenting går till. Höstsäden skjuter för tidigt. Vårsäden fryser bort. Kälen dödar ett och solen ett annat. Ibland har man tur med bärgningsvädret. Ibland står rågen och ruttnar på fälten och havreskylarna driver bort med översvämningar. Så har man mjölkningsstrejker och kreaturen stupar. Så kommer mul- och klövsjukan och man blir dömd att slakta ned besättningen.»

Gustaf Boström stannade mitt för Sigrid och tilläde:»Nej, svårt är det icke att sköta lantbruk, det hör du. Bara man har tur och har rygg att stå emot de svåra åren och lär sig att aldrig gapa över för mycket och leva över gårdens tillgångar. Där skall räknas och kalkyleras. Ingenting skall lämnas åt sig själv. Jorden är som ett barn. Den behöver vård och tillsyn för att bli någonting, för att ge avkastning. Det kan löna sig att köpa några tusen säckar gödningsämnen likaväl som det kan hämna sig att låta jorden ligga i lägervall. Viktigast av allt är dock ett...»

Sigrid hade lyssnat uppmärksamt. Glansen i hennes ögon förgick mer och mer, medan han talade. Hon förstod, att hon fått höra den enkla, osminkade sanningen. Hon förstod också, att allt detta översteg en kvinnas kraft. Hon sänkte huvudet motståndslöst. Först när Gustaf Boström kom till detta — viktigaste av allt är dock ett — såg hon upp. Han såg själv mycket allvarlig ut.

»Ett», upprepade han, »och det är att älska jorden, älska den som man älskar en kvinna, älska den i nöd och lust; älska den, när fröet spirar i den, när brodden ligger begraven under snön, när den bugnar av gyllene skördar eller ligger svart i träde, när frosten mördar och rosten dödar. Gör man det, ja, då är det icke svårt att sköta lantbruk. Det går av sig själv. Kanske är det så med allt förresten. Man måste älska det, som man vill ha något ut av på den här planeten.»

Hans ton slog om i lustighet. Sigrid reste sig.

»Tack», sade hon.

»Skall du redan ge dig av? Vill du inte ha en kopp kaffe eller ett glas vin?»

Hon vägrade bestämt. Hon hade icke tid. Hon måste vara hemma. Där var så mycket att styra och ställa med.

Hon kanske snart reste igen.

»Såå», skämtade Gustaf Boström. Man kanske hadenågon liten förälskelse i huvudstaden? Ja, Bjurnäs var nog icke så roligt. Hennes nåd var säkert besvärlig. När skulle hon resa?

Det visste hon icke.

»Jag kommer över i morgon, om jag hinner», sade han. »Annars senast i övermorgon, så får vi rådgöra med mamma närmare. Skall du icke hälsa på Greta? Hon, som är så förtjust i dig.»

Jo, det ville hon gärna. Och så kom flickan instörtande och kastade sig i famn på tant Sigrid och kysste och fägnades. När hon hörde, att Sigrid strax skulle gå, blev hon utom sig. Nej, se det blev då visst icke något av. Tant måste nödvändigt stanna till middag. Hon kramade tanten så Sigrid hade det riktigt svårt. Där kom ett regn av kyssar från den söta barnamunnen.

»Jag tycker pappa gärna kunde be tant Sigrid stanna här alltid», sade Greta. »Vill du inte bli min mamma?» frågade hon. »Jag skall bli så snäll!»

Gustaf Boström harklade och hostade förläget, och sade någonting att av barn och dårar får man höra sanningen. Sigrid låtsade icke förstå. Hon kysste den lilla tokan och gick. De andra ville nödvändigt följa henne ned för att se hennp sitta upp. Greta klappade förtjust i händerna, när Sigrid gav sig av med Freja. Hon sprang ett långt stycke efter och viftade. Tyvärr såg icke Sigrid det. Hon var fullt upptagen av att sköta Freja, som satte av i vild galopp utåt landsvägen och visst inbillade sig, att hon kunde få fara fram som hon ville. Sigrid tog snart in henne och fick Freja att ta till trav. Den unga fröken hade visserligen späda armar och fina händer samt hade icke ridit på flera månader, men hon hade ritten i blodet sedan barnaåren och visste hur hon skulle sköta sig på hästryggen. Ansträngningen eggade hennes motståndskraft. När Freja längre fram vid avvägen till Bjurnäs gjorde ett nytt försök att durka,

6 Sigrid Persdotter Bjurcrona.fick hon smaka ridspöt och det gick i full kariär fram mellan granarna. Hon lydde faderns gamla, beprövade råd att icke låta någon häst inbilla sig, att det var hästen som ville löpa utan att ryttaren ville det. I den branta backen upp mot Smedstorp var Freja utpumpad, saktade av sig själv farten och började gå i skritt. Då klappade Sigrid Freja uppmuntrande på halsen.

»Så där ja, min flicka, nu är vi vänner igen», sade hon.

Dagen var solig och varm. Det kändes bäst, när de kommo upp på backkrönet och solen började badda på ordentligt. Vid första skogsvägen tog Sigrid av. Hon hade icke lust att rida hem ännu. Hon hade ingen brådska alls fast hon låtit påskina det. Hon hade fått svar på sin fråga. Det var huvudsaken.

När hon fattade sitt beslut att rida till Alby för att spörja farbror Gustaf om råd, skedde det i förbittring över några räkningar, som kommit samma morgon. Det gällde moderns kläder. Räkningarna voro rent av orimliga. Någon utväg måste finnas från allt detta oförnuft. Faderns fråga om Sigrid kunde stanna på gården och hjälpa modern hade uppenbarat sig på nytt, och så hade Sigrid klätt sig i riddräkt, sadlat på själv och givit sig av huvudstupa till Alby utan att närmare tänka på saken. Det var därför hennes fråga till Gustaf Boström kommit så tvär och förutsättningslös.

Jaså, han tror mig icke om att duga till någonting, tänkte hon där hon red fram och lät hästen gå som den ville. Hon rodnade av harm, när hon tänkte på hur han skrattade, då han frågat, om hon tänkte bli lantbrukare.

Visst var det mycket att tänka på, det förstod hon. så mycket hade hon levat på landet. Allt det Gustaf Boström räknat upp hade hon hört fadern göra. Han kanske icke gjort det med samma gemyt som farbror Gustaf, men det hade varit samma lovsång och sammaklagan. Lovsång över goda år och klagan över dåliga, dock med den skillnaden, att farbror Gustaf visst älskade lantbruket även när säden frös bort för honom. Älska jorden, hade han sagt. Hur kunde man älska jorden? Det var vackert med blommor och grönt och böljande rågfält. Det var också vackert, rent av förtjusande, när solen gick ned bakom Sållerydsskogarna och sjön låg som en spegel. Men älska den? För att älska måste föremålet vara en mänsklig varelse och icke en död jord, där det bodde maskar i det

svarta under all den fagra ytan. Älska!

Sigrid hade velat sträcka armarna mot himlen, när hon tänkte på det. Lyckligtvis skakade Freja på huvudet ogillande, när Sigrid höjde armarna ett stycke på väg mot det blå. Freja tyckte visst, att det var skönt att få gå i lugn och ro och nafsa till sig litet friskt gräs här och litet nyutsprunget löv där. Ibland frustade hon till eller klippte med öronen, lyssnade inåt skogen, men annars tycktes hon trivas gott.

Vad skulle Erik säga om alltsammans? Ville han vänta ett år eller två, tills allt hann ordnas på Bjurnäs? Omöjligt! Han hade ofta förklarat, att så fort han fick sin praktik i gång skulle de gifta sig. Icke en dag tänkte han vänta. Livet är kort, den som vill ha något med av det får skynda sig, var hans valspråk. De hade redan tillsammans en gång varit och sett på en våning, bara för skämts skull, men ändå ...

Sigrid red drömmande fram. Solskenet sipprade genom träden. De nyutslagna björkarnas hängen sågo ut som guldregn, där solen föll på, och tallama buro små ansatser till knopp. Sadelgj orden knarrade. Insekter surrade. Långt borta i skogen hördes det korta, skarpa ljudet av någon, som högg.

Sigrid drog djupt efter andan. Långt ned, ända ned i hennes hjärta var det någonting, som längtade ochlängtade, något som var släkt med allt det nyvaknade livet omkring henne, med björkarnas gyllene hängen, med de små ljusliknande knopparna på tallarna, med insekternas surr och med solstrålarnas dans. Och alla blommor sen!

Hon hoppade av Freja och ledde henne framåt, i det Sigrid bröt en blomma här och en blomma där. Blå-sipporna voro redan försvunna, men vitsippor fanns det ännu gott om. En solig glänta stod full med gullvivor och prästkragar och maskrosor. Det var som ett litet paradis för sig med den blå himlen över och kringgärdat av skogen. Där stod en gammal, förfallen stuga med mossa och gräs på taket. Knylbräckor hade slagit sig ned däruppe i mossen. Det var icke högre än att Sigrid gott räckte upp att plocka de vita blommorna, som luktade så rart mandel. Freja, som följde henne troget i hälarna, tog sig en munsbit av gräset på taket, och passade på att gnida halsen på stugknuten.

Det var sövande, stilla frid. Och dock fanns det i allt detta något, som slog och bultade, som hade brått, som surrade och blänkte till, som ville fram och ut, som sprängde skal och hyllen, som ville sträcka sig uppåt mot ljuset, mot solen, som ville blomma, bära frukt, fullkomnas. Det låg en myrstack vid en stubbrot bortom stugan. Där krälade myrorna omkring och luftade de vita myräggen i solskenet.

Sigrid gick framåt stigen med de plockade blommorna framför ansiktet. Hon drog in deras doft. Det var som om hon sugit in det bästa av vad som fanns omkring henne. Hon gick och drömde ovissa drömmar. Ibland såg hon Eriks ansikte skymta genom blommorna. Det såg mycket frågande ut. Varför skriver du inte? Du lovade ju ... När kommer du?

Ja, visst hade hon lovat att skriva, när hon skulle komma. Hur skulle hon kunna säga tiden? Allt varkaos. Ingenting hade samlat sig till en kärna att hålla fast vid. Allt flöt simmande omkring. Det fanns icke en plats, där hon kunde sätta sin fot med känsla av att ha fast mark under fotterna. Hon visste icke om modern ville, att hon skulle stanna på Bjumäs eller icke. Modern ville troligen bara ett — vara i fred. Hon tålde icke sinnesrörelser. Hennes hjärta var klent, hade doktorn sagt.

Vad skall jag göra? frågade sig Sigrid.

I brist på annat beslut hejdade hon Freja vid en sten och satte sig upp. Klockan borde snart vara tolv. Solen stod högt. Det var tid att ge sig av hem. Hon visste icke riktigt var hon var. I sina drömmerier hade hon slagit in på skogsstigar hon icke kände. Hon fick bättre fart på Freja och litade på att stoet skulle hitta hem till gården. Trakten bliv vildare och ödsligare, granarna stodo mossiga och mer lavbehängda. Där lågo väldiga granitblock med repor se’n istiden, sådana, som fadern många gånger visat henne på under deras ensamma ritter genom skogarna.

Jag måste vara i närheten av Vargtorp, tänkte hon. Men då skall här finnas en rävgryt. Hon tittade sig omkring men fick icke syn på något. Det var märkvärdigt. Hon mindes så väl att fadern och hon skjutit en räv där för två

år sedan, en ful, gammal räv, som brukade vara nere på gården och skatta hönshuset.

Ja, det var den tiden! Då hade fadern varit glad och frisk och de hade ridit som galningar hem, han med rävsvansen i hatten jagande förut på Svarten och uppmanande henne att ta honom. Det var något till roligt.

Nu låg han ensam och kall i sin kista.

Det skymde för hennes ögon. Hon skyndade på Freja ännu mer. Det gick i kort trav framåt skogsstigen. Plötsligt kom hon ut på en barbränd sluttning med svarta, kolnade stubbar.Hon kände genast igen sig. Det var Brännberg, där eldsvådan gick fram för tio år sedan och hela traktens befolkning kom till hjälp för att släcka.

Hon höll in Freja.

Javisst, där långt borta låg Bjurnäs. Det såg verkligen ståtligt ut med sina små torn. Runt om det vilade oändliga slätter och gårdar. Där var den violetta trädan, där den gröna vårsäden, där timotejen och där havren. Det var fält efter fält, ruta efter ruta, delade av dikena. Sjön låg tindrande och spegelglittrande. Sigrid kunde tydligt se ekan nere vid stranden och Fiskar-Anders' stuga. Det rökte ur skorstenen. Han kokade middag. Den stora mäktiga alléen, som förde upp till Bjurnäs, hade redan blivit ordentligt tät, annars borde hon kunnat se drivhusen och vinkasten. Takryttaren på stallet svängde till och blev borta. Det måtte blåsa därnere, tänkte Sigrid.

Freja stod med spända näsborrar och luktade mot Bjurnäs. Det såg ut som om hon vädrade hemmet.

»Ja, där ha vi det, flickan min», sade Sigrid. »Där har vi hemmet.»

Hon kunde själv icke förstå, varför hon blev rörd. Var det för att hon snart icke skulle äga något hem mer? Eller vad var det? Var det längtan efter ett eget hem med Erik?

Allt detta skulle hon lämna. Andra människor skulle draga in på Bjurnäs. De skulle komma åkande upp genom alléen, göra stora svängen på den nykrattade sandplanen och köra fram till trappan. De skulle peta på rustningarna nere i hallen och undra över de tjocka murarna. Vem skulle det bli?

Nej, det får icke, det får icke! ropade rösten inom henne. I detta ögonblick älskade hon fantastiskt Bjurnäs och fälten och ängarna och träden och sjön och ekan och röken ur Fiskar-Anders' stuga. Hade hon haft tusenåi att leva, hon skulle givit dem alla glatt i denna stund föi att leva där ständigt och se ängar och gärden, skogar och sjö och den vita, härliga gamla gården.

»Ser du, Freja, där uppe i tornet bor jag. Där är Sigrids rum, Sigrid Persdotter Bjurcronas rum. Och där nere i stallet med den svängande takryttaren bor du, Freja. Nu rider vi hem, hem!»

Hon satte Freja i gång, men märkte snart, att hon måste rida mycket försiktigt. Vid stubbarna hade man planterat gran. De flesta voro knappt mer än några tiotal centimeter höga. Hela Brännberg var nyplanterat. Livet spirade ur den grå askan. Sigrid tänkte åter på fadern. Allt var hans verk. För vem hade han slitit och arbetat? För modern, nej. För henne själv, nej. Vem tackade honom, när han var borta? Ingen.

Sigrid kände dunkelt, att det fanns något hemligt bakom alla hennes frågor likaväl som hon anade, att det måste finnas bättre svar än dem hon själv givit.

Skulle man verkligen älska jorden för att förstå den?

Hon red mycket, mycket försiktigt fram mellan plantorna utför Brännberg. När hon kom ut på stora vägen, satte hon Freja i full fart. Då Sigrid såg trädgårdsgrinden, tänkte hon ta in Freja, men så for trotset och djärvheten i henne.

»Jag kan lika gärna dö», tänkte hon och red på. »Jag dör, jag dör, liksom pappa. Det är bra. Så blir det slut.»

Men hon samlade all sin seghet, all sin energi. De mörkblå ögonen lyste. Hön knep benet fastare om sadelhornet, liksom lättade på kroppen, samlade Freja och lät henne hoppa. Freja tog hindret fint och galopperade uppåt alléen med Sigrid.

»Det gick!» jublade det inom den unga flickan.

»Bravo, Freja! Bravo!» Hon klappade henne på halsen.När Sigrid stigit av, märkte hon, att hon tappat det fina ridspöet. Det var bra förargligt! Men över kom jag, tänkte hon.

Gustaf Boström kom som han lovat ett par dagar efteråt till Bjurnäs. Han var ingen vidare duktig ryttare så han föredrog i allmänhet att åka. Nu kom han i nya pardroskan med hennes nåds för detta vagnshästar.

Magnusson, som sysslade med remtyg utanför stallet, undrade om patron Boström kom för att fria eftersom han var så fin i långrock och hög hatt. Inspektor Karlsson, som tjock och rund och liten och sin vana trogen gick omkring och latade sig, stannade vid kuskens högt uttalade undran och såg mot gårdsplanen, där Gustaf Boström åkte upp.

»Han kanske ska' lämna tebaks hästarna», sade in-spektorn med försök att vara ironisk på sitt sätt. Efter detta med sävlig röst framsagda förmodande fick han fram en cigarr ur västens bröstficka, som var laddad med flera, bet av snoppen och tände.

Magnusson, som åsåg akten med stilla avund, hoppades i det längsta, att han skulle bli bjuden på en cigarr. När detta hopp grusades, spottade han och sade:

»Det blev visst flera lådor cigarrer över vid begravningen.» Efter denna försåtligt avskjutna pil, återtog han putsningen av remtygen betydligt gladare än förut men med bibehållet yttre lugn. Inspektom låtsade icke förstå. Han satte tummarna i västhålorna under armarna, spände ut sina runda behag och framkastade frågan, huruvida det var hennes nåd eller fröken besöket gällde. Det på Bjurnäs gård bland folket mycket diskuterade problemet vart cigarrerna tagit vägen var efter hans mening olösligt. Åtminstone kunde ingen bevisa något.

Magnusson svarade icke. Han gick fram och hjälptepatron Boströms kusk, som kom nedkörande till stallet, att spänna ifrån.

Gustaf Boström kom direkt från kyrkostämman. På sådana möten tyckte han om att vara snyggt klädd. Han var icke alls stadd i friarärende, varken till hennes nåd eller fröken.

Samtalet, som varade flera timmar, rörde sig uteslutande om Bj urnäs' herrgård. Gustaf Boström hade allvarligt tänkt över saken och angav i stora drag, hur man skulle kunna ordna det hela för den allra närmaste framtiden.

Redan i början av samtalet höll han på att köra i diket, som han tänkte för sig själv.

Hennes nåd och Sigrid sutto i soifan i kabinettet. Själv hade patron Boström burit in en stadig stol från salongen bredvid eftersom ingen människa kunde sitta på de där pinnstolarna. Han menade kabinettets empire-möbel i lackerat vitt.

»Hur du, Matilda, törs sitta i den soffan, förstår jag inte», muttrade han.

Hennes nåd log hult. Alltsedan besöket på Alby hyste hon undseende med hans ibland något oslipade sätt. Värre var det, när han ögonblicket efteråt kom att säga: »När Sigrid och jag härom dagen ...»

Han hejdade sig. Han hade fått en svag men dock kännbar påminnelse av Sigrids fot.

Hennes nåd höjde ögonbrynen mycket förnämt.

»Var har ni träffats? Det har icke Sigrid berättat något om.»

Gustaf Boström förstod, att Sigrids besök på Alby varit i allra högsta grad privat, och lyckades, utan att snärja in sig allt för mycket, få fram en antaglig förklaring om att han mött Sigrid härom dagen, då hon var ute och red, och att de växlat några ord. Det var ingendirekt osanning. Han fick också en tacksam ehuru mycket förstulen blick från henne.

»Jag lovade just, att jag skulle komma över», fortsatte han. »Vi måste försöka få någon ordning i sakerna. Jag har satt upp några huvudpunkter här, som jag skall be att få framställa till damerna.»

Han tog fram några papper och började föredraga och fråga.

Först och främst skulle inspektorn avskedas. Det var en ful fisk, det syntes på inventeringen. Hur långt kontrakt hade han? Det visste ingen.

Sigrid fick befallning att söka bland faderns papper. Om en stund var hon tillbaka med en portfölj, på vilken Per Bjurcrona präntat »Kontrakter».

»Ja, se, det syns, att det är en karl», sade Gustaf Boström. Damerna fäste sig icke vid den underförstådda ohövligheten.

Patron Boström synade inspektor Karlssons kontrakt. Det var ställt på ett år.

Ja, det var ledsamt. Då hade han ännu nära nio månader kvar.

Nå, det gjorde ingenting. Man kunde ge honom lön för tiden och be honom ge sig av. Det vore ändå billigare än att ha honom kvar.

»Är det så att han bråkar, får vi tillgripa andra åtgärder. Både Torsell och jag såg, att han fuskat i räkenskaperna. Det är inte möjligt annat än han borde ha utsäde kvar. Alltså, bort med honom!»

Gustaf Boström lade kontraktet åt sidan.

»Det spar vi tre tusen på, förutom det han själ eller förstör. Så har vi tjänarna! Ja, jag ber om ursäkt, Mati lda: men jag måste tala rent språk. Det är fullständigt vansinne! Absolut vansinne! Bara piglönerna gå till nära fem tusen, inberäknat den sista. Jag säger ingenting om Eva. Hon är en präktig gammal själ. Inte om köksanheller. Det är ett nödvändigt ont. Men Ida och Klara och Hilma och Anna och ...»

»Det är icke flera, Gustaf», sade hennes nåd milt, ehuru med något rödare ansiktsfärg.

»Flera! Är det icke nog, mer än nog», utbrast Gustaf Boström. »Sex pigor för att sköta om två människor?»

»Per ville ha det så», försvarade sig hennes nåd.

»För det första är Per nu borta», fortsatte Gustaf Boström grymt. »För det andra är jag icke absolut säker på att det endast var hans vilja, som därvidlag gjorde sig gällande. Och för det tredje är Klara eller vad människan heter, den nya, dimpen ned som från stjärnorna de sista veckorna. Sex pigor på Bjurnäs nu, det är, lindrigt sagt, oförnuft. Jag har två, köksan och husan, och det reder sig. Ni kan säkert nöja er med två också, bara ni vill. Alltså stryker vi fyra av pigorna såsom varande onödiga. Det gör — låt mig se...»

Han gjorde en snabb kalkyl.

»Det gör tretusenfem, förutom presenterna till jul.»

Sigrid såg på modem. Matilda bibehöll sinnesnärva-ron. Det var omöjligt att se på hennes ansikte hur hon upptog detta förslag till amputation. Endast hennes händer darrade en smula, när hon trädde på en ny, röd sil-kestråd för att fortsätta broderiet, som hon sysselsatte sig med.

»De har ingenting med mjölkningen att göra, det jag kan se», började Gustaf Boström på nytt. Statargum-morna bestrider mjölkningen, efter vad jag kan förstå. Inget folk har ni i maten heller. Det bör gå som en dans. Köksan bestrider matlagningen och Eva serverar. Med dammningen kan Sigrid hjälpa till. Det är jag säker på.

Så har vi trädgården. Är han duktig, trädgårdsmästaren?»

»Kära Gustaf, begär icke jag skall veta det. Per var nöjd med honom.»»Nå, då låter vi honom vara så länge. Trädgård är annars ett viktigt kapitel i en herrgårds historia. Där kan tjänas. Tjänas bra på tidiga bänkar, rosor och vindruvor. Frukt också i goda år. Men det fordras förstånd framför allt och kunnighet. Jag tog in över elva tusen rent på min trädgård sista året.

Inspektorn och pigorna förtjänar vi således sextusenfem på. Sextusenfem! Förstår du, Matilda, vad det betyder? Det är god hjälp till skatten.»

Hennes nåd tittade på honom. Hon kunde icke förstå, att det kunde vara någon hjälp, när det gick till skatten.

»Vidare», sade Gustaf Boström, »har vi stallet.»

Han hejdade sig. Han kom att tänka på hästarna, som han köpt. Det var grymt vad han tänkte säga, men det måste sägas.

»Ni måste minska på stallbesättningen. Ni har nitton hästkreatur, däribland sju fruntimmer. För Per, som var hästkarl och förstod sig på hästavel, var det kanske en god affär. För er blir det motsatsen. Ni reder er med elva, så mycket oxar som ni har till grovkörslor. Där har vi genast, låt oss säga i runt tal, sju tusen för hästarna. För dem köper ni kokreatur i stället. Det är affär i dessa tider. Mjölkpriset stiger, och mejerierna skriker efter mjölk. Englandsexporten av smör, ni förstår...»

På detta vis talade han vitt och brett. Han språkade om marknadspriser och vete och råg och utsäde och vallar och påläggning och reaktionsfria djur och om allt vad tänkas kunde i förbindelse med avsikten att sätta Bjur-cronorna i stånd att behålla Bjurnäs. Trots svartmålningarna av det nuvarande tillståndet klingade det hela ut som en segerfanfar i framtiden. Huvudtemat var dock pinsamt för hennes nåd. Spara! Spara! Spara!

Han var alldeles röd i sin kalla hjässa, när han slutade med påståendet, att redan första året skulle de hanedbringat gårdens utgifter med trettiotre tusen kronor. Det var ovädersägliga siffror, påstod han. Huvudvillkoret var dock, att inspektören avskedades genast. De båda damerna sågo osäkra på honom. Det låg däri en outtalad fråga vem som skulle göra det. Och hur skulle det gå med gården?

»Jag förstår», sade Gustaf Boström. »Det åtar jag mig. Var icke rädda. Jag har handskats med ilsknare kreatur. Jag har talat vid en av mina rättare. Han får komma över hit och hålla öga på gården den första tiden, tills vi hinner se oss om efter en annan. Det är en skötsam och duktig karl, äkta smålänning, och hederlig ända ned i stövelklackarna.»

Gustaf Boström måste resa sig. Han var vid strålande humör. Bjurnäs skulle sannerligen icke behöva säljas. Han frågade om damerna tilläto, att han tände en cigarr. Det kom fram whisky och sodavatten till honom. Hennes nåds bekymmer började fördunsta. Hon skulle säkert kunna behålla den nya jungfrun också, när man sparade så mycket pengar första året. Allt det andra angick henne mindre. Allt pratandet om vallar och utsäde och djur var troligen mycket förståndigt, när det kom från Gustaf Boström, men det var saker, som lågo långt utanför hennes cirklar. Bara jag får vara i fred, tänkte hon, få de göra vad de vill. Det var klart, att de måste inskränka sig. Allt för mycket skulle det dock icke bli, det var säkert. I tysthet gjorde hon reservationer, men öppet förklarade hon, att Gustaf Boström var förtjusande.

Epitetet var icke lyckligt. Med skallig hjässa och eldröda mustascher samt det högst vulgära om än goda ansiktet kunde patron Boström knappt förtjäna att kallas förtjusande, även om han var uppsträckt i långrock, gårandiga byxor och blankskinnsskor.

Gustaf Boström protesterade också svagt.»Jo, du är förtjusande, Gustaf! Det är icke värt, att du säger annat. Hela det sätt, varpa du tagit denna för oss så smärtsamma tilldragelse visar, att du är förtjusande

— ja, bedårande.»

Hennes nåd hade lätt att finna vackra ord. Hon ville därmed tacka honom för hans fina ömsinthet. Hon misstog sig tyvärr avsevärt. Det skulle hon erfara genast.

»Har du fått räkningarna över begravningskostnaderna?» frågade den förtjusande Gustaf Boström. »Tor-sell påstod, att sorgkläderna skulle föras upp på dem. Vi kunde icke få tag i någon räkning, när vi sist var här. Och din klänning var ny, det sade du själv.»

Sigrid, som icke kunde finna saxen för att klippa av syträden, bet av den och passade samtidigt på att se på modern. Hennes nåds ansikte mörknade under det vita pudret och fick en något blåaktig anstrykning.

»Ja, nu skall du icke tycka, att jag är småaktig, kära Matilda», fortsatte den förtjusande. »Har räkningen icke kommit, kan ingen hjälpa. Du kan telefonera kanske och höra efter vad klänningen kostar, så kan vi föra upp

den.»

»Sedan, sedan», avgjorde hennes nåd.

Sigrid hade svårt att hålla tillbaka orden, som ville fram. Det var just räkningen på den klänningen och en annan, som kommit för några dagar tillbaka och tvingat henne att rida över till Gustaf Boström.

»Du förstår, kära Matilda, att jag icke vill ha några dyra efterräkningar sedan, om jag skall hjälpa er med att sätta Bj urnäs på stadiga fötter. Vi måste vara fullständigt uppriktiga mot varann.»

Hennes nåd såg på honom och på dottern. Hon reste sig och gick och var snart tillbaka med ett papper, som hon räckte Gustaf Boström.

»Var så god, här är räkningen.»

Den förtjusande rynkade ögonbrynen, när han såg siffrorna.»Har du betalt den?» frågade han.

»Varmed skulle jag betala den? Jag kan icke stjäla pengar», sade hennes nåd.

»Ja, men Matilda!» brusade Gustaf Boström upp. Hennes nåd lade huvudet en smula på sned och såg på honom medlidande.

»Vad menar du?» frågade hon. Hennes röst blev sammetslen mjuk.

Patron Boström svarade ingenting, men han tömde whiskyglaset i ett tag. Sedan stoppade han räkningen på sig.

»Bäst jag betalar den så länge», sade han. »Och du, Sigrid, har du några ouppgjorda affärer? Bäst vi får höra allt på en gång.»

»Nej, farbror. Ingenting. Jo, möjligen en eller två lektioner hos sångläraren, det kommer jag icke riktigt ihåg.»

»Det var sant, min flicka. Du talade om att resa. Det kan naturligtvis icke bli tal om nu, när vi skall försöka reda upp förhållandena här. Åtminstone icke de närmaste månaderna. Mamma behöver dig mer än väl. Har du inget särskilt, som drar dig tillbaka till huvudstaden, kan det icke vara så stor uppoffring. Vem vet, kanske du kan bli din egen inspektor på Bjurnäs med tiden. Jag vet icke hur det är med din räkning. Har du något begrepp om bokhålleri?»

Sigrid skakade på huvudet.

»Icke det ringaste, farbror.»

»Nå, det kan man lära sig. Allt kan läras, om man vill och om man icke är en fullständig idiot. Alltså, är det avgjort, att du stannar hos mamma tills vidare?»

»Visst gör hon det», inflickade hennes nåd.

Både hon och farbror Boström betraktade Sigrid. Hon satt med nedböjt huvud och tycktes icke gärna vilja visa ansiktsuttrycket eller svara.»Den som tiger, samtycker», avgjorde Gustaf Boström.

Han reste sig och såg på klockan.

»Nej, mina damer, nu måste jag ge mig av. Jag väntar veterinären. Han skall titta på ett av kokreaturen. Hon ser ut att tänka kasta. Vi är således överens. Redan i morgon kommer jag med rättarn och ger inspektorn respass. Han kan vara glad, att han kommer undan så billigt.»

»Ring, Sigrid, och säg till, att man spänner för åt farbror», uppmanade hennes nåd.

Sigrid lade ifrån sig handarbetet och steg upp.

»Behövs icke. Jag sade till Axelson, att han skulle hålla sig klar halv sju», sade Gustaf Boström.

De följde honom ut på trappan. Kvällssolen föll i en bred strimma mellan huvudbyggnaden och inspektors-flygeln över sandplanen ända fram till trappan. Där höll redan patron Boströms kusk med droskan förspänd.

»Men Gustaf!» Hennes nåd, som först trädde ut, måste gripa tag i ledstången. Vad menade han? Vad hade han gjort med hennes hästar?

»Vad är det?» Gustaf Boström log gott i solskenet. »Känner du inte igen dina hästar?» frågade han. »Dina egna?»

»Jo, men varför har du kuperat dem så förskräckligt.»

»Det är fint, hennes nåd!»

Gustaf Boström log fryntligt, tog farväl och steg upp i droskan.

»I morgon är jag tillbaka med rättaren», ropade han till avsked. Så bar det i väg nedåt alléen.

Hennes nåd tryckte handen mot hjärtat och gick in utan ett ord till dottern. Gustaf Boström var allt annat än förtjusande.

Sigrid drev ned i parken.

Domen hade således fallit. Hur skulle hon nu kunna säga modem sanningen? Det var omöjligt. Varför hadehon icke talat ut långt före detta? Nu var det för sent. Allt sammansvor sig mot henne och hennes liv, hennes kärlek. Varför hade hon icke svarat, när de frågat henne? Hon hade endast behövt säga, att hon älskade Erik och icke kunde svika honom. Tala om kärlek i all denna prosa, det var orimligt, mitt emellan kontrakt och utsäde, vallar och rättare! Stanna några månader tillsvidare hade farbror Gustaf sagt. Det var detsamma som för evigt, evigt! Människorna voro kallsinniga och grymma. De frågade bara efter sig själva. Farbror Gustaf brydde sig bara om gården. Och mamma!

Jag vill icke, ropade det inom henne. Jag kan icke. Kan icke uppge Erik, sången, allt. Jag har rätt att leva jag också.

Varför red du då över till farbror Gustaf härom dagen? frågade en svag röst inom henne. Jag ville endast höra efter, endast känna mig för. Åhnej, åhnej! Det var något annat.

Hon hade kommit ned till trädgården och vek av första gången. De flesta rosorna hade ännu kvar vinterbetäckningen av granris men några hade berövats den och visade små, späda skott. På ett ställe gick trädgårdsmästaren och beskar dem. Det gjorde henne riktigt ont. Han skar ända intill tredje och fjärde ögat. Hon ville icke se det utan slog in på gången till det gamla lusthuset på kullen. Aldrig förr hade hon sett hur mossigt och mur-ket trävirket var. Hon petade på det. Det föll sönder i bitar. Allt var gammalt, murket och eländigt.

Hon satte sig på bänken inne i lusthuset. Kvällssolen dröjde ännu på rutverket. En gång hade det varit grön-målat, det syntes. Nu hängde färgen i flagor och bucklor, och innanför hade masken borrat slingrande rännor i träet. Det hjälpte icke, att solen lyste på det. Snart skulle dess förgyllning slockna, och allt skulle bli grått och svart.

7 Sigrid Persdotter Bjurcrona.Genom ingångens valvöppning såg hon ut över trädgården. Över några av de högsta träden lyste ännu solskenet, men hon såg hur det kröp högre och högre upp och till sist försvann.

Hon satt där ensam och grubblade över sitt öde. Det hela var så meningslöst, så tomt och fattigt.

Om hon nu skrev till Erik och berättade allt, vad skulle han säga? Vad skulle hon skriva? Be honom vänta? En, två månader. Vad skulle det tjäna till? Det blev icke månader. Det blev år. Hade hon en gång stannat på Bjurnäs, skulle hon aldrig mer komma loss. Vad var det, som ropade ur jorden till henne, som höll henne kvar, som ville binda henne?

Hon reste sig och gick. Hon kom ned till dammen med de små, konstgjorda kanalerna med broarna över. Där hade hon lekt som barn. Där hade fadern och hon sprungit och jagat varandra runt, runt. Alltid hade han till sist fångat henne och lyfte henne högt upp i luften med ett glädjerop och kysst henne. Där hade han och hon satt små båtar i vattnet, båtar, som han täljde av barkbitar och på vilka han satte pappersbitar för att de skulle kunna segla. Vad ankorna hade snattrat och levt!

Nu var allt förstört. Broarna hade ramlat, och kanalerna voro fulla av blad från hösten. De lågo i stora, slemmiga klumpar. Ingen brydde sig om hennes barndoms lustgård mer. Och den enda hon älskat på jorden utom Erik var borta. Han låg ensam borta på andra sidan trädgården, i kapellet. Ingen mer än hon visste vilken hemlighet han tagit med sig i kistan.

Vad skall jag göra? ropade ångesten inom henne.

Hon fann inget svar, men frågan förde henne bort till Bjurcronornas kapell, som helgat för århundraden sedan låg på Bjurnäs' ägor. Under granarna där det låg, var det redan mörkt. Hon kunde nätt och jämnt skymta kistorna genom järngallret. Där stod stamfaderns kistai mitten på en granitkatafalk. I hörnet till höger skulle faderns kista finnas. Hon såg den inte. Därborta var svart.

Hon föll på knä. Bedja kunde hon inte. Hon fann inga ord. Men hon grät bittert. Något starkare än hon själv höll henne kvar vid denna jord.

Hon mindes den sista natten med fadern och hans fråga, om hon ville stanna på Bjurnäs. Hon såg framför sig hans stackars ombundna huvud, blicken ur hans ögon, och hon hörde ännu en gång de resignerade orden, att de icke mer skulle tala om hans förslag, att hon skulle stanna på gården. Varför hade hon icke heller då svarat? Varför hade hon varit tyst inför denna fråga, denna hans livsfråga, som blev störst inför döden?

»Jag skall stanna, pappa, jag skall», stammade hon, där hon låg med den brännande pannan mot det kalla järngallret.

Då var det som om hon hörde faderns röst — om du är bunden vid någon, vill jag det icke... men min son — min son — Johan.

Sigrid reste sig förskräckt och såg sig omkring. Vem hade ropat?

Granarna stodo mörka och höga. En uggla skrek till

— klä-vitt! klä-vitt!

Då började Sigrid springa. Hon stannade icke förrän hon kom upp på gårdsplanen. På trappan stod Eva.

»Jag tänkte just gå ut att söka efter fröken. Vi kunde icke förstå vart fröken tagit vägen ... Hennes nåd har redan ätit.»

Eva kunde icke förstå, varför Sigrid vid dessa ord omfamnade och kysste henne, innan hon gick in.

Flickan har bestämt gråtit, tänkte hon. Ja, de barnen, de barnen!När doktor Erik Lindstål kom ned från operationssalen, fann han ett brev på bordet i sitt rum. Han kände genast igen utanskriften och blev helt glad. Nå, äntligen hade det kommit. Sigrid hade dröjt flera dagar med att svara på hans sista brev. Det här var åtminstone ordentligt tjockt.

Han tog av sig den vita rocken och satte sig vid fönstret, sedan han slagit upp fönstren på vid gavel. Ute var det riktigt sommar. Bakom stadshusets nybyggnad blänkte Mälaren i vitt solglitter.

Innan han öppnade brevet, kom han att tänka på att en cigarr skulle fullständiga njutningen. Han måste upp och få tag i lådan. Det drog om en stund, ty rummet var ännu icke i ordning, eftersom han nyligen lämnat fru Söderbloms huldrika skydd. Såsom underläkare måste han bo på sjukhuset. Äntligen fick han cigarren tänd, satte sig vid fönstret igen och lade upp benen på en stol Nu skulle det njutas.

Då han var en särdeles ordentlig man, skar han med pennkniven upp brevet. Det var ett verkligt fint snitt. Nästan lika fint, som det jag gjorde nyss, tänkte han.

»Älskade Erik!»

Doktor Lindstål nickade belåtet. Hans annars gravallvarliga ansikte, den breda, kraftigt utbyggda pannan och de mörka, små men pigga ögonen hade redan vid brevfyndet antagit ett högst belåtet intryck. Nu sken det upp av så mycken lycksalighet som det kunde stämplas av.Han läste och läste. Icke fort som vanliga förälskade utan

långsamt njutande och liksom smakande varje ords sötma. Ju längre han läste desto mer förändrades emellertid detta sybaritiska uttryck. En stor rynka uppenba-rade sig i pannan, ögonen vidgades och mungiporna drogos ned. Efter en stund tog han ned benen från stolen. Flera gånger läste han om meningar. Till sist glömde han bort att suga på cigarren. Halvvägs i brevet — det var många och tätskrivna sidor — såg han tillbaka på första sidan alldeles som om han velat förvissa sig om att detta, älskade Erik, verkligen stod där. Han utstötte esomoftast interjektioner sådana som äh! och åh! och när han äntligen slöt brevet skedde det med en suck, som kunde tolkas som om han sagt — vad i herrans namn nu då?

Först nu märkte han, att cigarren slocknat. Han tände och läste brevet en gång till. Nu gick det betydligt fortare, i synnerhet i början. Det var tydligen icke där kärnpunkten i brevet fanns. Den tycktes förlagd mot slutet, ty det läste doktor Lindstål flera gånger.

Sedan började han vandra av och an i rummet. Han var i starkt sinnesuppror, flyttade saker helt omotiverat från det ena stället till det andra, blossade alltför"häftigt på cigarren samt yttrade halvhögt några ord om att — jaså, sådana äro de!

Hon ville bli fri från honom, det var hela saken. Och det skulle hon behöva skriva fem ark för! Bättre hon endast skrivit ett enda ord — adjö! Det hade varit klart, tydligt och enkelt, utan alla dessa omskrivningar och fraser, uppblandade med ömma ord och bedyranden, att hon älskade honom. Om hon älskade honom, skulle hon icke bete sig på det viset. Det fanns naturligtvis någon godsägare i trakten, som spekulerade på den rika arvtaga-rinnan på Bjurnäs. Alla kvinnor voro falska! Alla! Hon mest.Denna något förhastade slutledning följdes ögonblickligen av reaktion. Förnuftet började småningom återvända i doktor Lindståls av operationer förut ansträngda hjärna.

Det här är ju fjolligt, sade han sig. Jag beter mig som en skolpojke och icke som en gammal karl. Vad är det hon vill. Slå upp? Nå, är icke det varje kvinnas rätt, om hon tröttnat eller funnit någon annan, som hon tycker bättre om?

»Ja, men det har hon icke», utbrast doktor Lindstål högt. »Det skri...»

Han avbröt sig mitt i ordet. Att tala högt för sig själv var början till sinnesförvirring. Han måste lugna sig. Måste taga saken kallt, överväga och tänka efter alldeles som när det gällde ett operativt ingrepp. Lugn framför allt, lugn!

Han tvättade ansiktet med kallt vatten samt sköljde av armarna ända upp till biceps. Det lugnade. Så tog han brevet på nytt.

Nu kunde han läsa det med någorlunda bibehållen kall-blodighet. Ont gjorde det fortfarande vid vissa ställen i brevet, men han läste det till slut.

Hon ville slå upp. Det var klart. Varför hon ville det, var däremot långt ifrån klart. Hon ville stanna hos modern, skrev hon. Det kunde man förstå. Det skälet kunde godtagas. Men varför skulle hon behöva stanna för all framtid hos henne? Det var obegripligt. Han läste noga om frasen i brevet — — alltså förstår du, min älskade, att jag icke kan överge mamma nu. Hennes hjärta är dåligt, och jag vet icke hur länge vi få behålla varann. Inför detta har jag ansett det vara min plikt, min mycket tunga plikt, min älskade, att stanna här på Bjurnäs. Hur länge det blir, vet jag icke, kanske ett par år, kanske för alltid. Jag kan icke begära, att du skall vänta på mig, tills jag blir fri från denna plikt, det förstår jagså väl, älskade Erik. Därför är det bäst, att vi skiljas för alltid. Jag skall aldrig---.

Mer kunde Erik icke läsa. Det skymde för ögonen. Han måste upp och promenera för att bli lugn.

Nej, han måste vara rättvis. Hon älskade honom ännu, det märktes på hela brevet. Hon hade bara råkat ut för några griller, att hon var skyldig att offra sig för sin mor. Visst var det vackert, men det var icke livets lag. Livets lag var att man skulle följa den man älskade, vart det så än bar. Modern *hade naturligtvis satt henne i huvudet, att hon skulle stanna hemma på Bjurnäs. Jo, det skulle allt bli muntert för Sigrid! Hon, som älskade sång, dans, middagar, teater och supcer. Det går aldrig, aldrig i livet. Det är något övergående, något högromantiskt som

fallet är med unga flickor. Det skall vi snart ta bort. Genast. Ju förr, desto bättre.

Han satte sig ned vid skrivbordet för att svara. Han ville sprätta upp hennes bevis och få henne att förstå hur orimligt alltsammans var. Det skulle gå som en dans. Han älskade henne. Det vore märkvärdigt, om två människor, som höllo av varandra, skulle behöva gå ifrån varandra för en nyck rent av hos den ena parten. Nyck och dåliga råd. För säkerhets skull ögnade han igenom brevet. Det var av vikt att citera hennes bevis ordagrant för att kunna tillintetgöra dem, visa hur ohållbara de voro. Märkligt nog fann han inga andra bevis än de allmänna talesätten — hon måste — hon kunde icke annat.

Doktor Lindstål lutade sig tillbaka i stolen för att tänka. Det måste medges, att hela hennes brev var särdeles vagt skrivet. Det var som om hon själv känt, att hon icke hade några starka skäl utan försökte haka sig fast vid detta kategoriska — måste. Antingen fanns det inga andra skäl eller också ville hon icke fram med dem.

Synen av friande godsägare dök ånyo upp i Eriks fantasi. Nej, det var omöjligt! Därtill var Sigrids brevalltför äkta. Det andades för mycken kärlek till honom för att hon skulle tänka på någon annan. Nej, ren och god som guld var hon. Det var inget tvivel om.

Om jag skulle?

Doktor Lindstål skakade på huvudet. Nej, det vore för tokigt! Resa ner till Bjurnäs och tala med Sigrid? Vad skulle modern säga, om en främmande karl helt plötsligt ramlade ned i herrgården? Sigrid skrev själv, att hon icke nämnt ett ord ännu till någon om deras kärlek. Fru Bjurcrona hörde visst icke till de lättast tillgängliga varelserna, det hade han ofta förstått på Sigrids yttrande. Hon hade visserligen aldrig på något vis talat illa om sin mor, men Erik hade dock fått den uppfattningen, att fru Bjurcrona var högst kylig av sig. Det blev nog ett mycket svalt mottagande han fick. Och ändå! Det fanns inget annat sätt att få klarhet i saken. Skrev han till Sigrid, riskerade han, att hon aldrig svarade. Hennes brev var så allvarligt skrivet att han icke kunde övertyga henne. Hon måtte ha några okända känslo-motiv, som icke kunde vederläggas per brev utan som fordrade en uppgörelse öga mot öga.

Doktor Lindstål satt länge och grubblade över vad han skulle göra. Slutligen bestämde han sig för att trotsa fru Bjurcrona och resa ned till Bjurnäs. Han kunde icke släppa Sigrid ifrån sig. Obehagligt vore det förstås, om fru Bjurcrona skulle ge sig in på några förfrågningar om hans släkt, om far och mor och dylikt. Då stode han där! Oäktingar vore helt visst icke mycket värderade inom godsägarfamiljerna på det hållet.

Nå, den saken redde alltid upp sig. I värsta fall kunde han säga, att föräldrarna voro döda. Det gick nog. Svårare vore det att få tjänstledighet på en eller ett par dagar. Han hade nyss tillträtt befattningen på sjukhuset. Överläkaren blev säkert icke glad. Han var överhopad med operationer själv.Jag vågar det ändå, tänkte Erik. Han gick genast och sökte reda på professorn. Denne var välvillig och lämnade Erik tillstånd att vara borta en dag och två nätter.

»Doktorn kan ta nattåget ned och upp, tänker jag. Jag skall försöka reda mig så länge, eftersom det är en viktig sak doktorn har att uträtta.»

Samma kväll for Erik. Han visste, att han skulle komma fram till stationen tidigt på morgonsidan. Trots det tog han sovvagn och slumrade rart tills konduktören väckte honom. Vid stationen tog han in på gästgivargården och gick till sängs, sedan han bett dem väcka honom klockan åtta och då ha skjutsen klar. Han var uttröttad och somnade genast.

Strax efter åtta for han till Bjurnäs. Det var något över en timma att åka, hade skjutspojken sagt. Det drog nära två, innan de voro framme.

Genom Sigrid hade Erik hört talas mycket om Bjurnäs. Han hade även sett fotografier av herrgården. Men han blev mäkta imponerad, när skjutsen svängde in i den präktiga alléen med dess väldiga träd och det mäktiga lövverket som ett grönt valv. När han kom upp till sandplanen, som var rundligt tilltagen som för tornerspel funderade han rent av på att be pojken hålla. Denne körde emellertid fram till stora trappan. Ingen människa

syntes till. Allt var som utdött.

Jag borde ha skrivit, tänkte Erik.

Pojken frågade, om han skulle vänta. Erik var så säker på sin sak, att han betalade och lät skjutsen fara. I allra värsta fall får jag väl skjuts härifrån, intalade han sig.

Mitt på gårdsplanen stod ett gammalt solur. Det var grönt av ärg, men siffertalen och strecken inne i ringen kunde ännu urskiljas. Planen var fint krattad, och Erik skämdes nästan över att se hur skjutsen förstörde de symetriska ränderna. På var sin sida om alléen stodo två jättestora, flata, gröna skålar med blommor i.

När ingen kom, trädde Erik in. Han beundrade den tunga ekdörren med de massiva beslagen i järn och det väldiga låset. I nyckelhålet på insidan satt en stor nyckel.

Erik såg på dörrarna i den runda hallen och på trappan, som ledde upp till övre våningen. En mycket nött, röd matta fasthållen av skinande, blanka mässingsstänger, täckte trappstegen. Luften var underligt unken och kylig trots värmen ute. Det luktade källare. De båda riddar-rustningarna borta i nischerna sågo icke värst fina ut. Vilket valv, vilka fönsternischer! Fullständigt fästnings-lika. Och tegelgolv runt muren.

En dörr mellan riddarrustningarna öppnades. En grå-hårig tjänarinna kom ut och frågade, vem som söktes.

Erik lämnade sitt visitkort och bad att få tala vid fröken Sigrid Bjurcrona.

»Fröken är ute, men kommer strax in igen. Hon är bara över i ladugården. Var så god och stig upp.»

Han gick före uppför trappan och tjänarinnan efter.

»Hennes nåd är icke uppstigen ännu», sade hon.

Erik hade ingenting att svara på detta, men han tänkte i sitt stilla sinne — jaså, hon kallas hennes nåd.

Eva hade visat honom in i biblioteket. Där lämnade hon honom, i det hon lovade, att hon genast skulle säga till fröken så fort denna kom. Han tackade och sade, att det visst icke var någon brådska.

Erik såg sig omkring i rummet. Han hade svårt att förstå varför den gamla hade kallat det för biblioteket, när hon bett honom stiga in. Det fanns visserligen ett par gamla ekbokskåp med gröna gardiner bakom glasfönstren och några bekväma stolar i något slags bondre-nässans, men av böcker syntes icke ett spår. Troligen stodo de instängda bakom glasrutorna och gardinerna. En stor, gammal jordglob i urblekta färger och medträstativ stod uppe på ett av skåpen och på det andra satt en något ruggig, uppstoppad uv och glodde med ett gult öga. Det andra hade tydligen fallit ur för länge sedan, ty där satt en blåntott instoppad. Det var också en vishetens symbol. På väggen mitt emot bokskåpen hängde en karta över Bjurnäs på sextonhundratalet. Den var roligt naiv i sin topografiska utstyrsel. På ömse sidor om den hängde ett par stick av Suecia antiqua.

Biblioteket såg icke ut att begagnas ofta. Framme på skrivbordet lågo visserligen en del papper och en portfölj, men ändå verkade det hela fridfullt avsomnat, dött. Erik gick fram till fönstret. Det var en gladare och friskare syn. Där såg man ängar och gärden. På några ställen plöjde man. Långt bort låg en sjö och där bakom en kyrka. Rätt under fönstret fanns en rundel med grönt och stamrosor, som nyligen tycktes ha rests upp, ty de voro ännu utan blad.

Han hörde en dörr öppnas bakom sig och vände sig om. Det var Sigrid, som kom. Han hade icke gjort upp någon som helst plan hur han skulle börja eller tala. Hans första impuls var att rusa bort till henne, ta henne i famn och kyssa henne, men den förgick ögonblickligen. Han tog ett steg framåt, så stannade han.

Den smärta, svartklädda gestalten borta vid dörren föreföll honom så främmande. Han kände knappt igen henne. Hon hade, tyckte han, blivit längre, rakare, stelare. Hon bar icke huvudet på samma sätt som förr. Kanske var det den höghalsade klänningen, som gjorde det. Han hade aldrig sett henne annat än i mjuka, ljusa blusar eller i urringade toaletter. Belysningen borta vid dörren var icke så stark, men det föreföll honom som om hon förlorat all sin friska .färg och blivit hemskt blek. Det låg något stramt, otillgängligt över henne, där hon fortfarande stod

kvar borta vid dörren utan att säga ett ord. Var hon förorättad därför att han vågat komma?»Ja, du får förlåta mig, Sigrid», började han, »men ditt brev ...»

»Varför skrev du icke, att du skulle komma, så hade jag kunnat hämta dig vid stationen?»

Frågan var så enkel men samtidigt så praktisk att det slog honom så dum han i grunden varit. Det såg onekligen märkvärdigt ut, att han kom åkande med gästgivareskjuts till Bjurnäs, när han ändå---.

»Det hade icke varit något farligt», tilläde hon, innan han hunnit svara.

Hon gick långsamt fram mot honom och sträckte ut handen.

»Välkommen», sade hon och såg honom lugnt i ögonen. Hennes förr så strålande blick hade fått melankoliens slöja över sig, men ändå hade den liksom blivit mer tindrande, mer extatisk. Han hade förr sett den blicken på sjukhusen hos övernervösa kvinnor. Det var samma blick, som hörde ihop med stigmatisernigen. Han vågade icke kyssa hennes läppar. Han kysste hennes hand.

»Vill du icke sätta dig?» Hon anvisade honom en stol och satte sig själv. Han hade icke släppt hennes hand. Nu lade han sin andra hand över hennes. Så sutto de tysta en lång stund och bara sågo på varandra. Det gick en ström av outtalade frågor från honom. Det var som om hon hört dem alla.

Varför älskade, vill du överge mig, lämna mig? Vad är det för hemligheter du bär på? Det är icke sorgen endast, som gjort din blick så tindrande av ett inre ljus, det är något annat, men vad? Är jag icke god nog för dig? Har din moder sagt något? Eller älskar du en annan ?

Hon hörde dem så väl. Hon bara såg på honom, ända tills hennes ögon började fuktas och den ena tåren efter den andra trillade utefter kinderna.

Han böjde sig fram mot henne. Det var icke längremellan deras stolar än att de kunde famna varandra. Hon lutade sitt huvud mot hans bröst och grät stilla.

Han strök hennes vågiga, mörka hår.

»Älskade — älskade», viskade han.

»Kom, låt oss gå», sade hon. »Här kan vi icke tala.»

När han såg frågande på henne, pekade hon mot dörrarna.

»Kom, låt oss gå ut i trädgården. Där kan vi vara ostörda. Mamma är icke uppe ännu, men ändå.. .»

Han kysste hennes mun, hennes våta kinder.

»Du får icke, du får icke», viskade hon och drog sig undan. Hon torkade sina tårar, och de följdes ut. Ingen tycktes se dem. Fortfarande samma öde sandplan med sin solvisare. De gingo nedåt alléen, talande om likgiltiga ting, fast de båda kände, att så mycket annat behövt sägas. Hon förde honom genom trädgården, där några karlar grävde, förbi gamla krokiga, blommande fruktträd, från vilka blommen snöat ned på gången. Hon förde honom förbi sparrissängar, som redan skattats, förbi kronärtsskocksplantorna, vid vilka taktegeln, som skyddat mot vintern, ännu lågo kvar. Hon förde honom längs kantrabatter fulla av narcisser och tulpaner, pen-séer och hyacinter. Där var en färgsång och en glädje. Hon bröt en stor, nästan svart pensé och stack i knapphålet på hans rock.

»Vad ni har vackert här», sade han.

Hon nickade. Hon pekade på det gamla lusthuset.

»Där», sade hon. Hon smålog.

Promenaden hade lättat det värsta trycket från deras hjärtan.

»Här hör oss ingen», sade hon, när de tagit plats icke alltför långt från varandra. »Tala nu», bad hon.

»Jag kan icke tala utan att hålla dig i handen», sade han. »Det förmedlar bättre övergången av mina ord.» Han inbillade sig, att han kunde skämta en smula.»Jag blev verkligen besynnerlig till mods, när jag fick ditt brev», började han. »Först tänkte jag skriva till dig. Det förstod jag var omöjligt. Du lämnade icke ett enda skäl i ditt brev, inga skäl att bemöta. Hela ditt brev innehöll egentligen endast ett — jag kan icke. Varför kan du icke? Jag medger gärna, att jag icke är något gott parti, i synnerhet nu, för arvtagerskan till Bjurnäs, men det har vi talat så ofta om förut att jag kan lämna det ämnet. Allt är sig i huvudsak likt efter vad jag kan förstå. Vi håller av varandra. Jag förstår naturligtvis din sorg efter din far och respekterar din känsla för din mor, men jag begriper icke hur detta skall behöva föranleda någon skilsmässa mellan oss två.»

Hans röst hade fått en något strävare klang. Han tog av sig hatten och lade den på bänken bredvid. Hennes hållning började oroa honom. Nyss när de passerade trädgården hade han trott, att allt skulle utjämnas och bli gott igen, men nu, när han satt bredvid henne med hennes livlöst verkande hand i sin, insåg han, att det skulle bli en svår strid att vinna henne tillbaka från denna andra besynnerliga idévärld hon synbarligen levde i. Han kunde icke ens fånga hennes blick. Den såg förbi honom. Han blev rädd.

»Se på mig», bad han.

Hon gjorde det. Återigen fanns det där främmande i de kära, blå ögonen. Och vad munnen var smärtsamt sluten.

»Du får icke», utbrast han. »Jag kan icke leva utan dig, det vet du. Vi har redan växt fast tillsammans. Jag brukar aldrig begagna svulstiga ord, det vet du, Sigrid, men det säger jag, överger du mig nu så är jag slut. Ja, icke så, att jag icke kan arbeta i mitt yrke men jag kommer att ta skada till detta vad människor plägar kalla själ. Du skriver, att du icke kan. Varför kan du icke? Du är ung och fri. Du har naturlig, okränkbar och heligrätt att leva ditt eget liv, en rätt, som ingen kan ta ifrån dig. Du skriver, att du måste stanna hos din mor? Varför måste du? Det enda måste, som du behöver lyda, sitter i ditt eget hjärta. Är ditt hjärta mer bundet vid din mor än vid mig, så säg ut! Då förstår jag det och skall vänta ett, två, ja flera år, om du vill, tills din kärlek till mig blivit starkare än den till din mor. Det måste den enligt naturens eviga och orubbiga lag bli. Jag skall vänta. Det lovar jag tills din sorgetid gått ut. Jag kan gott vara ensam ännu några år. Jag är van att vara ensam i livet. Jag har aldrig haft någon far att sörja eller mor att trösta.»

Den bittra klangen skrämde henne. Genom en naturlig idéförbindelse kom hon att tänka på Johan, på faderns oäkta son nere i Gränna. Vad livet var svårt! Andras gärningar, andras synder. Det var gränslöst synd om Erik, men det var även synd om Johan. Det var synd om alla, alla, henne själv också.

Hon ville så gärna försvara sig och sitt handlingssätt mot honom. Det var svårt att blotta allt. Johan kunde hon absolut icke tala om. Det var faderns och hennes hemlighet, som ingen människa någonsin skulle få blicka in i. Men varför skulle hon icke kunna tala om förhållandena på Bjurnäs för honom? Det var ingenting att behöva skämmas för. Den ekonomiska ställningen var en olycka, medan däremot det andra var ett brott, en skam. Något måste sägas nu, sägas snart, innan han gick ifrån henne. Han hade rest sig och gått bort till andra sidan av lusthuset och vände ryggen mot henne. Grät han?

»Erik», viskade hon. Han rörde sig icke.

»Jag skall — jag skall säga dig allt. Innan pappa dog, talade han om för mig, att vi voro nästan ruinerade.»

Erik såg sig om över axeln. Så vände han sig sakta om mot henne och gick fram till henne. Hon såg upp mot honom. Underligt, det tycktes nästan som om un-derrättelsen gladde honom. Han blev snabbt allvarlig igen och satte sig vid hennes sida.

»Vidare! Berätta», bad han.

»Han frågade mig, om jag ville stanna på Bjurnäs och hjälpa mamma, ty annars skulle allt gå på tok.»

»Och det lovade du?»

Hon skakade på det vackra huvudet och log melankoliskt.

»Nej, Erik, det gjorde jag icke.»

»Nå, då så — det hade också varit vansinnigt. När du inte har ...»

»Vänta, älskade. När jag icke svarade, frågade han mig, om jag var bunden vid någon annan. Det svarade jag icke heller på. Då sade han, att vi icke mer skulle tala om saken.»

»Det var alldeles riktigt. Det skulle bara fattats, att han begärt, att du skulle offrat dig, när du var bunden vid mig.»

»Jag vet icke, om han förstod det. Jag sade honom det aldrig. Men han kanske anade det.»

»Det var klart. Nå, vidare.»

»Sedan dog han.» Hon såg ned mot det murkna trägolvet och fortsatte.

»Mamma visste ingenting. När farbror Gustaf — en gammal god vän till oss, jag har visst talat med dig om honom förut — Gustaf Boström på Alby och häradshövding Torsell gjort upp bouppteckningen, visade det sig, att pappa talat mer än sant. Vi hade egentligen bara två saker att välja på — sälja Bjurnäs för att betala skulderna eller behålla den och spara, inskränka oss på alla möjliga vis. Farbror Gustaf har föreslagit oss det sista.»

Erik lysnade villigt. Ännu hade han icke fått höra det skäl han väntade på. Allt det där var mycket sorgligt, men vad hade det med hennes beslut att göra?

»Han har redan gjort upp förslag huru vi skall ordnaför oss. Han har varit gränslöst god. Jag vet icke huru vi någonsin skall kunna tacka honom.»

»Ja, ja, det där är bra alltsammans, men...»

»Mamma är svag. Hon har dåligt hjärta. Det finns inga möjligheter, att hon skall kunna ha tillsyn över det hela.»

»Ni kan skaffa er en arrendator.»

»Farbror Gustaf har redan hjälpt oss att avskeda den gamla inspektorn. Han bestal oss påstod både farbror Gustaf och häradshövdingen. Vi har fått hit en av farbror Gustafs egna rättare i stället.»

»Ja, men då är allt ordnat och du ...»

»Tycker du verkligen, Erik, att jag kan lämna mamma ensam med allt detta?»

»Du förstår väl icke lantbruk?»

»Nej, det gör jag inte, men någon måste dock finnas här på gården, som kan avgöra saker och ting, någon som rättarn och folket kan vända sig till.»

»Det tycker jag den där farbror Gustaf kunde göra», utlät sig Erik. Samtalet började plåga honom. Han fick icke tag i vad han ville ha reda på. Det var icke längre brevets — jag kan icke. Nu mötte honom ett mjukare motstånd, som visserligen gled undan i en massa ord men ändå fanns kvar.

»Farbror Gustaf har tillräckligt göra med sitt stora Alby.» Hon blev en smula rödare i ansiktet. Erik såg det. I den misstänksamma stämning, som detta obegripliga motstånd försatte honom, tolkade han rodnaden oriktigt.

»Hur gammal är den där farbror Gustaf?» frågade han. Ännu var det bara en skämtsam, ehuru något ironisk ton i rösten.

»Varför frågar du det?» Rodnaden försvann, och hon blev blekare än hon varit, innan Erik tog upp spörsmålet om farbror Gustaf kunde sköta Bjurnäs.

8 Sigrid Persdotter Bjurcrona.»Är han gift?» sporde Erik. Nu var skämtet bortblåst. Sigrid kände igen tonfallet. Det brukade tyda på storm.

»Du tror väl icke, att... ?»

»Det är icke fråga om tro. Jag vill veta. Det kan icke vara något svårt att besvara, tycks det mig, om farbror

Gustaf är gift.»

Hans ansikte hårdnade till. Tonen hade övergått i hån. Fanns det en sjuk punkt, skulle han till vad pris och med vilka medel som helst finna den. Sjuka punkter ömmade för tryck. Sanningen skulle fram, om han också skulle skära fram den med hån.

Allt detta kände Sigrid. Hon blev varm och kall om vartannat. Ju längre det dröjde med svaret, desto svårare skulle det bli att avge det.

»Han är änkling», sade hon beslutsamt.

Erik reste sig halvt ofrivilligt och gick några steg. Han måste lugna sig, det kände han, annars gick det på tok.

»Varför sade du icke det med detsamma? Det var icke något farligt», försökte han mildra.

Men nu var hon kränkt och hämnades.

»Det lät som om det varit något farligt med farbror Gustaf», sade hon.

Det skulle hon icke sagt. En man tycker icke om att bli slagen med logikens vapen. Hennes försvar retade honom, och misstänksamheten slog ut i sin allra svartaste blom, svartare än penséen, som han till synes tankspridd fingrade på i knapphålet, medan han med full avsikt gjorde ett operativt insnitt för att öppna vägen till sanningen.

»Hur gammal är farbror Gustaf?» frågade han.

»Några och femtio, tror jag», svarade hon snabbt.

»Det var märkvärdigt vad det gick fort att svara på den frågan», sade han och tog ut penséen ur knapphålet och luktade på den.

Sigrid blev ond på allvar och reste sig.»Fy!» sade hon. »Var det därför du kommit hit, så hade du hellre kunnat stanna hemma.»

Besynnerligt nog erinrade hon sig i detsamma vad den lilla flickan Greta Boström frågat — vill du icke bli min mamma? Det gjorde icke situationen lättare. Tvärtom väckte det hos Sigrid ett begär att trotsa Erik.

»Du trodde kanske, att jag skall gifta mig med honom? Änse’n, är jag icke en fri människa?»

Nu var det han, som fick logikens övertag.

»Jo, det är du», sade han lugnt. »Du bör endast först försäkra dig om, att du icke älskar någon annan.»

Han sade det så ömt och vackert att de störtade i varandras armar utan att tänka på om någon såg dem. När de lugnat sig igen, var farbror Gustaf fullständigt ur spelet.

»Vad tror du jag bryr mig om en gammal gubbstut på femtio år!» förklarade Erik med trettioåringens ungdomliga övermod. Nu var han säker om att han skulle segra i denna kamp. Han var viss på att hennes hjärta alltjämt tillhörde honom. Det var endast hennes vilja, som återstod att besegra. Underrättelsen om att hon icke längre var, såsom han trott, en rik arvtagerska underlättade striden. Han föraktade visst icke pengar. Han hade levat länge nog för att förstå deras verkliga värde, men han hade aldrig gjort penningen till någon husgud, som han tillbad i tysthet men förnekade offentligt. Han hade stretat sig fram genom privatlektioner ända tills han tog sin examen. I motsats till de flesta av studiekamraterna hade han inga skulder att dragas med. Penningen var således icke ens ur skuldbetalningssynpunkt någonting eftersträvansvärt för honom. Den fattiga Sigrid Persdotter Bjur-crona var honom egentligen ännu mer sympatisk än den rika. Det gjorde dem mera jämspelta, och icke ens skuggan av misstanken att han fasthöll vid en rik arvtagerska kunde förmörka deras kamp.Nu gällde det endast att få bukt på hennes — jag kan icke.

»Du har ännu icke svarat mig på om du vill låta mig vänta?» började han försiktigt. Nu skulle han icke förgå sig. Det kunde vara farligt nog. Det hade han nyss märkt. Då kunde det lika väl ha slutat illa, mycket illa. Hon kunde helt enkelt ha gått sin väg ifrån honom utan ett ord.

»Jag har lovat dig att vänta tåligt, det hörde du», fortsatte han, »endast jag får veta orsaken till det, den verkliga orsaken. Det förstår du själv, att det är ohållbart att säga, att du icke kan överge din mor. Jag har aldrig begärt, att du skall lämna henne i sticket nu. Jag begär bara att få veta varför du anser detta behöva betyda detsamma som evig skilsmässa mellan oss?»

Hon började bli trött av hans frågor. Hon hade sagt, att hon icke kunde lämna Bjurnäs. Hon kunde icke utbreda sig i detaljer över allt, som höll henne kvar. Det skulle ingen mer än hon förstå. Det var allt för invecklat. Det hade fina, fina rötter ända in i hennes blod. Det hängde ihop med gården, med murarna, med tornen, klockan, lusthuset, kapellet, trädgården, allt. Från allt detta synliga gingo osynliga trådar in i hennes hjärta. Hon kunde icke riva sig loss från dem. Hon ville söka uppfylla faderns begäran att ta hand om Bjurnäs och framför allt ville hon hålla sitt löfte till honom att sörja för Johan. Hur skulle hon kunna det, om gården gick ifrån dem och de fingo några tusen i räntor i bästa fall att dra sig fram på? Allt detta var så invävt i vartannat att ingenting kunde rubbas utan att det hela tog skada. Det fanns ingen möjlighet att utlägga det för Erik. Så valde hon den enklaste utvägen av alla.

Hon svarade honom, att det var hennes plikt att stanna hos modern, hennes plikt att stanna på Bjurnäs, hennes plikt att bryta med honom. Det är alltid tungt att offranågot för pliktens skull. För ett stackars ungt hjärta som Sigrids var det fruktansvärt. Hon tyckte själv hon upprepade några dumma ord utan mening, utan innehåll. Så satt hon och jordade sin egen kärlek, blek i ansiktet och stirrande ned i de murkna golvtiljorna. Djupt, djupt ned skulle den. Tre skövlar mull skulle falla, och ovanpå satte hon pliktens tunga sten.

Hennes ord föllo långsamt och tungt.

»Plikt och plikt och plikt!» upprepade Erik. »Vad är det för dumma ord i detta sammanhang? Man har plikt att betala sina skulder och sköta sitt arbete, men ingen människa i världen har någon plikt att offra sin kärlek för några kors och grisars skull. Ja, för strängt taget är det just det saken gäller. Bjurnäs eller jag. Din mor är mer ett svepskäl, det förstår jag. Du vill sätta gården på fötter? Det är vackert, mycket vackert, men för vems skull vill du göra det? För din fars? Du berättade själv, att när han förstod, att du icke var fri, så avstod han från den planen. Vi talar icke mer därom, sade du, att han sagt. Varför skall du tala om den, ta upp den och sätta den som någon slags ledstjärna för dig? Det är en romantik, som icke hör tiden till! Icke låta gården gå ur släkten! Ja visst! Men du är ju den sista av släkten i rätt nedstigande led efter vad du flera gånger sagt mig. Din farbror Johan nere i Skåne är död för många år sedan. För vem offrar du dig egentligen? För ingen. Du kastar bort din unga och vackra kärlek för en för flugen idé. Du dödar dig själv som människa. Vi kan stryka mig ur resonemanget och endast tänka på dig. Om tio år är du gammal, ja, jag menar från unga flickors sätt att se. Kanske din mor är död, hon har klent hjärta, säger du, och då sitter du här ensam på det ur ruiner upprättade Bjurnäs. Du förklarade i brevet, att du alltid kommer att älska mig. Du kommer således icke att gifta dig?»

Det sista var i frågeform. Sigrid skakade på huvudet.Ack, allt detta hade hon redan själv sagt sig så många gånger under den sista veckan. Det var inga nyheter han framförde för henne. Allt var gammalt.

»För vem offrar du dig då?» frågade han. Hon hörde på hans röst, att nu kom avgörandet. Nu fordrade han svar oåterkalleligen. Nu hängde hennes öde i hennes egna händer. Och hon hade ingenting att svara. Ingenting.

»För vem?» upprepade han och böjde sig fram för att se in i hennes ansikte och där söka avläsa det svar, som hon icke ville ge. Hon vred sig undan. Hon var som ett stackars, jagat djur, som skadskjutet icke ville se jägaren i ansiktet.

»Kan du icke säga mig det?» frågade han.

»Nej», mumlade hon.

»Är det en hemlighet?» sade han.

Hon reste sig snabbt. Skräcken kom över henne. Visste han något? Anade han något om Johan? Omöjligt. Det var bara ett ord, som han slungat ut på måfå.

Hon såg forskande på honom. Nej, han visste ingenting. Det var bara en fråga som så många andra, som kommo av sig själva. Plötsligt ilade en tanke genom hennes skräckfyllda sinne. Hemlighet! Där var räddningen. Där var skälet. Där var utvägen att undkomma frågan.

»Ja, det är en hemlighet», sade hon.

»Som jag icke får veta?» Han reste sig och såg på henne oavlåtligt.

Hon kände det som om hon befann sig i hans mottagningsrum och blev undersökt. Blicken ur de små, bruna ögonen försökte liksom borra sig in i henne. Hon förstod, att hon avkunnade sin egen dödsdom med vad hon skulle säga, men hon mötte hans forskande blick, och liksom blivande längre, stoltare och rakare svarade hon: »ja.»

Hans ansikte hårdnade till. Den breda pannan rynkade sig. Det såg ut som om han ville bryta ut i raseri, i smärta,men så behärskade han sig, bockade, tog sin hatt och gick ut ur lusthuset.

Hon såg honom gå nedför den lilla backen till lusthuset. Han var klädd i grå sommaröverrock och svart, rund hatt. Det låg något bestämt, beslutsamt i figuren. Han var av medelhöjd med påfallande breda axlar, och han gick långsamt och säkert nedför gången utan att se sig om.

Sorgen steg och steg i hennes hjärta. Hon böjde sig framåt som om hon velat ropa honom tillbaka, hålla honom kvar. Armarna lyfte sig sakta, och det började rycka kring hennes mun. Alltefter han gick nedåt den långa gången, krympte han liksom och blev mindre. Nu togo fruktträden bort hans huvud, hans kropp och han blev borta. Då skyndade hon ut ur lusthuset och efter honom.

Han hade stannat hos trädgårdsmästaren. Där fann hon honom. Han växlade några likgiltiga ord om blommor med mannen, så sade han till henne:

»Jag undrar, om jag kan få skjuts?»

Det slog henne, att han talade indirekt. Icke du. Icke Sigrid. Hon var redan en främmande person för honom.

»Skall du icke hälsa på mamma?» frågade hon.

»Jo, naturligtvis, om det är nödvändigt.»

Det strömmade kyla från honom. De gingo stillatigande uppåt gården. Det var som om det icke längre fanns någon förbindelse mellan dem. Bandet var avslitet.

Hans sinne var fullt av bitterhet, av sårad fåfänga, av agg och av självrannsakan. Den resan kunde han ha besparat sig. Den viljan kunde icke besegras. Hon kröp bakom sin hemlighet. Hon skulle få vara där. Han var icke den, som ville bryta sig in i andras själar. Hon skulle få ha sin hemlighet i fred. Det var säkert ingenting att stå efter. Hon var envis, det var hela saken. Envis och släktgalen. Det var alla av så kallat blått blod. Blåttblod, dött blod. Men han hade rött blod i sina ådror, rött levande blod, som ville livet. Han frågade icke efter vad som varit före och skulle komma sedan utan efter vad som var.

Hon å sin sida tänkte icke mer. Hon gick som en sömn-gångerska, utan att veta vart det bar. Men i hennes stackars, unga hjärta satt någonting och smärtade, gjorde så ont. Hon tyckte de hade gått i månghundrade år, när hon plötsligt hörde hans röst kall och kärv väcka henne ur sömnen. De hade trätt ut på stora gårdsplanen.

»Jag kan visst hinna uppgående snälltåget», sade han. »Det går två och tjugo, tyckte jag, att jag såg på stationen.»

»Ja, det går två och tjugo», svarade hon. Hon var själv förundrad över att tala så lugnt.

»Kanske jag har tid att först få bocka mig för hennes nåd», sade han och såg på tornklockan. »Hon är icke mer än litet över tolv», tilläde han. »Det hela har gått på en timme.»

Det var icke hans mening att vara elak, men hans bitterhet måste ha ett utlopp. Hon uppfattade icke heller det som elakhet. Alla slags förvirrade tankar rusade genom hennes huvud. Det var som om de alla plötsligt vaknat.

Spänna för, tåget, mamma, två och tjugo. Alla ropade de på något, men över alla hörde hon en gråtfylld röst ropa

— slut! Slut!

»Vem säger till om skjutsen?» frågade han. Han stod och såg bortåt soluret utan att synas vilja betrakta Sigrid.

»Jag skall skicka ned Eva och säga till», svarade hon. Hon ville icke vika från hans sida de sista, få minuterna de hade kvar. Även om han var aldrig så otillgänglig. Hon gick endast några steg bortåt.

»Eva», ropade hon uppåt det öppna köksfönstret. Ett ansikte visade sig. Det var icke den gamla trotjänarinnans.»Spring genast ned till Magnusson och säg till att han spänner för kärran.» Ansiktet försvann. Strax efter löpte en kvinnsperson ned till stallet.

»Du har god tid», sade Sigrid till Erik. »Tornklockan går före.»

Han svarade icke, men tog upp sitt eget ur och såg på det.

I samma ögonblick kom Eva ut på trappan.

»Fröken ropade?» Hon såg från den ena till den andra. Vad de voro tysta.

»Är mamma uppe?» frågade Sigrid.

»Jaa då.» Rösten lät urskuldande. »Hennes nåd sitter i salongen med tidningen, som vi nyss fick.»

»Så går vi väl upp i salongen», avgjorde Erik. »Såvida hennes nåd tar emot.»

Han hade ett mycket förargligt sätt att säga hennes nåd. Till och med Eva hörde det och undrade vad det var för en man. Någon riktigt fin man var det icke, fast han var fint klädd och allt nypressat. Doktor hade det stått på kortet, som hon lämnat fröken. Vidare snäll såg han icke ut. Åtminstone icke nu.

»Säg till mamma», uppmanade Sigrid. Hon trodde, att hon därmed skulle få bort Eva för en stund, så att Sigrid kunde få tala med Erik än en gång. Bara några ord. Innan han skulle resa. Innan allt var slut. I sin förtvivlan hade hon funnit ett halmstrå att rädda sig på innan hon sjönk. Hon skulle fråga honom, om han icke skulle kunna tänka sig att bli lantbrukare. Då kanske ...

Eva hade redan gått in. De andra följde henne. Sigrid kunde icke förmå sig att fråga. Aldrig i världen skulle han uppge det yrke, som han älskade så högt. Det tjänade ingenting till att fråga. Hon gick före och han efter uppför trappan. Ingen av dem sade något. Först när de voro uppe i hallen, grepos de av samma tanke. Vadskulle de säga? Hur skulle de förklara, att han —. De hunno icke mera.

Eva kom ut, slog upp salongsdörrarna och neg. Hennes nåd satt vid fönstret med ansiktet i dess bästa profil och låtsades läsa tidningen. Solen lyste på blomsterbordet framför henne med de allra skönaste blommor, som trädgårdsmästaren kunnat uppdriva på en halvtimme. Det hela bildade en mycket vacker tavla. En förnäm, fin och solvarm tavla trots den svarta sorgklänningen. Eva hade genast de båda unga gått ut i trädgården inrapporterat, att det kommit en herre, som sökte fröken. Han hade varit doktor, ty det hade stått på kortet, som fröken fått. Det blev ett kort förhör om hur han såg ut och hur han var klädd, varefter hennes nåd drog den något förhastade slutledningen att det var någon, som hade kommit i affärer, eftersom Sigrid och han genast gått ut. I alla händelser gällde det att upprätthålla släktens anseende. Troligen kom Sigrid tillbaka med honom.

När Sigrid skyndade fram med sitt vanliga — god morgon, kära mamma! — lade hennes nåd ned tidningen mellan blommorna och såg med sympatisk välvilja på den unge mannen.

»Får jag lov att presentera», sade Sigrid, »doktor Lindstål, en god vän från Stockholm», tilläde hon förklarande. »Min mor.»

»Välkommen, doktor!» Hennes nåd lyfte handen, där hon satt, nådigt upp mot den bugande doktorn för att han skulle få tillfälle att kyssa den. Erik försakade erbjudandet, men tryckte den smala, långa handen hårt, alldeles för hårt efter hennes nåds förmenande. Han var absolut ingen fin man.

Hon gjorde en gest åt stolen bredvid. Erik måste sätta sig. Puh! Vad hon spelar förnäm, tänkte han men aktade sig för att säga det. Jaså, det var Sigrids mamma? Många likheter funnos icke mellan dem. Och vad hon såg innerligt dum ut med sina överlägset kupiga ögonlock! Och så pudrad hon var!

»Jag kan inte minnas, att Sigrid talat om — hur var namnet ?»

»Jaså, Lindstål — jo, om doktor Lindstål förut...»

»Fröken har nog säkert gjort mig för stor ära genom att kalla mig för god vän. Vi har träffats några gånger i huvudstaden hos gemensamma bekanta, det är allt. Jag var nedrest för en konsultation på ett ställe icke långt härifrån, och så tänkte jag, att jag skulle ta mod till mig och titta på Bjurnäs i förbifarten. Fröken Bjurcrona har alltid prisat det som ett bland de vackraste ställena i Sverige.»

Hennes nåd nickade belåtet. Förklaringen var tillfredställande. Det var bara ett, som förvånade. Var någon-städes kunde det vara sjukt?

»Vad var det för ställe doktorn var på — för konsultation? Var det på någon av herrgårdarna?»

Sigrid kände det obehagligt, att han skulle behöva sitta där och narras för hennes skull. Men det roade visst honom, ty han log nästan, när han svarade.

»Nej, då. Det var på en liten bondgård icke långt från station. Hennes nåd har nog inte ens hört namnet på den. Jag skulle icke farit ned, om jag icke känt folket sedan gammalt. Ännu mindre skulle jag djärvts tränga in hit, om jag vetat...»

Han tystnade diskret och bockade lätt, där han satt.

»Ja, det var ett svårt slag för oss. Hade jag icke haft Sigrid, vet jag icke hur jag skulle kunnat komma över det. Hon har verkligen varit en ängel i dessa dagar.»

Hennes nåd klappade vänligt dotterns hand. Liknelsen var välmenad, och i ögonblicket hade hennes nåd glömt bort, att hon vid flerfaldiga tillfällen just de sista dagarna tyckt, att Sigrid mer liknat en ängels motsats, när hon predikat om att de måste spara.»Mitt hjärta är icke så starkt, skall jag säga doktorn. Det tål icke vid många sorger. Men nu har Sigrid lovat, att hon skall stanna hos mig. Det är synd om henne, det förstår jag, men när hon själv vill... Stockholmslivet bjuder på många nöjen. Både Per — min salig man, upplyste hon — och jag hade tänkt, att Sigrid skulle få utbilda sin röst hos Bratt — han lär vara så bra, säger man — prinsessan Maria sjöng ju hos honom en tid — men så kom detta — ja, doktorn förstår. Alla ens planer ramlar. Man får vara tacksam ändå, så länge man själv får leva.»

Hennes nåd berörde ögonen lätt med spetsnäsduken.

»Här sitter jag och talar om mina sorger. Det var icke meningen. Hur har ni det i Stockholm, doktor Lindstål. Det var längesedan jag var där, och Sigrid är numera alltid så förbehållsam. Ger de goda saker på Operan ?»

Doktor Lindstål svarade så gott han kunde. Det blev de vanliga ytkonturerna av en stad, som man icke är född i. Det konventionella samtalet varade icke länge. Efter en kort stund anmälde Eva, att skjutsen var framme.

Erik reste sig.

»Skall doktorn resa? Det var verkligen tråkigt? Jag hade just glatt mig att få höra litet mer om Stockholm.»

Erik bockade sig korrekt.

»Får vi icke heller bjuda på något?» frågade hennes nåd. »Kanske Sigrid redan ... ?» Hon såg på dottern.

Sigrid rodnade till. Tänk, att det hade hon alldeles glömt bort. Icke det allra ringaste hade han fått. Vad hade hon tänkt på?

»Jo, det är en skön gästfrihet du utövar mot dina goda vänner», skämtade hennes nåd och höjde pekfingret varnande. »Det är bäst jag själv ...» Hon reste sin tunga kropp med möda.

»Vad behagar doktorn?» frågade hon.Han försäkrade, att han absolut icke behövde någonting. Möjligen skulle det vara ett glas mjölk, ett enda.

»Säg genast till Eva, Sigrid», befallde hennes nåd. Sigrid lydde.

»Aldrig blir det något gjort, om jag icke själv tänker på allt», förklarade hennes nåd för doktorn, medan de voro ensamma. »Sigrid är nog duktig, men unga flickor gå nu alltid med så många drömmar i sitt huvud, eller hur doktor? Det känner vi till.»

Hon berörde lekfullt med yttersta delen av pekfingret hans arm, men så drog hon det hastigt tillbaka som om hon bränt sig.

»Vad är doktorns specialitet?» frågade hon.

»Jag? Jag har ingen särskild. Jag är kirurg. Hur så?»

Hennes nåd såg sig hastigt om i rummet.

»Vad skall man göra med ett dåligt hjärta?» frågade hon halvt skämtsamt. »Jag tyckte jag läste något om en kirurg, som kunde sätta in nya?»

Han såg på henne eftertänksamt. Så sade han på sitt vanliga gravallvarliga sätt:

»Vad man skall göra med ett dåligt hjärta? Ta ut det och borsta det.»

Hennes nåd behagade skratta till.

»Ni är en riktigt stor skämtare, doktor.»

»Ja, förfärligt», sade Erik.

När Sigrid själv kom in med mjölken och några småbröd på en bricka, kunde hon icke förstå, varför både modern och Erik sågo så glada ut. Hon såg så frågande ut att modern måste upplysa om orsaken.

»Doktorn sade något så tokigt, vet du Sigrid. Han påstod, att det bästa man kunde göra med ett dåligt hjärta var att ta ut det och borsta det. Tänk, borsta det!»

Sigrid försökte få fatt på Eriks blick, när hon bjöd honom mjölkglaset. Det var omöjligt. Han tog glaset mensåg bortåt modern. Han vill icke veta av mig längre, det syns, tänkte Sigrid.

»Det bästa av allt är visst att icke ha något hjärta», sade hon onödigt bittert för att vara sysselsatt med en så enkel sak, som att bjuda ett glas mjölk åt en av Bjurnäs' tillfälliga gäster. Hennes nåd såg även förvånad på henne. Vad kom det åt flickan? Var det något mellan henne och doktorn ?

»Så du pratar», sade hon. »Då kunde du icke leva. Eller hur, doktor? Inte kan man leva utan hjärta?»

Avsikten med denna mer än lovligt stupida fråga var att synas spirituell. Hennes nåd föraktade inga medel, och när han nu var doktor ...

Hon fick ett svar, som hon icke väntat sig.

»Det vill jag icke yttra mig om. Säkert är, att ett hjärta kan leva, fast individen är död.»

Yttrandet lät så paradoxalt, att varken hennes nåd eller Sigrid förstodo det. Båda tittade förvånade på honom och sedan på varandra. Han tömde mjölkglaset, torkade sig om mun med näsduken och avgav förklaringen.

»Doktorerna Hedon och Gilis ha gjort en del intressanta experimenter just om den saken. Efter halshuggning har man sett den dödes hjärta slå absolut frivilligt under tjugufem minuter. Ett hundhjärta kan slå nittiosex timmar efter döden och ett sköldpaddhjärta åtta dagar. Athanasin och Grandinesco, som också voro kloka och duktiga karlar, fingo hjärtat av en groda att slå under trettiotre dagar och erhöllo trehundrasextiotusen pulsslag. Vad allt detta beror på kan jag icke och har icke heller tid att inlåta mig på. Enklast kan man måhända uttrycka det så, att även en synbart död individ kan ha ett levande hjärta.»

Sigrid blev icke klok på om det skulle ligga någon dubbelmening i det. Hon ställde brickan från sig för attfölja honom. Med sådana ord kunde de icke skiljas från varandra.

»Alltså, mina damer.» Erik bugade sig för hennes nåd. Han kunde icke undgå att få hennes hand mot sina läppar.

»Så intressant det där var», sade hennes nåd. Hon följde honom ut ur salongen, nedför trapporna, genom vestibulen och ut på den stora trappan. Hon ville veta mer om hjärtat. Erik gav henne några flera fakta. Hela tiden upprepade hennes nåd — åh, så intressant! eller — tänk, så märkvärdigt! Mycket gjorde nu också till att han bjöd henne armen utför trappan till nedre våningen. Det var synd om den tunga människan.

Det är för att riktigt visa hur litet han bryr sig om mig, tänkte Sigrid. Vad han var grym.

Magnusson skyldrade med piskan.

»Att Magnusson tagit Freja och så den höga kärran», klagade hennes nåd. »Tänk, om hon skenar och ni slår ihjäl er?»

»Det gör ingenting, bara det går fort», skrattade Erik. Han tog ut de få stegen, som skilde honom från Sigrid.

»Ajö, fröken Bjurcrona!» sade han. Rösten vibrerade en smula. Nu såg han henne djupt in i ögonen. Hon ville kasta sig i hans armar, kyssa honom och ropa — tag mig med! tag mig med!

»Den här dagen på Bjurnäs skall jag aldrig glömma.» Ingen mer än Sigrid förstod vad som låg i de orden. Ännu ett ögonblick höllo de varandras händer, sågo in i varandras ögon — så bockade han sig till avsked och gick ned till kärran.

Sigrid tog ett steg framåt. Hon måste ta fatt i järnräcket för att icke falla. Nej, det var icke möjligt, att allt var slut, att mannen, som satte sig där bredvid kusken i den höghjuliga kärran, var hennes älskade, som för alltid for ifrån henne utan en kyss, en smekning till avsked. Icke var det han, som höjde hatten och log förbindligt.Det hela var ett spökeri, någonting hon drömde. Hur skulle hon och Erik kunna skiljas så. Ofattligt. Där for han! Där for han! Nedför alléen i rasande fart. Varför hade han så brått. Håll! Håll! Vänta! Jag kommer, Erik! Jag kommer!

Åkdonet var redan nere vid korsvägen. Det blänkte till om det, när det svängde av. Han var borta.

Hon ville skrika för att vakna. Icke ett ljud kom över hennes läppar. I stället hörde hon moderns röst.

»Det var verkligen en mycket intressant ung man. Var har du träffat honom?» sade hennes nåd, i det hon gick in.

Hennes nåd frågade så där mer rätt ut i luften. Hon väntade sig icke något svar. Hon fick det icke heller, ty ute vid järnräcket stod Sigrid kvar, hållande sig hårt i det och stirrande ned mot alléen, där hennes älskade dragit bort. Hon tycktes död, och ändå levde hennes hjärta.

Starka äro människornas hjärtan.Det gick år och dag, innan såret i hennes stackars unga hjärta hann läkas. Till det yttre förändrades hon föga. Hon blev bara stelare, otillgängligare och ville aldrig fara med modern bort till de få herrgårdar, där modern ännu umgicks. Sigrid förklarade, att hon tyckte det var pinsamt att umgås med människor, som man aldrig kunde bjuda igen, då man framför allt borde spara. Modern, som alltid berördes obehagligt av denna dagliga predikan, frågade till sist aldrig, om Sigrid ville följa med utan for ensam bort till gårdarna, där hon ofta skämtsamt talade om sina stelbenta vagnshästar och sin omöjliga dotter.

Endast till Gustaf Boström på Alby brukade de följas åt på middagar och supéer. Även där bibehöll Sigrid sitt reserverade sätt. Hon talade och svarade som vanliga människor, men det stod en köldmur omkring henne. Den enda, som kunde få henne att tina upp, var farbror Gustafs lilla dotter Greta. Flickan var förtjusande och hade ett alldeles säreget sätt att anförtro henne alla de hemligheter, som kunna finnas i en barnasjäl. Sigrid och hon bildade ett hemligt förbund, vari ingen annan släpptes in. Greta hade alltid sin bestämda mening — det begriper inte dom där andra! — när hon riktigt skulle anförtro sig åt Sigrid. Det var hemligheter om dockor och om dessas påklädsel, om underbara grottor i Albys stora trädgård, där man kunde gömma sig så ingen kunde hitta en, om små planteringar i

9 Sigrid Persdotter Bjurcrona.skymundan, där Greta hade satt små plantor, som trädgårdsmästaren kastat bort därför att de inte dugde och som hon vattnade tillsammans med tant Sigrid för att hålla liv i. På ett särskilt undangömt ställe hade hon begravt en svalunge, som ramlat ned från taket på stora byggnaden och slagit ihjäl sig. Det var en helig plats. Där bad man och satte ofta nya blommor. De kokade i stora dockspisen tillsamman och möblerade om i dockskåpet. Det var förfärligt ingående diskussioner mellan Greta och Sigrid om var den stolen skulle stå och den ljuskronan hänga. De voro mycket goda vänner och ibland viskade Greta till henne: »Du är allt min mamma ändå, du tant.»

Sådana stunder gjorde Sigrid gott. De förlöste det behov av ömhet, av smekningar, som lågo dolda inom henne.

Farbror Gustaf beundrade hon. Genom hans hjälp hade det blivit ordning och reda på Bjurnäs. Rättaren, som han skickat över, var en karlakarl med den vakna och klipska uppfattning av verkliga förhållanden, som är smålänningen egen. Rättare Gustafsson insåg genast, att fruntimren på Bjurnäs icke begrepo ett skapande grand av lantbruk. Hennes nåd gick knappt utom dörrarna annat än för att åka bort och hänvisade ständigt till fröken. »Det får Gustafsson fråga fröken om. Det får fröken bestämma.»

Fröken Sigrid var däremot sällan inne. Antingen red hon omkring på Freja för att titta på arbetet eller också var hon i stallet och ladugården. Henne var det bättre reda med. Hon kunde åtminstone ge besked och svar. Mest berodde det på att Gustafsson framställde frågor mer för syns skull. I allmänhet hette det något som så

— i dag tar vi väl och plöjer upp trädan? eller något dylikt. Då måste svaret bli ja, eftersom hon ingenting begrep.Denna undervärdering av frökens uppfattning om lantbruket på Bjurnäs blev snart rättad hos Gustafsson. Omärkligt men sakta tog hon tyglarna från Gustafsson. Hon kom med invändningar, som han måste erkänna, att de voro berättigade, och hon föreslog planer, som han aldrig drömt om. Där borde täckdikas och där rödjas. Där skulle det passa bättre att ta råg nästa år, och där skulle man låta smeden sätta nya skaklar på mjölkkärran. Gustafsson började hysa aktning för fröken. Hon kanske ändå icke var så omöjlig. Något av hans aktning försvann, när han fick höra, att hon hela vintern läste läxor hos patron Boström såsom dennes husa skvallrade om. Dag efter dag kunde fröken Bjurcrona sitta inne på hans kontor, och husan hade tydligt hört hur patron bara pratade lantbruk. Det var siffror och tabeller och sädesprov och Gud vet allt. Kärlek var det då rakt icke tal om.

»Ja, får hon sitt vetande den vägen», anförtrodde Gustafsson Eva vid ett tillfälle, när det bjöds på kaffe i stora köket i herrgårdsbyggnaden på Bjurnäs, »då blir hon nog icke dum.»

Det var höjden av det beröm, som rättare Gustafsson kunde åstadkomma.

Han fann snart, att fröken var mer än icke dum. Han började smått beundra hennes tilltagsenhet och ihärdighet. Något kom sig beundran av att rättaren trodde, att patrons vetande låg bakom allt, ty för patron Boström hyste Gustafsson en oerhörd respekt. Denna rättarens tro var byggd på delvis oriktig grund. Fröken Sigrid fick visst inga lektioner dag efter dag hos patron Boström såsom skvallret uppgav. Hon red över till Alby, när hon ville ha något gott råd. Det var långt ifrån dag efter dag. Men tätt nog kunde det bli. Samtalen kunde även bli långa och detaljrika, och Gustaf Boström demonstrerade ofta frågorna med tabeller, bilder ellernaturligt material. Han höll sitt löfte att icke svika Bjurnäsborna. Han lånade Sigrid travar med böcker angående lantbruk. Mycket av det praktiska lärde hon i sällskap med rättaren. Hon hade i likhet med fadern lätt för att lära. Det teoretiska inhämtade hon vid läsningen om kvällarna och nätterna, sedan hon pliktskyldigast givit kejsaren vad kejsaren tillhörer och suttit inne hos modern några timmar.

Tidigt på morgnarna var Sigrid uppe, sommar som vinter, hela året om. Hon var ofta med på sommarmorgnarna vid femtiden, när korna skulle mjölkas. Då kunde hon komma ridande på Freja, klädd som en karl nästan, i livrock, vida byxor och stövlar. Hon språkade enkelt och rättframt med statargummorna, som sutto där med stävorna mellan benen och slogos med flugor och kosvansar. Ofta fick hon sig en klunk nymjölk i bägaren, som hon alltid förde med sig precis som kapten förr i världen. Ute på fälten var hon med slåtterfolket. I värsta brådskan kunde hon ofta köra hästräfsan eller höskrindan. Hon sparade sig icke. I ur och skur kom kom hon på sin'rödbruna Freja ridande långt bort i utsko-gen för att titta på bygget. Hon gick i dagtal med jägmästaren för att

se efter vad som skulle stämplas ut i de väldiga skogarna åt Albyhållet till, och ofta bläckade hon själv stammarna med ett yxhugg.

Folket på gården, som med fröjd och lättförklarlig glädje först åsett inspektor Karlssons snöpliga försvinnande från skådeplatsen för mer eller mindre tvetydiga bedrifter och sedan med missnöje och ängslan märkte de våldsamma indragningar av både människor och fänad, som patron Boström satte igenom på Bjurnäs, lät sin klagan gå ut över rättaren och fröken. Det var de två, som voro orsakerna till alltsammans, ty om de ville, kunde de mycket väl sagt nej till patron Boströms fordringar. Alltefter som rättare Gustafsson vann fol-kcts förtroende, minskades klagomålen mot honom. De måste erkänna, att han var en duktig karl, som kunde sin sak. Litet hårdhänt var han, men det förlät man snart. Men varför skulle fröken fara omkring på det där viset och lukta på allt? Kunde hon inte liksom hennes nåd hålla sig på herrgården? Ingenstädes var man säker för henne. Hon kunde helt oväntat dyka upp i ladugården och be att få se på mjölktabellerna eller gå fram och känna på gröpet. Hon skulle vara med och se korna kalva. Liksom det skulle vara något att se! Outtröttlig var hon. Uppe i tornkammaren, där hon envisades att bo kvar — det hade Eva talt om — brann det ljus till långt in på natten. Hon var underlig!

Sigrid kände denna folkets i övrigt väl dolda ovilja. Hon brydde sig icke om det. Hon hade jämt och samt en aggande oro i sig de första åren, sedan hon brutit med Erik. Hon sökte döva den med arbete. Det var därför hon slet som hon gjorde. Glad var hon naturligtvis, när det började visa sig fullt klart, att de icke behövde sälja Bjurnäs. Farbror Gustafs kalkyler hade visserligen icke slagit in fullständigt, men tack vare hans anvisningar kom man så långt att räntorna på inteckningarna kunde erläggas i rätt tid, skulderna avbetalas enligt en bestämd plan och allt hållas gående. Det gav Sigrid en viss tröst. Det hände dock ännu ofta, att hon plötsligt återföll i det allra tyngsta svårmod. Då tänkte hon än på självmord, än på att lämna alltsamman och resa till Stockholm för att söka upp Erik. En gång hade det till och med gått så långt att hon packat handväskan en natt och bestämt sig för att resa upp till huvudstaden för att hälsa på.

Det var en vinternatt, och snöstormen rasade utanför. Klockan kunde kanske vara bortåt elva, allt var packat. Hon hade förberett modern på att hon måste i en viktig affär resa upp till Stockholm nästa dag. Beslutethade fattats på kvällen, strax innan hon gick upp från modern. Det hade varit en ovanligt dyster kväll. Hennes nåd var alltid i dåligt humör, när det var dåligt väder. Vädret var också förskräckligt. Fast de flyttade från det ena rummet till det andra, var det så gott som omöjligt att hålla varmt inomhus. Det pep och tjöt i knutarna. Ibland kom stormen farande som den försökte välta hela huset. Det suckade och våndades. Fönsterrutorna skallrade var man än sökte skydd. Det var som om stormen sprang runt huset för att komma in. Det fyrades på med brasor så kakelugnarna voro glödheta. Ingenting hjälpte. De sutto inlindade i filtar och fröso ändå. Hennes nåd hade till och med tagit pälsstövlarna på för att hålla sig varm om fotterna.

»Vilket väder! Vilket väder!» klagade hon, när Eva bar in mer ved och lade på. »Finns det då inget rum i hela huset, där man kan få varmt?»

»Skulle inte hennes nåd kunna försöka biblioteket», föreslog Eva. »Där har varit eldat i dag och där är bäst ombonat, sedan fröken lät reparera. Jag kan sätta in en brasa till där.»

Både hennes nåd och fröken hade glömt bort biblioteket, mest därför att modern aldrig annars satte sin fot där. Sigrid fick befallning att pröva. Resultatet befanns så gott att damerna flyttade in.

Därinne var märkvärdigt lugnt. Stormen hördes utanför, men det pep icke i springorna som i de andra rummen. Sigrid använde rummet för bokföringen på gården och hade snyggat upp det. Uven ovanpå skåpet hade fått en gul porslinsknapp, som förut suttit i en av Sigrids blusar, i stället för lintotten i ögat, och jordglobens stativ hade hon själv förgyllt med guldbrons. De gröna gardinerna i bokskåpen hade slopats för alltid. Bakom de blanka glasrutorna såg man nu bokryggarnai skinn och pergament. På skrivbordet lågo en del böcker och papper.

»Du har riktigt trevligt här», sade hennes nåd. »Det hade jag aldrig trott.»

»Tycker mamma», svarade Sigrid. »Jag har gjort vad jag kunnat.»

Efter utbytet av dessa vänliga ord avled samtalet. Hennes nåd satt så nära brasan som möjligt. Hon tyckte om att bli stekt. I synnerhet i sådant Herrans väder som det var utanför. Där var verkligen riktigt rart. Hennes nåd slumrade till.

Sigrids tankar vände tillbaka genom åren, till den stilla och blida försommardag, då hon och Erik suttit där för första och sista, enda gången. Det var det, som gjorde, att allt det gamla, gångna, halvt förglömda vaknade upp till fullt liv igen. Hon måste se honom en gång till, en enda. De hade ju icke ens fått skiljas ordentligt. Detta liv var förfärligt. Snö och storm och ensamhet. Bort rann livet, hennes unga liv, utan spår, utan nytta, utan glädje. Kor och hästar och mjölk och folk! Vilket liv! Mamma och farbror Gustaf. Farbror Gustaf och mamma. Greta var söt förstås, men det var dock ingen människa för henne. Hon var ensam på Bjurnäs, ensam i världen.

Hon lade handarbetet ifrån sig och gick bort till fönstret. Det var igenmurat av snö. Hon var fånge inom dessa murar, fånge för livstid.

Hon började gå av och an i biblioteket. Hon gick tyst som ett vilt burdjur, men det var för att icke väcka modern. Vad skulle Erik säga, om hon...?

Hon öppnade dörren och gick ut i salongen. Där hade brasorna redan slocknat. Luckorna för båda kakelugnarna voro stängda och spjällen skjutna. Trots det skallrade det till i luckorna då och då, när stormen togi. Det lät som om benrangelsknotor skramlat mot varandra.

Jag måste bort från detta, innan det blir för sent, innan jag sitter och sover framför brasan i en stol som mamma. Jag vill icke dö som fånge på Bjurnäs, tänkte hon. Än en gång skall jag se honom, tala vid honom, förklara honom allt, även hemligheten med Johan. Han skall få veta, att jag älskar honom ännu och att jag är beredd att lämna allt, om bara han vill, om han kan förlåta mitt brev och vad jag skrev. Jag vill icke dö utan att ha sagt honom allt.

Hon gick ned och tog pälsen och pälsstövlarna på sig. Så gav hon sig ut i stormen för att visa, att hon ville något, att hon vågade trotsa. Stormen slog omkull henne flera gånger i drivorna. Jag skall ned till stallet, föresatte hon sig. Hon kom dit och lyckades få upp stalldörren. Hon gick in. Lyktan med dess eländiga belysning hängde och slängde i taket. Hästarna sovo. Unghästarna hade lagt sig, men de gamla, stelbenta stodo med hängande huvud. Ibland slog en hov emot spiltgolvet med ett dovt ljud. Sigrid stod en stund och såg på dem, försäkrade sig om att stallyktan icke skulle ramla ned och gick sedan tillbaka upp till gården. Det var riktigt härligt att känna snön piska i ansiktet. Det var gott att få kämpa mot stormen.

När hon kom upp i biblioteket, hade modern vaknat.

»Kära barn, var har du varit? Jag undrade vart du tagit vägen? Och så du ser ut», ropade hennes nåd.

»Jag var ute ett slag för att se till hästarna. Jag måste resa till Stockholm i morgon för en viktig affär», sade Sigrid.

»Kära du, det var då ett förfärligt väder du får. Kan du icke vänta med resan? Du kan icke ta dig fram för snö. Nog kan du vänta.»»Omöjligt. Det måste ske i morgon. Går det icke med släde, rider jag.»

Sigrid stod mitt under hänglampan i taket, när hon sade det. Modern reste sig tungt upp ur stolen framför kakelugnen. Hon såg på dottern. Det var Per upp i dagen, livs levande. Samma lysande blå ögon, samma skimmer omkring dragen, stordådsdraget, som hennes nåd en gång i beundran kallat det. Rak stod hon där, flickan. Det mörkbruna hårets slingor hade löst sig av storm och väta och hängde nedåt kinden. Hon strök det otåligt åt sidan. Men hennes ögon och mun liksom logo.

»Som du vill, kära barn», sade hennes nåd och skakade på sitt gråa huvud. »Godnatt!»

Hon gjorde sig beredd att gå ensam in till sig som vanligt, men Sigrid bjöd henne armen till stöd.

»Vilket väder! Vilket väder!» klagade hennes nåd, medan de passerade rummen för att komma till sängkammaren. »Att du törs ligga däruppe i tornet en sådan natt som denna! Det låter som det skulle blåsa ned.»

Sigrid gick upp till sig, packade och sov gott. Det var härligt att höra stormen. Den ropade på henne. Ut! Ut!

Nästa morgon var beslutet borta. Det blev ingen resa av. Hon skyllde på snön, när modern frågade, varför hon icke rest.

»Det var förståndigt, kära barn», sade hennes nåd. »Det står väl icke för livet med den där affären. Du kan fara en annan gång.»

Sigrid nickade till svar.

Det blev aldrig någon annan gång. Vad det var, som dödade hennes beslut den morgonen, när hon steg upp, blev hon aldrig klok på. Hon hade visserligen rotat i sina lådor, strax hon kom upp, för att hitta handväskan och hade då funnit både det bruna kuvertet och Johans porträtt, som hon gömt i nedersta lådan i byrån för attingen skulle få tag i det. Hon hade satt sig att se på porträttet. Än se'n? Hade hon icke fullgjort alla skyldigheter mot honom och betalt till häradshövdingen vad hon lovat fadern? Nej, det kunde icke vara det! Hon brydde sig icke om att söka efter bevekelsegrunden till att stanna hemma. Det hade i alla fall icke tjänat någonting till att jag sökt upp Erik. Vad hade jag att säga honom? Han kanske också redan är kär i en annan, förlovad och gift. Det var riktigt bra, att jag icke for.

Det var det svåraste återfallet Sigrid hade. De mindre svåra inskränkte sig till att hon ville skriva till Erik och förklara allt. Det stannade vid viljekraften. Hon omsatte den aldrig i handling. På det sättet lyckades hon till slut förkväva sin kärlek, förvisa den till de allra mörkaste och hemlighetsfullaste cellerna inom sig. Detta våld på kärlekslivet hämmade sig hos henne. Hon kunde ibland bli retlig eller obehaglig som hennes nåd kallade det. Då måste Sigrid svalka sig med långa, halsbrytande ridturer eller strängt arbete.

Så småningom började dock hennes sinne att fyllas av en viss resignerad ro, men det drog år och dag, år och dag.

Det som mest läkte hennes hjärtesår till sist var lugnet, stillheten, friden ute på landet och framför allt detta, att hon började känna, att hon betydde något för Bjur-näs. Rättare Gustafsson förföll allt mer och mer till att på allvar följa hennes råd eller inhämta hennes förslag, ehuru det i början plågade honom att på detta vis bli avsatt från ledareställningen och endast bli en förmedlande länk mellan henne och folket. Han var klok nog att inse, att fröken i de flesta fall hade rätt, ehuru hon var kvinna.

Oviljan hos folket mot frökens sätt att lägga sig i allt förgick från den stund hon började låta reparera statare-byggnaderna och torpen, sätta upp nya tapeter, nymålaoch sätta in nya järnspisar, där det behövdes. Det var något nytt för folket på Bjurnäs. Kapten Bjurcrona hade långt ifrån behandlat folket illa. Tvärtom. Han var varken snål med den i kontrakten bestämda spann-målstilldelningen eller lönen. Han gav ofta extra tillägg i en eller annan form. Han hade bara icke sinne för folkets hemtrevnad. Det var en sak, som icke angick honom. I det fallet fick folket sköta sig själv. Han var alltid en god husbonde, när det gällde att hjälpa eller stödja dem i deras bekymmer, men inredningen i folkets byggnader brydde han sig icke om att taga del av förrän de kommo till honom och klagade över att tapeterna ramlade ned eller järnspisarna föllo sönder. Vad det utvändiga av torpen och statarstugorna angick skulle det gå långt, innan han fann sig föranlåten att ingripa och kosta på några tunnor rödfärg. Folket beklagade sig nästan aldrig över detta. Hade de endast varmt inomhus — ved fingo de ta så mycket de ville!

— och det icke regnade in allt för svårt genom taken, brydde de sig föga om utsidan. Torparna hjälpte ofta upp stugornas jämmerliga yttre med vildvin eller kläng-rosor. Statarna tyckte bättre om att kapten gav dem en slant till barnungarna än att pengarna skulle gå till rödfärg eller kalk, alltefter byggnaderna voro av trä eller sten.

Sigrid däremot tog som kvinna sakerna på ett helt annat sätt. När hon började få klart för sig, hur trasigt och smutsigt folket hade inomhus, tog hon en ordentlig husesyn tillsammans med rättaren över hela Bjurnäs. Varenda stuga inspekterades ordentligt från golv till tak. Torpargummorna och statarhustrurna fingo frambära sina bekymmer. I början gick det trögt. Man krusade och invände, att vi har det så bra, så.

»Säg ut nu, kära mor, vad hon har på hjärtat», var Sigrids vanliga svar, och så kom det till slut. Det skulleallt

vara skönt, om de kunde få blommiga tapeter i kammarn och nytt golv i köket. Spisen var nog bra dålig, i synnerhet när det var tung luft, då ville han gärna ryka in, så om fröken ville laga, att det bleve gjort, ja, se då vore hon då hjärtans rar.

Det var en lång önskelista från den inspektionen. Rättaren, som i egenskap av smålänning var van vid svårare förhållanden i sin hembygd, tyckte i början, att det hela var bortkastade pengar, när man samtidigt ville spara på alla håll och kanter. Han hade svårt att förstå, att fröken hade lust att göra något för folket, när detta självt knappt ville ha något gjort. Man skulle icke truga gott på människorna. Det skulle vara en kvinna, som hade sådana tokiga idéer. Efter hand försonade sig dock Gustafsson med frökens strävanden att göra det hemtrevligt hos folket. Han märkte gott, hur folkets omdöme om fröken ändrade sig. Numera hörde han ofta, hur de prisade henne vitt och brett.

»Ja, se fröken, hon är då obegripligt rar och god», blev den vanliga visan hos statare och torpare på Bjur-näs. I synnerhet var det kvinnorna, som lovsjöngo henne. Det var annat än hennes nåd, det!

Hos Sigrid bottnade denna reformationsiver mycket i en annars väl dold ömhetskänsla. Greta Boström, som i likhet med de flesta barn var en stor psykolog, när det gällde äldre människor, sade högt ifrån, att tant Sigrid var den bästa människa, som fanns på den här jorden. Sigrid försökte aldrig göra reda för sig själv varför hon hade börjat intressera sig för att folket på Bjurnäs skulle ha det så bra som möjligt med de begränsade tillgångar modern och Sigrid kunde disponera över. Hade hon brytt sig om att söka efter förklaringen, skulle hon säkert upptäckt, att hon under de år hon varit hemma hos modern på Bjurnäs lärt sig vörda två viktiga grundfaktorer i livet, skapandet och vidmakthållandet.För reparationerna på godset hade fröken till slut fått rättare Gustafssons förlåtelse. Värre blev det, när hon nödvändigt ville anlägga ett stort, modernt hönseri på gården med äggkläckningsmaskiner och dylikt. Rättaren, som tyckte att hönsen fullgjorde sina skyldigheter bättre än maskiner, stred emot i det längsta. Sigrid drev sin vilja igenom. Allra värst var det, när fröken bestämde, att nya varmbänkar skulle anläggas längs den stora granhäcken mot söder, där solen riktigt kunde bränna på framåt februari, mars.

Det skulle vara roligt att veta, vem som skulle sköta allt det där, menade rättaren. Hönsen skötte sig själva, men kläckningsmaskinerna och bänkarna? Man skall icke ta sig vatten över huvudet, fröken! Ännu mindre kläckningsmaskiner och varmbänkar.

Vem som skulle sköta dem? frågade Sigrid. Hon själv, naturligtvis. Hon hade ingenting annat att göra.

Jaha, allt det där var gott och väl, men var skulle pengarna tas ifrån till allt vad fröken ville ha infört på Bjurnäs? Sigrid svarade ingenting härpå, utan gav en mycket snäv befallning, att varmbänkarna genast skulle göras i ordning. Bräder hade man hemma, och gödsel fanns det gott om.

»Ja, men fönstren och glasen, fröken lilla? Även om vi kan låta laga de gamla fönsterramarna och spröjsarna, kan vi icke göra glas själva. Såvida vi icke skall anlägga ett glasbruk här också med detsamma.»

Fröken kunde icke låta bli att skratta. En annan än hon skulle blivit ond över att bli kallad fröken lilla. Hon förstod honom. Han menade det bästa. Att spara.

»Alltid blir det någon råd, Gustafsson. Man skall aldrig förtvivla.»

Jaså, det låter så nu! Man skall aldrig förtvivla. Det var annat än i början, då fröken ofta sade till honom: »Ja, men Gustafsson, det här är rent förtvivlat!» Nej,man skulle aldrig förtvivla, det var just hans och alla smålänningars valspråk.

Han tänkte på sin hembygd med stenar och jordbitar om vartannat. Där kunde man förtvivla, men här uppe i Sveriges fetaste och bästa bygd! Det var löjligt! Här behövde man varken svälta eller frysa, bara man rättade mun efter matsäcken. Men se det hade fröken svårt att göra. Det låg naturligtvis i blodet.

Gustafsson passade på att vid ett besök på Alby anförtro patron Boström sina bekymmer över fröken Sigrids alla nymodigheter och tokiga påhitt.

»Det här går galet, patron», försäkrade rättaren. »Vi står inte ut med det. Folket räcker inte till. Fröken kan inte sköta allt, heller! Vad mig beträffar håller jag nog. Jag är av segt virke från småländska höglandet. Men fröken och folket...»

»De, som icke äro smålänningar», inflickade patron Boström leende.

»Jo, ackurat!» Gustafsson klippte med ögonlocken. »Se, antingen får vi sätta en stopp för nymodigheterna eller också får vi skaffa mer folk på Bjurnäs.» Han slog bestyrkande med mössan mot benet.

»Så skaffar vi mer folk, Gustafsson. Det blir hans sak.»

»Har vi råd till det?» Rättaren tummade mössan runt och såg finurlig ut. Det kanske var bättre ställt med Bjurnäs än han visste.

»Jag skall tala med fröken», blev patron Boströms svar. Men fick rättaren icke veta, men han grubblade länge och väl hur det hängde ihop med saken. Skulle det kanske ändå vara sant vad man viskade här och där, att patron Boström på Alby gick i giftastankar igen och att lilla fröken Greta redan kallade fröken på Bjurnäs för sin nya mamma?

Rättare Gustafsson fick flera märkvärdiga ting attundra över. Det märkligaste var, att fröken Sigrid en dag förklarade, att hon tänkte ta sig en längre ridtur på några dagar. Hon var trött och behövde vila sig, komma bort från alltsamman. Rättaren fann det märkvärdigt, att hon då ville ge sig ut på långtur med Freja. Det hade varit bättre, att hon gjorde som hennes nåd och låg i vilstolen och läste dagarna i ända. Nå, den stackaren hade sitt hjärta att dras med. Henne fick man förlåta.

När fröken Sigrid frågade rättaren, om han trodde, att de kunde reda sig själva på gården, medan hon var borta, hade Gustafsson svårt att hålla sig för grin. Fröken stod just i begrepp att ge sig av.

»Jag skall sköta kläckningen, fröken lilla!» Han menade maskinerna, men han hade sitt eget sätt att bilda meningar. Han klappade Freja på halsen. »Lita på oss, fröken! Här skall ingenting fallera.»

De skrattade båda. Hennes nåd stod i fönstret och vinkade farväl. Hon var riktigt glad, att Sigrid äntligen beslutat sig för att ta ledigt en smula. Det var visserligen en besynnerlig färdväg hon gjort upp. Men det var hennes egen sak om hon ville rida runt Vättern i den här sommarhettan, då man nätt och jämnt kunde draga andan inne. Uh, sitta på en hästrygg i solhettan flera dagar, kanske en vecka!

»Adjö, med dig, kära barn! Roa dig gott och var rädd om dig!» ropade hennes nåd till avsked.

Sigrid hade talat sanning, när hon sade, att hon tänkte rida runt Vättern. Men hon hade också en annan plan. Hon ville åtminstone se stället, där Johan var inackorderad. Genom häradshövding Torsell hade hon fått mångfaldiga försäkringar om, att pojken hade det utmärkt hos sina fosterföräldrar. När hon begärde att få veta precis var stället låg, visade han henne det på kartan över Gränna, som han hade. Det var ingen konst atthitta huset. Hon behövde bara fråga efter Hanssons. Trädgårdsmästare Hansson.

I början av färden tog Sigrid det hett. Hon satt i sadeln till långt fram på förmiddagen och steg till häst i solnedgången. Hon älskade att rida på natten. Dels var det icke så varmt, dels var det mer poesi att trava fram i den bleka natten. Någon fara var det icke. En dum landsvägsstrykare gjorde en gång ett försök att hugga Freja i betslet, men Freja nafsade till så vilt efter honom att karlen gick baklänges i diket av förfäran.

Det var en härlig känsla att vara fri. Hon kände sig som en lyckoriddare — åt, hur hon mindes Harald Molanders lyckoriddare! Alldeles så hade hon det. Inget tak över sig annat än himlens. Inga väggar andra än skogens. Så red hon glad och fröjdefull att finna huset, där faderns son Johan bodde.

Vättern hedrade sig efter solnedgångarna och på förnatten. Den kunde ligga skimrande i guld och blod, i opal och i metall. Färgerna kunde gå och komma på den ofantliga vattenspegeln som färgerna på stålet, när smeden hemma på Bjurnäs härdade. Sigrid kunde hålla långa stunder ibland med Freja bara för att njuta av färgspelet. Vackrast blev det, när hon kom nedåt Gränna-trakten, och Visingsö låg sagoartad därute.

Det var tidigt på morgonsidan. Solen hade nyss stått upp. Dess strålar jagade som guldpilar genom luften för att klyva morgondimmorna, som ruvade över vattnet. Vinden kom och hjälpte solen. Det susade i träden och sjöng i skogen. Fläkta i sidorna, kluvna av guldpilarnas regn började dimmorna rulla ut över sjön. Mitt i stannade de i ett allt tätare töcken. Här ville de icke släppa, här dolde de något i sina dunster. Tätare och tätare blevo de där. De bildade en mörkblå kontur, lik ett moln, som simmade i sjön. Det var trolskt. Framom och bakom det mörkblå, långa molnet glittrade ochblänkte sjön. Slutligen började det glittra även i molnet. Det blev smala sund och öar, tills slutligen molnet löstes upp och försvann, och fram steg Visingsö liksom höjande sig ur djupet, ett avlångt smycke, infattat i silver med gröna ängar, träd och små vita hus med fönsterrutor av guld.

»Ser du så vackert, min flicka», sade Sigrid och klappade Freja på halsen.

Hon satt länge och såg på undret, innan hon red vidare. Hon red förbi morgontidiga mjölkskjutsar och nådde Gränna vid sextiden. En del bönder hade redan samlats på torget och höll på att breda ut sina produkter. Där funnos härliga jordgubbar. Sigrid fick sig en stor strut av dem och red bort till hotell Brahe, där hon beslutat sig ta in. Sedan hon ställt in Freja och ålagt drängen att se till att Freja fick sig ett ordentligt mål havre, gick hon upp och lade sig.

Strax efter middagen var hon i kläderna igen för att söka rätt på Hanssons. Det var icke svårt att finna huset. Häradshövdingens beskrivning passade in på pricken — ett förtjusande litet hus med rundbågar — första tvärgatan till vänster bortom kyrkan — gröna luckor... Det stämde. Häradshövdingens tillägg, att det fanns en oerhörd massa rosor i trädgården, var däremot svårt att betrakta som något särskilt kännetecken på Hanssons egendom. Alla trädgårdar voro fulla av rosor. Medan Sigrid stod oviss, kom en liten, hoptorkad och krokryggig gumma tultande gatan fram. Sigrid frågade henne var Hanssons bodde. Gumman såg kritiskt på hennes byxor och ridstövlar och visade på huset mittför utan ett ord till svar. Men längre bort ställde hon sig för att se vad den unga, fina damen hade hos Hanssons att göra.

Sigrid blev generad och gick vidare. Hon hade icke tänkt på att hon kommit till en äkta småstad, där man

icke hade mycket att syssla med och där således en ung, ståtlig dam i lågkullig hatt, svart livrock, rutiga ridbyxor och blankskinnsstövlar var en något ovanlig företeelse. Det hjälpte icke, att hon klatschade upp sitt mod genom att slå med ridspöet mot stövlarna. Hon hade varit bra dum, som icke kommit till Gränna klädd som en vanlig människa.

Efter en rundtur genom staden och nedåt hamnpiren och efter en kopp kaffe med läckra bakelser inne på konditoriet vid den öppna platsen med Brahemonumentet, försökte hon än en gång sin lycka hos Hanssons. Den krokryggiga gumman hade för länge sedan ledsnat på att vänta. Sigrid hade fått en lysande, en högst lysande idé under kaffedrickningen. Hon skulle gå in och fråga hos Hanssons, om där funnes några rum att hyra. Det kunde aldrig misstänkas, eftersom det stod dylika anslag på flera andra hus.

Hon gick djärvt på. Ingen fanns i trädgården. Putsat och fint var det överallt. Sandgångarna voro ny-krattade, rosorna väl uppbundna och fruktträdens stammar vitkalkade. Dörren till huset stod öppen. Sigrid fortsatte sin hänsynlösa upptäckarefärd. Hon knackade på dörrarna i förstugan. Huset verkade utdött. Ingen kom och öppnade. Efter lång väntan hörde hon steg i trappan. En äldre kvinna, snyggt men enkelt klädd och med påfallande gott och vänligt ansikte kom långsamt nedför trappan. Hon hade tydligen svårt för att gå. Sigrid skämdes över att ha besvärat henne. Kvinnan hade grått hår, tätt tillstruket vid tinningarna och benat mitt i.

»Jag trodde Axel var inne», sade hon. »Vad är det, som önskas?»

»För all del, ingenting viktigt», svarade Sigrid.

Kvinnan fortsatte ned. Hon granskade forskandeSigrids klädsel. Sigrid kände, att den fordrade sin förklaring.

»Jag kom ridande och såg mig om i staden. Här är så förtjusande vackert. I synnerhet hos er. Har ni möjligen några rum att hyra ut?»

»Nej, det har vi inte, men frun eller fröken» — hon såg misstänksamt på ridbyxorna — »jag vet inte vilket det är,

kan höra efter hos skräddarns borta på gatan. Han har visst rum. Eller också i bokhandeln. De brukar ha reda på om det finns några lediga. Vi har icke flera rum än vi behöver själva.»

»Är det fru Hansson jag talar med?» frågade Sigrid. Hon var icke sinnad att låta köra sig på porten så hastigt. Hon måste försöka få se Johan.

»Ja, det är det, hur så?» Kvinnan såg förundrad på henne.

»Jag ville så gärna bott här», sade Sigrid. Vissheten om att hon icke kunde få rum hos Hanssons fördubblade hennes fantasi. »Jag tror jag aldrig sett något så vackert som er trädgård. Och vilken utsikt!»

Hon hade vänt sig om för att gå, då hon fällde de sista orden.

»Ni ser ju hela Vättern härifrån.»

»Ja, nu är här vackert», bestyrkte fru Hansson. »Men det är så lagom på eftervintem. Och på vårsidan! Framåt mars och april! Rysligt!» sade hon och följde Sigrid ut, sedan hon tagit en käpp i förstugan för att stödja sig på.»

Trädgården var hennes skötebarn och Sigrids komplimang hade fallit i god jordmån.

»Då blåser och stormar det och kallt och fuktigt är det, så man blir rakt förstörd», klagade fru Hansson. »Gikten lämnar en ingen ro.»

»Stackars fru Hansson!» Sigrid klappade henne på armen. En sådan vänlighet måste belönas, tyckte fruHansson. Ridbyxorna och stövlarna kanske ändå icke betydde så mycket. Och ansiktet var riktigt rart, ja vackert skulle man närapå kunna säga. Det var visst ändå en fin dam.

»Nej, se där har ni Kaiserin Augusta», utropade Sigrid och höjde sig ned över en vit ros med en aning av blekgrönt i färgen. »Den luktar så härligt!»

Hon såg ut som om hon velat bryta den men hejdade sig.

»Och där general Jaqueminot och mrs John Laing och Frau Karl Drusky, jo, jag tackar!»

»Fröken tycks känna till dem?»

»Vi har samma sorter hemma.»

»Nej, tänk!»

Vad fru Hansson tänkte mera förblev outtalat, men hon ropade med hög röst:

»Axel, var är du? Axel!»

Ingen svarade.

»Johan! Är du icke heller där? Det var då märkvärdigt. Jag förstår icke var de håller hus.»

»Trädgården tycks vara stor», sade Sigrid, som darrade av längtan efter att få se Johan. Hon drev framåt gången.

»Jo, de är nog därborta vi kasten», förklarade fru Hansson. »De pysslar jämt med vinet, när de kommer åt. Då varken ser eller hör de. Det skall gallras ordentligt, om det skall bli något.»

I detsamma kom en halvstor pojke springande. Han var barfota, med skjortan uppfläkt i bröstet. När han fick se Sigrid, saktade han farten och närmade sig gående.

Sigrid fick hjärtklappning. Jaså, det var Johan. Porträttet stämde. Han hade faderns näsa och ögon, men håret var ljust och krusigt. Men vad han var liten!»Vad var det?» frågade han. Han såg icke på Sigrid. Han var blyg.

»Skaffa mig saxen», sade fru Hansson. »Vi skall ha några rosor.»

Pojken löpte genast i väg och var strax tillbaka med det begärda. Han ville lämna den åt fru Hansson.

»Du kan ta själv. Ta några riktigt stora och vackra, icke för mycket utslagna — den där röda där till vänster

— nej, längre bort — den där ja — och så den gula där — nej, knoppen, kära barn...»

Hon beskrev utförligt vilka han skulle taga. Han lydde villigt. Han var redan skicklig i yrket det syntes på det sätt varpå han undersökte varje ros, innan han klippte. Sigrid var alltför upptagen av att se på honom, på hans bruna ben, hans nakna hals, hans huvud, för att tänka på vad fru Hanssons avsikt var med kommende-ringen. Vad han såg frisk och duktig ut!

»Så där ja, det räcker. Kom nu hit med dem!» befallde fru Hansson. »Vart skall du ta vägen, Johan?» ropade hon, när pojken sprang sin väg med rosorna.

Johan var omtänksammare än hon. Han var strax åter med dem. Under det han kom gående, lindade han bast om stjälkarna. Han räckte rosorna åt fru Hansson, men hans hastiga ögonkast på Sigrid visade, att han visste vem som skulle ha dem.

»Åhnej», sade fru Hansson och sköt tillbaka rosorna, »då kan du också gärna lämna dem sj älv åt fr...» — hon tvekade, men så bestämde hon sig för att säga — »fröken.»

Johan sträckte buketten åt Sigrid. Det skedde litet blygt, men blicken sade, att han tyckte hon var väldigt stilig. Sigrid rodnade, stammade några förlägna ord till tack och begravde ansiktet i rosorna.

Både fru Hansson och Johan åskådade akten under tystnad. Akten varade mycket länge. Man skulle rentav kunnat tro, att den unga damen kysste varje ros, så såg det ut. Hennes ögon voro så underligt blanka och stora, när hon tog rosenbuketten från ansiktet.

Det var verkligen förfärligt snällt», sade hon nästan förvirrad.

»Åh, vi har sådana massor», försäkrade fru Hansson. »Det kan vara ett minne från Gränna.» Hon smålog. Johan smålog också, där han litet blygt stod och såg än på den fina damen, som var så konstigt klädd, och än på marken. Hela tiden var han livligt sysselsatt med att linda en bastända på och av saxen. Den där damen tittade så besynnerligt på honom. Så hade bestämt aldrig någon sett på honom förr. Han blev generad. Ännu mer generad blev han, när hon plötsligt ropade:

»Nej, jag måste tacka dig, Johan!» Han kände en smällande kyss på mun, i det hon böjde sig ned och omfamnade honom.

Det var gräsligt genant för en pojke på Johans år att omfamnas av en fullvuxen kvinna, i synnerhet en alldeles främmande, och därtill få en kyss mitt på mun, vilket är närapå det rysligaste, som kan hända en liten karl vid så framskriden ålder. Johan protesterade också med sina bara ben och tog till fotterna så fort han kom ned igen på marken.

»Han är bra söt», sade Sigrid.

Fru Hansson undrade, om hon borde bli ond eller icke. Hon tittade upp och ned på den ståtliga unga damen och bestämde sig för att bibehålla sitt goda humör. På sätt och vis var det smickrande för henne. Ingen kunde veta annat än det var hennes son.

»Hur gammal är han?» frågade Sigrid för att det skulle förefalla mer naturligt.

»Nyss fyllda fjorton.» Det var ändå märkvärdigt vad den unga damen var intresserad av gossen.

Sigrid kände, att det började sväva misstankar om-kring i luften och tog adjö, sedan hon ännu en gång tackat för rosorna och frågat, om hon ändå icke kunde få betala dem.

Fru Hansson slog avvärjande med handen.

»Kommer aldrig på fråga!» Hon linkade med Sigrid till grinden och stängde den onödigt hårt efter henne. Fru Hansson var icke säker på om det icke var något sjukt med besöket. Hon måste rent av se efter på fönstren utåt gatan, om mannen möjligen satt upp något anslag om rum att hyra. Nej, där fanns ingenting. Märkvärdigt, att den där damen just skulle fråga hos dem. Tänk ändå, om det kunde vara Jöhans mor? Hon var kanske litet för ung,

men det kanske hade gått på sned tidigt för henne. Varför hade hon annars kysst pojken? Visst var han söt, men inte brukade damerna ge sig till att omfamna och kyssa honom, åtminstone icke sedan han blivit så stor. Det var bestämt något på tok med det där besöket.

På kvällen förhörde fru Hansson allvarligt sin man, om han var absolut säker på att Johans mor var död. Trots att mannen försäkrade, att häradshövding Torsell sagt honom det, låg fru Hansson vaken till långt fram på natten. Det vore förfärligt, om man kom och tog Johan ifrån dem.

Sigrid kom hem till Bjurnäs i strålande humör, trots att hon ända från Jönköping haft det allra rysligaste väder. Kom rättaren och beklagade sig över att nu måste han visst be fröken att få pengar igen, skrattade hon bara, hon som alltid förut såg hemskt allvarlig ut, när det rörde sig om pengar.

»Det skall vi nog reda upp», svarade hon, och hon redde upp det till sist. Hur det gick till, var oförklarligt för rättaren, sådana summor som Bjurnäs slukade. Han visste icke hur Sigrid satt och våndades inne på kontoret över alla siffror och hur hon om nätterna mångagånger vandrade upp och ned av oro över hur det skulle gå. Försommaren var värst, innan man hade något spannmål att sälja. Förra året hade varit gott, men den här sommaren såg ut att gå alldeles på tok. Vallama brändes sönder i hettan ju längre det led. Juli var gräslig. Det föll icke en droppe regn. Timotejen och alsiken hade man för länge sedan fått ge förlorad. Lyckligtvis hade man på rättarens råd sparat hö sedan förra året, men korna behövde grönfoder också.

När Sigrid frågat sig för hos farbror Boström, hur han trodde det skulle gå, slog han ut med händerna och spådde missväxt.

»Men sälj inga djur förrän du behöver», var hans ständiga slutrefräng.

Rågen fick man in. Den var dålig. Havren såg eländig ut. På sina ställen låg potatisblasten brunbränd och avsvedd av den obarmhärtiga solen. Själva jorden sprack i djupa rämnor. Det var som också den våndades av inre kval.

En dag ringde det i telefon på kontoret, där Sigrid satt och kalkylerade över hur hon skulle kunna få in betalningen från andelsmejeriet tidigare.

»Hallå!» svarade hon. »Det är Bjurnäs. Hallå! Hallå!»

Det var ett surr och ett snurrande i apparaten. Hon hörde enstaka ord och röster. Det var något förvirrat och tokigt i alltihop, tokigare än vanligt. Det måtte vara långlinje, tänkte Sigrid. Hallå!

Plötsligt bröt en röst igenom.

»Är det du, Sigrid! Nå, det var då väl. Jag tror jag hållit på en halvtimme för att komma fram till Bjurnäs. Hallå där!»

Farbror Gustafs röst var ovanligt ivrig.

»Nu går det fan i våld! Kriget har brutit ut!»

Så kom det en lång förklaring och utläggning om den politiska ställningen. Sigrid förstod icke mycket.Hon hade aldrig varit intresserad av politik, och hon kunde nätt och jämnt fatta, att farbror Gustaf blev så entusiastisk till sist i telefon, att han förklarade, att han skulle ta mig fan gå med själv om det knep.

»Gör framför allt inga utbetalningar, barn! Vi får säkert moratorium.»

Sigrid visste knappt vad moratorium var. Kriget var naturligtvis förfärligt. Kanske Sverige också kom med. Så mycket läste hon tidningarnas politiska betraktelser, att hon visste, att det var oroligt ute i Europa, men därifrån och till krig ...

Hon underrättade genast modem. Denna blev först alldeles utom sig och började tala om att sätta Bjurnäs i försvarstillstånd och ladda kaptens alla gevär.

»Har vi mat hemma, kära barn? Jag vet hur det är. Ingen har läst så mycket som jag om krig. Staten tar allt, och

resten tar fienden.»

Sigrid tyckte, att fienden borde ha svårt för att ta resten, men sade ingenting utan försökte trösta modern.

»Vi kommer med! Du skall se vi kommer med!» ropade hennes nåd. »Och Per som är död! Inte en karl i hela huset. Vem vet vad folkel kan ta sig till!»

Hon eggade upp sig själv till den grad, att Sigrid måste ge henne nervdroppar för att få henne att lugna sig. Hon försäkrade modern, att det icke var något farligt och att det var långt bort från dem som man krigade. Då började hennes nåd tala storpolitik om Tyskland och Frankrike och Ryssland.

Sigrid hörde på tåligt. Hon var mest rädd för att moderns hjärta skulle ta skada. Det var tillräckligt svagt förut, och doktorn hade sagt, att hon skulle skonas från alla upprörda händelser. Sigrid ångrade att hon sagt något och bad också modern förlåta det.

»Kära barn, det var bra, så jag kan hinna ordna för oss. Det skulle bara fattats, att jag suttit här och ickevetat någonting, förrän en kula kommit indansande till mig. Det var riktigt snällt av dig, Sigrid!»

Härefter ingick hon på en vidlyftig plan hur de skulle ordna för sig. Själv skulle hon genast i morgon bittida låta Magnusson köra till handelsboden och skaffa hem vad de behövde. Det stod just i tidningen härom dagen att det i händelse av krig skulle bli en allmän rusning till alla livsmedelsaffärer. »Du har naturligtvis icke tillräckligt med kaffe och socker hemma?»

Sigrid tröstade henne med att Bjurnäs’ förråder alldeles säkert räckte. Det stod icke för livet att fara till handelsboden. Man kunde telefonera lika bra och be dem skicka.

»Ja, du kan försöka!» sade hennes nåd satiriskt. »På söndagen! Nå, du fick naturligtvis löfte, att han genast skulle skicka?» frågade hennes nåd, när Sigrid kom tillbaka. Sigrid måste fram med sanningen, att handelsmannen svarat, att han icke hade tid att skicka något. Den som ville ha något fick komma själv och hämta i morgon. Han gjorde inga affärer på söndagarna.

»Ser du!» sade hennes nåd triumferande. »Vad var det jag sade! Nu går du genast ned till Magnusson och säger till att han skall vara färdig med vagnshästarna härutanför precis på slaget fem i morgon bittida. Det är icke mer än en timme att åka. Jag skall åtminstone vara bland de första.»

Klockan fem på slaget åkte hennes nåd. Klockan nio kom Magnusson körande tillbaka. På hennes nåds tillsägelse att fälla upp sufletten för att folk icke skulle titta på vad de hade med sig i vagnen hade han gjort det strax vid avresan från handelsboden. Hennes nåd hade varit bland de första, som kommit in i butiken, ehuru flera av herrskapsskj utsarna varit där och folket stod i kö. De hade kommit mycket senare.

Hennes nåd brukade aldrig säga mycket, när hon åkte.Magnusson var van att köra men icke prata, när hennes nåd var med. Han satt också alltid rakare i ryggen än vanligt, när han körde för henne. Under den sista halvmilen hade han icke vänt sig om. Vid grinden vid smedjan stodo torparungama på vakt. Magnusson behövde icke stiga av för att öppna.

Han körde i så pass god trav som de gamla vagnshästarna orkade uppför alléen och svängde upp mitt för trappan. Där steg han av kuskbocken för att hjälpa hennes nåd ur.

Hennes nåd gjorde ingen min av att vilja lämna åkdonet. Hon satt bakåtlutad i vagnen fullständigt orörlig mellan alla papperspåsarna och lådorna med kaffe och socker. Det såg ut som om hon sov gott. Hon log i sömnen, tyckte Magnusson.

»Vi äro framme, hennes nåd», sade han.

Hennes nåd svarade icke, rörde sig icke.Moderns bortgång grep Sigrid djupt. Därmed brast det sista bandet med det förflutna, och Sigrid blev ensam Bjurcrona på Bj urnäs. Till det yttre förändrades förhållandena på gården icke mycket. Hennes nåd hade de senare åren mest vistats inomhus, när hon var hemma på Bjurnäs. Folket märkte knappt, att hon hade gått bort. För Sigrid blev det en stor saknad trots modems och dotterns olika

uppfattningar om mångt och mycket. De stora rummen på Bjurnäs blevo ännu ödsligare och tommare. Hennes nåd hade dock fyllt på sitt vis med sin personlighet och sitt kommenderande. I grund och botten hade hon varit god. Hon var bara icke alldeles som andra människor.

Den frihet, som Sigrid nådde genom att bli allenarå-dande på Bjurnäs, tillförde henne ingen glädje. Förändringen var endast skenbar. I verkligheten hade Sigrid bestämt allt förut. Friheten kunde icke uppväga sorgen över att vara ensam. Sigrid tyckte, att det hela blev meningslösare. Hon hade uppgivit sin kärlek för att stanna hemma hos modern. Nu, när modem var borta, kunde hon icke återtaga kärleken. Den hade gått förlorad för evigt, även om minnet av Erik ständigt levde kvar. Det kom stunder, då Sigrid undrade, om hon icke skulle göra ett sista försök att uppsöka Erik och säga honom, att nu var hon fri. Hon sköt de tankarna åt sidan snart, ty nu kunde hon minst av allt lämna Bjumäs.

Sedan den värsta skräcken för kriget dragit förbi,återtog arbetet på Bjumäs sin jämna gång. Själv hade Sigrid aldrig känt någon ängslan. Hon hade förlorat för mycket redan i livet för att rädas för ett krig, där man allra högst hade att riskera, att gården brändes ned och hon själv dödades. Moderns oförmodade bortgång gjorde också, att hennes tankar inriktades åt annat håll än krigshändelserna.

Farbror Gustaf på Alby förebrådde henne ofta, att hon icke intresserade sig för hans på stora ekbordet i hallen på Alby fasthäftade karta, där han flyttade knappnålar med olikfärgade huvuden, alltefter telegrammen i tidningarna förmälde om framstötar och återtåg. Hon kunde icke deltaga i hans utbrott av förtjusning över att nu »fick du smörj igen». Hon var alltför mycket kvinna för att glädjas över att man tog livet av varandra ute i världen, och hon och Greta bildade en obehaglig majoritet på Alby, där Greta ofta framförde deras gemensamma omdöme — vad de är stygga, som slår ihjäl varann.

Meningarna om kriget voro högst delade, när de tre sammanträffade, och när Greta hotade fadern med att han icke fick någon godnattkyss, om han icke var snäll, föll han lumpet till föga och erkände, att de var stygga därute i världen.

Sigrid måste ofta över till Alby. Mobiliseringen hade tagit bort en god del av folket på Bj urnäs, och det var bekymmersamt att få in havren och rotsakerna. Mycket var det icke med någondera delen, men man måste dock rädda vad som räddas kunde. Moderns död hade, ekonomiskt sett, också förorsakat Sigrid extra tråkigheter. Det var ett trassel med att omflytta inteckningar och alla papper på Sigrid. Ny bouppteckning med värdering och inventering skulle upprättas. På sätt och vis var det gott för Sigrid, ty det drog hennes tankar från mycket annat, men hon tyckte ändå det var att börja från början igen. Det var en repetition av förhållandena vid faderns död.När hon fick se slutsiffrorna på bouppteckningen, blev hon lika skrämd som förut.

»Ja, men vad betyder det?» frågade hon häradshövding Torsell, som hjälpte henne. »Det här är mycket sämre än efter pappa.»

»Naturligtvis, det måste det bli. Vi har fått krig. Alla värden ramla. Jag kan icke ta upp gården och inventarierna till samma pris som förr. Åtminstone kan jag det icke i närvarande stund, och fröken hade bråttom. Hade vi väntat en månad eller två, kanske det hade ljusnat igen. Det är ingen brådska med bouppteckningen. Vi kan gott vänta med att lämna in den.»

Det ville icke Sigrid. Hon uppsökte farbror Gustaf. Han skrattade.

»Ja, varför har du så bråttom?»

»Jag ville se hur jag har det, det förstår farbror. Det här är förfärligt!»

Sigrid var utom sig.

»Lugna dig! Du minns sist, hur Torsell svartmålade. Det är hans specialitet.»

»Tycker farbror jag skall minska på stallet?» frågade hon i sin nöd. Freja kan jag i värsta fall undv...»

»Du är tokig!» avbröt Gustaf Boström. »Tvärtom! Nu skall du hålla på allt vad du kan. Gnid och snåla så mycket

som är möjligt. Fortsätter kriget några månader till, och det ser ut som om det icke skulle ta slut så fort som vi trodde, kommer det att bli en oerhörd efterfrågan på hästar och nötboskap. Sanna mina ord, du kommer att bli rik, min flicka, på det här kriget, om vi icke kommer med i det. Har du icke märkt hur äggen och mjölken stiger i pris? Och köttet! Vänta bara!»

Sigrid gick mycket lugnare från Alby. Hon intalade sig mod. Kanske var det bara en tillfällig storm, ett oväder, som drog fram över henne. Att sätta sig och grubbla över kriget föll henne icke in. Hon hade nog med sinaegna bekymmer. Skulle gården kunna räddas ur detta nya elände, så måste hon sätta till krafterna på allvar.

Hon steg upp ännu tidigare på morgnarna och lade sig ännu senare på nätterna. Hon slet värre än en dagsar-betare med piskan över sig. Rättare Gustafsson varnade henne. »Fröken tar livet av sig på det viset!»

Kanske hon ville det. Det såg ofta ut som om hon med vilja sökte spränga sönder sig själv med arbete. Mellan fyra och fem var hon uppe i de mörka november-morgnarna för att ge hönsen mat. Sedan var hon i fullt arbete till sent in på kvällen, knappt unnande sig tid att äta. Hon slet för två.

En kväll, när hon satt inne på kontoret, fördjupad i siffror och grubblande över hur hon skulle kunna hålla det gående på Bj urnäs och var hon skulle kunna spara ännu mer, kom hon att se på häradshövdingens konto. Det var enormt! Det var sant, där var naturligtvis ut-redningsarvodet inbegripet och så betalningarna för Johan.

Johan! Det var någonting. Varför skulle hon sitta och betala mer än tusen kronor om året för honom? Det var meningslöst. Hon kunde likaväl ta hem honom till Bjurnäs. Det bleve mycket billigare och dessutom... Hon måste upp och gå, så glad blev hon, att hon funnit den utvägen. Visst skulle hon ta hem Johan och det med detsamma. Han kunde likaväl hjälpa till i trädgården på Bjurnäs som hos Hanssons i Gränna. Tänk, att hon aldrig kommit att tänka på det förut? Hur skulle hon kunna tagit Johan till Bjurnäs, medan modern levde? Det hade varit omöjligt. Men nu, när hon var ensam. Åh, vad det skulle bli roligt!

Hon skrattade högt av förtjusning.

Nästa dag fick häradshövding Torsell besök av henne på kontoret.

»Nej, är fröken i staden! Det var mer än ovanligt.Om jag icke visste, att fröken var den sista av ätten Bjurcrona på Bjurnäs, vore jag frestad att tro, att det förestode en ny bouppteckning och att vår gemensamme vän Gustaf Boström åter skulle få ett kärkommet tillfälle att voja sig över advokaternas oblyga arvoden.»

Även inför en så vacker och ung dam som Sigrid kunde han icke låta bli att lägga ut satserna i invecklade perioder med en liten klatsch i slutet.

»Vad är det alltså för krångliga saker vi skall reda ut tillsammans den här gången?» fortsatte han, när Sigrid satt tyst.

»Vill häradshövdingen vara god och upplysa mig om det finns någon uppgörelse med Hanssons i Gränna, att Johan alltid skall stanna hos dem?»

»Uppgörelse?» upprepade advokaten. Han lutade sig tillbaka i stolen, lade händerna på det ställe, där han med ålderns rätt borde haft en ansats till mage, och började sin favoritsysselsättning vid konsulationerna, att rulla tummarna. »Vad skulle det vara för slags uppgörelse?»

»Finns det några papper mellan häradshövdingen och dem ?»

»Ja, naturligtvis. Papper, som jag respekterar mer än somliga av de krigförande gjort med sina.» Han log sitt sardoniska löje, och de gråa ögonen stucko till. »Låt oss hålla på rätten i det längsta, vi individer!»

Han reste sig och gick bort till skåpet och tog fram några papper.

»Här har vi allt, som rör överenskommelsen med Hanssons angående Johan. Kapten Bjurcrona var med på allt, fast han icke tecknat sitt namn under utan låtit mig göra det. Det är mest bestämmelser om det ekonomiska som fröken ser.»

Han bläddrade i dem.

»Det finns ingen bestämmelse om att de ha rätt att behålla Johan?» frågade hon.Han såg på henne. Löjet blev ännu mera sardoniskt. Han förstod vart hon ville komma.

»Absolut inte», sade han och återtog platsen mitt emot henne samt började rulla tummarna på nytt. »Kapten Bjurcrona hade troligen aldrig tänkt sig möjligheten av att beröva Hanssons deras en gång anförtrodda gods. Från juridisk synpunkt möta inga hinder att förklara för Hanssons, att all den sympati och kärlek, som de eventuellt kunna ha satsat i företaget Johan, är fullständigt bortkastat samt att tiden är kommen för dem att avstå godset till annan person. I kraft av kapten Bjurcronas fullmakt äger jag att i detta fall handla som jag finner för gott. Anser jag, att Johan på grund av en eller annan omständighet bör anförtros i någon annans vård, kan jag i morgon dag, om det gäller, kräva tillbaka gossen. Den moraliska synpunkten föreskriver måhända ett annat tillvägagående, icke så att jag menar, att makarna Hansson borde tillerkännas något visst belopp för till följd av denna oförmodade skilsmässa möjligen förorsakad själslig sveda och värk, utan att rent mänskliga känslor måhända skulle kunna förbjuda en av etiska hänsyn alltför lidande människa att vidtaga en så brutal åtgärd som att skilja en fjortonårig gosse, som troget vårdats av goda människor, från dessa människor, vilka han i dum oerfarenhet om livets irrvägar hittills kallat far och mor. Det juridiska och det moraliska begreppet stå här som ofta annars i beklagligt motsatsförhållande till varandra, men med min vid domstolar förvärvade vana att lirka med bådadera torde det icke vara alldeles uteslutet att finna en lösning, som tillfredsställer alla parter.»

Den sista satsen påfann han för att mildra intrycket av det föregående. Han såg, hur Sigrids ansikte blev allt mörkare och dystrare under det långa anförandet, och ville ge henne en strimma av rättfärdighetens ljus.

»Fröken vill ta hem Johan till Bjurnäs?» sade han tvärt

11 Sigrid Persdotter Bjurcrona.och stannade tumrörelsen. Det var ett av hans vanliga oratoriska knep att få anklagade att bekänna, när han förr i världen satt ting. Han talade om likgiltiga ting, förledde den anklagade att följa med ut på ett gungfly av motsägelser för att så helt plötsligt ropa till den anklagade några ord eller en mening, som verkade som om fast grund helt plötsligt dykt upp. Sigrid Bjurcrona var långt ifrån att likställa med en anklagad, men hennes tvekan, hennes motvilja mot att tala rent irriterade Torsell och hans kroniska magkatarr.

Sigrid kastade sig också upp på den fasta grund han anvisat.

»Ja», sade hpn. I nästa ögonblick rodnade hon. Hon var tagen på bar gärning. Det hade aldrig varit hennes mening, att saken skulle utveckla sig så snabbt.

»Hur kunde häradshövdingen gissa, att det var det, att det var jag, som ...?»

»Vem skulle det annars vara? Johan har inga släktingar i världen det vet jag, sedan Per Bjurcrona avlägsnat sig ur den. Era förfrågningar om Hanssons gård voro tillräckliga indicier. Apropå det! Hur fann fröken fosterföräldrarna? Voro de hyggliga?»

Sigrid berättade om besöket i Gränna och prisade Hanssons.

»Alltså fröken vill, att jag skall ta gossen ifrån dem?» Frågan var obehagligt rakt på sak formulerad. Hans grå ögon stucko till riktigt vasst.

Sigrid stammade några förlägna ord om den ekonomiska besparingen och om sin ensamhet. Hon kände sig förfärligt illa till mods. Hon hade icke alls tänkt på förut, att hon genom att taga hem Johan till Bjurnäs skulle komma att kränka någon annans rätt, göra någon sorg.

»Besparingssynpunkten kan jag förstå», sade Torsell. »Den är förklarlig och beaktansvärd. Den har mina fullasympatier, ehuru jag icke tror, att resultatet av den i verkligheten blir så storartat som fröken tänkt sig. En annan sak är det med ensamheten. Har fröken aldrig tänkt att gifta sig?»

Sigrid tittade till på honom med ett så bestämt, förskräckt frågeuttryck i ansiktet att Torsell genast ingick i svaromål.

»Ja, jag har inte tänkt fria, min bästa fröken!» utropade han. »Men det kanske finns friare på närmare håll?» gäckades han och såg på henne menande.

Sigrid förstod icke. Hennes sinne var rent. Det föll henne aldrig in att tänka på att Torsell syftade på Gustaf Boström. Hon blev därför mer än häpen, när Torsell fortsatte:

»Patron på Alby, till exempel?»

»Nej, vet nu häradshövdingen!» Utan att vilja det, blev hon plötsligt ond. Han uppfångade det och slog om i en annan ton.

»Gott, så kanske jag misstagit mig», sade han torrt. »Alldeles uteslutet är det emellertid icke, att fröken någon gång...»

»Jo, absolut», sade hon bestämt.

»Vilket?» frågade Torsell försmädligt.

Hon skulle velat slå honom. Där satt han och narrade av henne alla hennes hemligheter med ett stilla grin. Åhnej! Det skulle icke lyckas.

»Det vet jag förrästen icke», återtog hon. »Änse'n? Om jag gifter mig? Vad då?»

»Hur går det då med Johan? Ni säger, att ni vill ta honom till er som tröst i ensamheten. Det är mycket vackert handlat mot er själv. Men om nu fröken något senare, om ett eller annat år — fröken är ung ännu och har många yttre förutsättningar — ja, om fröken då får en annan tröst, hur går det då med Johan? Blir han icke bara ett obehagligt påhäng, som kanske frökens blivandetröst icke ens gillar? Påtager man sig ett ansvar, måste man också vara beredd att ta dess konsekvenser. Pojken har det bra där han är. Han är glad och nöjd och lever i lycklig ovisshet om herrgårdshemligheter. Är det icke bättre, att han får gå sin egen bana, bryta sig själv väg genom livet som så många andra fått göra utan besvärligt påhäng av tacksamhetsförpliktelser? Vad kan fröken egentligen göra för honom? Tänker ni adoptera honom och ge honom Bjurcronornas namn? Vad får pojken för glädje därav nu för tiden? Jag försäkrar fröken, det är tusen gånger bättre att bära namnet Hansson och plocka jordgubbar och skära rosor än att sitta på Bjurnäs och fundera över hur man skall få debet och kredit att gå i hop. Vår tid är en nyttighetstid. Det tjänar ingenting till att försöka göra romantik och återupprätta det, som är dömt att dö. Har ni tänkt på, att pojken behöver skolgång? Skall han gå i skola med bondungarna eller ha guvernant? Allt det där måste jag som ansvarig för pojken ha noggrant reda på. Jag kan icke tillåta, att pojken tas från Hansson utan att jag har garantier för att han får det bättre dit han kommer.»

Torsells röst hade blivit ovanligt hård. Han reste sig liksom han ville påvisa, att samtalet var slut. Sigrid reste sig även. Hon var upprörd i sin själs innersta över misstron, över anklagelsen, att hon icke skulle kunna dra försorg om Johan bättre än Hanssons. Och vad var det, som var dömt att dö? Romantiken? Var det något så oerhört romantiskt att försöka rädda Bjurnäs eller att ta pojken till sig? Hade hon icke rätt som sin fars dotter att hjälpa Johan?

»Häradshövdingen ställer så många frågor till mig, som jag icke är beredd att besvara. Jag trodde icke här skulle bli ett ingående husförhör för en sådan sak.»

Hon hade talat lugnt och säkert. Hon förstod icke varifrån den kom denna underliga förmåga att visa sigkall till det yttersta, fast det sjöd inunder skalet varje gång något kritiskt inträdde. Hon kände hur oroligt hjärtat bultade, men över hennes panna drog liksom en sval marmorhand.

Torsell såg också på henne förvånad. Hennes längd gjorde, att han fick se upp till henne något. Det förargade honom. De lysande, blå ögonen gjorde det icke bättre. De talade om både mod och tålamod, två sällsynta egenskaper hos människorna. Han förstod, att hon icke skulle sträcka vapen i första stund. Hon var beredd att kämpa. Det syntes på henne. Gott, hon skulle få känna på hur det var att strida mot honom.

»Jag vet icke vad fröken menar med uttrycket en sådan sak. Är det Johan ni menar därmed, vill jag påpeka för er,

att pojken icke är en sak utan en människa, visserligen en liten, men i alla fall en människa.» Torsell lade överlägset armarna i kors över bröstet.

Hugget tog hårt. Sigrid bet sig i läppen, innan hon svarade.

»Visst menar jag Johan. Vem skulle jag annars mena? Det är honom vi har talat om hela tiden, det jag vet. Låt oss inte vara småaktiga nu, häradshövdingen, och hänga upp oss på ord! Vi vill Johan väl båda två. Kanske det är därför vi ha svårt att komma överens.»

Hennes röst, som börjat i kyla, steg till värme. Hon gick Torsell närmare och lade sin hand på hans arm.

»Vad är det häradshövdingen har emot mig?» Hon såg på honom med de underbaraste ögon. Torsell hostade till, löste armarnas Napoleonställning och gick bort till skrivbordet. Han blev rädd för henne. Hon var en far-lik kvinna. Han kände hur han blev vek om hjärtat. Det dög inte. Han måste strida för pojken.

»Jag har ingenting alls emot fröken», sade han. »Detta gäller icke fröken. Fröken reder sig nog, det är jag säker på, i alla livets skiften.»Där fick hon, tänkte han, för handpåläggning och de underbara ögonen.

»Det är pojken det gäller, uteslutande pojken och hans framtid. Människoödet skapas i det hem man lever i som barn», tilläde han.

»Och häradshövdingen anser, att Bjumäs icke är gott nog för honom?» Hon gick fram till skrivbordet. De stodo på var sin sida om bordet och betraktade varandra, hon med ett småleende på läpparna och han med grym, hård mun.

»Jag känner icke Bjumäs», sade han. »Hanssons känner jag. Det är hyggligt folk, som säkert icke begår några småsaker eller kollrar bort pojken.»

»Men det skall jag göra, menar ni?»

»Det har jag icke sagt.»

»Ni tänker det.» Hon var envis och ville icke ge tappt.

»Även om jag gjorde det — änse'n? Jag vet, att fröken har blivit en annan människa än när ni var uppe i Stockholm och roade er. Jag vet också, att ni arbetar och sliter som en hel karl för att hålla gården uppe. Ni har min beundran och min aktning, fröken! En annan sak är, om ni förstår er på att uppfostra en oäkta pojke till att bli äkta, äkta i ord och handling, i tanke och gärning. En riktig mor fostrar sitt barn i kärlek, i uppoffring. Hur skulle jag kunna veta, om ni kan offra er så mycket som behövs för en pojke? Om ni över huvud taget kan offra er?»

Sigrids ögon sågo på honom stora och blanka. Hon stödde sig tungt mot bordet.

»Nej, huru skulle ni kunna det?» frågade hon sakta och såg oavvänt på honom.

»Fru Hansson har alltsedan hon fick gossen, och betänk, att gossen endast var några månader gammal, när hon tog honom, på det mest uppoffrande vis skött gossen. Jag kan lugnt säga, att hans egen mor kunde ickeha gjort det bättre. Nu kommer ni och vill ta pojken ifrån dem för att ni icke skall ha det så ensamt på Bjur-näs. Ni får icke undra på att jag ställer mig något skeptisk mot det förslaget.»

Hennes uttryck blev så sorgset, att han icke hade hjärta att stöta bort henne alldeles.

»Jag kan endast lova ett — kan ni få Hanssons att godvilligt lämna pojken ifrån sig, skall jag gå med på det

— annars icke.»

Han såg på klockan.

»Fröken får ursäkta mig. Jag har icke tid längre, måste vara uppe i rätten klockan elva. Tänk på saken några dagar! Jag medger gärna, att ni som dotter av Per Bjur-crona har en viss rätt att bestämma över hans oäkta son, eftersom även modern är död, men är ni säker på att er far skulle velat, att hans oäkta son bleve i tillfälle att bli

lika lycklig som fadern själv?»

Med denna ironiska fråga bugade han sig. Sigrid svarade icke utan gick tyst därifrån med en stum hälsning och for hem.

Hon var djupt bedrövad. Hon hade tänkt sig, att det skulle gå lätt att få övertaga Johan. När hon betalade för honom, borde hon också ha en viss rätt till honom, så hade varit hennes enkla slutledning. Torsells invändningar hade trasat sönder den fullständigt genom att påpeka, att det var han uteslutande, som ägde att bestämma över Johan. Hon hade ingen rätt alls. Icke ens kärlekens, ty den hade Hanssons, som uppfostrat honom.

Sigrid måste medge, att Torsell uttryckte sig riktigt, då han talade om, att det var grymt att behöva Hanssons gosse. De hade säkert lärt sig hålla av honom. Det skulle smärta dem hårt att bliva av med honom. Om hon kunde övertala dem att lämna Johan ifrån sig så skulle Torsell gå in på det. Hur skulle hon kunna övertala dem? Vad hade hon att säga att beveka dem med?Att hon blivit så förtjust i honom så att hon ville ta honom med sig till Bjumäs? Vad brydde de sig om hennes förtjusning? Hon kunde icke säga dem, att Johan var hennes fars oäkta son och att hon därför hade mer rätt till honom än de hade. Rätt? Vad menades med rätt att äga en människa? Kunde man äga en människa annat än med kärlekens rätt? Pappa! Pappa! Vad har du gjort? klagade hon för sig själv. Det var som ett sorgedok föll över Bjurnäs. Svårt var det förut. Nu blev det ännu svårare, tyngre. Vad hade hon kämpat för i dessa år? För ingenting.

Hon mindes så väl faderns enkla och dock högtidliga ord, när hon stod med fotografien i hand vid hans sjukbädd och undrade vem den föreställde —det är min son. Han hade slutit ögonen. Varför? Ville han icke visa sina tårar? Eller var det skam?

Sedan en stund efteråt, när han själv såg på Johans fotografi, hade han sagt — han skulle aldrig bli herre på Bjurnäs.

Vad de orden hade bränt sig fast i hennes minne! Aldrig herre på Bjumäs. Åh! Nu först förstod hon honom fullt! Förstod vad han menade. Att flera år skulle gå innan hon kunde inse vad som låg bakom alla hans frågor den natten, innan han dog?

Först hade han frågat henne, om hon icke ville stanna hemma hos mamma och hjälpa henne. Sedan om hon icke skulle kunna tänka sig möjligheten av att sköta Bjurnäs. Nu förstod hon hans blickar, hans outtalade ängslan, som låg så väl dold bakom de många orden. Han hade tänkt mycket längre än hon. På sin dödsbädd hade han för några korta stunder sett möjligheternas paradis öppna sig. Hon skulle sköta gården, tills Johan blev vuxen och sedan —. Grym hade hon varit. Icke med ett ord hade hon svarat honom. Icke tröstat honom. Paradisets portar hade åter slutit sig för den döende.Hon mindes hans melankoliska blick på porträttet och de tunga, trista orden — han skulle aldrig bli herre på Bjurnäs. I den tron hade han dött. Kanske full av ånger, skam.

Skam! Vad är skam? frågade hon sig, där hon satt i biblioteket som vanligt, när sorgen kom över henne. Är det skam att älska? Är det skam att älska sin oäkta son så högt att man på dödsbädden vill skydda hans framtid? Tvärtom. Det är ömhet och kärlek. Där kärlek finns, finns ingen skam.

Han skall aldrig bli herre på Bjurnäs — i den tron hade hon låtit fadern dö. Grym, onaturligt grym och hård hade hon varit, när hon med ett enda jakande ord till frågan om hon ville stanna på Bjurnäs kunde skingrat all hans oro. Nu var det för sent. Allt var för sent.

Hon satt och såg sig omkring, tills hennes blickar stannade på den gamla uven uppe på bokhyllan. Vad tjänade visdom, lärdom till? De räckte icke till att lösa den enklaste mänskliga gåta. Varför hade hon lämnat Erik? Varför hade hon icke svarat fadern, när han frågade?

Hon visste icke vad det var, men hon kände något oändligt mjukt och vänligt smeka hennes oro, söka stilla den. Det kunde mycket väl vara en viskning från en annan värld, så mild var den. Den tonade svagt som en avlägsen klockklang från sällare rymder, från något högre än där hon själv dvaldes. Smekningen och viskningen och klockklangen, allt detta, som hon icke förstod varifrån det kom, formade sig till ord, visserligen svaga och liksom

vaggande på osynliga vågor fram och tillbaka men i alla fall förnimbara. Hon hörde tydligt, om det nu var hon själv eller någon annan som sade det — jag ville det bästa — jag ville det bästa...

De gungande och vaggande orden sövde hennes oro, vyssjade den till sömn. Och plötsligt liksom när en solstråle faller genom en molnspricka ljusnade allt omkring henne.

Nu visste hon varför hon stannat på Bjumäs. Nu förstod hon sitt eget livs hemlighet. Det var icke bara för att hjälpa modern eller för att själv styra Bjurnäs, resa det ur undergång — nej, det var för Johans skull hon offrat sig, för försoningen, för upprättelsen.

Hon blev så innerligt glad. Där var målet hon dunkelt letat efter, där var meningen, där var svaret på alla frågorna.

Han skall bli herre på Bjurnäs, sade hon sig. Han skall.

När Torsell några dagar efter åter fick besök av henne, såg han genast, att hon fattat sitt beslut. Det vilade en prägel av lugn tillförsikt över de vackra ansiktet, och munnens annars så mjuka båge hade ett nästan manligt drag.

»Jaså, vi skall slåss igen?» började han skämtsamt.

»Jag har beslutat mig för att resa ned till Hanssons och tala med dem», sade hon. Hon hade icke ändrat en min vid hans älskvärda ord.

»Såå? Vad skall vi säga dem?»

Hans vi gjorde henne osäker. Menade han, att han skulle resa med? Han tog genast henne ur den tron.

»Ja, jag tänker icke följa med», utbrast han. »Gud bevare mig! Jag har nog av scener vid rättegångarna.»

»Varför skall där nödvändigt bli scener hos Hanssons?»

»Varför?» Han skrattade till kort. »Därför att två kvinnor skall slåss om ett barn. Jag antar, att gubben Hansson icke tänker uppträda som någon Salomon, ty då fick ni nog avstå, eftersom ni inbillar er älska pojken högre än fru Hansson. Snarare kommer han att ingripa i diskussionen, om jag känner honom rätt.»

Hon brydde sig icke om att svara. Hur det skulle gåtill att få Johan visste hon icke, men hon var övertygad om, att det skulle lyckas henne.

»Vad har ni att bjuda dem?» fortsatte han. »Ni förstår, att ni icke kan komma till dem och säga — giv mig pojken! Ni måste klart och tydligt kunna påvisa för dem, att ni har något bättre att bjuda på än vad som står dem till buds. Kommer ni tomhänt till dem, får ni gå tomhänt därifrån, det kan ni vara säker på. Och jag, det säger jag uppriktigt, kommer icke att lägga två strån i kors, för att understödja er. Pojkens framtid är tryggad lika bra där han är.»

Hans hårda ord gav henne stridsmedel. Det hade hon icke alls tänkt förut.

»Ja, så länge jag betalar, icke längre», sade hon.

Torsell betraktade henne ännu noggrannare. Tusan till ruter i henne, tänkte han, men han framförde icke en så burdus komplimang utan sade långsamt, i det han började syna sina naglar:

»Naturligtvis. Det faller av sig själv. Jag trodde frågan i grund och botten var baserad på kärlekshänsyn från er sida, familjedyrkan och så vidare. Nu hör jag däremot, att ni vill dra in ekonomiska synpunkter också. Som ni vill, fröken Sigrid Persdotter Bjurcrona. Men akta er för det! Hanssons kanske avstår från betalningen bara de får behålla pojken. Dylikt har hänt mer än en gång hos så kallat sämre folk.»

Sigrid bleknade. Det var en påtaglig förolämpning, men hon måste läga band på sig. Detta Sigrid Persdotter Bjurcrona var bara sagt för att reta.

»Det var icke jag, som började tala om, att Johans framtid var tryggad. Det var ni. Hur vet ni för övrigt, att

Johans framtid är tryggad? Om jag skulle falla ifrån, går Bjurnäs icke till honom, det vet ni.»

»Åh, ni är ung, fröken Bjurcrona. Jag tror Johans bank är säker nog.»Sigrid hade svårt att njuta av artigheten.

»Häradshövdingen sade, att ni icke ens ville lägga två strån i kors för mig», sade hon. »Vill ni icke ens skriva något slags intyg till Hanssons, att jag har ert tillstånd att tala med dem om Johan?»

»Jo, det är självklart. Var så god och vänta.»

Han gick ut i rummet bredvid. Sigrid hörde hur han dikterade för någon, som skrev på maskin. Om en stund kom han tillbaka med ett förseglat brev, som han räckte Sigrid.

»Jag vill icke säga lycka till», sade han med ett sötsurt leende. »Vi skulle ju också kunnat be fru Hansson komma hit upp, men gubben hennes skrev, att hon var så full av gikt att hon knappt kunde röra sig. Ni kanske vill läsa deras brev? Jag har en hel del från de sista åren.»

Sigrid skakade på huvudet.

»Nej, tack. Vad har häradshövdingen skrivit? I det här brevet?»

»Ingenting annat än vad jag med lugnt samvete kunde skriva.»

Han tänkte öppna det och visa vad han skrivit, men sin vana trogen att dölja sin rätta natur gjorde han det icke. Hon kunde gärna få tro i det längsta, att han var en hård natur allt igenom.

De skildes åt utan att yppa sina innersta tankar.

Sigrid hade verkligen undrat över om hon icke borde anförtro farbror Gustaf sina bekymmer angående Johan. Hon skulle naturligtvis icke tala om honom som Per Bjur-cronas oäkta son utan endast så där mer i allmänhet höra efter vad farbror Gustaf tyckte om hennes plan att ta till sig ett fosterbarn. Hon gjorde också ett svagt försök men blev så rädd genast i början av samtalet med honom, att hon slog fortsättningen ur hågen. Gustaf Boström, som gärna ville skämta med henne och Greta, frågade om Sigrid icke ville ta patron Gustaf Boström på Albytill fosterbarn, en kvickhet, som väckte Gretas vildaste jubel och gav anledning till stora famnen och massor med varma kyssar till både fosterbarnet och den eventuella mamman.

»Då får jag följa med! Då får jag följa med till Bjur-näs!» skrek Greta förtjust. »Så skall vi riktigt hålla efter pappa!»

På Alby var inget allvarligt förstående för fosterbarns-frågan att vinna. Sigrid beslöt att handla på eget ansvar, sedan fick farbror Gustaf säga vad han ville. En dag i december for hon.

Det blev ingen lyckoriddarefärd på Freja till Gränna den gången. Hon tog prosaiskt järnväg ned till Jönköping och därefter bil fram. Vättern var i vresigt humör över den dåliga behandling blåsten bestod. Sjön spottade och fradgade i vita brott på de korta, höga vågorna. Det var isande kallt i bilen. När de närmade sig Gränna, tittade Sigrid efter Visingsö. Den var borta, försvunnen. Allt var bara dimma därute. Sagan var slut.

Fru Hansson blev icke litet förvånad, när mannen underrättade henne, att det var en fin dam därute, som sökte henne. Johan, som varit och tittat i nyckelhålet, försäkrade, att han kände igen henne. Det var den där damen, som varit så konstigt klädd och som fått rosorna.

Fru Hansson var allt annat än glad att behöva lämna det varma köket, där hon satt och stoppade strumpor. Hon gick ut i det yttersta rummet, salen som den kallades, ehuru man aldrig åt där. Hon hade onda aningar, och giktsmärtorna gjorde icke ansiktet välvilligare, när hon kom ut och fick se Sigrid sitta vid bordet. Vad kunde människan vilja? Hon tänkte ropa på mannen i förskräckelsen men skämdes.

Mottagandet blev ungefär som vädret ute. Isande kallt.

»Jag vet icke, om jag är igenkänd», sade Sigrid och reste sig. »Det var jag, som var här i somras och fickrosor.» Hon sträckte fram sin behandskade hand. Fru Hansson gjorde ingen min av att taga den, men hon nickade stelt.

»Förlåt!» sade Sigrid och drog skyndsamt av sig handsken. Hon gjorde om försöket, och nu gillades det. Fru Hansson lade sin hand i Sigrids, men den var som livlös och gav inget svar tillbaka på den andras varma tryckning.

»Här är kallt», sade fru Hansson. »Fröken får ursäkta, men vi eldar sällan i det här rummet», urskuldade hon sig.

»För all del!» svarade Sigrid. »Mig gör det ingenting. Jag kan behålla kappan på, om jag får. Värre är det för fru Hansson med sin gikt.»

Sigrid ville vara vänlig. Det var icke kylan i rummet som var svår att övervinna. Det var kylan från fru Hansson. Denna tyckte icke om att andra talade om hennes gikt, allraminst fann hon det behagligt att bli påmind om det nu av en främmande person, vars avsikter hon icke fullt visste men som hon anade.

»Jag är van att lida», sade hon bittert. »Var så god och sitt!» Hon visade på soffan. Sigrid satte sig på stolen där hon suttit förut. Fru Hansson tog plats vid dörren, genom vilken hon kommit in. Hon ville ha betäckning i ryggen. Det var någonting i luften, det kände hon.

Sigrid hade svårt att börja. I bilen hade hon gjort upp vad hon skulle säga, men inne i rummet frös allt bort, om det nu var åsynen av den gamla kvinnans ansikte, kylan i rummet eller orden — jag är van att lida — som gjorde det. Sigrid skakade till. Hon frös långt in i bröstet. Fru Hansson sade ingenting. Hon satt med händerna i knät och nedböjt huvud. Hon såg ut att vänta det värsta. Stämningen var ytterst pinsam.

Sigrid fingrade inne i sin muff. Där hade hon brevet.Vid ingången hade hon tagit fram det ur väskan för att ha det till hands.

»Jag kommer från häradshövdingen», sade hon. »Häradshövding Torsell», tilläde hon förklarande. »Jag har ett brev från honom till fru Hansson.» Sigrid drog långsamt fram brevet, reste sig och gick bort till den andra. Den gamla kvinnan såg upp. Omedvetet gjorde hon en rörelse för att skjuta brevet åt sidan, men så tog hon det och tittade på det liksom ville hon icke tro, att det var till henne. Det var så mycken kvalfull oro i hennes skakande händer att Sigrid skulle velat smeka den gamla och hennes grå, tätstrukna hår. Hon kunde det icke, vågade det icke. Hon blygdes över vad ont hon gjorde.

»Är det till mig?» sade äntligen fru Hansson. Hon vände på brevet flera gånger, så vände hon sig om där hon satt, öppnade dörren och ropade:

»Axel! Kom in ett slag!»

Mannen kom genast. Han hade icke varit långt borta. Han tycktes antingen ha hört eller gissat vad det var fråga om, ty han såg bister ut, där han steg in i salen, klädd i blåskjorta, och bred och stadig. Han hade pipan fortfarande i mun och bet ihop munnen om den. Ansiktet var icke fult men bestämt. Han nickade åt Sigrid.

»Vad är det om?» frågade han, sedan han tagit pipan ur mun.

Fru Hansson räckte honom brevet. Han tittade på utanskriften, på Sigrid och på hustrun. Han torkade av händerna på blåskjortan och tog brevet.

»Till dig, ja, det ser jag. Skall jag öppna det?»

Hustrun nickade. »Det är min man», sade hon. Ingen fäste sig vid yttrandet. Han fick fram en kniv ur byxfickan och skar upp brevet med ett raskt snitt samt ville lämna det till hustrun.

»Nej, läs det du!» sade hon. »Jag har inte glasögonen på mig.»Mannen gick fram till fönstret för att se bättre.

»Läs det högt», bad hustrun.

Han hostade till och läste med stadig om än något dröjande röst:

»Bästa fru Hansson!

»Det är från häradshövdingen», inflickade han. Därpå fortsatte han:

»Överbringaren av detta brev är en fröken Sigrid Pers-dotter Bjurcrona. Hon äger en gård i Västergötland, Bjurnäs. Vid en resa, som hon med mitt medgivande företog till Gränna för länge sedan, fick hon tillfälle att se Johan. Fröken Bjurcrona har känt Johans far mycket väl och var särdeles god vän med honom. Hon blev så intagen av pojken, att hon i dag varit uppe hos mig för att fråga, om hon kunde få övertaga honom. Rent juridiskt sett möter det från min sida inga hinder. Johans båda föräldrar äro döda som fru Hansson vet, och jag äger som Johans förmyndare, tillsatt av Johans fader, att uteslutande bestämma var Johan skall vistas. Jag har redan sagt fröken Bjurcrona, att jag mycket ogärna vill, att pojken tages ifrån er. Ni har vårdat honom ömt som en mor. Då emellertid fröken Bjurcrona vidhåller sin bön, vill jag icke förneka henne rätten att få tala med er om saken. Jag tillåter mig i samband härmed få påpeka, att fröken Bjurcrona de senare åren bestritt Johans underhåll hos er uteslutande av vänskap för Johans far. Allt vidare överlämnar jag åt er själva. Vill ni behålla Johan, ger jag er mitt hedersord på att ni får det. Skulle ni däremot anse av ett eller annat skäl, att Johans framtid bättre tryggas genom att fröken Bjurcrona övertager honom, har jag för min del ingenting däremot. Ni får handla precis som ni själv vill. Jag vet, att ni båda hålla av pojken och att det blir svårt för er att skiljas från honom. Allt detta och mycket mer har jag sagt fröken Bjurcrona. Hon har det oaktat vidhållit sin bön att få tala med er.Låt henne tala! Överväg endast noga, innan ni fattar ert eget beslut. Hälsa herr Hansson och Johan från er Gösta Tbrsell.»

Hansson tystnade. Ingen av de andra tilläde något. Det var som om ett tomrum mellan de tre personerna bildat sig under den långsamma och med enformig ton gjorda uppläsningen. Det kom inga utbrott av överraskning eller förskräckelse. Makarna Hansson kände det som om de alltid hade vetat, att en gång skulle stunden komma, då Johan togs ifrån dem. Dag för dag, år för år hade de skjutit denna tanke från sig. Ju längre det dröjde, desto tryggare inbillade de sig vara. Nu erinrade sig båda, att de många gånger sett en outtalad fråga på varandras läppar, en orosglimt i ögat och känt ett ängslans tag i hjärtat. Visst hade de vetat det, hela, hela tiden! De, som en gång förnekat Johan, skulle antingen komma själva eller skicka andra för att fordra tillbaka vad som lämnats endast som lån. Månadsbetalningen var ingen försäkran om att de evigt skulle få behålla Johan. Timmen var slagen. Uppbrottet stod för dörren. I avskedets stund har man inga ord, när man i åratal varit beredd på skiljas.

Det var också Sigrid, som först talade. Hon hade blivit angenämt överraskad av att höra häradshövdingens brev. Det var långt vänligare mot henne än vad hon trott. Människorna voro ändå icke så elaka som de kunde låta.

»Jag förstår», började hon, »att det blir mycket svårt för er att skiljas från Johan.» Hon hade varit så upptagen av att lyssna till uppläsningen att hon omedvetet begagnade sig av en av dess fraser. Hennes ord inverkade icke heller på Hanssons annat än så till vida att Hansson med något grumlig röst sade:

»Skall inte fröken sätta sig?» Han satte sig själv vid fönstret.

12 Sigrid Persdotter Bjurcrona.Sigrid följde automatiskt uppmaningen. Hon satte sig vid bordet, ungefär mitt emellan de båda makarna. Hansson lade brevet från sig och tände pipan.

Sigrid hade svårt att börja tala igen. Hanssons uppmaning var så realistisk att den ledde hennes tankar bort från vad hon velat säga. Hur kunde de taga saken så lugnt? Hon hade väntat sig rop och tårar, åtminstone från fru Hansson, och så blev det endast en uppmaning från mannens sida att sätta sig. Hon hade aldrig uppfattat folkets förmåga att tåligt bära motgångar och taga sorg som glädje lika, detta underbara tålamod, som har sina rötter i nödår, krig och lyckans täta växlingar.

Fru Hansson satt visserligen med huvudet nedböjt, väntande dödshugget, men mannen sög lugnt på pipan.

Sigrid såg från den ena till den andra.

»Häradshövdingen förberedde mig på det», återtog hon. »Jag är också förfärligt ledsen, om jag förorsakar er någon sorg, men vi kan alltid tala om saken, hoppas

jag.»

Hennes indirekta fråga fick inget svar varför hon fortsatte.

»Johans far var en mycket, mycket god vän till mig.» Hennes röst darrade så pass att fru Hansson lyfte huvudet

och fäste blicken på henne.

»Ja», sade Sigrid, »icke så att det existerade något förhållande mellan oss. Jag kan gott säga, att han var min käraste och bästa vän sedan många, många år tillbaka. Han levde själv i olyckliga förhållanden. Kanske var det detta, som drev honom i en annan kvinnas armar. Jag dömer ingen, allraminst honom. Alla har vi våra fel. Alla syndar vi. Jag vet, att han var mycket fäst vid modern. När hon gick bort i det ögonblick hon gav liv åt gossen, överflyttade han sin kärlek på gossen, det vet jag. Han älskade Johan. Tyvärr var han icke i stånd att taga honom till sig. Hans hustru skulle aldrig tillgivit honomdet. Hade hon även förlåtit honom det, kunde hon tagit sig för hårt av det. Hon hade ett mycket svagt hjärta och tålde icke vid sinnesrörelser.»

Sigrid började bli upprörd. Allt det gamla steg så levande fram för henne. Hennes röst blev varmt bedjande i dess allt mer vibrerande ton.

»Jag var närvarande, när Johans far dog. Det sista han lade mig på hjärtat var att se till att Johan aldrig led nöd.»

Fru Hansson gjorde en rörelse.

»Jag vet vad ni vill säga, kära fru Hansson», sade Sigrid. »Johan har aldrig lidit nöd hos er. Det vet jag. Det har häradshövdingen försäkrat mig, och det såg jag på Johan själv, här jag var här sist. Det är icke heller därför jag kommer till er. Jag vill säga er sanningen så vitt i min förmåga står. Jag är ensam på min stora gård. Mina föräldrar är döda. Jag vill icke säga, att jag icke har något att leva för, men det skulle bli mig en stor tröst att ständigt ha Johan hos mig och på det vis ständigt kunna se till, att min väns sista bön blev hörd. Ni får icke anse mig grym, som kommer till er och ber er avstå vad ni kanske i denna stund håller kärare än jag. Det är möjligt, att ni misstänker några andra skäl från min sida. Jag försäkrar er vid allt vad jag håller högt och heligt — jag är icke Johans mor. Det är således icke något sådant, som föranlett mig att komma hit. Det är icke så mycket min egen önskan som icke mer min döde väns som gör att jag är här för att fråga er, om ni vill utan bitterhet och agg lämna Johan ifrån er. Jag är icke så gammal som jag kanske ser ut — jag har också haft mina sorger — men jag är gammal nog att ta hand om Johan och försöka att fullfölja vad ni så gott påbörjat

— att göra honom till en bra människa.»

Hon gjorde ett uppehåll, men då Hanssons fortfarandeicke syntes hågade att tala tyckte hon, att hon borde beröra ett ämne, som måhända intresserade dem mera.

»Jag är långt ifrån rik», tilläde hon, »men jag tror mig kunna försäkra er, att Johan skall få det bra hos mig. Här i väskan har jag med mig en sparbanksbok för Johan, om ni vill se.»

Hon öppnade väskan och tog fram en liten, blå bok.

»Den är visserligen icke på stort belopp. Något över elva tusen kronor, men med ränta på ränta kan det bli en god slant för Johan, när han blir myndig.»

Hon gjorde en rörelse som för att stiga upp och lämna Hansson boken.

Han skakade på huvudet.

»Behövs inte», sade han. »Vi tror fröken på hennes ord.»

Sigrid lade ned boken i väskan och fortsatte.

»Detta belopp har Johans far satt in. Han bad mig behålla boken tills Johan blev myndig. Vidare har jag beslutat, att allt vad jag lämnar efter mig skall gå till Johan. Jag har inga släktingar, som kunna resa några berättigade anspråk.»

»Och om Johan icke kommer till fröken, får han ärva ändå?» frågade Hansson. Han öppnade fönstret, knackade ur pipan utanför på fönsterblecket och stängde igen.

»Naturligtvis», sade Sigrid. »Likaväl som att jag icke kommer att indraga det understöd jag hittills låtit häradshövdingen lämna er.»

»Nå, det betyder icke så mycket. Det täcker långt ifrån kostnaderna för pojken, i synnerhet som priserna nu stiger på kläder och skodon», genmälte Hansson.

»Han gör nytta också för sig, Axel. Det skall du icke glömma», inflickade fru Hansson.

»Det glömmer jag visst icke», svarade mannen. »Jag ville bara upplysa fröken om rätta förhållandena så att hon icke tror, att vi skär guld med tälgknivar på att haJohan hos oss. Vi behöver gudskelov icke så mycket tänka på pengarna. Trädgården går bra. I värsta fall kan vi ha Johan hos oss utan understöd, eller hur, Anna?»

Han såg frågande på hustrun.

»Det begriper du bäst», svarade denna tungt. Hon hade för länge sedan förstått, att det icke fanns något annat att göra än att låta fröken Bjurcrona få Johan. Men hon visste också, att mannen skulle göra segare motstånd. Hon kände till hans sätt att tala, när han icke ville ge med sig. Och nu stoppade han dessutom en ny pipa.

»Nej, pengarna bryr vi oss icke om», upprepade mannen. »Det enda är det, att vi lärt oss hålla av Johan. Han är en rask och duktig pojke. Flink till att förstå är han också. Stor är han icke för sina år, men han kan växa i kläderna med tiden.»

Han tände pipan och började bolma.

»Ja, vad säger du själv, Anna?» vädjade han till hustrun. »Du sitter och moltiger och låter mig ensam svara fröken. Hur skulle det vara, om vi lät pojken själv avgöra ?»

»Nej —* nej!» ropade fru Hansson till. Det var rent instinktivt från hennes sida och hon skämdes över det, när hon såg hur Sigrid började le.

»Varför inte det?» frågade mannen. »Vill Johan gå med fröken, kan ingen hjälpa det, och vill han inte så är det bra för oss. Jag tycker vi skall fråga honom. Han är karl nog att veta vad han vill.»

Mannen reste sig upp. Han gick fram till hustrun och klappade henne på axeln.

»Var inte rädd du, mor! Johan vet vad han vill.»

Det skulle vara en tröst för hustrun. Det blev motsatsen. Fru Hansson visste bättre än mannen vad Johan ville. Hon hade icke glömt den gången, när Johan räckte rosorna åt fröken. Det var både beundran och kärlek i den blicken. En sådan blick hade fru Hansson aldrig fåttav Johan. Hon var också så mycket kvinna att hon förstod, att ett manfolk även om han icke vore vuxen skulle föredraga fröken Bjurcrona framför fru Hansson. Det fanns ingenting att göra.

»Som du vill», sade hon. »Du kan gå efter honom.»

»Vad nu?» sade Hansson sakta. »Har dörren stått öppen?» viskade han. Alla tre personerna inne i rummet fäste ögonen på den. Det var lätt att se den smala dörrspringan.

»Du gick sist igenom», viskade fru Hansson tillbaka.

»Tänk om---» De sågo rådvilla på varandra. Så

öppnade Hansson beslutsamt dörren med ett — »Är du där, Johan?»

Pojken satt mitt emot på andra sidan. Han var något blekare än vanligt, men han såg Hansson frimodigt i ögat. Hansson var nära att fråga honom varför han satt där och lyssnade, men något i pojkens ansikte sade honom, att han alls icke satt sig där för att lyssna. Hansson erinrade sig med detsamma, att pojken satt på samma stol, när de skildes. Han var fullständigt oskyldig, men någon skrubba borde han ändå ha.

»Varför stängde du inte dörren?» frågade Hansson. Den frågan var omöjlig att besvara. Johan tittade i golvet.

»Kom med in!» sade Hansson. Johan rörde sig icke.

»Hör du icke vad jag säger? Hansson tog honom något omilt i armen och drog honom med sig. »Hälsa på fröken där!» uppmanade han, när Johan trädde in i rummet utan att visa den artighet, som bruket och umgängesformerna

i Gränna krävde.

Johan gick fram till Sigrid och gav hand och bockade. Sigrid skulle helst velat taga honom i famn. Hon vågade icke. Hon ville icke inverka på valfriheten. Hon förstod av gossens utseende, att han visste vad saken rörde sig om. Hon var både glad och ledsen åt det. Glad däröratt det säkert varit mycket svårt att framställa saken likadant för gossen och ledsen därför att hon måhända sagt något, som han icke bort höra.

»Kom hit!» sade Hansson, när Johan något för länge stod kvar hos fröken i en tvungen ställning med händerna på ryggen och blicken fäst vid golvtiljorna, en högst egendomlig ställning för en liten karl vid hans år. Det såg nästan ut som om han varit generad över sina smutsiga skor. Fru Hansson fattade också hans något från regeln avvikande uppförande på det viset.

»Varför bytte du inte om skor, Johan?» frågade hon. »Kom här!»

Pojken svarade icke men gick bort och ställde sig hos henne i stället för hos Hansson. Det var lätt att förstå vem han höll av mest.

»Du är alldeles våt ännu.» Hon kände på hans kläder. Det tycktes lugna henne. Hon klappade honom på kinden. Sigrid hade hunnit fatta sig.

»Känner du igen mig, Johan?» frågade hon.

Det drog ett litet överlägset leende över Johans ansikte. Skulle han inte känna igen? Jo, bland tusen, tusen stycken! Men det sade han icke. Han nickade bara och såg sedan upp på den gamla kvinnan, mot vars sida han lutade sig.

Barn förstå och känna allting mycket bättre än fullvuxna människor inbilla sig. Sviker deras förstånd dem någon gång i omdömet, ha de intuitionen att hjälpa sig med. Det är liksom de skulle vara försedda med osynliga känselspröt, som äldre personer sakna. De fattas i många fall av sym- eller antipati redan vid första sammanträffandet med en annan människa. Hos somliga herrar lägga de förtroendefullt sin hand i känsla av att det är en snäll farbror liksom de gentemot somliga damer begå samma handling i övertygelse av det är en rar tant.

Johan hade redan förra gången han sett Sigrid blivitolyckligt kär i henne. Nu var hon helt annorlunda klädd, men han hade lika stor sympati för henne ändå. Hon var också mycket yngre och vackrare än fru Hansson. Han hade hört vartenda ord av samtalet. Allt hade han icke begripit, men så mycket hade han förstått, att den pälsklädda damen vid bordet hade en stor gård och hade kommit för att hans mor var död och att hon hade en sparbanksbok med många pengar, som han skulle få, när han blev stor.

Allt detta, som Johan fått höra, där han suttit stilla inne i andra rummet icke därför att han ville lyssna utan därför att han icke ville låta dem höra, att han var där, hade fullständigt störtat om hela hans begreppsvärld. Han var alls icke son till Hanssons utan till andra, som voro döda båda två. Han var icke ens son till den pälsklädda damen. Det var mycket underligt alltsammans. Det var därför han såg från den ena till den andra för att begära svar. Hade de ingenting att säga honom varför hade de då icke låtit honom sitta där han satt? Och vad var det de hade pratat om att han skulle välja? Han såg bedjande på den gamla.

»Ja, kära Johan, det är så», började fru Hansson, »att damen därborta vid bordet, fröken Bjurcrona, vill att du...»

»Du behöver icke så långa redogörelser, mor», avbröt Hansson.

»Jag är säker på att Johan hört allt vad vi sade. Gjorde du inte det, Johan?»

»Jo», kom det frimodigt till svar, »men det var icke alls därför att jag ville lyssna utan för att jag icke tordes gå, när ni var så allvarliga härinne.»

»Det gör ingenting», avgjorde Hansson. »Du skulle ändå fått höra det nu.» Han harklade sig och fortsatte.

»Du vet således lika bra som vi vad det gäller. Dufår välja själv, om du vill stanna kvar här hos oss eller fara med

fröken Bjurcrona.»

Det finns många slags sätt att vara grym här i världen. Att ställa en barnunge inför en sådan livsfråga som att välja själv i ett dylikt fall som Johans, hör till de grymmaste. Gubben Hansson ansåg, att han handlade rätt och ädelt, när han lät Johan själv bestämma över sitt liv. Han begärde, att ett barn skulle bestämma vad de själva icke vågade avgöra. Han lastade över på denna barnasjäl det ansvar, som de själva icke vågade ikläda sig. Han var omedvetet grym.

När Johan icke svarade utan tryckte sig närmare fru Hansson, sade mannen:

»Släpp honom, Anna! Låt honom stå för sig själv, så får han välja.»

Fru Hansson sköt Johan dröjande från sig. Där stod den lille mannen, som skulle välja sitt öde, alldeles ensam. En härskara av stridiga tankar brusade genom hans huvud. Välja! Välja! Välja! Vad skulle han välja? Där fanns trädgården och rosorna, jordgubbarna och blommorna. Där funnos pojkarna att leka med. Där funnos baden om somrarna nere i Vättern. Där fanns Halta August att skoja med. Där funnos bergen att klättra i och träden att klänga i. Där fanns marknaden på torget varje vecka. Där funnos båtarna nere i hamnen, där man kunde skoja och hoppa från den ena till den andra. Där funnos många sköna ting i Gränna. Och så mamma och pappa — nej, de voro icke längre hans mamma och pappa. Mamma och pappa voro döda och lågo på kyrkogården med ett träkors, kanske en sten över sig. Varför hade han ingen riktig pappa och mamma som alla andra? Varför hade de lämnat honom ensam att stå där mitt på golvet i salen hos trädgårdsmästare Hanssons och välja? Vad skulle han välja? Inte visste han vad som fanns på frökens gård. Hon såg väldigt snälloch rar ut och förfärligt vackra och goda ögon hade hon

— åtminstone nu, men mamma — nej, inte var det mamma — han hade ingen mamma längre — hon hade också goda ögon. Varför sågo alla på honom på det viset? Varför sade ingen något utan bara satt och tittade på honom. Visst var han förfärligt tacksam mot mamma och pappa — tänk, att han icke kunde låta bli att kalla dem det — och inte ville han göra dem något ont — de som varit så snälla mot honom — mamma hade varit gräsligt rar, när han låg sjuk i vintras och hostade och fick fläderte och bröstsocker och den där otäcka smörjan i flaskan. Hon hade bett och gråtit för honom och varit rädd, att han skulle gå bort från dem ... Nu skulle han också bort och mamma skulle gråta och be — icke högt

— nej, det gjorde hon aldrig, utan sakta, stilla för sig själv, när icke pappa såg det. Och vad pappa hade varit ledsen över att han låg sjuk. Han hade många, många gånger om dagen kommit och tittat på honom, och när han vaknade hade han alltid skrattat och sagt — stå på dig, Johan! Stå på dig! Ge dig inte för litet hosta! Det ger sig ingen riktig karl för! Och så hade han satt tidiga vindruvor från kasten i mun på honom och lett så gott. De hade varit förfärligt snälla mot honom, och nu ville han lämna dem för den där fröken i pälskappan med det konstiga namnet! Om hon varit så god vän med hans far som hon sade, varför hade hon då icke kommit förr och hämtat honom till sin gård i stället för att låta honom stanna hos Hanssons ? Det var icke snällt av henne, det! Men rara ögon hade hon. De voro alldeles blå. Det såg han tydligt fast det var så mörkt i rummet. Hon var visst mycket, mycket rik för hon hade så fin pälskappa.

Han var också rik. Han hade många tusen det hade hon sagt, och dem skulle han få, när han blev myndig. Och då skulle han köpa sig jord och trädgård för det var det bästa som fanns. Och kor och hästar och höns och kal-var. Han behövde visst icke följa med henne. Han kunde köpa sig en gård vid Bunnsjön, för där var förfärligt vackert och där funnos stora, stora kräftor. Ja, men om det nu fanns alltsammans det där på hennes gård, då var det onödigt, alldeles onödigt. Välja, hade de sagt. Hur skulle han kunna välja? Han kunde icke överge pappa och mamma och följa den där främmande damen i pälskappan. Då skulle de bli förfärligt ledsna och mamma skulle ligga och gråta — gråta ...

Johan kände hur gråten på honom själv steg uppåt halsen. Du skall visa dig som en karl, sade alltid pappa. Det var icke så lätt att visa sig som karl, när det gjorde så rysligt ont i bröstet och han höll på att kvävas.

Jag skall visa mig som en karl, jag skall, sade han sig och bet ihop tänderna. Men gråten steg och steg genom

halsen och näsan. Snart skulle han stå där och lipa som en liten flicka. Nej, aldrig, aldrig! Han ville icke alls välja! De voro elaka, allihop!

Han snyftade till och rusade på dörren. De hörde hur dörrarna smällde efter honom. Så blev det tyst.

Sigrid, som rent av våndats att se pojken stå där och plågas, hade så gärna velat öppna armarna för honom. Hon tordes icke för de andra. Det hade varit att ingripa till förmån för henne själv. När Johan rusade på dörren, kom det nästan förlösande. Avgörandet hade icke fallit. Åtminstone icke från gossens sida. Vad Hanssons beträffar sutto de tysta. Det var en tvivelaktig seger för deras sak.

»Jag hade aldrig tänkt, att Johan själv skulle välja», sade Sigrid och reste sig. Det var tid för henne att gå, det märkte hon.

»Inte jag heller», viskade fru Hansson.

»Han vet icke vad han vill», sade mannen glömsk av vad han sagt förut om Johans vilja.

»Han är ju bara ett barn», försvarade fru Hansson.»Vad vill ni själva?» frågade Sigrid.

Makarna Hansson sågo på varandra. Ingendera svarade.

»Jag skall icke uppehålla längre», sade Sigrid. »Jag förstod förut, att vi icke skulle komma till avgörande med detsamma. Jag är glad, att ni lät mig tala ut. Tack...! Tack!»

Hon tog båda i handen till farväl. Hon var mer gripen än de båda gamla.

»Skulle ni ha något att meddela mig, när ni hunnit tänka över saken, kan ni alltid skriva till häradshövdingen eller också» — hon öppnade väskan samt tog fram ett visitkort och en penna och skrev ett ord nere i kanten —

— »se, här är min egen adress.»

Hon räckte Hansson kortet, böjde på huvudet och gick stilla ut. Hansson gick bort till fönstret för att se på kortet.

Sigrid Persdotter Bjurcrona

Bjurnäs

stod det tryckt. Under var det skrivet med fin stil

Äshöga.

»Jag undrar, om det är poststation?» sade Hansson. Ingen svarade, ty hustrun hade gått ut genom andra dörren för att ropa på Johan.Det blev en dyster tid för Sigrid. Vintern vart lång och mörk. Mycket snö föll det. Vägarna blevo ofar-bara långa tider både för släde och ritt. Hon måste hålla sig inne. Rättaren lät ploga upp förbindelselederna mellan gården på Bjurnäs och uthusen. Resten lät man vara och väntade på stora landsvägsplogen.

Ofta vandrade Sigrid nätterna i ända omkring i det stora huset. Hon lät lamporna brinna i rummen och gick som en fridlös ande mellan dem. Sömnen hade börjat flykta från henne alltsedan besöket hos Hanssons.

I början hade hon trott, att hon skulle få underrättelse från dem, men ju längre tid förflöt, desto klarare insåg hon, att hon förlorat spelet. Hon telefonerade till häradshövdingen och frågade, om han hade fått något brev om Johan. Han tröstade henne med, att det kanske kommer. Det hjälpte föga. Hon började självanklaga sig. Varför hade hon blandat sig in i Johans liv och sått tvivel och oro hos honom? Hon kunde icke glömma pojkens uttryck, när han stod där ensam på golvet och skulle välja. Hade han icke valt ännu? Eller ville han icke förråda vad han valt?

Många hinder hade hon övervunnit sedan faderns död. Hon hade ansett dem svåra. Det hade ändock gått. Att ta Johan till sig hade hon från början ansett som den naturligaste sak i världen. Häradshövdingens invändningar hade visserligen väckt betänkligheter, och utgången av besöket hos Hanssons hade gjort klart för henne,att den som ytterst skulle avgöra frågan var varken häradshövdingen, Hanssons eller hon utan Johan. I hans själ lågo hindren förborgade. Vem skulle kunna övervinna dem? Att resa Bjurnäs ur dess förfall, att brottas med pengar

och folk det var ett lekverk mot att brottas med denna barnasjäl. Ingenting fanns att göra. Bara att vänta, vänta.

Patron Boström kunde icke förstå vad det blivit åt Sigrid. På skvallervägen fick han höra om hennes nattliga vandringar i salarna på Bjurnäs. Han började tro, att hon var olyckligt kär. I sin välvillighet bjöd han henne till Alby så ofta han kunde. Ibland kom hon, ibland icke. Lät hon övertala sig att fara över var det mest för Gretas skull. Hon kunde icke motstå flickans varma böner i telefon. Vid sådana tillfällen fick Gustaf Boström icke mycken glädje av Sigrid. De båda kjoltygen sammangaddade sig på det skändligastc sätt mot honom och stängde oftast in sig i Gretas rum för att leka. Kom Sigrid över på någon av Gustaf Boströms stora fester, satt hon vid bordet som en gipsstaty och lät sig svängas omkring i balsalen som en trädocka. Hon är omöjlig, blev det allmänna omdömet på trakten.

Gustaf Boström försökte en gång tala förnuft med henne och säga, att hon icke skulle gå och hänga läpp. Det fanns sannerligen många, som skulle bli stormförtjusta om hon ville låta sina härliga, blå ögon lysa litet vänligare. Vad honom själv beträffade, vore han beredd att offra gods och guld för att se henne glad igen. Det var ett halvt frieri. Han fick ett svagt leende i belöning och en förklaring, att det visst icke fattades henne något. Hon bara sov illa.

Gustaf Boström såg på de mörka ringarna under hennes ögon och hade sina tankar för sig.

»Har du tråkigt, skall du gifta dig», rådde han stor-skrattande med den farbroderliga frispråkighet, som han stundom kunde ta sig mot henne.

»Jag har det bra som jag har det», försäkrade hon och blev litet rödare.

Sedan blev det icke talat mer mellan dem om den saken.

Varför lever jag? Vad har jag här att göra på denna jord? frågade Sigrid ofta. Sin kärlek hade hon offrat. Varför? För ingenting. För hästar och kor. För Bjurnäs.

Hon började bli bitter och förtvivlad. Då kom en dag brev från Hanssons. Det var mannen själv, som skrev och frågade, om han fick komma med Johan till Bjurnäs för nu gick det icke längre. Pojken hade icke varit sig lik efter hennes besök. Han hade blivit tyst och sluten, han, som alltid förr varit glad och munter. De hade försökt få reda på vad det var med honom, men han ville ingenting säga. Strax efter jul hade han fått ett återfall av sin elaka hosta. Nu hade han varit uppe flera veckor men var blek och eländig. Det var också ett rackarns klimat vid Vättern. Nu hade mor nyligen frågat honom — för hon känner pojken bäst! — om han icke ville fara upp till fröken ändå. Han hade blivit så glad att det var rent vådligt, och mor och han hade gråtit många, många timmar. Då hade de förstått vari sjukan bestod och beslutat sig för, hur svårt det än var för mor, att låta honom resa. De hade också redan underrättat häradshövdingen och bett honom tala med fröken, men mor tyckte ändå, att de skulle skriva till fröken själv med detsamma så att hon kunde hinna göra i ordning för Johan, för han behövde nog ett varmt och soligt rum. Mor hälsade och bad, att fröken skulle se om Johan riktigt. Själv kunde hon icke skriva för hon var dålig av gikten och så det här med Johan. Kläder och allt, som hörde Johan till, skulle de ta med sig. De hade tänkt komma nästa tisdag, om det passade sig, för Johanhade svårt att vänta längre och de voro också glada, om han for, för vädret var verkligen rysligt därnere den tiden på året.

»Fröken vill kanske vara så god och skriva omgående, så få vi veta, om det passar och hur det är med skjuts och tocke där ...»

Mer kunde icke Sigrid läsa. Tår efter tår föll på brevet. Äntligen! Äntligen!

Hon måste upp och gå. Den mulna marsmorgonen blev mycket klarare, tyckte hon.

Han kommer! Han kommer! jublade det inom henne. Än en gång läste hon brevet.

Stackars Johan, som var så klen! Och hur hade han icke kämpat sin ensamma, stora strid. Hon begrep honom. Han hade icke velat såra dem genom att säga, att han ville resa bort från dem. Han var bunden med många tusen band vid dem. Han hade icke velat slita dem därför att han insåg, att han skulle göra dem ont. I stället begravde

han sin önskan i sitt hjärta, där den låg och gjorde honom själv ont.

Sigrid förstod honom så gott. Att begrava i sitt hjärta sin önskan, sin kärlek, det gör ont, mycket ont. Det var därför han blivit tyst och sluten. Åh, huru väl hon förstod honom. Hostan var otäck, men det skulle nog bli bra på Bjurnäs. Tänk, att han kom till slut!

Hon ringde genast till Torsell och berättade nyheten. Han tog den mycket lugnt, eftersom han redan fått Hanssons brev. Han hade just tänkt ringa själv till Bjurnäs. Han kunde icke låta bli att reta henne genom att fråga i telefon hur det skulle gå, om han nu sade nej.

»Ja, men det gör icke häradshövdingen», sade Sigrid ivrigt. »Det vet jag. Då hade ni aldrig skrivit ett så pass välvilligt brev angående mig till Hanssons, som jag hade med mig.»

»Kanske inte», hördes den sardoniska rösten svara.»Jag ångrar mig också, för på det här viset kan jag riskera att komma att anses för en riktigt hygglig karl. Nu är olyckan skedd. Det står icke att ändra. Jag måste således ge mitt bifall. Men skriv ett riktigt vackert brev till fru Hansson, det råder jag. Hon har förlorat mer än ni vunnit, det kan ni vara säker på. Vad beträffar det rent formella kan vi göra upp det vid tillfälle. Jag skall icke betinga mig alltför oblygt honorar, eftersom det den här gången något berör min ställning som förmyndare för gossen.»

Sigrid lovade att genast skriva.

De närmaste dagarna härskade febrilt liv på Bjurnäs. Överallt putsades och fejades. Till och med de gamla, rostiga rustningarna i nedre hallen fingo sig en extra skurning först med fint sandpapper och därefter med krita. De skeno lång väg. Hennes nåds sängkammare, som var det soligaste rummet på Bj urnäs och som hittills stått orört sedan hennes oförmodade bortgång, vädrades ut ordentligt och skurades skinande vitt. Andra gardiner hängdes upp. Tunna, gula hemslöjdsgardiner, som tycktes vara fulla av sol i sig själva. Sängkläder vädrades, mattor piskades och brasor fyrades på i alla angränsande rum.

»Det är som självaste kungen skulle komma och bo här», sade Eva, när allt var färdigt och hon stod och betraktade det fullbordade verket. Hennes nåds rum hade blivit oigenkännligt. Hela den stela, högtidliga prägeln var borta. Inga sängomhängen och inga överkast, inga toalettspeglar och inga pudervippor, inga sidenschabrak och inga antimakasser. Det gamla, förnäma rummet, som förut alltid luktade parfym, hade luftats ut ordentligt. Till och med hennes nåds bastanta och utskurna gustavianska träsäng hade seglat ut med den allmänna rengöringsfloden, och i stället hade kaptens engelska järnsäng åkt in på sina porslinsrullar, sedan

fröken förvissat sig om, att den var tillräckligt mjuk. Ett par av spiralfjädrarna i madrassen hade Magnusson med konsterfarna händer bundit upp. Det var icke bara kaptens säng, som kommit in från hans forna sängkammare. Med sängen hade följt lampan, rakspegeln och stövelknekten. Rummet hade fått ett manligare utseende.

»Hur gammal är han, gossen?» frågade Eva i ett förtroligt ögonblick Sigrid, när de hjälptes åt med att sätta upp ett par gravyrer från salongen inne i rummet. Hon hade redan förut fått veta, att en släkting till fröken Bjurcrona skulle komma att bo på Bjurnäs en längre tid. Då hade fröken sagt, att det var en ung gosse. Det passade icke med rakspegeln.

»Så där omkring fjorton år, tänker jag.»

»Lever hans föräldrar?» sporde Eva, som tyckte, att fröken gärna kunde vara litet meddelsammare angående den kommande gästen, som det skulle krusas och ändras för och som man hade så mycket besvär med.

»Nej, de äro döda», svarade Sigrid mycket kort. Eva aktade sig för att fråga mer.

Vid den sedvanliga rådplägningen, som ägde rum i köket var kväll, sedan det försports, att det skulle komma främmande till Bjurnäs, framkastade Eva, att det lät icke alltid på fröken, som om hon vore så glad åt att få pojken i huset, ett yttrande, som föranledde köksan att utstöta ett — hm!

Eva förstod icke vad detta hm! innebar men ångrade sig, att hon sagt något om pojken.

Den beramade tisdagsmorgonen gick in grann. Solen var så förekommande att tidigt visa sig ovanför de sakta sjunkande molnen, och när stora släden med Magnusson i svarta björnskinnskragen och den yviga pälshuvan körde fram till trappan med parhästarna, lyste vita slädnätet och glänste bjällerkransarna i solskenet så rättarenfick ont i ögonen där han stod på förstukvisten till flygeln och såg hur fröken steg i släden.

Lika grant var det att se henne komma tillbaka frampå förmiddagen med sina gäster. Så många av folket, som hade tid och tillfälle, lågo i fönstren eller stodo avsides på gårdsplanen för att se hur underbarnet såg ut som skulle ha det så fint uppe i gården efter vad ryktet förmälde. Vid frökens sida satt verkligen en pys. Han var röd om kinderna och hade blå ögon, men vad han såg ynklig och mager ut. Han riktigt drunknade i den stora vargskinnspälsen. Mitt emot dem satt en bredaxlad man i ytterrock och skinnluva. Vad kunde det nu vara för en? Fröken hade bara talat om en gäst, och här kommo två.

Det var köksan, som gjorde denna riktiga anmärkning för sig själv, där hon stod i fönstret.

I ivern att hämta Johan hade Sigrid glömt bort att tala om Hansson.

Eva kom ut på trappan och neg och tog emot. Johans ögon stodo vidöppna av förvåning. Något sådant hade han aldrig tänkt sig. Ett riktigt slott med torn och tinnar alldeles som i sagoböckerna. Han kunde nätt och jämnt förmås att stiga ur. Han drömde. Han var rädd att vakna.

Hansson tog det mera lugnt. Jaha, det såg solitt och gott ut. Järnräcket på trappan var gammalt och ärgigt, och stenarna spruckna och slitna, men annars såg det icke dåligt ut. Alléträden voro bra, men kunde nog behöva skäras ned ett stycke. Där blev nog mörkt på sommaren annars. Alla måste skratta, när Johan till sist steg ur och fick lov att ta upp den stora pälsen för att kunna gå uppför trappan. Solen brände på ordentligt, snökristallerna gnistrade och bjällrorna klingade, när hästarna frustade till. Det var längesedan det hörts skratt och bjällerklang på Bj urnäs gård.Sedan den första förvåningen över de blanka gubbarna i hallen övervunnits och kaffe med finaste hembakat dopp inmundigats, försvann Johans blyghet. Den kom igen, när han fick se sitt rum, och Hansson tänkte, att det där nog inte var så bra för pojken. Han blev alldeles fördärvad.

Sigrid visade sina gäster omkring. Hansson var icke den, som lät sig imponera, men på Johan såg man hur beundran steg och steg för varje rum de passerade. De stora, höga fönstren släppte in massor av sol och ljus. Det var annat än hemma i Gränna. Och ändå var han icke säker på att han skulle trivas lika bra. Det var så stort och öde och tomt i rummen. Där funnos inga människor, bara en massa gubbar på väggarna och alla sågo de bistra och stränga ut. Många av dem hade rustningar och svärd, och en satt på en vit häst med en pappersrulle i hand. När de kommo till torntrappan, ville han upp men fick icke. Där var alldeles för kallt för honom. Det blev en annan gång. Men så skulle de ut och se på stallet, ladugården och vinkasten. Djuren begrep sig Johan icke på. Det var endast med yttersta självövervinnelse han tordes gå med de andra förbi hästarna, som alla stodo och vände baken till och sågo ut att kunna sparkas när som helst. Sigrid övertalade honom att lägga en bit hårt bröd i handflatan och räcka den åt en brun häst, som stod längst bort i sidogången och sträckte ut huvudet över spiltan. Johan tyckte han skulle vara karl och gjorde, som fröken sade, men det var förfärligt spännande. Det kittlade ända ned i fotterna på honom, när hästen nafsade åt sig brödbiten.

»Det är min flicka», sade Sigrid och gick upp i spiltan och klappade hästen på halsen.

Att det kan finnas en så modig människa, tänkte Johan.

»Hon heter Freja», upplyste fröken. »Hon är ickealls så vild som hon ser ut. Du kommer nog att bli god vän med henne», tröstade hon Johan.

I ladugården var det ännu värre. En sådan ladugård hade han icke sett. Hög och ljus och rymlig. Men vilket liv! Där var ett mumsande och ett tuggande och skrapande med horn och slammer med kedjor och råmande och bölande. Där var visst mer än hundra kor. Många vände sig om och glodde fult på honom. Och hu! Vilken tjur! Minst dubbelt så stor som korna och med ring i näsan. Den var nog riktigt ilsken, den!

Fröken och Hansson gingo före. Johan tyckte det var otäckt att gå efter och höll sig gott i deras kölvatten. Först

gick fröken. Hon var modigast, hon. Hon vände sig om och såg på Johan.

Johan knäppte igen kavajen och stramade upp sig. Han skulle nog visa, att han var karl. Buh! sade han till tjuren, när de voro lyckligt på andra sidan gången. Det var väl det var över. Roligare var det hos kalvarna och grisarna och hönsen. Allra roligast var det ändå i vinkasten. Där kände han sig hemma, och han upptäckte genast, att man icke hade gallrat ordentligt, något vari Hansson med en viss stolthet instämde. Hansson hade några detaljanmärkningar angående värmeledningen att göra, men annars förlöpte inspektionen lyckligt. Mest belåtna voro Sigrid och Johan. De gingo med varandra i hand upp till gården och hade en massa saker att tala om. Hansson gick tungsint efter. Han tänkte på mor hemma i Gränna, hon, som var ensam nu med sin gikt och sin sorg. Nå, det var gott, att hon icke kom med. Då skulle hon lidit ännu värre.

På eftermiddagen reste Hansson. Han hade fått en stadig middag och trodde hjärtesorgen stillad. Då han skulle ta adjö av Johan, brast det löst hos honom, och han skakade i hela kroppen av undertryckt smärta, när han omfamnade Johan och med underligt grumlig röstbad honom att vara snäll mot fröken och icke glömma bort mor.

Det var värsta stunden för Johan på den dagen. Han glömde det snart. Det var för många nya intryck under dagens lopp. Dessutom var han trött och sömnig efter färden. Det var första gången i sitt liv, som han åkt på järnväg. Helst skulle han velat krypa i säng med detsamma och sova.

Eva, som hade skarpare öga för barn än Sigrid, såg hur han satt och nickade över kappsäcken, som han fått med sig och som han höll på att packa upp. Båda kvinnorna betjänade unge herrn. Han märkte det icke. Han trevade förnuftslöst i kappsäcken och räckte fram sina plagg. De voro hela och rena. Så värst fin kvalitet voro de icke av, det hade Eva genast sett. Det var säkert en mycket fattig släkting fröken tagit till sig. Strumporna voro allesammans stoppade och kläderna slitna. En svart kostym med långbyxor väckte uppmärksamhet.

»Det var en finfin dräkt», prisade Eva och höll upp den till beskådande.

»Jo, jag tackar! Vem har Johan fått den av?» frågade Sigrid.

Johan svarade icke. Han hade föredragit att vandra in i sömnens land. Med ena handen på kappsäcken och den andra hängande utanför sov han djupt och gott.

»Stackare», sade Eva.

»Hyss!» viskade Sigrid. Hon föll på knä och tittade på honom. Eva lade sig på andra sidan. Det såg ut som om de tillbett en gud. Deras ansiktsuttryck var särdeles andaktsfullt. Eva förde sakta Johans hand upp ur kappsäcken. Den var knuten hårt kring en pennkniv. Eva pillade den försiktigt från honom. Han märkte det icke.

»Vad han är trött», viskade Sigrid. »Vi måste hahonom i säng!» De började lösa upp hans kläder och hjälpa honom av med skorna. När man kom till strumporna, vaknade han och såg bestört på de båda kvinnorna. Vad var det för en gammal, gråhårig gumma i vit huva och vitt förkläde. Det kunde icke vara mamma. Var var han?

»Du är visst rysligt sömnig», sade Sigrid och klappade honom på kinden.

Det gick upp för Johan var han var. Javisst, där var fröken. Den andra var Eva.

»Neej då, inte alls», protesterade Johan. Inte fick en karl vara sömnig, inte! Han ville upp och tassa omkring barfota, men det avstyrdes.

»Åhnej, min lilla vän, nu blir det allt att krypa i säng snällt», sade Eva. »Var har han sin nattskjorta?»

Nattskjorta hade Johan aldrig hört talas om. Vad var det?

»Ligger han i samma skjorta?» frågade Eva. Hon insåg med detsamma vilken oerhörd social skillnad det var mellan fröken och dennas unga släkting.

»Bry sig inte om det, Eva», sade Sigrid. »Låt honom nu komma i säng så han får sova.»

Äntligen var pojken i säng. Den var betydligt för stor för honom, och han såg mycket bortkommen ut där han låg

med täcket ända upp till nästippen och tittade sig omkring. Han var alldeles vaken igen. Han hostade till.

»Nu skall du se, att han har förkylt sig», sade Sigrid till Eva och skyndade fram till sängen. »Fryser du, Johan?»

»Neej då, inte alls. Jag hostar alltid, när jag lägger mig», förklarade han. »Det är inte farligt», tröstade han, när han såg fröken bli orolig.

»Han kanske vill ha något varmt?» föreslog Eva.»Vad vill du ha, Johan? Te, mjölk, choklad?» frågade Sigrid.

»Han vill naturligtvis ha choklad», avgjorde Eva.

Johan kastade en tacksamhetens blick på Eva.

»Ja, vad var det jag sa'?» Eva gick stelt ut.

Sigrid packade på Johans begäran upp resten av innehållet i kappsäcken. Där funnos diverse underbara ting, som fordrade den allra största omsorg. Där funnos en ny metrev och ett förstoringsglas och en färglåda, två oformerade blyertspennor, en blank jubileumstvå-krona, en mekanisk korkskruv i trähylsa, många små påsar med olika innehåll, som för tillfället icke avslöjades, en strut hopklibbade karameller och till sist en svart liten kula, som såg ut som beck och rullade ut ur papperet, när Sigrid tog upp det ur kappsäcken.

»Vad är det?» frågade Sigrid. Små pojkar voro märkvärdiga varelser. Aldrig skulle det fallit en flicka in att dra med sig sådana saker.

»Det är smällkaruscha!» sade Johan. »Åh, ge mig den är tant snäll!»

Han fick kulan och lyckades för den förvånade Sigrid visa sin färdighet i att smälla.

»Jo, jag tackar!» sade hon.

Eva kom med chokladen. Den var rykande varm, och Sigrid måste blåsa på den länge och väl, innan den försvann i Johan. Sedan dröjde det icke länge, förrän han somnade som han låg med den ena armen ovanpå täcket. Sigrid lyfte den försiktigt och stoppade ned den. Han kunde ligga och förkyla sig.

Eva skrattade i mjugg. Förkyla sig såsom där hade eldats i rummet! Nej, se det var då stört omöjligt.

Det tisslades och tasslades länge där inne. Ingen av dem ville först gå. Ibland ställde de sig att se på den sovande.

»Vad det känns gott att ha en karl i huset igen»,viskade Eva. Sigrid måste dra på mun. Hon vinkade på Eva och fick henne med sig ut i andra rummet.

»Det är bäst jag ligger här i natt», sade Sigrid. »Du kan bädda på soffan.»

Det ville icke Eva höra talas om. Fröken skulle gå upp och lägga sig som vanligt i tornkammaren. Eva skulle lägga sig på soffan. Hon var van att vaka och hon hörde det minsta knyst, om han vaknade. Sigrid måste ta maktspråk till hjälp. Hon ville ligga på soffan. Det vore förfärligt, om gossen vaknade mitt i natten och fann sig ensam. Dörren kunde stå öppen in till honom. Åtminstone på glänt.

I den ädla kampen om att vaka över honom segrade Sigrid. Hon tog sina räkenskapsböcker och satte sig i rummet utanför Johans, sedan de släckt lampan inne hos honom. Eva bäddade på soffan åt fröken och sade godnatt.

Sigrid försökte arbeta. Böckerna hade under de sista dagarnas uppståndelse fått ligga efter. Det dög icke. Farbror Gustaf hade ständigt inpräntat hos henne, att ingen människa kan sköta en gård utan att sköta böckerna först och främst. Alltså måste hon.

Det var fullständigt tyst i det stora rummet. Icke ett ljud trängde in till henne, där hon satt nedböjd över arbetet och förde in siffror. Lampan på bordet framför henne sprakade till då och då. Hon hörde det icke. Hon skrev. Så småningom avstannade handens rörelse och hon lutade sig tillbaka mot stolsryggen.

En känsla av obestämbar lycka fyllde henne. Hon såg drömmande på lampskärmens broderade mönster. Där var skära rosor och gröna blad runt hela skärmen, och pärlfransen darrade sakta, nästan omärkligt.

Så långt hade hon således hunnit på den långa vägen mot det obestämda målet. Nu låg han därinne och sov i sin faders säng, han, som en gång skulle bli herre påBjumäs, om hon bara fick leva och kunde sköta gården. Oroliga tider var det både ute i världen och hemma. Ingen visste vart stormen drev människorna och nationerna. Vad som än skulle hända, nog skulle hon hålla fast vid Johan. Här skulle han växa sig stor och bli man och tillträda den rätt, som dumma former och olyckor hade velat förvägra honom. Bara hon fick leva, leva! Hon, som så många gånger önskat, att hon kunde få dö, satt och längtade och bad, att hon skulle få leva. Så underligt! Vad var det då, som gav livet innehåll, mening? Bestod livets konst i att aldrig förtvivla, aldrig ge tappt, alltid tro, att det bästa, det goda skall segra till sist?

Jag miste Erik, tänkte hon, men jag har vunnit en annan. H;an, som ligger och sover därinne och som förutom mig aldrig kommit hit. Var icke stolt! Yvs icke! viskade en röst till henne. Du vet icke ännu, om...

Hon spratt till. Hon blev plötsligt rädd! Var det tystnaden, som skrämde henne? Stodo flera olyckor på lur därute i mörkret i vinterkvällens snö, stodo och väntade på att slippa in?

Hon gick bort till fönstret och såg ut. Där var icke så mörkt utanför som hon trott. Hon urskilde tydligt flygelbyggnaderna. Inne hos rättarns brann ljus. Det lyste vänligt och gult. Hon var icke ensam. Det fanns människor omkring. Överallt i världen fanns det människor. Många av dem kanske stodo som hon med pannan mot den kalla fönsterrutan och stirrade efter ett vänligt ljus. Varför voro människorna så hårda mot varandra ?

Hon skakade sakta sitt huvud. Hon gick bort till dörren och lyssnade för att höra om Johan sov. När hon iyssnade riktigt intensivt, kunde hon höra hans små pustningar. Han sov gott. Han var trött, stackare.Hon satte sig vid bordet och återtog räkenskapsarbe-tet. Hon log åt siffrorna. Det var icke längre svårt att arbeta. Hon hade någon att arbeta för — en bror

— en liten bror---.

De första dagarna blevo ansträngande. Johan måste se allt. Han var outtröttlig i att fråga. Det hjälpte icke, att hon sade, att han nu först måste tänka på att vila sig och bli riktigt frisk, innan han tänkte på att rusa omkring på det här viset. Hjon kunde icke stå emot hans böner och den bedjande blicken.

»Men tant, jag är så frisk, så!»

Sigrid tyckte långt ifrån detsamma. Han var liten för sin ålder. Magnussons pojke, som var ungefär jämngammal med Johan, var nästan ett huvud längre, det såg Sigrid när hon var nere i stallet med Johan för att låta honom bekanta sig med kusken och hästarna närmare. Mager var han också. Eva fick order att hälla i Johan så mycket mjölk han kunde få i sig. Fet grädde fick han även så ofta han ville. Johan grimaserade men lydde och tog emot. Inte smakade det vidare gott, men när de nu ville... Han skulle vara karl!

Efter en vecka var Johan fullt hemma på gården. Han kände till alla skrymslena i ladugården och tordes klappa tjuren. Statarbarnen hade han ingått kamratskap med, och där åktes kälke i samlag utför backen ned mot sjön. Med trädgårdsmästaren var han redan intim och fick förtroendeuppdraget att bära de dagliga blommorna till fröken. Han vann allas hjärtan. Det var något så gott i hans blick, och hans handslag var trofast. En gång — det var endast några dagar efter det han kommit till Bjurnäs — kom han in med näsblod. Han hade haft en kalabalik med en av statarpojkarna angående kälkbacksåkningen. I övrigt gick det bra för Johan att bli omplanterad från Gränna till Bjurnäs. Acklimatise-ringen gick häpnadsväckande fort. Han var icke ettdugg rädd för Freja och icke för rustningarna i hallen, som han de första kvällarna tyckte att de sågo så spöklika ut i sina nischer. Han var nere och tittade på när ladugårdskarlen drog fram kalvarna och kom upp i köket och berättade det naturalistiska förloppet. Det var något svekfritt och öppet hos honom, som gjorde Sigrid innerligt glad. En och annan gång kunde han plötsligt bli tyst och allvarsam. Sigrid förstod, att han tänkte på Gränna, och fördubblade sina omsorger.

En dag blev det bestämt, att de skulle åka över till Alby. Gustaf Boström hade flera gånger telegraferat och frågat, varför Sigrid var så osynlig. Sigrid hade urskuldat sig med att hon hade en släkting på besök hos sig. Hon fick order att ta pojken med sig.

»Han kan alltid leka med Greta, så kan vi gamla leka med varann», sade Gustaf Boström i telefon och skrattade.

Sigrid var icke glad åt besöket på Alby. Hon var rädd för farbror Gustafs frispråkighet, och det kunde bli svårt att förklara släktskapet med Johan om farbror Gustaf började fråga ut i detalj. Han hade stundom en obehaglig vana att vilja ha reda på allting, en egenskap, som var utmärkt fördelaktig, när det gällde affärerna på Bj urnäs men som kunde bli farlig, när det kom in på genealogien. Hur det än var, måste obehaget överstås, eftersom Johans besök på Bjurnäs skulle bli mycket långvarigt.

»Nu skall du icke bli rädd för patron Boström», sade Sigrid till Johan, när de åkte upp till Alby i släden. »Han är stor och grov och har stora, röda mustascher och mycket litet hår samt kan dundra till som åskan ibland, men han har ett hjärta av guld. Lilla Greta är förfärligt söt. Hienne blir du god vän med genast.»

»Det var en kavat liten herre», sade patron Boström, när Johan slog honom i hand. Johan var klädd i sin fina,svarta kostym med långbyxorna och kände sin värdighet. »Dig tycker jag om!» utropade patron Boström och svingade honom högt i tak på sina starka armar. När Johan kom ned till golvet igen, upptäckte han en flicka, som verkligen var bra söt. Hon hade genast rusat Sigrid i famnen och vände sig om lagom för att se Johan komma ned från himmelsfärden.

»Det är Greta, min dotter», sade patron Boström och skjutsade i väg Johan mot henne. »Seså, Greta, var nu inte dum!» uppmanade han dottern, när denna sökte betäckning hos Sigrid.

»Du brukar aldrig vara blyg», sade Sigrid och förrådde Greta genom att vända henne om mot Johan.

De båda ungdomarna togo varandra skyggt i hand. Det hade gått mycket bättre, om de andra icke varit närvarande. Nu stodo de bara och tittade på varandra och på varandras kläder. Sedan drog sig var och en till sitt naturliga skydd. Det gick icke.

»Nej, hör nu ungar, nu får ni verkligen hålla varandra sällskap», kommenderade patron Boström. »Tant Sigrid och jag kan få prata utan er. Marsch in i barnkammaren med er! Greta kan visa unge herrn — vad heter han? — Johan, jaså Johan — visa Johan dina dockor och andra saker ...»

»Det är ingenting för gossar», opponerade Greta.

»Prat!» sade patron Boström, »jag...»

Mer hann Gustaf Boström icke säga.

»Jag tycker mycket om dockor», försäkrade Johan ivrigt. Efter denna nobla förklaring togo barnen varann i hand och gingo tysta ut.

»Nej, har du sett på maken!» utbrast Gustaf Boström och såg häpen på Sigrid. »Vad kom det åt Greta? Hon fick visst tunghäfta.»

Han följde efter dem och såg hur barnen marscherade bredvid varann hand i hand hela filen av rum igenom.»Ni skall strax få.kaffe med kakor!» ropade han efter dem. De vände sig icke ens om. Det är förfärligt roligt att gå hand i hand, mycket roligare än kaffe med kakor.

Sigrid hade kommit fram till honom och stod och såg efter barnen, tills de veko av in i barnkammaren.

»Kärlek vid första ögonkastet», skämtade patron Boström. Han bjöd Sigrid taga plats och så började korsförhöret.

»Jaså, det var därför du talade något med mig om fosterson för en tid sedan!» begynte han. Jag trodde det var en ettåring du tänkte ta. Den här är väl tolv år högst.»

»Fjorton», rättade Sigrid, »fast han icke är stor.»

»Det gör ingenting. Det händer ofta med barn. De står liksom i knut och så plötsligt ränner de i väg på höjden. Det är på pappas sida, förstås?»

Sigrid hade svårt att följa med vad han frågade om.

»Ja, för han är då icke ett dugg lik salig Matilda, mor din.»

»Nej, det är på pappas sida», svarade Sigrid. Hon försökte låta bli att rodna, men var icke säker på att det lyckades. Hon var glad åt att patron Boströms husa kom med kaffet och drog patrons uppmärksamhet till sig. »Det är bäst att låta ungarna få sitt i barnkammaren, Hilda», sade patron, sedan hon serverat.

När husan gått med kaffebrickan, återtog Gustaf Boström förhöret, men då hade Sigrid hunnit lugna sig.

»Jaså, det är på pappas. Ja, det kunde jag tro. Han har alldeles Björncronas näsa och ögon. Är det släkt på långt håll? Doppa, barn! Du vet, att du är som hemma här. Hilda är duktig, det vet du också, i att baka.»

Han trugade henne med sockerkaka.»Vad var det du sade?» frågade han. »Är det avlägsen släkt ?»

»Mycket», svarade Sigrid. Hon hade svårt att få ned sockerkakan. Hon var mycket obehaglig till mods och önskade att hon aldrig farit över till Alby.

»Det kan jag tro. Per sade alltid åt mig, att när din farbror Johan dog så var det slut med hans släkt. Men den här pojken kände han kanske icke till. Det finns sådana där släktingar, som dyker upp vid arvsskiftena och som man aldrig hört talas om. Apropå det, hur fick du fatt på honom? Skrev de till dig eller... akta dig!»

Sigrid höll på att slå omkull kaffekoppen, när hon satte den ifrån sig.

»Nej, det var jag som skrev», sade hon.

»Ja, men hur fick du reda på honom? Du är så hemlighetsfull, Sigrid.»

Det var skämtsamt sagt utan ringaste avsikt att anspela på några hemligheter. Sigrid blev blodröd i ansiktet. Gustaf Boström missförstod rodnaden fullständigt.

»Ja, kära barn, tro inte, att jag menar, att det är din gosse. Det är fysiskt omöjligt», storskrattade han.

»Nej, farbror, nu går det verkligen för långt!» Det var så orimligt att hon själv måste skratta. Det hjälpte på den obehagliga känslan hon haft förut.

»Det är en alltför lång historia att berätta om hur jag fick reda på Johan», sade hon. »Det blir en annan gång.»

Husan kom åter med kaffebrickan efter att ha serverat barnen. Hon satte den ifrån sig på bordet.

»Nå, vad gör de?» frågade patron. »Slåss de eller leker de?»

»De leker», svarade husan och gick.

»Vad tycker farbror om Johan?» frågade Sigrid för att slippa höra talas mer om släktproblemet.»Han ser klen ut. Ge honom bra med mjölk och gröt så blir han karl! Har han någon skolgång?»

»Ja, han har gått i skola i Gränna.» Det sista ordet halkade tit i hastigheten.

»Finns det Bjurcronor i Gränna?»

»Nej, han heter Hansson — Johan Hansson efter sina fosterföräldrar.»

»Var hans egna föräldrar döda då?»

»Ja, för länge sedan.»

»Jaså — ja — hm!» Patron Boström reste sig. »Jag skall bara gå efter pipan», förklarade han.

Misstänker han något, frågade sig Sigrid, eller är det bara jag, som tycker det, därför jag sitter här och nar-*ras tag på tag?

»Vad har du tänkt han skall bli?» frågade patron Boström, när han kom tillbaka med pipan tänd. »Du må icke tro, att det räcker bara med att ta till sig fosterbarn. Man måste sörja för deras framtid också. Det är så många, som predikar om, att framtiden hör barnen till. Det retar mig alltid. Det är barnen, som skall höra framtiden till. De

skall inriktas på framtiden. Och det är ingen lätt sak. Vet du, om han har fallenhet för något särskilt?»

»Han är mycket road av trädgård. Fosterfadern var trädgårdsmästare.»

»Det är ett yrke, som kan föda sin man, om han får utbildning. Du skall låta honom komma till Abelin. Han förstår saken.»

»Menar farbror, att jag skall lämna Johan ifrån mig?» Sigrid lät riktigt förskräckt.

»Inte nu, men längre fram. Du inbillar dig väl icke, Sigrid, att pojken skall lära sig trädgårdsskötsel på Bjurnäs ?»

»Han behöver icke bli trädgårdsmästare precis.»

»Är han för fin kanske?» raljerade Gustaf Boström.»Nu är farbror stygg», sade Sigrid.

»Det är så roligt att vara det emellanåt. Sedan blir man mycket bättre vänner efteråt!» Han illustrerade påståendet genom att flytta sig närmare Sigrid.

»Om vi skulle göra honom till lantbrukare?» föreslog han.

»Vi?» Sigrid var verkligen förvånad.

»Javisst, Gustaf Boström på Alby och Sigrid Pers-dotter Bjurcrona! Det är inget dåligt kompaniskap. Det finns sakkunskap på båda hållen — numera», tilläde han. »Och gemensamma intressen.»

Han flyttade sig ännu närmare henne. Sigrid, som alltid kände sig olustig, när han började bli för farbroderlig, makade sig undan.

»Haha!» skrattade Gustaf Boström. »Du tror visst jag tänker fria? Nej, du är icke tillräckligt rik ännu, Sigrid. Men jag kommer en gång, var säker på det! Jag kommer!»

Det var meningen, att det skulle vara enbart lustigt. Sigrid tyckte icke om det slags lustigheter och återförde samtalet till det ursprungliga ämnet.

»För mig får Johan gärna bli lantbrukare», sade hon. »Huvudsumman är, att han blir en god och bra människa och lycklig.» Det sista ordet kom dröjande. Hon hade utan att veta hur det gick till, kommit att tänka på Erik. Det drog en allvarssky över hennes ansikte.

»Varför skulle han icke bli lycklig?» frågade patron Boström. »Han har alla möjliga förutsättningar. Han har utan att nätt och jämnt veta av det dimpit ned på en stor herrgård, fått en snäll tant, som naturligtvis kommer att skämma bort honom, en hygglig farbror och en lekkamrat. Vad kan han mer begära? Vill han bli lantbrukare — och varför skulle han icke vilja det? — skall farbror snart sätta fart på honom. Det han icke kan lära på Bjurnäs, kan han få lära hos mig. När han blir

14 Sigrid Persdotter Bjurcrona.sjutton, arton år skickar vi honom till Alnarp eller Ul-tuna eller kanske rent av till Rösiö. Frågan är bara hur mycket han lärt i skolan. Är han duktig i att räkna och skriva?»

»Det vet jag verkligen icke, farbror.»

»Nå, det får vi alltid se. Hur har du det med huggningen på utskogen? Fick du dit jägmästaren?»

Samtalet gick in på detaljfrågor om Bjurnäs. Gustaf Boström upphörde icke att intressera sig för gården alltjämt. Det sammanhängde dels med hans goda hjärta och dels med hans ärelystnad att få se Sigrid fullt lyckas i det han rått henne till. Kvällen förflöt också under livligt samspråk mellan dem båda angående dikning, mjölkpriser, påläggning och andra saker, som för några år tillbaka skulle av Sigrid åhörts med ett medlidsamt löje över att någon kunde intressera sig för dylika ting, när man kunde tala om sång och teater och dans. Gustaf Boström, som för kvällen var riktigt upplagd för att skämta med henne, kunde icke heller låta bli att reta henne. De sutto vid kvällsbordet och åto.

»Det trodde du aldrig, Sigrid», sade han, »att den tid skulle komma, då du kunde sitta en hel kväll ensam med farbror Gustaf och tala om lantbruk. Ni vet inte, ni barn, att tant tänkte bli en stor sångerska en gång.»

Barnen sågo på Sigrid. Greta kände, att tanten led av skämtet.

»Varför skall pappa vara stygg mot tant Sigrid? Då kommer hon icke över hit mer.» Hon såg på Johan.

»Och inte Johan heller», hämnades patron Boström. »Vad tant Sigrid beträffar, är jag säker på att hon är mycket lyckligare nu än om hon behövt stå och skrika för publiken.»

Patron Boström hade vissa bestämda meningar om en del av människornas offentliga framträdande. Sång kallades att skrika för publiken, teater att gapa på upp-målade komedianter och riksdagsarbetet att sitta och smälla i pulpetlocken. Terminologien var enkel och kortfattad, om ock ej vidare träffande. Hans ord föranledde heller ingenting annat än att Greta utropade:

»Tant Sigrid skriker visst inte. Hon har sjungit för mig flera gånger i trädgården, och det var riktigt vackert.»

Sigrid såg tacksamt på sin lilla försvarare. De nickade till varandra. De hade många hemligheter tillsamman.

Patron förklarade, att han visst icke trodde, att Sigrid skrek som när man ramlar i sjön eller klämmer sig. Hon kanske hade en mycket vacker röst. Det kunde han icke avgöra. Han hade aldrig hört henne. Hon ville aldrig sjunga för honom varken på Bjurnäs eller Alby. I alla händelser kunde hon säkert icke sjunga så vackert som han.

»Kuckeliku!» härmade han tuppen mitt vid bordet. Barnen jublade och ropade på mera, varvid patron tog ett kuckeliku ännu högre. Det hördes ända ut i köket. Husan och köksan sågo på varandra. Hade patron blivit tokig! Mitt vid bordet! Det hade då aldrig hänt förr, att patron galit vid bordet.

Efter bordet tiggde Greta, att tant Sigrid skulle sjunga.

»Ja, när ni kommer över till oss», lovade hon.

»Nej, nu — nu — nu!» envisades Greta. Sigrid slapp icke. Hon måste bort till flygeln i salongen. Den var ostämd.

»Jag kan icke — jag har inga noter», försäkrade Sigrid.

»Du hade inga noter i trädgården», påpekade det lilla logiska fruntimret. »Åh, snälla, snälla tant, nog kan du, om du vill! Den där om... till dig jag återvänder. Var var det? Eller också den andra... om den lillavännen. Åh, snälla tant?» Hon sträckte sig på tå för att kyssa sig till ett ja.

Till slut sjöng Sigrid »Värmlandsvisan» och »Fjorton år» och »Som stjärnan uppe på himmelen den blå». Hon hade en klar, hög sopran och sjöng med känsla och smak. I synnerhet den sista folkvisan.

»Nej, nu får du inte sjunga så'nt där mer», utbröt patron Boström. »Du narrar mig att sitta här och lipa så gammal jag är. Sverige är ändå Sverige. Kan du inga gladare?»

Barnen, som sutto tysta bredvid varandra, sade ingenting. De njöto för mycket för att kunna säga något.

Sigrid sjöng »Å jänta å ja». Patron Boström tog barnen med sig ut på golvet och hoppade omkring i ej alldeles oklanderlig takt. Sigrid tyckte själv, att flygeln våndades under hennes fingrar, men när de andra hade roligt, så... Det var ett skrik och ett jubel. Det var rent av obegripligt, att två barn och en gammal, skallig farbror med röda mustascher kunde föra ett sådant liv. Patron stampade och klampade i golvet så hela huset gungade och barnen illskreko av förtjusning.

Men så frågade sig också både köksan och husan: »Hur skall det här sluta?»

När Sigrid och Johan foro hem till Bjurnäs sent om kvällen, dröjde det icke länge förrän Johan somnade, trots alla försäkringar att så roligt hade han aldrig haft. Sigrid slog armen om honom och lät honom luta huvudet mot sig.

Hästarna travade gott undan som alltid, när det gällde hemvägen. Hovarna krasade de frusna vattenpussarna, och över gärdena brunno milda stjärnor.Johan tycktes föra lycka med sig till Bjurnäs. De följande åren blevo goda för gården, och Sigrid häpnade över hur lätt allting gick. Ständigt hade hon gott om pengar. Där kommo uppköpare från alla håll och ville handla till sig hästar och kor och smör och ost och vad gården hade att bjuda

på. För skog och timmer fick hon enorma priser. Det var krigets dyningar, som kastade upp guld på den avlägsna stranden.

Hon behövde icke längre rädas för dagarna, när räntorna på inteckningarna skulle betalas. Hon skrev stolt ut sina checker på banken, där hennes konto blev allt fetare. Kommissioner och ransoneringar och deklarationer tillskyndade hennes visserligen bekymmer, men blevo de för svåra lastade hon av dem på farbror Gustaf med en bön om hjälp.

Något latmansliv blev det därför icke för henne. Lika tidigt som förr var hon uppe, sommar och vinter, ordnade och ställde med arbetet på gården. Rättare Gustafsson förklarade högt och tydligt, att nu kunde han gärna packa sig i väg när som helst, för nu var fröken så slängd i att sköta rulljansen på gården att det icke behövdes någon rättare. Sigrid måste be honom stanna kvar.

Johan hade snart repat sig från hostan och fått frisk hy. Han hade också som farbror Gustaf sagt till Sigrid börjat ränna i väg på höjden. Det gav något svagt och gängligt åt honom, men när pojkarna på gården i förtroliga ögonblick titulerade honom laddstake för attskoja med honom, tog han dem snart ur villfarelsen, att han var klen. På sommaren var han med ute på fälten och arbetade som en hel karl efter vad rättaren försäkrade. Han hade lärt sig köra och rida. På vintrarna läste Sigrid med honom så gott hon kunde. Fyra hela månader på högvintern red han var dag över till Alby för att samman med Greta få del av den lärdom, som en guvernant för Greta sökte sprida. Han hade blivit en stor favorit på Alby både hos Greta och farbror Gustaf. Sigrid fann ibland, att han dröjde borta bra länge på lektionerna. Det hände ofta, att de övertalade honom att stanna kvar till middagen. I ungdomligt oförstånd tänkte Johan icke så mycket på att tant Sigrid fick sitta hemma ensam. Farbror Gustaf hade alltid så mycket att berätta om kriget, något som aldrig talades om hemma på Bjurnäs. Johan tyckte, att det var roligt att hjälpa farbror Gustaf att flytta på knappnålarna med de olikfärgade huvudena. Tyvärr hade de icke haft några att flytta de sista månaderna. Det stod stilla därute i världen.

Greta var också en svår fresterska för Johan. Det var omöjligt för honom att säga nej, när hon lutade sitt bur-riga huvud mot hans och bad honom stanna bara en stund — en liten stund.

Sigrid beklagade sig icke. Hon hade alltid mycket att göra på gården. Om icke annat så drog bokföringen en rundlig tid.

En middag telefonerade Greta och bad, att Johan skulle få stanna. Det var en kulen vinterdag framme i mars. Sigrid hade satt sig i biblioteket för att arbeta med böckerna. Eva hade nyss lagt posten på bordet, då telefonbudet kom. Efter en del invändningar gav Sigrid vika för Gretas enträgna böner. Hon var icke glad åt att Johan dröjde tills det blev mörkt. Hon var rädd för lönnhalkan på vägarna under snön, och Freja kundeibland vara bra snubbelfotad. Greta måste lova, att Johan skulle vara hemma senast klockan fem.

Sigrid förstod icke vad det var med henne själv. Alltsedan Johan red bort, hade hon haft en besynnerlig oro i sig. Hon gjorde sig allehanda dumma föreställningar och tänkte oupphörligt på Magnussons yttrande en gång, att det var bra märkvärdigt med Bjurcronorna, som lämnade Bjurnäs levande glada och kommo hemåkande döda.

När hon kom in i biblioteket igen och såg posten på bordet, skakade hon av sig oron. Det var naturligtvis bara dumheter alltsamman. Varför skulle det hända Johan något? Han var redan säker på hästryggen. Hon tände lampan lugnare.

Hon satte sig att öppna posten. Det var en del affärsbrev. Bland andra var det ett anbud från en egendoms-agentur om att förmedla försäljning av Bjurnäs. Man var säker på att i dessa tider kunna sälja Bjurnäs för en och en halv miljon kronor. Det var allmän efterfrågan på lantegendomar, i synnerhet herrgårdar, och det fanns massor av spekulanter. Kriget hade ...

Sigrid iddes icke fortsätta. Hon kastade brevet i papperskorgen. Nej, icke ens för två miljoner!

Bland breven fanns ett grått kuvert. Rent instinktivt hade hon skjutit det åt sidan. Det såg på något vis obehagligt ut. Adressen var otympligt skriven och Bjur-crona stavat med k. Till slut tog Sigrid och bröt det. Ett

tidningsurklipp föll ur och ned på golvet.

Brevet var från fru Söderblom och underrättade helt kort, att efter som hon trodde, att det möjligen ännu kunde intressera fröken Bjurcrona så sände hon härmed ett urklipp ur Dagens Nyheter. Fröken hade kanske inga Stockholmstidningar — hjärtligaste hälsningar — etc.

Sigrid såg sig om efter urklippet. Det fanns inget ikuvertet. Jaså, där låg det på golvet! Hon böjde sig ned och tog upp det. Det var tryckt med fin stil och sammanträngt.

Doktor Erik Lindstål, som för en tid sedan lämnade Sverige för att studera sårskador ur kirurgisk synpunkt, har enligt hit till utrikesdepartementet ingånget meddelande från svenska ministern i Paris dödats under tjänstgöring vid ett av fältlasaretten. Närmare underrättelser saknas.

Doktor Lindstål var en av våra mest framstående yngre kirurger och förespåddes en lysande framtid. Efter vad det försäkrats oss från hans kamrater, bland vilka han var mycket avhållen, efterlämnar doktor Lindstål inga som helst släktingar. Han dog ogift.

Hon förstod knappt vad hon läste, förstod endast, att något förfärligt hänt — att Erik var borta. Hon sjönk ihop över brevet och brast i gråt.

Länge satt hon så utan att se och höra. Hon hade borrat huvudet ned mellan armarna. Djupt ned i mörkret, i natten ville hon, där inget ljus fanns, där ingen såg henne och där hon själv intet såg. Bara bort från allting, från människorna och världen, sjunka i det bottenlösa, försvinna, förintas. Hela hennes kropp skakade.

»Åh, Erik! Erik!»

Hon såg sig omkring förskräckt och sprang upp. Någon hade ropat, skrikit. Det lät knappast mänskligt. Det var snarare ett djur, som skrikit i dödssmärta. Vad var det? Var det Freja, som rullade sig i snön därutanför fönstren — eller var det Johan, som ...

Var var hon? Vad var det, som hänt? Nyss hade hon suttit vid böckerna. Det hade kommit telefon från

Greta, att Johan skulle stanna på Alby--hon hade

kommit in och läst breven — någon hade bjudit en och en halv miljon — och så ...

Hon tog sig mot hjärtat... Där låg det grå kuvertet

— där urklippet. Det var hon själv, som skrikit, viltsom ett sårat djur. Det svindlade för henne. Jag faller, tänkte hon. Hon föll icke, men hennes hand grep krampaktigt efter stolskarmen och hon slöt ögonen.

s>Åh, Erik, Erik!» hörde hon på nytt, men nu var skriket mycket långt borta. Det lät nästan som en viskning från en döende, från någon som svann och blev borta i djupet.

Mycket långsamt öppnade Sigrid ögonlocken. Det vilade en blytyngd över dem, och det var besvärligt att få upp dem.

Hon såg ett bord, en lampa, brev och där... Hon böjde sig sakta framåt bordet tills hon kunde skönja skriften. Vänstra handen stödde hon mot bordet, men den högra höll ännu fast i stolskarmen. Mycket långsamt läste hon urklippet. Det var också besvärligt. Det var något, som tog emot inne i hjärnan. Den vägrade, den ville icke fungera. Hon tvingade den. Hon nästan stavade sig igenom notisen ord för ord. När hon kom till slut upprepade hon sakta för sig själv, helt sakta — han dog ogift.

Hennes blick släppte urklippet. Den sökte sig upp till lampan och stannade där. Det var ett underligt mönster av skära rosor och gröna blad runt hela skärmen, och pärlfransen darrade sakta, nästan omärkligt. Hon hade bestämt sett det någon gång förut, men var? Varför stod den lampan inne i biblioteket? Åh, nu mindes hon. Det var den gången Johan kom och hon salt och vakade över honom första natten.

Hennes hand lämnade bordet. Hon strök sig över pannan. Allting var så länge, länge sedan. Hon rätade ut sin böjda figur och vände sig mot fönstret. Det var redan skumt ute. Icke dag och icke natt utan detta obestämda och

aningsfulla, som tynger och som ändå drar och lockar. Hon tog de få stegen till fönstret, ladehanden mot rutan, lutade huvudet mot handen och stirrade ut.

Alltså hade det kommit till sist. Erik var död. Var det förklaringen till oron hon burit hela dagen? Fanns det något mystiskt samband mellan tingen eller vad var det? Ack, Erik var säkert död för längesedan. Icke kunde fru Söderbloms brev förutskicka oro. Det drog lång tid från Paris och till Stockholm. Märkvärdigt av fru Söderblom att skicka urklippet. Erik hade icke varit förlovad med Sigrid. Ingen kunde veta, att de höllo av varandra. Ingen. De hade varit mycket tillsammans i Stockholm, men de hade inga ringar. Åh, den gamla fru Söderblom var klokare än Sigrid trodde. Hon hade nog förstått. Kanske alla på pensionatet förstått vad som fanns mellan Erik och henne?

Det verkade befriande på Sigrid att draga in andra människor i tankevärlden. Det avledde från hennes hjärta och hjärna en del strömmar. Hon lämnade fönstret och började gå upp och ned i biblioteket. Hon var ännu full av kval. Det lindrade att gå. Det lisade smärtorna, sj älvförebråelserna.

Det var icke hon, som drivit honom i döden! Det var många år sedan de skilts åt. Även om han hade sagt, att han skulle taga skada till sin själ — åh, hur hon mindes de orden! — kunde det icke vara möjligt, att han för hennes skull sökt döden. Nej, nej!

Hon stannade vid bordet och läste urklippet på nytt. Nej, där stod det tydligt, att han rest ut för att studera. Han hade icke sökt döden. Det var döden, som sökt honom och funnit honom.

Närmare underrättelser saknas ... Vad menas med det? Hade man icke funnit honom? Hade han som så många andra blivit sprängd i luften eller begravd under instörtande jordmassor, allt detta som farbror Gustaf så ofta talade om. Kriget! Kriget hade gjort henne rik,hade lyft Bj urnas ur förfallet, hade betalt hennes inteckningar, hade sänt egendomsagenterna på henne ... En och en halv miljon! Och hon hade förlorat honom. Vilken ironi, vilken blodig ironi!

Åter stannade hon vid fönstret.

Hade det varit bättre om hon fått behålla honom? Hade han icke också då rest ut för att studera sårskador från kirurgisk synpunkt? Han älskade sitt arbete, sin vetenskap. Säkert hade han det. Likaväl kunde han då följt med fältlasarettet och dödats. Allt hade varit detsamma. Allt. Nej! Då hade hon fått älska, leva, fått kyssa och smeka honom förut många, många gånger. Nej, det hade icke varit detsamma! Kanske han också aldrig farit från henne. Hon skulle hållit honom kvar med sin kärlek, sina omfamningar, sina kyssar. Ja, hon skulle bett honom på sina knän att icke resa från henne. Men nu? Vem hade nu bett honom? Vem hade hållit kvar honom? Ingen. Han hade tagit skada till sin själ. Det är därför han rest ut för att studera som det hette. Det var honom likgiltigt, om han dog eller levde, det var hela sanningen. Hur skulle andra människor kunna veta vad han menade med att studera sårskador?

Det var hon, som drivit honom dit ut efter många år. Varför hade hon kränkt honom så djupt? Varför hade hon icke uppenbarat hemligheten för honom? Hemligheten med Johan. Faderns löfte? Var det heligare än hennes kärlek, hans själ? Litet hade hon förstått av kärleken. Nu först förstod hon den. Nu, när Erik var borta. Ja, hon skulle hellre sett, att han gift sig, blivit lycklig med en annan. Blott icke detta — dö — dö. Hon tryckte sin brännheta panna mot rutan.

Varför kunde icke människorna säga varandra sanningen? Varför hade icke pappa gått in till mamma och bekänt sin skuld, sin synd? Varför skulle hon offras för andras synder, för att andra icke talade sanningen?Hon frågade ut i den mörknande dagen. Det kom inget svar.

För Johans skull kanske? Hade det icke varit bättre för dem alla, om pappa sagt sanningen öppet och ärligt?

Då hade allt varit annorlunda. Icke hade mamma dött för det.

Jag lever ju, jag, som förlorat allt, min kärlek, min älskade. Var är han? Var ligger han? Ligger han jor-dad därute i främmande land?

Hon måste åter bort till urklippet och läsa det--

efterlämnar inga släktingar. Nej, hur skulle han kunna ha släktingar, han, som likt Johan var oäkta! Där var felet, synden! Vad människorna voro eländigt fega! Aldrig stå ansvaret.

Vad Johan dröjde! Det kunde icke ha hänt honom något ?

Hon log bittert. Varför icke också det? Så sade hon ingenting mer på jorden. Så vore hon fri att göra vad hon ville. Vad ville hon?

Hon skakade på huvudet och återtog sin ensamma vandring upp och ned på golvet.

Hon hade gått länge malande på samma återkommande tankar och frågor, då hon hörde steg utanför i hallen. Dörren rycktes upp och Johan störtade in.

»Kära tant...!» Han stannade framför henne. Han hade tänkt omfamna henne och be henne om förlåtelse för att han dröjt, men någonting i hennes ansikte sade honom, att det tjänade ingenting till. Hon såg så ovanligt allvarlig ut. Det såg nästan ut som hon gråtit. Ena handen höll ännu en sammanknycklad näsduk.

»Vad är det, tant?» Han gick långsamt fram till henne. Hennes ögon blevo stora, djupa. Så vackra hade han aldrig sett dem. De voro mörkblå som natthimmeln därutanför.Hon sträckte ut båda sina händer mot honom. Han kysste dem. De omfamnade varann.

»Har du haft roligt?» frågade hon. Hennes röst hade en ton, som han icke hört förut. Det var något av en klockas mörka klang i den.

»Ja, förfärligt», sade han. Han såg mot bordet. Hon märkte hans blick och gick bort och samlade breven.

»Nå, berätta», uppmanade hon. Hon stoppade in breven i lådan och vände ryggen mot lampan.

»Är du mycket ond på mig, tant?» frågade han, där han stod mitt emot henne och såg henne rätt in i ögonen. »Eller är du ledsen?» tilläde han, när hon icke svarade.

»Varför skulle jag vara det? Du är ung och behöver se andra människor än mig.» Det var inget spår av bitterhet i hennes röst. »Farbror Gustaf och Greta äro goda människor båda två. Man skall hålla fast vid de goda människorna man har.»

Han blev så glad åt hennes ord, att han började berätta allt vad som tilldragit sig. Hon hade vänt skrivstolen och satt med ryggen mot lampan. Johan kunde icke se hennes ansiktsuttryck fullständigt, men det föreföll honom som om hon ibland icke alls hörde vad han sade.

»Du bryr dig visst icke om ett dugg vad jag säger», utbrast han.

»Tycker du mycket om Greta?» frågade hon.

Det var en svår fråga för Johan. Han skruvade på sig, där han satt.

»Tycker om?» upprepade han. »Jag håller förfärligt mycket av henne, det vet du förut, tant.»

Hon reste sig upp och gick bort till honom. Hon lade handen på hans huvud och böjde det bakåt.

»Lova mig en sak, Johan... Säg mig alltid sanningen.»»Varför skall jag icke göra det?» Johans röst hade det allra frimodigaste uttryck. Hon såg länge in i hans ögon.

»Nej, varför skall du icke?» sade hon sedan. Hon tog handen från hans huvud och började gå fram och tillbaka. Johan kände tydligt, att det var något mer hon ville säga honom. Vad det var anade han dunkelt. Det sammanhängde på något vis med breven, som hon stoppat i lådan. Högtidligheten, som hejdat honom, när han kom in i rummet, fanns ännu kvar trots den livliga skildring han avgivit om besöket på Alby. Den fanns i hennes sätt att gå, i hennes hållning, i det framåtböjda huvudet. Den fanns också i själva rummet, i bokskåpen, i jordgloben, i uven. Hans eget sinne blev allvarligt, Allvaret gav tankar och frågor, som många gånger förut tyngt honom men som han aldrig haft mod att kläda i ord. Men nu i denna stilla högtidlighet var det som om han aldrig

förut varit henne så nära och som om hon kunde ge svar på alla hans frågor, bara han talade. Här i denna tystnad, i denna ensamhet, när ingen hörde dem, när det kändes, som om endast de två voro de levande varelser i hela den gamla gården, skulle han bestämt kunna våga viska den största, den viktigaste av alla frågor, den, som sysselsatt honom allt från den stund han började tänka något om varifrån han kom, när Hanssons icke voro hans rätta föräldrar. Förklaringarna, som man avgivit, att han var en avlägsen släkting, tillfredsställde honom icke längre, och Greta hade ytterligare i dag senast ökat hans begär att få veta genom att fråga hur gammal hans pappa var, när han dog.

Tant Sigrid, som gick där fram och tillbaka med nedböjt huvud, kunde säkert ge svar både på den frågan och på andra. Han hade aldrig velat fråga henne. Han hade förstått, att hon icke velat tala med honom om detta. Varför, det förstod han däremot icke. Han hadeen dunkel känsla av att det på något vis skulle vålla henne sorg. Hon hade varit en mycket god vän till hans pappa. Det hade han själv hört den gången Hansson läst upp häradshövdingens brev. Kanske hon sörjde honom för djupt att vilja tala om honom. Varför skulle man icke kunna tala om det man sörjer? Det gjorde alltid Greta. Hjon anförtrodde honom alla sina sorger. Tant är säkert lika god som Greta. Hon blir icke ond på mig, om jag frågar.

»Tant Sigrid», viskade han. »Tant!» upprepade han högre.

Hon stannade och såg på honom. Innan han ännu talat ut, visste hon vad han skulle säga, så stark var tankeöverförelsen mellan deras själar i detta ögonblick. Stunden var kommen, uppgörelsens ouppskjutliga stund.

»Ja, vad är det?» frågade hon fast hon icke behövde.

»Hur var pappa?» kom det svagt från Johan. »Du kände honom — du var mycket god vän med honom, sade du nere i Gränna. Var han mycket gammal, när han dog?»

Sigrid stod och såg på Johan. Hon måste säga sanningen. Förr eller senare måste den sägas. Lika gott nu som annars. Han hade rätt att få veta den. Det skulle icke längre finnas några hemligheter mellan dem. Hon hade förlorat nog genom att behålla sina hemligheter.

»Din pappa», upprepade hon mekaniskt... »Nej, han var icke gammal, när han dog. Några och femtio år.»

Hon satte sig vid skrivbordet på samma sätt som förut med ryggen mot lampan.

»Kände du mamma också?» frågade Johan.

»Nej, din mor kände jag icke. Jag hörde bara talas om henne. Hon var mycket god. Din far älskade henne högt.»Att icke tant kände mamma, när hon var så god vän med pappa? tänkte Johan. Han måste veta mera.

»Varför kände du icke mamma?» frågade han.

Sigrid dröjde med att svara. Det var svårt att säga sanningen.

»Varför?» tog hon om. »Jo, därför, att din far var gift med en annan, som jag kände. Din far var min far, Johan.»

Hon drog en djup, befrielsens suck. Hon reste sig och gick bort till Johan, lade armen om hans hals och kysste honom.

»Du är min halvbror, Johan», sade hon.

Därpå började hon förklara så gott hon kunde varför det hade varit nödvändigt att förtiga saken. Hon skildrade faderns och modems oharmoniska äktenskap, olyckan, när fadern störtade med Freja och bekännelsen om Johan. Hon gjorde inget försök att försvara faderns handlingssätt. Hon anklagade honom ej heller inför Johan. Hon återgav försiktigt och ömt allt vad fadern sagt om Johans mor och försökte på allt vis skona Johan.

Han satt hela tiden tyst. Icke en enda gång sedan Sigrid sagt, att han var hennes halvbror, hade han yttrat något. Han hade besvarat hennes omfamning och hennes kyssar, men därefter hade han suttit stilla. Det gjorde Sigrid orolig. Hon trodde, att han fördömde sin far.

»Är du ond på pappa?» frågade hon. »Det får du icke.»

Johan log vackert.

»Ond? Jag är icke ond på honom. Icke på någon. Jag tycker bara det är sorgligt, att människorna skall vara så hårda mot varandra. Vi skall aldrig vara hårda mot varann.»

Han böjde sig fram och kysste hennes hand. Hanförstod varför han från första stund känt sig dragen till henne, när han fick se henne stå där i trädgården i Gränna i den fina riddräkten.

»Det är bara en sak du får lova mig, Johan. Du får aldrig för någon yppa, att han var din far. Vi får hjälpas åt att hålla pappas minne rent.»

Det ville Johan gärna.

»Jag å min sida», sade Sigrid, »lovar dig, att du skall få samma rättigheter som om du vore min riktiga bror. Så fort jag kan, skall jag låta lagfara mitt testamente, så att du blir min arvinge om något skulle hända. Häradshövding Torsell, som du hört talas om och som förutom oss är den ende, som känner till att vi har samma far, har lovat mig att sköta om det så snart som möjligt.»

»Varför talar du på det viset? Du tänker icke gå ifrån mig?»

Hans röst var så rörande hjälplös, att hon måste kyssa honom.

»Kära bror Johan, jag skall aldrig gå ifrån dig, om du icke vill det själv.»

Sedan började de tala om framtiden och hur det skulle ordnas på Bjumäs. Det var lätt för Johan att förstå att utan henne och farbror Gustaf hade Bj urnäs för längesedan måst säljas. Från den hotande ruinen hade hon lyft den till välstånd.

Johan smög sig ofta under samtalet till att titta på Sigrid. Det syntes, att hon slitit och arbetat. Hon hade redan rynkor kring ögonen. Han hade icke sett henne se så gammal ut som i kväll. Han kunde icke heller komma ifrån det första intryck, när han trädde in. Hon hade bestämt gråtit, fast det icke märktes så mycket nu, när hon beskrev hur lätt det var att lösa in den ena inteckningen efter den andra så att man till slut om ett år eller så endast skulle ha farbror Gustafs kvar.

De behövde absolut icke mer ha några bekymmer för gården.

»Och allt det har du gjort!» utbrast Johan.

»Farbror Gustaf har gjort det mesta», undskyllde hon sig.

»Nej, det har han visst inte. Senast i dag så sade han igen, att det är du, som räddat Bjurnäs.»

»Farbror Gustaf överdriver. Det hör till hans natur. Nej, nu måste jag arbeta, Johan. Adjö — min bror!» Hon klappade honom på kinden. ‚»Nu får du gå!» Hon sköt honom mot dörren.

»Erkänn, att det är du, som räddat Bjurnäs! Erkänn!» envisades han och tog henne om livet.

Hon lossade försiktigt hans armar.

»Jag måste», sade hon. »Seså, gå nu! Jag behöver vara i fred.»

När hon blev ensam, kunde hon icke arbeta. Hon satt och halvsov. Hon var hemskt trött.

Det är möjligt att jag räddat Bjurnäs, tänkte hon. Det har Johan kanske rätt i — farbror Gustaf också. Vad jag förlorat, skall ingen av dem få veta.

Från den kvällen undergingo både Sigrid och Johan en synbar förändring. Sigrid blev sluten och tyst, och Johan gick mest för sig själv. När de voro tillsamman, var förhållandet det allra hjärtligaste och bästa, men båda hade sitt att tänka på. Ingen av dem märkte, att den andre förändrat sig, men folket på gården iakttog det. Särskilt påfallande var det med fröken. Hennes blick kunde bli riktigt hård ibland, när hon kom ned i stallet eller ladugården. Det började gå rykten på gården, att fröken var visst icke nöjd med sin unge släkting. Det hostades

betydelsefullt, när man talade om Johan. Skvallret började gå på trakten. Varifrån detkom visste ingen. Ej heller när det börjat. På sista tiden gick det fort som löpeld i näver. Välvilliga själar närde det med glädje. Det var alltid en förströelse, ett avbrott i det eviga enahanda, som härskar på stora gårdar.

»Har ni hört, att de säger, att det är frökens... ? Nej, tänk! — Ja, är det inte förskräckligt...! Det är det jag alltid har sagt, de är inte ett skapande grand bättre än andra... Ja, det syns med detsamma! Man behöver bara se hur lika de är — samma näsa och ögon ... Släkting, gudbevars! De är allt släkt mycket nära, de!»

Och så skrattade man och viskade vid kaffetåren.

Den, som icke skrattade, när han fick höra skvallret, var Gustaf Boström på Alby. Rättfram och bottenärlig som han var, pinade det honom att höra, hur man försökte svärta ned Sigrid. Det obehagligaste var, att han hade svårt att riktigt få tag i skvallret. Det fanns i luften, i miner, i anspelningar, men ingen vågade tala rent ut, allraminst till patron Boström, som man visste vara god vän med fröken Bjurcrona. Folket på Alby hade ett alldeles säreget sätt att antyda sina misstankar. Det hände ofta, när Sigrid och Johan voro över på Alby tillsammans, att det blev mer än vanligt täta besök inne i köket på Alby gård, och där mumlades och hostades och hummades mellan gummorna, som passade på att göra sig ett ärende in till patrons köksa om ett eller annat, men i verkligheten kommo de för att på nära håll försöka att få se om det var så stor likhet mellan fröken Bjurcrona och unge herr Johan som man sade ute på bygden och särskilt hos handelsman.

I ett sådant ögonblick kom Gustaf Boström på dem. Han hade flera gånger ringt efter viskyvatten, men husan var ute tillfälligtvis och köksan ansåg, att det ickebrådskade. Hon jämte tre av statargummorna och den av köksan särskilt gynnade kusken på gården sutto vid kaffetåren och voro fördjupade i betraktelser över det sedliga förfallet på Bjurnäs. En av statargummorna, en för övrigt hjärtegod kvinna, hade just påvisat för de andra, att det var nog icke så lätt för mor och son att hålla familjelikheten sinsemellan borta. Efter denna lilla antydan om vilket område samtalet borde beröra, blåste köksan på det på fatet upphällda kaffet och sade, att hon för sin del hade sett detsamma, och dessutom hade gamla Eva på Bjurnäs yttrat något för mycket längesedan om att fröken Sigrid nog icke var så glad att få hem Johan. Det hade köksan på Bjurnäs sagt, och hon var ovanligt vittnesgill.

Kusken, som tyckte kvinnofolket fick övertaget inom det högre vetandets värld, fick i samma ögonblick syn på Sigrid och Johan och Greta, som gingo nedåt parken.

»Se, där är’ de», sade han för att visa sitt intresse.

Alla vände sig mot det stora köksfönstret. Mycket riktigt. Sigrid gick i mitten med Johan och Greta på var sin sida.

»Hon för sig som en prinsessa», sade den ena av statargummorna. Hon hade aldrig sett en prinsessa men antog, att en sådan måste gå mycket rak i ryggen. Alla fem kaffedrickarna trängde sig samman i fönstret.

»Ja, det är här, det», ironiserade köksan. »Hemma på Bjurnäs lär hon gå så lagom rak. Där finns nog det, som tynger. Var säker på det.»

»Samvetet», föreslog en av gummorna.

»Stockholmslivet är icke det bästa», filosoferade kusken högt. Han hade icke varit i Stockholm, men en systerdotter till honom hade kommit på avvägar uppe i huvudstaden, varför det icke var alldeles uteslutet, att även fröken Bjurcrona kunde råkat illa ut. Detta ut-sade han emellertid icke, men blev glad, när köksan genom den sympatiska själsöverförelse, som fanns mellan dem, tolkade hans tankar genom att utropa:

»Ja, inte skulle jag vilja vara i hennes kläder!»

Detta om en hög moralisk ståndpunkt vittnande utrop fick ej tillfälle att verka förädlande på de fyra åhörarna i fönstret, ty en grov röst hördes plötsligt ryta till:

»Ni borde veta hut!»

Uttrycket var väl kraftigt men lättfattligt. Alla fem fönsterkikarna vände sig om. De ville sjunka genom golvet.

Patron Boström stod i dörren. Han var eldröd ända till yttersta gränsen för den klart skinande skallen, och hans röda mustascher tycktes resa sig av ilska. Det var en förfärlig syn. Han syntes minst dubbelt så stor, stark och lång som vanligt. Han täckte hela dörröppningen. De fem fönsterkikarna sänkte ögonen. De voro gripna på bar gärning. De väntade bara en ny åsk-skräll.

Egentligen hade de icke behövt vara rädda. Patron Boström hade icke hört mer än köksans vänliga yttrande om att hon icke skulle vilja vara i fröken Bjurcronas kläder, ett yttrande, som av en även rätt undermålig advokat mycket lätt skulle kunna ha bevisats vara fullständigt oskyldigt, eftersom det var lika mycken skillnad mellan köksans och fröken Bjurcronas yttre som mellan en flodhäst och ett arabiskt fullblod. Olyckan var, att alla fem ledo av detsamma som de nyss beskyllt en annan person för — dåligt samvete. Det såg patron Boström. Resten gissade han sig till. Han blev ännu ilsknare, och så kom den nya skrällen, som de väntat.

»Har ni inte annat att göra än att racka ned på hederligt folk!» skrek han.

Ingen svarade. Man svarar icke åskan.

»Vad är det för lögnaktigheter om fröken Bjurcronani sitter och slickar er om munnen med? Fram med det!»

Patron Boströms liknelse var för tillfället icke lyckad. Alla parterna stodo, och de fem vid fönstret sågo minst av allt ut som om de slickade sig om munnen efter mera. Alla de fems ansikten voro högst oroliga, ängsliga och rädda.

»Har ni mist talförmågan?» hånade dem patron Boström. »Ni har kanske pratat för mycket? Du, August!»

— han vände sig till kusken — »du, som är karl, kan väl åtminstone sjunga ut. Vad är det man säger om fröken Bjurcrona?»

Patron Boströms vädjan till kuskens karlaktighet förfelade icke verkan. Han tittade till på medbrottslingarna, strök sig om munnen och talade.

»De säger, att Johan är hennes pojke?»

»Vilka de?»

»Folket på trakten», kom det skyggt.

»Och ni är sådana kräk, att ni tror. Ni borde kunna räkna åtminstone. Fröken Bjurcrona är nu trettioett år. Det kan ni ta reda på i kyrkoboken om ni vill. Johan är sjutton. Det gör fjorton års skillnad, begriper ni det. Jag vet inte, att det är vanligt att föda barn till världen, när man är fjorton år, inte ens här på trakten bland er själva, som är så tidiga av er. Att ni skall vara sådana genuina kräk så att ni inte kan lära er räkna ens!»

»Hur skall vi kunna veta hur gammal fröken och herr Johan är?» frågade kusken troskyldigt. Kvinnorna kastade en beundrande och tacksam blick på den geniale medbrottslingen, och köksan gav honom i tankarna en riktigt god smörgås med fint sovel på, men Gustaf Boström, som alltid hakade sig fast vid sin första idé, när det gällde att utreda en sak, röt med stentorsstämma ett enda mäktigt — »ut!»Alla fyra smögo sig bort. Köksan gick fram och slamrade med kastrullocken och spisringarna.

»Jag vill inte veta av några fler skvallerrep här, så mycket hon förstår det, för då blir det ut för henne också!» förklarade patron Boström och smällde igen dörren.

Två minuter efter ringde det våldsamt. Han hade glömt att säga till om viskyvatten.

Sigrid förstod icke vad som gick åt farbror Gustaf den kvällen. Han var tvär och butter och mumlade ibland ohörbara ord för sig själv. Stundom satt han och stirrade på henne liksom han övervägde något. Johan märkte, trots att han var träget sysselsatt med Greta, patron Boströms mot vanligheten ogästvänliga väsen och frågade sedan i vagnen, när de reste hem från Alby, vad som kom åt farbror Gustaf i kväll. Hon kunde icke ge besked utan försvarade honom med, att han antagligen hade mycket att tänka på.

Det hade också patron Boström. Han kunde icke sova på hela natten, något som icke hänt honom på många år.

Han var även nervös, när han steg upp, och brukade en massa fula ord, när han misslyckades i att få stärkkragen och skj ortknappen i nacken. Han hade beställt fram hennes nåds före detta parhästar till klockan tio, och precis på slaget höll August med skjutsen framför Alby. Han fick vänta nära en kvart. Det var något högst ovanligt. Men så var också patron Boström fin, när han trädde ut på trappan. Hög hatt, grå sommaröverrock med sidenfoder, lätt uppslagen så att man såg den svarta redingoten. Grårandiga byxor hade han också, blankskinnsskor och grå handskar.

Vad i jestafriden nu då? tänkte August och skyldrade med piskan. Han aktade sig för att säga något. Patron såg icke god ut.»Bjurnäs!» röt patron till, i det han steg upp. »Kvickt!» tilläde han. Det gick så det visslade efter det. Hästarna lågo i skarp trav hela vägen ända fram till gårdsplanen på Bjurnäs.

Utan ett ord steg Boström ur och gick in. Eva kom utfarande men mötte honom först i hallen. Hon neg. Kors, så fin patron var.

»Goddag, Eva! Är fröken hemma ?»

»Jo, jag skall genast säga till. Vill inte patron stiga in?»

Hon hjälpte honom av med rocken och hatten och öppnade till lilla salongen. Gustaf Boström gick fram och ställde sig vid fönstret. Han såg ingenting, åtminstone uppfattade han icke vad han såg. Han var paralyserad av en enda tanke.

»Nej, men är farbror här!» Det var Sigrid, som kom. »Det var riktigt roligt!» Hon skyndade sig fram mot honom. Hon stannade halvvägs.

Patron Boström vände sig om. Han var så blek i ansiktet han kunde bli. Det gav nästan en svagt blå-aktig anstrykning åt det. Ögonen hade han dragit ihop som under hård smärta, och en stor del av övre delen av pannan hade dragits ned i djupa rynkor. Han led.

»Men, kära farbror, vad är det?» Hon fortsatte långsamt fram mot honom. »Är Greta ... ?»

Hon hejdade sig. Nej, det måtte vara något annat, något mycket värre än om Greta vore sjuk.

Han stod bara och såg på henne, stadigt, oavvänt. Smärtdraget kring ögonen blev allt starkare och det ryckte kring munnen. Så kom det som en explosion.

»Vill du gifta dig med mig, Sigrid?» I samma ögonblick var det som om paralyseringen och smärtan försvunnit. Hans ansikte sken upp. Han tog de få stegen fram mot henne som behövdes för att gripa hennes hand. »Säg, vill du?» Det var både bön och bävan i hans röst.Hon hade låtit honom ta handen. Hon gjorde inget försök att draga den undan. Hon hade blivit överrumplad genom anfallets våldsamhet. Det drog en stund, innan hon fick tid att besinna sig så mycket att hon tillgrep det lindrigaste försvarsmedlet.

»Nej, men farbror», sade hon. Det fanns icke den ringaste ovilja i hennes sätt att säga det, men det grep honom ändå.

»Det är icke fråga om farbror längre! Jag begär icke du skall älska en gammal, flintskallig gubbstut som mig. Så pass mycket förnuft har jag kvar, fast det annars är illa beställt med mig i dag.»

Hans röst började redan få en muntrare klang. Det hjälpte att tala. Han förlorade icke ens modet, när hon drog sin hand ur hans och frågade honom, om han icke ville sätta sig.

»Du vet själv, Sigrid, hur länge det är sedan Greta bad, att du skulle bli hennes nya mamma. Nu behöver hon det icke mer. Johan och hon tyckas redan ha kommit på det klara med, att de skall ha varandra och att således den övriga delen av världen är dem likgiltig. Jag kommer kanske snart att bli ensam. Du också, Sigrid. Hur skulle det vara om vi för att trösta oss i ensamheten slog oss ihop. Att jag håller av dig, vet du sedan gammalt. Jag vet icke själv, varför jag inte kommit långt förut och frågat dig, om du vill bli min hustru. Kanske var det därför jag trodde, att du skulle gifta dig med någon annan, att du hade någon kär vän i Stockholm. Det vet jag inte. Nu har jag sett hur åren gått utan att du gifter dig. Jag låg och tänkte grundligt på saken i natt, och så gjorde jag upp med

mig själv

— du kan alltid försöka, Gustaf Boström — du är förstås gammal och maläten i hjässan, men du är frisk och stark ännu. Ja, och så är jag här och frågar dig om du vill bli min hustru, Sigrid. Jag lovar jag skallicke bli sträng eller fordrande. Jag är karl nog att kunna bära dig på mina händer, och det skall jag göra, det lovar jag.»

Han såg kärligt på henne. Hon var bra vacker där hon satt med nedslagna ögon, den fina näsan och det mörkbruna, vågiga håret. Där funnos visserligen några små silverstrån vid tinningarna, men det gjorde henne bara ännu vackrare. Ansiktsovalen var underbar, och munnens amorsbåge förtjusande, fast läpparna blivit tunna de sista åren. I hela hållningen låg också något mjukt och kvinnligt, där hon satt och såg ned på sina händer i skötet.

Gustaf Boström lade försiktigt sin stora hand på hennes fina. Hon såg upp på honom, och då förstod han vad hon skulle svara. Det var ett tydligt nej i hennes blå, melankoliska ögon.

»Kära farbr...» — hon hejdade sig och fullföljde icke ordet — »det var gränslöst gott för mig att höra de orden, men jag kan icke — kan icke. Det är icke alls för att jag tycker, att... att... vi är så olika i ålder ... jag känner mig säkert mycket äldre än farbror ibland, men det är därför att jag icke kan och aldrig vill gifta mig. Aldrig någonsin.»

Hon rätade upp figuren och såg på honom fast. Han hade sett det uttrycket hos henne förut och begrep, att det tjänade ingenting till att tala om saken mer. Han drog handen åt sig.

»Ja, farbror får förlåta mig.» Hon var redan säkrare på sig. Hon böjde sig fram mot honom och såg honom riktigt varmt in i ögonen. »Jag håller förfärligt mycket av farbror, men det andra — nej ...»

Hon reste sig och gick några steg.

»Det skulle för övrigt vara roligt att veta, varför farbror just i dag eller rättare sagt i natt kommit på den idén. I går kväll tänkte farbror bestämt helt annat.»Hon drog på munnen, när hon tänkte på hur tvär och butter han varit. Gustaf Boström, som var en av jordens ärligaste varelser, reste sig och sade:

»Det skäms jag inte för att säga. Jag ville slå ned skvallret i trakten. Jag är trött på att höra det här tisslet och tasslet överallt om att Johan är din son och om Stockholmslivets dåligheter med mera, med mera. Det är du för god till!»

Gustaf Boström rätade ut sin kropp i dess fulla längd. Han blev verkligt imponerande i sin svarta redingote, och det kraftiga ansiktet var fyllt av förtrytelsens helighet. Sigrid glömde i ögonblicket vad skvallret rörde sig om. Men hon måste tacka honom. Utan ett ord sprang hon fram till honom, omfamnade honom och kysste honom mitt på mun.

Nu var det hans tur att bli förlägen. Han klappade henne en smula valhänt. Det var för häftiga omkastningar för honom. Nyss hade hon förklarat, att hon icke ville ha honom och nu ... De kvinnorna! De kvinnorna! tänkte han.

»Det var således därför», sade Sigrid och drog sig bort från honom. »Det var därför farbror kom. Det skall jag icke glömma. Aldrig.» Hon gick åter fram till honom, tog hans hand och kysste den. »Tack, farbror Gustaf», sade hon.

»Ja, inte vill du, att jag skall tro på de där dumheterna. Jag tror på dig. Och jag kan räkna.»

De måste båda skratta. Därmed återfördes samtalet till normala förhållanden. Ännu gjorde patron Boström några svaga ansatser att förnya frieriet, men de verkade svaga vindpustar efter den orkan, som han först åstadkommit. Han tog dem knappt på allvar själv.

»Nej, nu skall icke farbror hålla på längre», försäkrade Sigrid. »Det lönar sig icke. Jag har en gång för alla beslutat att icke gifta mig, och därvid blir det.»»Olycklig kärlek», föreslog Gustaf Boström småskrattande.

»Kanske det», svarade Sigrid, men hon skrattade icke.

De skildes åt som riktigt goda vänner, sedan han skämtsamt försäkrat henne, att om hon ändrade åsikt stode han

alltid beredd att förnya sitt anbud.

Han var mycket gladare, när han for därifrån än när han kom. Inte är jag kär i henne, sade han sig, men nog är hon tusan så stilig.Några år gingo. Ingenting ändrades på Bjurnäs och Alby. Man umgicks som förr helt otvunget. Varken Sigrid eller patron Boström berörde frieriet. Det var avfört för alltid. Däremot blevo både Johan och Greta allt kärvänligare mot varandra.

Högsta rådet, som Gustaf Boström med en modern term kallade Sigrid och sig själv för, när det gällde Johans och Gretas angelägenheter, hade i stor konselj på Alby enhälligt beslutat, att de unga skulle ha varandra, eftersom de visade oförbätterliga anlag att ständigt hålla ihop. De promenerade, åkte, rodde och fiskade tillsammans. Åtskilliga gånger hade både Sigrid och patron Boström överraskat de unga, utbytande kyssar av påtaglig förälskelse. Det fanns ingen annan utväg för Högsta Rådet än att foga sig efter omständigheterna, och detta gjorde de så mycket hellre som omständigheterna i verkligheten alldeles sammanföllo med Sigrids och patron Boströms önskningar.

Efter det misslyckade frieriet hade det inträtt en ännu förtroligare ton mellan dem, och patron Boström vidgick öppet, att det skulle fröjda honom att få sätta foten på skvallret och belackarna genom att gifta bort Greta med Johan.

»Sedan tiger de åtminstone», sade patron Boström. Han var medveten om sitt eget anseende i trakten och var fullt säker på att ingen därefter skulle våga säga, att Greta Boström gift sig med en oäkting.»Hur vore det, om du rent av skulle ta och adoptera honom?» föreslog han.

»Vad menar farbror?» frågade Sigrid. »En» — hon höll på att säga syster — »tant kan dock icke adoptera en släkting?»

»Det vore märkvärdigt, om inte det skulle gå, när pojkens föräldrar äro döda och du icke har några närmare släktingar. För det har du icke. Det har du själv sagt. Bäst, att du frågar gallblåsan Torsell om den saken. Han känner alla irrgångarna i juridiken. Du kommer icke att gifta dig efter vad du påstår. Varför skall du låta namnet dö ut? Det är inget dåligt namn, och för-fädren hemma hos dig kan icke gärna rynka på näsan åt en, som i alla fall har en eller annan droppe av samma blod i sig. Det vore också ett sätt att få slut på skvallret. För ingen är ändå så dum, att han tror, att du vågar adoptera din egen son.»

Sigrid lovade höra efter hos häradshövdingen vid tillfälle.

Efter denna utvikning från ämnet återtog Högsta Rådet förhandlingarna om Johan och Greta. Det slutade med bestämmelsen, att de båda unga skulle förlovas med varandra, ju förr desto bättre.

»Jag gör dock som ett oeftergivligt villkor», sade patron Boström, »att Johan efter förlovningen reser till Ultuna och tar sin kurs där. Han är gammal nog. Jag vet inget värre än att se förlovade gå och hänga över varandra jämt. Det tar död på handlingskraften hos dem. Alltså — när som helst kan de förlova sig — i morgon redan, om du vill, Sigrid. Det kan ske hos dig eller hos mig. Om Johan är duktig, och det vet jag, att han blir för Gretas skull, lovar vi dem, att de skall få gifta sig på hans myndighetsdag. När är han född?»

»Sjunde juni 1900», svarade Sigrid.

»Bra. Den sjunde juni 1921 kommer här att firas etthej dundrande bröllop på Alby. Som hemgift förbinder jag mig att till Johan överlämna alla mina inteckningar i Bjurnäs. De skall icke draga in i sitt nya hem med någon skuld på sig.»

Sigrids ögon lyste till besynnerligt.

»Nej», upprepade hon, »de skall icke draga in med någon skuld på sig.»

»Ja, jag menar, att sedan är gården skuldfri.»

»Det menar jag också.»

»Du sade det i så märkvärdig ton.» Patron Boström såg på henne.

»Gjorde jag?»

»Ibland begriper jag mig icke alls på dig, Sigrid. Du har ett sätt att tala och se på en, så att man blir helt egendomlig till mods. Har du verkligen varit olyckligt kär i någon?»

»Det ligger utom Högsta Rådets bemyndigande att spörja om», svarade Sigrid med ett blitt leende.

»Är han död?» frågade patron Boström.

»Nu skall farbror icke fråga mer, då blir jag ledsen», sade Sigrid.

»Förlåt, förlåt, kära Sigrid!» bad han och klappade henne på axeln. »Alla har vi våra sorger att dragas med. Somliga får en korg, andra ...»

»Åh, korgen tror jag farbror tog lätt», skämtade Sigrid.

»Om vi skulle lyckliggöra ungdomarna redan i kväll?» sade patron Boström.

Det hade Sigrid ingenting emot. Johan och Greta kallades in. De hade varit på en längre ridtur samman i skymningen och hade knappt hunnit svalka sig, när husan framförde kallelsen till dem, där de sutto i salen och berusade sig med varandras blickar och hallonsaft.

»Patron bad, att fröken Greta och herr Johan skulle komma upp.»

De unga sågo litet misslynta ut över att ha blivitstörda i berusningen men lydde. Trots trappan upp till övre våningen var försedd med ledstång, måste Johan hålla Greta om livet hela vägen upp. Dessutom var han nog simpel att försena dem genom att stjäla kyss på kyss av henne.

»Du får inte», sade Greta. Men det var mycket lamt framsagt.

»Vad ni ser ut!» utropade Patron Boström, när de unga trädde in.

»Vi har varit ända uppe vid Vargtorp», förklarade Greta, som var den smidigaste diplomaten och kände, att det låg något i luften. Hon skyndade fram till Sigrid och sökte nödhamn, eftersom fadern såg allvarlig ut. »Tant kan icke tro vad där är vackert», sade hon och slog armarna om halsen på Sigrid och tryckte sin heta kind mot hennes.

»Jo, det tror jag visst», svarade Sigrid och log.

Johan hade stannat mitt på golvet, beredd att möta faran. Det blev tyst en stund.

»Ni är visst mycket kära i varann, ni två?» började Gustaf Boström. Hans allvarliga min blev blidare. Greta dolde huvudet i Sigrids famn. Icke kunde man svara på sådant. Johan såg intensivt på farbror Gustaf men var lika stum som Greta. Sigrid märkte något av trots hos honom.

»Vi äro så glada både farbror och jag, att ni håller av varandra», mildrade hon. Greta såg tacksamt upp på Sigrid.

»Tant Sigrid har som alltid funnit det rätta uttrycket», insköt patron Boström. »Vi är mycket glada båda två, att ni håller av varandra, och har därför i samråd beslutat att fråga er, om ni håller av varandra så mycket att ni vill förlova er?»

Greta tittade bort till Johan.

»Ja, nog vill jag förfärligt gärna, om Greta vill», sva-rade han. Hon kunde icke hitta på bättre svar än att springa bort till Johan och omfamna honom.

»Åh, Johan! Johan!» ropade hon och svängde honom runt i vild glädje. Sedan fick Högsta Rådet sin belöning i kyssar, klappar och omfamningar.

»Ja, ja», sade Gustaf Boström, som hade svårt att värja sig för Gretas ömhetsbetygelser, »det där är allt-samman mycket bra, men nu måste vi tala litet förstånd alla fyra. Ni skall tänka er, barn, att vi, både tant och jag, äro något äldre än ni och icke tål för starka sinnesrörelser.»

Ömhetsstormen lade sig. De unga togo plats bredvid varandra och sågo outsägligt lyckliga ut. Sigrid fann det riktigt svårt att höra på hur farbror Gustaf talade om hur Högsta Rådet bestämt, att framtiden skulle ordnas för de unga. Både Greta och Johan mörknade, när det blev tal om att Johan skulle till Ultuna, men löftet om det hejdundrande bröllopet på Alby på Johans myndighetsdag lättade åter på mörkret. Vid kvällsbordet höll Gustaf Boström ett vackert tal för de unga och trädde på deras fingrar förlovningsringarna, som han i hemlighet inköpt.

Det blev en av hemkänsla, ömhet och godhet uppfylld kväll. En lyckoblomma, en fyrklöver, som Gustaf Boström ovanligt poetiskt uttryckte det, hade slagit ut i Alby. Liknelsen var icke så bra funnen. Han menade, att de fyra personer, som sutto samlade omkring bordet, voro att likna vid en fyrklöver. Talare försäga sig ofta.

När Johan efter långa och smärtsamma avsked lämnat sin älskade för att fara till Ultuna, kom det en dyster tid för Sigrid på Bjurnäs. Hon hade vant sig vid att ha brodern hos sig, höra hans röst och ljudet av hans steg. Ibland när hon hört honom gå i hallen eller trappan lät det alldeles som fadern gått där. Samma säkra,

kraftiga steg. Det blev tyst i de stora salarna. Värre än innan Johan fanns. Greta åkte eller red ofta över till tant Sigrid, och då tröstade de varann med att tala om Johan. De älskade honom båda, var och en på sitt vis. För båda var han framtiden, ehuru på olika sätt. För Sigrid representerade han meningen, avsikten med hennes strid. För Greta var han målet för hennes drömmar. Greta hade sin ungdom till hjälp och dessutom sin far. Men för Sigrid blevo dagarna tyngre och mörkare. Det hjälpte icke, att hon flyttade ned från tornkammaren och tog faderns sängkammare till sin. Det blev nästan värre.

Arbetet på gården, som genom Johans bortresa blivit mer än förut hopat på Sigrid, höll henne uppe till framåt vintern. Där var alltid mycket att tänka på med en så stor gård som Bjurnäs. Hon hade täta rådplägningar med rättaren, som på sätt och vis var glad, att herr Johan rest, då rättaren åter mer kunde framträda som den ende manlige, som hade något att säga på Bjurnäs. Han återfick något av den makt, som han haft förut men som han så småningom undanskjutits från allt efter Johan blivit vuxen och börjat tjänstgöra som förmedlande länk mellan fröken Sigrid och rättaren. Av alla på gården var rättaren den ende, som kände sin tillfredsställelse stiga efter Johans avresa. De andra tyckte gården blivit ödsligare, och gamla Eva uttalade sin förundran flera gånger om dagen över vad det var märkvärdigt vad en enda människa kunde betyda mycket.

Efter jul stod Sigrid icke ut längre hemma på Bjurnäs. Arbetet på gården låg också i vinterdvala. Skogshygget och ladugården var det enda, som levde fullt liv. Det blev olidligt för Sigrid. Det var dock icke endast saknaden efter Johan, som gjorde det mörkt på Bjurnäs. Hos Sigrid fanns även något annat, som mer och mer drog henne bort från gården.Alltsedan den första sorgen över Eriks död hunnit lägga sig, var det en tanke, som förföljde henne — var fanns han? I urklippet hade endast stått, att han dödats. Om han blivit begraven eller om han trasats sönder stod ingenting. Många gånger hade hon tänkt skriva till utrikesdepartementet och fråga, om det kunde taga reda på något mera om hur det gått till, när han försvunnit. Hon drog sig för det. Vad skulle de tänka på departementet, om hon frågade efter doktor Erik Lindstål? I notisen stod det, att han icke hade några släktingar. Vad kunde fröken Bjurcrona ha för intresse att fråga efter doktor Lindstål? Hon tordes icke. Hon överdrev rent barnsligt vilken verkan en efterfrågan skulle få i departementet.

I ensamheten efter Johan gjorde sig den tanken — var finns Erik? allt plågsammare påmind. Hon kunde icke komma ifrån den. När hon till sist började ligga vaken om nätterna och hörde vinterstormarna tjuta och bara tänkte på sin stackars älskade, som kanske låg i en ensam grav i främmande land, övergiven av alla, utan släktingar, utan någon människa, som brydde sig om att sätta en blomma på hans grav — då insåg hon, att hon måste göra något för att få frid i sig själv. Rösten, som kallade henne, måste komma från honom. Han hade icke frid i sin grav. Han ville hem. Det var på henne han ropade. Det var hon, som skulle föra hem honom.

Varför skulle hon icke göra det? Nu, efter krigets slut, reste massor av människor ut. Det var bara att begära pass och resa. Bjurnäs kunde rättaren gott sköta ensam en eller ett par månader. Farbror Gustaf kunde få fullmakt för henne. Hon behövde icke ange något skäl för sin resa. Hon var trött och önskade omväxling. Det var den enklaste sak i världen. Ingen kunde ana varför hon i verkligheten gav sig ut.

Så snart hon fattat sitt beslut var det som om rösteninom henne blev lugnare. Hon förberedde allt i ro. Med farbror Gustaf och rättaren var allt snart ordnat. Greta ville gärna fara med, men tillhöils av fadern att tänka på utstyrseln, och när tant Sigrid icke tycktes vidare tilltalad av att få henne med blev hon hemma på Alby.

Innan Sigrid for, gjorde hon häradshövding Torsell en visit.

»Vad står nu på?» frågade han. »Inga fler fosterbarn, hoppas jag.»

»Jag tänker resa ut.»

»Det gör ni rätt i. Ni ser ut att behöva det, fröken. De sista åren ha tagit er hårt. Ja, icke för att er skönhet bleknat, men ni har fått något blekt i blicken. Det tycker jag icke om. Ni får icke arbeta ihjäl er. Gården står på stadiga fötter nu. Det kan vara tid att pusta.»

»Det tänker jag också göra. Det är därför jag reser ut.»

»Johan är på Ultuna hörde jag av patron Boström. Han har det bra?»

»Jo, tack. Det är också närmast för honom jag kommer.»

»Såå?» Torsells små grå ögon började sin borrande verksamhet, men Sigrid mötte den lugnt.

»Farbror Gustaf har egentligen givit mig idéen. Han föreslog för länge sedan, att jag skulle adoptera Johan. För min egen del har jag ingenting emot saken, om den på något vis kan göra Johans ställning tryggare. Häradshövdingen vet, att han i mitt testamente redan är utsedd att ärva mig. Nu tänkte jag, att, eftersom jag reser ut och man aldrig vet vad som kan hända, det kanske skulle vara förmånligare för Johan, att jag adopterade honom.»

Hon hade talat klart och tydligt. Det var endast, närhon sade, att man aldrig vet vad som kan hända som rösten fick en känsligare ton.

Häradshövdingen var som vanligt sysselsatt med sin tumrullning. Han betänkte sig några minutei.

»Vad är det, som skulle kunna hända? Dö, menar fröken ?»

Hon nickade till svar.

»Jag vet icke om Johans ställning blir säkrare genom adoption. Ni har inga släktingar, som kunna göra honom arvet stridigt, eller hur?»

»Nej.»

»Det är litet besynnerligt, att en syster adopterar sin oäkta bror. Från juridisk synpunkt möter det inga hinder, då endast ni och jag vet, att han är er halvbror. När er far dog, roade jag mig att närmare taga reda på hur saken med Johan låg. I kyrkböckerna finns ingenting annat antecknat än att fadern är okänd. Att ni adopterar en annan kvinnas barn gör ingenting, när kvinnan är död. Det enda skulle vara, om någon släkting till henne en gång i framtiden skulle kunna uppenbara sig, men den faran torde vara alldeles utesluten, då mig veterligt Johans mor också stod ensam i livet och inga släktingar till henne framträdde med några som helst anspråk vid hennes död. Jag vet det mycket väl, ty jag ordnade på er fars begäran alla med denna något invecklade historia förknippade omständigheter. För säkerhets skull kan vi gå igenom papperen tillsamman.»

Han reste sig och fick efter en stunds sökande ute i arkivet fatt på dem. Han visade henne dem. Det var endast torra fakta.

»Jag tror vi kan vara alldeles lugna för Johan. Han är så släktlös på moderns sida som någon kan vara. Det är endast på den okände faderns sida vi har släkten.» Han skrattade till.

»Det går nog att ordna», fortsatte han. »Det skall jagstyra om medan fröken är borta. Ni kan vara alldeles lugn. Rättfärdigheten är betryggad, och ingen kan med fog säga annat än att Per Bjurcronas minne är upprättat.»

Det låg en aning om elakhet i orden. Sigrid fäste sig icke vid det. Hon började förstå Torsell och hans försök att

ge sig ut för sämre människa än han var. Hon hade viktigare att tänka på.

»Det är också en annan sak, som jag gärna ville fråga häradshövdingen om.» Hon sänkte huvudet. Hon hade svårt att finna de rätta orden. Hon var rädd för att han, hur försiktigt hon än uttryckte sig, skulle kunna finna något misstänkt i vad hon sade. När hon gick upp till honom, hade hon tänkt sig framställa en fråga om häradshövdingen trodde, att hon hade rätt att begrava en avlägsen släkting i gravkoret på Bjurnäs. Nu gick det icke. Nyss hade hon bejakat, att hon icke hade några släktingar. Hon måste välja en annan form för sin fråga. Och hon måste fråga. Det gällde Erik.

»Nå, kom med den svåra frågan», sade Torseli, när hon tövade. »Eller är den så komprometterande, att fröken har svårt att framställa den? I så fall kan jag vända mig bort.»

Hon blev på en gång kall. Hans sarkasm kylde.

»Åh, det var bara en bagatell egentligen», sade hon. Hon tyckte icke om hans granskade blick. Hon måste spela likgiltig.

»Jag fick underrättelse för en tid sedan, att en god vän till oss stupat i kriget. Han var ute för att studera sårskador och tjänstgjorde vid ett av fältlasaretten i Frankrike. Det stod i notisen — jag har den förresten med mig», sade hon och tog fram urklippet ur väskan

— »jo, det står här, att han dog ogift och icke efterlämnar några släktingar.»

Hon räckte honom urklippet. Han tog det och läste.»Nu har jag fått den tokiga idén, ser häradshövdingen, att jag tänkte förbinda min resa utomlands med ett försök att få rätt på honom och föra hem honom till Sverige samt låta honom få vila i vårt gravkor. Tror häradshövdingen, att detta låter sig göra? Ja, jag menar att sätta hans kista i vårt gravkor på Bjurnäs? Han var en så god vän till oss, och jag tycker det är så vemodigt att tänka sig, att han kanske ligger där ensam ute i främmande land.»

Hon tyckte själv, att hon talade fullt naturligt. Ingen borde kunna misstänka något i dessa enkla ord. Hon visste icke, att hennes röst fick en darrning på slutet av den långa utläggningen.

Häradshövdingen höll ännu urklippet i handen men läste det icke längre. Hans blick gick mot fönstret, där det snöade utanför.

»Det finns många fader- och moderlösa här i världen», sade han. Han steg upp och gick några slag fram och tillbaka i rummet, innan han stannade framför henne. Hans blick var sig helt olika mot annars. Den var blank, fuktig, som om den passerat genom en dimma. Den gjorde Sigrid underlig till mods.

Han har förstått allt. Han har förstått, att det är min älskade, tänkte hon. Hon vågade icke slå ned ögonen. Det vore detsamma som att bekänna. De sågo på varandra som voro de ensamma i världen och frågade tyst

— vad är det högsta på jorden?

Hans små, annars så skarpa ögon blevo vemodiga. Han rörde sig icke. Till sist talade han med beslöjad röst.

»Sätt ni lugnt doktor Lindståls kista i Bjurcronornas gravkor. Han är värd det. Det är jag säker på. Icke minst därför, att han var er vän. Det finns så många hjältedåd ändå, som aldrig får sin belöning. Det vet jag nu.»Han hostade till och gick bort och satte sig vid skrivbordet. Han drog ut några lådor och rotade i dem. Han fann ingenting. Så smällde han igen dem hårt som om han plötsligt blivit ond.

»Var det något mer?» frågade han med sin vanliga kärva röst.

Sigrid reste sig. Hon var icke tillräckligt mycket människokännare för att förstå vad som försiggick inom honom, men hon var rörd över vad han sagt om Erik. Hon fattade icke då, att talet om hjältedådet hade en helt annan adress. Hon tackade honom varmt för vad hon fått veta och tog adjö.

»Var rädd om sig nu, fröken», förmanade han. »Vi har icke råd att mista sådana människor som er.»

Hon hade aldrig tyckt så bra om Torsell som när hon den gången lämnade honom. Han var en riktigt god

människa.

Hemkommen satte hon sig genast att skriva till Johan och förbereda honom på adoptionen samt att hon skulle resa utomlands en tid. Hon skrev, att det hade blivit så tyst och ensamt på Bjurnäs sedan han farit. Hon behövde komma ut. Vore det någonting han behövde, skulle han sätta sig i förbindelse med häradshövding Torsell eller farbror Gustaf.

Efter några detaljer om hur det stod till på Bjurnäs och om hur fölungarna mådde slutade hon med en maning till honom att sköta sig.

Sedan hon ordnat med passet och tagit ett varmt farväl av vännerna på Alby for hon ensam ut i sin hemliga mission.

Det var längesedan hon varit utomlands. Ett år hade hon på moderns uttryckliga önskan varit i pension i Lausanne för att lära sig franska, men hon hade nu nästan glömt bort språket. Hon for direkt till Paris, trängdes med folk och hade besvärlighetei. Hon märktedem knappt. Det stora målet hägrade för henne. Hon var på pilgrimsfärd till det heligaste hon visste.

I Paris gick hon genast upp på svenska legationen och bad att få alla upplysningar, som kunde ges, om doktor Erik Lindstål. Hon blev mottagen av ministern själv, och han var idel älskvärdhet.

Han erinrade sig mycket väl doktor Lindstål. Det var en särdeles sympatisk man. Han hade varit uppe hos ministern för att få hjälp med att komma ut till frontlasaretten. Det hade lyckats. Det var mycket sorgligt, att han dödats.

»Jag kommer icke ihåg själva detaljerna, men det kan vi lätt få reda på.» Han ville ringa, men Sigrid lämnade fram urklippet. Ministern läste det uppmärksamt.

»Ja, alldeles så var det. Vi fick aldrig några upplysningar sedermera», sade han. »Jag skall ögonblickligen skriva och höra efter. Senast om några dagar hoppas jag, att vi kan lämna fröken Bjurcrona närmare besked.»

Han var utsökt artig och förekommande. Han frågade henne om hon var släkt med en Johan Bjurcrona i Skåne, som han en gång träffat hos gemensamma bekanta. Jo, det var hon. Det var hennes farbror, men han var död för längesedan.

Sigrid gick tröstad från honom. Hon hade fått en god hjälpare. Hon väntade några dagar. Det kom ingen underrättelse. Hon väntade veckor. Alltjämt ingenting. Hon ringde till legationen och frågade, om man fått veta något om doktor Lindstål. Nej, tyvärr icke ännu. De franska myndigheterna voro överhopade med förfrågningar om stupade och försvunna, men ministern själv hade tagit ärendet om hand och gjorde allt vad göras kunde för att få klarhet i saken.

Sigrid måste ge sig till tåls. Hon satt mest på hotellrummet och såg ut över gatulivet. Så många myror,tänkte hon ofta, och alla ha de sin sorg, sin glädje, sin längtan, kärlek eller brytelse.

En dag kom det svar från ministern. Efter många besvärligheter hade han lyckats få reda på att doktor Erik Lindstål hade träffats av en skärva från en granat, som kreverat i lasarettet. Han hade ögonblickligen dött och några dagar efteråt under militäriska hedersbetygelser begravits på kyrkogården i närheten av den lilla stad, där lasarettet varit förlagt. Platsen hade sedan besatts av fienden, men var efter fredsslutet i fransk besittning, och det mötte alls inga hinder för fröken Bjurcrona att resa dit, om hon ville. Vad beträffade den av fröken Bjurcrona uttalade önskan att få föra hem doktor Lindståls kista till Sverige kunde ministern säkert utverka även detta.

Sigrids hjärta fylldes av tacksamhet. Icke bara mot ministern utan även mot försynen, som låtit henne återfinna Erik.

Ministern hade medskickat i brevet de franska myndigheternas förklaring samt även en rekommendation till mären i den lilla staden, där Erik begravits. Samma dag reste Sigrid. Hon kunde icke stanna i Paris en timme över det nödvändiga. Hon var icke ute för att se.

Hon kom till den lilla staden vid Ardennerna sent på natten. Hon lät föra sig till ett hotell och gick genast i säng. Sova kunde hon icke. Hon hade feber i sig, feber vid tanken på att nu skilde henne kanske endast några minuters väg från hennes älskade. Tidigt på morgonen var hon uppe och fick te. Så gav hon sig ut att söka efter kyrkogården.

Det var en duggvåt morgon. Ardannerskogen stod i dimma bortom staden. På gatorna låg smutsgrå snö. Några barn höllo på med kanaliseringsarbeten för att avleda vattnet. Hon frågade dem efter kyrkogården En pojke följde henne för att visa väg. Det var ickelångt att gå. En vit mur och en kyrka med nedskjutet torn angav platsen. Hon gav pojken en slant och fortsatte ensam. På muren sutto glasskärvor, och innanför sköto små hus och tempel med kors och madonnor upp bland granar och avlövade träd. Långsammare och långsammare gick hon. Nu var febern stilla. Nu var calvarievandringen snart tilländalupen.

Sakta trädde hon in genom järngrinden. Där var tyst och grått i de dödas stad. Stor var den icke. Hon stannade obeslutsam vart hon skulle gå. Överallt var det små hus av sten eller marmor med pärlkransar i svart eller vitt, fotografier, krucifix och konstgjorda blommor. Stenarna voro våta av dimman. Det rann som tårar efter tempelväggarna. Inne i en nisch brann en röd, liten låga.

Sigrid gick varligt framåt, läsande på inskrifterna. Hon kom till en gång tvärs den lilla kyrkogården. Där stod en barnvagn på en grav. Den var full av grönt och röda pappersrosor, blekta av väder och vind. Strax bortom reste sig ett monument i granit med den förgyllda, galliska tuppen skrikande högst upp. En jättekrans av granris med trikolorband och pappersblommor låg vid dess fot.

Här är det, tänkte Sigrid. Hon gick fram och läste på stenen. Idel främmande namn. Alla stupade på ärans fält.

Hon skakade på huvudet och gick vidare. Där stod en rad svarta kors till vänster. Hon läste och läste från kors till kors. Alla på ärans fält. För fosterlandet — alla — alla... Endast årtalet skiftade.

Plötsligt stannade hon. Hon hade funnit honom. Tydligt stod namnet där i svart på en vit plåt. På det svarta korset hängde en brokig pärlkrans med trikolorens band. Hon segnade ned.

Hon låg där länge, länge. Dimman fällde alltjämtsina tårar på templen och gravarna, på kransarna och korsen.

Alla de gamla självförebråelserna och anklagelserna inom henne stego åter upp. Varför sade du honom icke sanningen? Varför kränkte du honom? Varför lät du honom gå ifrån dig utan ett ord, en kyss? De malde hennes stackars hjärta. Jag ville det icke! Jag ville det icke! ropade rösten inom henne. Åh, Erik! Erik, kan du förlåta mig?

Ingen, ingen svarade, men när hon slutligen reste sig upp var hon lugn. Hon plockade bort några stenar från kullen, varunder han låg, ordnade trikolorens band och förde med handen undan litet snö, som samlat sig vid korsets fot.

Flera gånger såg hon sig om, när hon lämnade honom. Det var som om hon icke kunde besluta sig för att överge honom.

Hon gick direkt till mären. Han var icke kommen ännu, men hon fick besked, att han skulle vara där om några timmar. Hon var tillbaka på överenskommen tid. Hon lämnade fram sina papper och sade vad hon ville. Mären läste dem noga och synade dem både på fram- och baksidan. För honom var det en ovanlig anhållan. Han talade om, att det var kärt för honom, att hans land fick hysa stoftet av en man, som stupat för det.

Sigrid, vars franska var knagglig, hade den allra största möda i världen att övervinna hans betänkligheter. Han gjorde anmärkning på att papperen icke voro till fyllest. Det fordrades andra intyg, andra formaliteter. Man kunde icke så där utan vidare ta upp en kista ur jorden. Och vad skulle prästen säga?

Sigrid, som för många år sedan i Lausanne hade hört talas om skilsmässan mellan stat och kyrka i Frankrike, försökte egga hans maktkänsla. Det tog bättre, och hangav till slut sitt ord på att hon skulle få föra doktor Lindståls kista med sig vart hon ville.

Vad som sedan hände mindes Sigrid knappt. Hon kom ihåg, att hon fick närvara, när kistan togs ur jorden och när den sattes i järnvägsvagnen, som plomberades. Sedan blev det en lång och bråkig resa genom främmande länder och över gränsstationer med trakasserier i oändlighet. Ibland fick hon vänta en dag eller ett par dagar. Papperen voro icke i ordning. Då gick hon nere vid stationen och väntade tills hon såg vagnen kopplas i. Hon övergav honom icke. Hem med honom skulle hon. Hon öste ut pengar för att komma fram. Den dag, när hon såg den plomberade vagnen föras ombord på svenska färjan i Sassnitz och hade Erik under den blågula flaggan, då först blev hon lugn.

Äntligen hemma på Bj urnäs sökte hon upp prästen i församlingen. Hon anförtrodde honom, att hon fört med sig en vän till familjen för att bisättas i Bjurcronornas gravkor. Han gjorde inga svårigheter. Han kom till Bjur-näs, och en dag i slutet av februari jordfäste prästen det biomhöljda stoftet av doktor Erik Lindstål i närvaro av Sigrid och några av gårdens folk, som utan att vara inbjudna infunnit sig.

För farbror Gustaf och Greta omtalade Sigrid dagen efter enkelt och naturligt, att hon i Paris fått höra att en god vän till familjen stupat och att hon, eftersom han icke efterlämnade några anhöriga, hade fört hem honom för att bjuda honom en vilostad på Bjurnäs.

»Doktor Lindstål? Doktor Erik Lindstål?» frågade farbror Gustaf. »Jag kan icke erinra mig, att jag träffat någon doktor Lindstål hos er. När var han sist hos er?»

Sigrid såg honom rätt i ögonen.

»Strax efter pappas död», sade hon. Hon visste med sig, att i den stunden talade hon sanning fullt.

»Det var vackert gjort av dig, Sigrid.» Han klappadehenne på axeln. »Man skall icke överge sina vänner varken i liv eller död», tilläde han omisstänksamt.

Sedan ville han ha henne att berätta om hur det såg ut i utlandet. Hon var mycket fåordig, och när han frågade, om hon rest blind genom länderna, svarade hon, att det fanns ingenting att se. I den ena staden var flera hus än i den andra. Människorna sågo icke glada ut någonstädes. Allihop sågo ut som om de förlorat något, som de aldrig skulle finna igen.

»Ja, men du ser åtminstone nöjdare ut», sade patron Boström, »fast du magrat. Det är allt rart att vara hemma igen du, Sigrid! De därute har ingenting att lära oss, det vet jag förut.»

»Johan och jag skall i alla händelser ut en gång! Det har vi kommit överens om för länge sedan», förklarade Greta högt.

»Du hör vad tant Sigrid säger! Inte är det någonting att se.»

»Ja, hon, som reste ensam! Man skall vara två. Eller hur, tant?»

Sigrids mörka, blå ögon blevo ännu mörkare. Hon böjde sig fram och kysste Greta.

»Jo, man skall vara två», viskade hon.

Den kvällen gick Sigrid, när hon kom hem till Bjur-näs, ned till kapellet. Hon stod länge utanför järngrindarna och såg in i gravkorets natt. Där var kallt och hemskt och tyst, men det kom dock en svag doft av hyacinter och rosor genom mörkret.Det var en junidag utan like. Himlen stod blå. Guldregn och syrener blommade i Alby trädgård, och den gamla, härliga kastanjen på gårdsplanen bar ännu sina ståtliga blomsterkandelabrar.

I veckor hade man rustat för bröllopet. Hela natten före den viktiga dagen hade allt folket på Alby varit i rörelse med patron Boström i spetsen för att värdigt smycka gården.

Redan nere vid de stora grindarna för infarten började grannlåten. Där hade rests ett par smäckra, höga granstammar, renskrapade så de lyste ända upp till toppen, där en liten grön ruska lämnats kvar. Strax under ruskorna smällde och levde de stora blågula dukarna högt uppe i himlen. Det stod sång och sol om dem, och svalorna seglade ibland upp till dem med gälla vin.

På rabatterna längs vägen hängde girlander av vildblommor, blåklockor och Jungfru Marie sänghalm, prästkragar och nejlikor. De ledde mellan de höga stamrosornas gröna stöd, där praktfulla rosor i gult och blodrött, skärt och vitt samlat sig till stora buketter. På gir-landerna sutto sparvarna och gungade och kvittrade på sitt vis och instämde i den allmänna glädjen.

Alla människor skrattade och voro glada. Patron Boström var vid strålande humör och lät köra fram det ena ankaret med öl efter det andra. Flinka händer bundo jättekransar av eklöv. Ju längre man kom uppåt går-den, desto livligare blev det. Där knackades, spikades och hamrades. Flygelbyggnaderna, som hade sitt vildvin och kaprifolium att skyla sig med, brydde man sig icke om, men huvudbyggnadens nakenhet måste döljas. Där drogos järntrådar mellan stuprännorna, och där drevos in grova krokar i murarna. Hela planen var full med girlander. De sträckte sig som skönaste gröna ormar över sanden och väntade bara att få krypa upp på väggarna. Trädgårdsmästaren själv stod uppspetad på en hög stege, trotsande med dödsförakt den icke alldeles uteslutna faran att ramla ned. Den modigaste var i alla fall ladugårdskarlns yngsta pojke. Han låg på taket med huvudet utanför och firade och drog i järntrådarna på högsta befallning. Kvinnor och barn löpte om varandra. Blommor trampades ned och kransar bun-dos upp. De gröna ormarna kröpo uppåt väggarna understödda av starka karlhänder och spikades eller knötos obarmhärtigt fast vid träribborna eller andra stödpunkter. Kransarna hissades upp och surrades. Kring själva portalen restes en båge av eklöv och skära rosor. Där-ovanför sattes flaggdekorationen.

Patron Boström stod mitt på gårdsplanen och såg på verket. Hans bara skalle tävlade med den röda spegelkulan bakom honom i färg. Han kommenderade ändring av kransar. En skulle höjas och en annan sänkas. En tredje skulle flyttas åt sidan. Girlanderna måste också ändras. De gröna ormarna sågo sjösjuka ut. Några av dem hade slagit knut på sig själva. Det dög icke. Symmetri skulle det vara.

Timmarna runno fort undan. Patron Boström unnade sig själv icke frukost. Han fick ett par smörgåsar till sig. Det var bara att stå i, om allt skulle hinna bli färdigt. Patron hade velat, att man skulle börjat långt förut, men trädgårdsmästaren hade, med all den auktori-tet han kunde göra gällande mot patron, sagt, att det viktigaste var att allt såg friskt ut, när gästerna kommo.

Klockan fyra väntade man dem. Vigseln var satt till halv fem på middagen klockan fem, allt på patrons befallning. Ordning och reda skulle det vara.

Ännu klockan tre var planen full med stegar, plankor, löv, kvistar och allehanda avfall.

»Nu får vi skynda oss», ropade patron Boström. Han tog själv en av kvastarna och började sopa gårdsplanen. Dammet stod högt i sky, där allt vräktes undan. Efter en halvtimme var hela planen fin och ren, och trädgårdsmästaren och hans folk drogo stora krattan över sandplanen i sköna, raka linjer.

Strax före fyra kom patron Boström ut på trappan. Han hade fått på sig frackkostymen, blankskinnsskorna, vita halsduken och vasaorden. Han gick försiktigt över sandplanen för att icke för mycket rubba krattningen. Han stannade vid spegelkulan för att kasta en sista blick på Alby.

Jaha, det såg onekligen bra ut — girlandema och kransarna och flaggorna... Vad nu då? Han stirrade häpen uppåt taket. Kors för tusan! Man hade glömt hissa flaggan.

»August! August!» vrålade patron i högsta nöd.

August kom springande nedifrån stallet.

»Flaggan! Flaggan!» ropade patron och pekade uppåt. August kilade in köksvägen, och några minuter efteråt steg Alby nya, blågula sidenflagga stolt till väders, klat-schande stången.

Det var också på hög tid, ty strax efteråt började gästerna anlända.

Gustaf Boström hade sagt, att det skulle bli ett hej-dundrande bröllop, och han höll ord. Han hade stort anseende på trakten icke bara för goda middagar utan även för duglighet, rättframhet och ärlighet. Han skröt

17 Sigrid PersdoUer Bjurcrona.av att vara av bondestam med pålrot i svenska jorden. När han bjöd, var det icke många, som sade nej. Albys stora salonger voro också fulla av folk på bröllopsdagen. Landshövdingen var där i stor uniform och ordnar. Biskopen hade också kommit och en Karl XIII:s riddare. Men där funnos också små lantjunkare och bönder. På baksidan av huvudbyggnaden hade ställts bord för dem, som ville äta ute, och där hade statarna och torpama tagit plats med rättama på Alby och Bj urnäs som självskrivna hövdingar. Det var ett bröllop i gammal, god, hederlig stil utan förhävelse men också utan falsk blygsamhet. Det var varken aristokratiskt eller demokratiskt. Det var svenskt.

Alla skulle ha roligt på Gretas bröllopsdag, det var patron Boströmt valspråk för dagen.

De flesta av gästerna kände Greta. Däremot var Johan Bjurcrona jämförelsevis obekant. På bjudnings-korten hade inga närmare upplysningar om honom lämnats.

Vigseln skulle äga rum i stora salen på nedre botten. Där hade man väldiga dörrar direkt ut till trädgården, där de flesta av folket samlats. Kullerstolarna voro omgivna av rosor, och för biskopens bakgrund funnos ett par vackra Fenixpalmer nere från växthuset.

Greta hade icke visat sig för gästerna. Johan däremot fördes omkring av patron Boström och presenterades med en klapp på ryggen och det smickrande tillägget — det är min duktige svärson, Johan Bjurcrona.

Johan höll sig säker och rak. Vistelsen på Ultuna hade gjort honom gott. Den hade tagit bort en del av den blyghet, som gärna kom över honom inför mycket folk. De bäst invigde kände till att Johan var adopterad av Sigrid och viskade till varandra om den besynnerliga likheten, men större delen tog utan vidare för givet, att det var Sigrids son. De blevo egendomligtberörda, när de föreställdes för den långa, vackra kvinnan med de underbara mörkblå ögonen och några silverstrån vid tinningarna och som presenterades som fröken Bjurcrona.

Johan hade varit försvunnen några minuter för att hämta sin brud. Det var en behaglig syn att se dem komma in tillsammans. De prydde varandra. Han i svart och hon i vitt med myrtenkrona.

»Hon är förtjusnade», viskade gästerna.

Biskopen förrättade akten med vederbörlig pondus. Det hela gick lyckligt, och ingen av de båda unga stakade sig på vigselformuläret. Sedan gick man till bords. I salarna, i salongerna och ute i trädgården. Det fanns ingen möjlighet att rymma alla gästerna i ett rum. Men alla dörrar och fönster stodo vidöppna i den varma junidagen så att samhörighetskänslan icke splittrades.

Det hölls många och Välvilliga tal. Patron Boström talade för brudparet.

Han började rörd med — kära barn! — men gick sedan över i en mer humoristisk genre, skildrande hur de båda unga funnit varandra och hur Högsta Rådet beslutat att gifta dem med varandra. Han talade om den fader-och moderlösa gossen, som fröken Bjurcrona adopterat

— här fingo de ovetande förklaringen! — och som hon fostrat med verklig släktkärlek som det anstår även en avlägsen släkting. Han karakteriserade Johan som en präktig pojke, som visste vad han ville. Greta klandrade han för att hon måhända var för öm och att hon hade en farlig ovana att rycka i mustascherna för att få sin mening igenom — åtminstone hade hon gjort det med hennes stackars misshandlade pappa, som icke ens fått behålla ett enda hårstrå på hjässan. Nu var lyckan den, att Johan ännu icke hade några särdeles långa mustascher att rycka i, vadan det fanns förhoppningar om att Greta icke skulle få igenom alla sina önskningar,något som aldrig vore bra i ett äktenskap. Det bästa vore att man ginge halva vägen var i allt vad det gällde så blev aldrig vägen lång. Själv hade han en gång för mycket länge sedan — han blev åter rörd — prövat den taktiken. Tyvärr hade gudarna berövat honom hans kära maka tidigt. Han vore säker på att Greta skulle bli lika rar mot Johan som hennes mor varit mot Gustaf Boström och välvilligt överse med de fel, som alltid komma att föreligga hos manfolk ...

»Ja, kära barn, tag all jordens lycka! Jag unnar er den så gott som en far kan unna den åt sin enda dotter och sin kära svärson. Ensam kommer jag att bli, när ni lämnar mig. Det är livets lag. Jag knotar icke. Jag har goda hästar och det har aldrig varit långt mellan Alby och Bjurnäs, varken när det gällt hjärtan eller vägar.»

Han utbragte ett leve för brudparet och det följdes av fyra så taktfasta hurra från den månghundrahövdade skaran att alla snyltande sparvar kring borden i trädgården förfärade gåvo sig av.

Sedan kom tal för brudens fader och för brudgummens sköna adoptivmoder, för dem, som gått hädan för länge sedan, för damerna och allra sist för värden. Alla hälsades de med hurrarop. Glädjen stod högt i tak, och där var ett stimm och ett sorl så den ena hörde knappt vad den andre sade. Till och med de svartklädda statare- och torparhustrurna, som vågat sig med på festen och i början sutto tysta och käppraka vid borden, över-gåvo så småningom sin reserverade hållning. De smut-tade försiktigt på de många vinerna — alla skola serveras samma slags viner antingen det är landshövdingen eller koskötaren var patron Boströms drastiska befallning för dagen! — och började smälta och tala.

Ja, se det var en fest, det! Så skulle det vara! Också vackert patron, talade om sin avlidna hustru! Det var ett exempel för många, det!

Och så sneglade de till sina män och fnissade. Visst viskades det också om den fasliga likheten mellan fröken Sigrid och brudgummen, men inte skulle patron gifta bort sin enda dotter med herr Johan, om där var något på tok. Nej, aldrig i världen!

På så vis var dagen i många avseenden betydelsefull.

Framåt kvällen blev det dans. Ute eller inne, allt efter behag. Naturligtvis dansades kronan av bruden. Det hörde till. De flesta av ungdomarna föredrogo att gå bort till den lövklädda stora logen och dansa. Sommarkvällen var varm och ljus. Fiolerna gnällde, och smeden på Alby, som var virtuos på dragspel, hade anordnat en extra dansbana på planen framför statarbyggnaden.

Patron Boström var med överallt. Han dansade, skålade, klappade om flickorna och skrattade. Hans blanka hjässa blev allt kraftigare i färg ju längre kvällen led.

»Roa er, barn! Roa er!» var hans ständiga uppmaning.

När det började skymma, tändes marschaller på stora gårdsplanen, och där serverades gående supé. Man hade god tid på sig. De, som skulle med tåget, behövde ännu icke fara på några timmar. Pratet och skrattet fortgick ohejdat kring de väldiga borden.

Sigrid, som ombetts att vara värdinna, hade en massa förpliktelser att uppfylla och fick icke tid att inlåta sig i långa samtal. För henne hade det icke varit en så ansträngande dag som för patron Boström, men hon började dock känna sig trött.

För tillfället hade hon dock dragit sig åt sidan och stod stilla borta vid trappan. Det såg helt fantastiskt ut på gårdsplanen med alla de livliga gestalterna, de knastrande marschallerna, den stora röda spegelkulan, som tycktes brinna, den mörka kastanjen med en aning omsommamattsljus ännu uppe i kronan, stamrosorna och de mystiska, vinlövsklädda flygelbyggnaderna.

Det var ett vimmel av människor. Hon kunde endast fånga några av dem. Där pratade biskopen och landshövdingen. Där stod Karl XIII:s riddaren. Hans kors blänkte just till. Där dunkade farbror Boström rättare Gustafsson i ryggen vänskapligt, och där stodo doktor Enander och häradshövding Torsell. Johan och Greta såg hon icke till.

Hon kunde icke låta bli att se på Torsell. Som han stod, kastade en marschall röda flammor över hans ansikte. Han såg diabolisk ut. Han måtte sagt något roligt, ty Enander skrattade till. Det såg nästan ut som om de tittat bort mot henne.

Vad kunde han ha sagt? Var det något om henne?

Hon såg honom gå bort till farbror Gustaf och säga något. Patron Boström såg häpen ut men klappade sedan Torsell på axeln och drog honom med sig framåt mitten på planen bredvid den stora, brinnande spegelkulan. Patron Boström pekade på den gröna upphöjningen, där spelaren, som bar kulan, stod. Det såg ut som han

uppmanade honom att stiga upp. Torsell vägrade men lät övertala sig. Han steg upp. Som han stod där, nådde hans axel över kulan. Han lade ena handen på det brinnande spegelklotet och väntade. Sigrid tyckte sig se hans sardoniska leende. Skenet från de fyra mar-schallerna kring den gröna upphöjningen fladdrade i röda ljusvågor upp och ned över honom och hans magra ansikte. Han såg ut som avgrundsfursten själv med handen på det brinnande jordklotet. Skulle han tala?

Patron Boström klappade oavbrutet i händerna.

»Silentium! Silentium!» skrek han med stentorsstäm-ma. Sorlet sjönk så mycket att han kunde göra sig hörd.

»Häradshövding Torsell har bett att få säga några ordtill ungdomen. Jag antar, att det icke blir de allra snällaste, för han är en gallblåsa, men i gamla Sverige bör åtminstone ordet få vara fritt. Silentium!»

Han steg åt sidan. Allas blickar vändes mot Torsell. Det blev några sekunders tystnad. Därpå började han.

»Bröllopsgäster!»

Hans annars så kärva stämma skar som en trumpet genom luften.

»Det finns en gammal orphisk hymn, som låter: gör oss rika och friska, gör oss även visa och kyska! Årtusende ha rullat fram efter årtusende. Världen har icke förändrat sig så värst mycket från den stund, då den gamla hymnen steg mot himlen. Vi ha visserligen samlat en hel del mer guld på jorden — åtminstone somliga av oss. Om vi i någon avsevärd mån blivit friskare nu än förr vill jag låta vara osagt. Bönen om rikedom och hälsa är det förnämsta på jorden. Det är helt naturligt. Det är så påfallande yttre fördelar, som äro förenade därmed. Visdomen och kyskheten ha däremot sällan stått högt i kurs, och på den nuvarande marknaden för andliga värden torde deras kurs vara lika med noll. Vem har bruk för visheten och kyskheten i dessa tider, fulla av förhävelse, självförgudning och ruttenhet? Vilka människor skola finna på att vid en offentlig fest smycka sig med vishetens och kyskhetens symboler? De skulle riskera att bli utskrattade. Vilken har mod att stå upp och sjunga en hymn till visheten och kyskheten? Vem har mod att vara idealist — framförallt i handling? Han skulle bli inspärrad som sinnessjuk eller korsfäst enligt god, gammal hävd, när det gäller ideella upprorsmakare. Människorna ha tyvärr icke blivit klokare än att de inbilla sig, att idealismen kan spärras inne eller korsfästas likaväl som att rättfärdigheten kan klubbas ihjäl. Detta är naturligtvis ett gruvligt misstag liksom överhuvud taget alltid, när man förväxlar personen med be-greppet. Jag förstår så väl, att idealister äro obehagliga, förargliga och påträngande varelser. Bara detta att ha en idé, som ingen annan har, är närmaste en förbrytelse. Vad ligger närmast till hands än att straffa förbrytaren, som med sin idé vill rubba de cirklar, inom vilka vi vant oss att leva i fred och belåtenhet? Om idealismen trots allt lever, beror det på, att den på något säreget vis sammanhänger med den längtan till ett högre mål, som trots allt lever innerst hos oss alla, mer eller mindre dold. Denna idealistiska längtan kan ibland få spontana paroxysmer och kommer då till synes i det vi med ett något svulstigt namn plägar kalla 'hjältedåd och som i vanliga fall plägar belönas med guldmedaljer. Det finns andra hjältedåd också, de tysta hjältedåden av alla dem, som offra sitt liv, sin kärlek för en idé, ett högt mål. Jag har själv sett ett exempel på ett sådant tyst hjältedåd, där både ungdom och kärlek offrades. När sådant kan försiggå i våra tider, kan man hoppas, att världen icke är obotligt sjuk, hur svår febern än tycks vara. .Som läkemedel skall jag vilja rekommendera idealismen, ehuru jag icke tillhör de läkekunnigas utan de dömandes fördömda släkte.

Er unga ber jag i synnerhet få anbefalla idealismen! Det är ingen skam att bedja gudarna om vishet och kyskhet. Det är ingen skam att offra sig. Som gammal domare borde jag avhålla mig från att driva en revolutionär propaganda bland ungdomen, då det icke är otroligt, att den kan ha vådliga följder så till vida, att ungdomen kanske icke blir rik, om den följer mitt råd. Jag kan dock icke avhålla mig från att uppmana er, ungdomar — bliv ideella revolutionärer! Inga sådana, som störta riken och troner överända. Det är ett kortvarigt nöje, det försäkrar jag er, och skulle bara medföra ett obehagligt möte mellan oss inför ett helt annat forum än vid patron Boströms bord i denna sköna sommarnatt. Nej, ung-domar! Revolutionera edra själar! Rensa ut dem från hat, avund, egoism och bered dem i tid på det, om det gäller, kunna offra både ungdom och kärlek för något större och skönare! Då har ni i sanning icke levat förgäves !»

Torsell pauserade. Hans röst hade fått en varm klang och drog med sig bravorop och jubel.

»Innan jag slutar, har jag ytterligare ett par ord att säga. Stunden är snart inne, när vi skola bryta upp.»

»Nej! Nej!» hördes röster. Patron Boström slog avvärjande med händerna.

»Jag upprepar det. Stunden är inne!» sade Torsell. Hans blick sökte sig bort till Sigrid. Hbn inbillade sig se hur hans ögon lyste till. Kanske var det reflexen från marschallerna. »Innan vi bryta upp, ha vi någon att tacka, som vi glömt. Glömt allt för länge, otacksamma som vi, människor äro. Det är hon, som står därborta ensam!»

Alla vände sig mot Sigrid.

»Hon döljer sig som de tysta hjältarna för sed hava. Ni kanske icke vet det, men jag vet vad hon gjort.»

Han gjorde en mycket kort paus. Sigrid blev dödligt rädd. Vad tänkte han säga?

»Hon har varit vår osynliga värdinna, vår goda ande i dag. Jag föreslår, att vi tackar henne med ett fyrfal-digt leve. Må hon alltid förbli vår förebild! Leve Sigrid Persdotter Bjurcrona!»

Fyra rungande, taktfasta hurra följde och sedan ett oändligt jubel. Torsell, som lett hurrningens takt med armen, steg ned från den gröna upphöjningen. Patron Boström gick emot honom.

»Jo, jag tackar!» utropade han. »Tack, skall du ha! Det hade jag aldrig i livet trott, att du kunde säga några hyggliga ord också en gång.» Och så omfamnade hanTorsell och dunkade honom studentikost i ryggen. »Aldrig trodde jag det om dig, gallblåsa!»

»Inte jag heller», sade Torsell torrt. »Det var också en förlöpning. Men jag ångrar det inte.»

Sigrid hade omedelbart efter hurraropen omgivits av en massa människor, som ville trycka hennes hand och tacka henne. De flesta bedyrade, att de icke haft en aning om att hon varit värdinna, något som hon icke visste, om hon borde uppta som en artighet eller icke. Många passade också på att säga adjö. Det var mest de äldre damerna, som, trots sina männers eller följeslagares protester, ansågo, att de borde ge sig av, eftersom det började bli sent. Bland de gifta paren, som bodde i trakten, föranledde detta de mest beklagliga skilsmässor. Herrarna förklarade, att de tänkte stanna till solen gick upp. Då skulle det bli sillfrukost hade Gustaf Boström lovat. Från de äldre gifta damernas sida uttalades många tvivelsmål om deras män voro riktigt kloka, ett spörsmål, som besvarades med vanvördiga skratt och patron Boströms egen försäkran, att det var sista gången i hans liv det firades något bröllop på Alby. Icke ens denna förmildrande omständighet, som Torsell sade, kunde rubba en del damers beslut att fara hem. Den ena vagnen efter den andra började också rulla bort i den bleka sommarnatten. För varenda vagn, som for, hurrades det. De gifta män, som stannade kvar, voro de ivrigaste att hurra, skamlöst nog för sina bortfarande hustrur.

Bland dem, som kommo fram och tackade Sigrid, voro också Johan och Greta. De omfamnade och kysste henne och anförtrodde henne viskande, att nu tänkte de i allra största hemlighet ge sig av. De hade redan sagt farväl åt pappa, förklarade Greta. Ville tant Sigrid fara med eller tänkte hon stanna ?

Sigrid visade på människorna omkring. Omöjligt förhenne att resa allaredan, så länge det fanns så många damer kvar.

»Ja, så reser vi ändå», sade Johan. »Vi ses i morgon!» Han kysste Sigrid skrattande.

En stund efter körde Bj urnäs’ kalesch med suffletten uppslagen över gårdsplanen. Magnusson hade god fart på parhästarna, men naturligtvis upptäcktes det genast vilken dyrbar last vagnen förde. Där blev ett väsen och ett skrik och ett hurrande utan ända. Man rövade blommor från rabatterna, man rev ned girlander och vräkte över kaleschen. Några av de djärvaste ynglingarna stego upp på fotstegen och bombarderade brudparet med rosor. Magnusson hade all möda i världen att lugna hästarna. En hel skara följde springande efter vagnen och jublade och önskade lycka.

»Ja, nu är de borta», sade en sardonisk röst alldeles bredvid Sigrid.

Hon hade varit så upptagen av att se och lyssna till tokerierna att hon icke märkt, att Torsell närmat sig henne.

»Jag tillåter mig också draga hädan», fortsatte han och bugade sig.

»Nej, nej, ni får inte!» sade hon brådskande och grep efter handen, som han sträckte mot henne. »Först måste jag riktigt tacka er!» Hon tog hans .hand mellan sina båda och tryckte den varmt.

»Inte behöver ni tacka mig för att jag tackar er. Nog är vi ett tackande folk, vi svenskar, men så mycket är icke nödvändigt, min bästa fröken Bjurcrona. Jag förrättade bara en skyldighet, som alltför länge uraktlåtits.»

»Nej! Nej!» sade hon avvärjande.

Hon såg på honom med sina stora, härliga ögon. Han kunde icke se, att de voro mörkblå. De skiftade i alla färger allteftersom marschallernas ljus speglades i dem. Det var sol och natt i dem, hav och himmel, skog ochängar, blommor och lågor, allt. De voro som två underbara stjärnor. De hörde knappt jorden till.

Ett drag av smärta drog över Torsells magra, härjade ansikte.

»Jag beklagar, att jag icke kunde säga mer.» Han böjde sig ned och kysste hennes båda händer. Han såg ännu en gång på henne. Det var som om hans blick velat smeka hennes mörka, vågiga hår, hennes klara, rena panna, burret vid öronen, den fina näsan och munnens våglinje, som blivit så sträng med åren. Hlan såg henne rätt in i de tindrande stjärnorna. Det var som om han velat säga något mera, men så knep han ihop ögonen, bockade, viskade ett knappt hörbart tack och gick.

Strax efter for han ensam. Ingen kastade rosor på honom, och ingen hurrade.

Några timmar senare reste Sigrid. Gustaf Boström hade erbjudit sig själv skjutsa hem henne, men hon hade avböjt under häntydan på hans plikter mot de ännu kvarvarande gästerna. De flesta hade dragit sig inomhus. Det började bliva kyligt på morgonsidan. Sigrid for obemärkt över gården. Det inbrytande dagsljuset var obarmhärtigt. Bordsdukarna fläckiga, söndertrampade blommor, halvfulla glas och buteljer, trasiga girlander. En av marschallerna stod och osade med dödsmärkt låga.

Sigrid tyckte det var riktigt skönt att komma ut på landsvägen. August körde friskt undan. Han ville vara tillbaka så snart som möjligt. Fiolgnället hördes ännu från stora logen.

Dagen började vakna. Fåglarna kvittrade i buskarna, och morgonvinden susade i de stora rågfälten. Det gick som böljor över dem.

August behövde icke köra längre än till trädgårdsgrinden vid Bjurnäs. Där steg Sigrid ur och August vände med vagnen.Luften var full av små, lätta rosenskyar, som drevo mot väster. Bakom skogstopparna stod solen i begrepp att stå upp. Kanten på ett rökrött smalt, långt moln lyste redan i guld. Det doftade av syrener och av den söta trädgårdsblommen. Hela trädgården stod som en enda stor brudbukett.

Sigrid gick drömmande uppför alléen. Mitt fram i det gröna lövverket skimrade Bj urnäs vita gård. När hon kom upp på gårdsplanen, såg hon fönstren hos de unga stå på vid gavel. Hon öppnade den tunga dörren så tyst hon kunde och nästan smög sig uppför trapporna.

För att de unga skulle få vara riktigt i fred hade hon återtagit sitt gamla tornrum. Det var dit hon gick. Det gamla urverket arbetade lika tungt och besvärligt som vanligt, och golvtiljorna knarrade, trots alla Sigrids försiktighetsmått.

Aldrig hade tomrummet sett så inbjudande ut. De skära kretonggardinema, eksängen med rosafärgade sidenomhängen, fasettspegeln, rokokobyrån och kopparsticken på väggen i svarta, blanka ramar, allt var som en vacker dröm, som hon återfunnit i verkligheten.

Hon gick fram till fönstret och slog upp det.

Ängar och gärden lågo i morgonsol, och tuppen på Bjurnäs kyrka blixtrade till. Hur hon älskade allt detta! Vad jorden var skön!

En gång för längesedan hade det legat frost över allt. En morgon för mycket, mycket länge sedan. Då hade hon ängslats och rädits. Nu kände hon sig lugn. Alla sina kära hade hon omkring sig. Nere i kapellet lågo far och mor och Erik. Och under henne vilade Johan och Greta. Kanske i varandras famn.

Hon sträckte ut armarna. Att icke leva förgäves hade han sagt i sitt tal, där han stod i natten. Han visste hennes hemlighet. Det var för henne ensam han talat. Varje ord hade varit riktat till henne.Hon gick och såg sig i spegeln. Jag har blivit gammal. Jag har fått gråa hår, men jag har lärt mig älska livet, människorna, jorden, tänkte hon.

Hon klädde av sig och gick till sängs. Fönstret stod öppet. In genom det strömmade den friska morgonluften. Hon log för sig själv, där hon låg med slutna ögon och sakta gled in i sömnens land.

Hon hade icke levat förgäves.